

รายงานผลการดำเนินงาน
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
ประจำปี 2558
(1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2558)

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร.....	1
บทนำ.....	7
ด้านนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติ (Policy and Implementation)	10
วัตถุประสงค์ที่ 1 : ปิดช่องว่างของตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และทำให้การดำเนินคดี ค้ามนุษย์ล่าช้า.....	10
วัตถุประสงค์ที่ 2 : แก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์ และการทุจริตคอร์รัปชัน.....	21
วัตถุประสงค์ที่ 3 : เร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	23
วัตถุประสงค์ที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์เพื่อผลิตผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้หากเป็นไปได้.....	25
วัตถุประสงค์ที่ 5 : ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกลุ่ม แรงงานข้ามชาติที่ทำงานอยู่ในแผ่นดินใหญ่และบนเรือ รวมทั้ง กลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ เช่น เด็ก คนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา	34
วัตถุประสงค์ที่ 6 : ทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง จริงจังและใกล้ชิดในการแก้ปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก	39
การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution)	40
1. ใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม.....	40
2. กระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์.....	42
3. การคุ้มครองพยานและผู้เสียหายค้ามนุษย์	48
4. การแก้ไขปัญหากรณีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้ามนุษย์หรือทุจริต.....	49

5. ความร่วมมือ	50
6. คดีค้ามนุษย์ที่สำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (คดีที่ 1-4) และความร่วมมือกับนานาชาติ (คดีที่ 5)	55
7. คดีกองทัพเรือฟ้องสำนักข่าวภูเก็ตหวานซื้อหาหมิ่นประมาท	63
การคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection).....	65
1. ระบบการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	65
2. ลำม	66
3. สายด่วน 1300	66
4. การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐบาล 8 แห่ง	67
5. คุณภาพของบริการในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐ	70
6. ให้การช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศอย่าง ต่อเนื่อง	73
7. การเยียวยาและการชดเชยความเสียหาย	73
8. การส่งผู้เสียหายชาวต่างชาติกลับคืนสู่ภูมิลำเนา	74
9. ให้ความช่วยเหลือและเงินช่วยเหลือในการส่งกลับภูมิลำเนา	76
10. ความร่วมมือ	76
ด้านการป้องกัน (Prevention)	79
1. มาตรการเพื่อลดความเปราะบางของแรงงานข้ามชาติต่อการถูกค้ามนุษย์	79
2. มาตรการสำคัญในการลดความเปราะบางของกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะสตรีและเด็ก	100

3. การบูรณาการความพยายามในการจัดปัญหาคนขอทาน.....	105
4. การรับรองสัญชาติไทยให้แก่สมาชิกของชนกลุ่มน้อย คนไร้สัญชาติ และบุคคล บนพื้นที่สูง	107
ด้านความร่วมมือ (Partnership).....	108
1. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม	108
2. ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาการอพยพทางทะเลที่ผิดกฎหมาย	111
3. กระบวนการบาทลี	111
4. อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก	112
ตารางเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ก่อนปี 2558 และระหว่างปี 2558	114

บทสรุปผู้บริหาร

ปี 2558 นี้ เป็นปีที่รัฐบาลไทยได้มีการขับเคลื่อนอย่างจริงจังในการปฏิรูปความพยายามต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย รัฐบาลไทยได้ประกาศนโยบายการไม่ยินยอมต่อปัญหาการค้ามนุษย์โดยยกระดับเป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ปี 2557 ตลอดปี 2558 ได้มีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจนบังเกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย ทุกระดับ ด้วยมาตรการทางด้านการเงิน ทางด้านกฎหมาย และเครื่องมือในการปฏิบัติการที่จำเป็น เพื่อต่อสู้กับการแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ จุดมุ่งหมายมีเพียงแต่ทำให้เกิดผลลัพธ์เพื่อที่จะส่งสัญญาณที่ชัดเจนไปยังผู้กระทำผิด แต่ได้มุ่งไปสู่การจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนต่อความมั่นใจของสาธารณชน ได้เห็นถึงความพยายามของไทยที่จะแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์นี้ รวมทั้งได้มีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับพันธมิตรต่างๆ เช่น รัฐบาลประเทศต่างๆ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมทั้งในต่างประเทศ

ได้มีการจัดสรรงบประมาณมากกว่าที่ผ่านมาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในการต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์เป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดตั้งระบบการบูรณาการด้านงบประมาณเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ที่ควบคุมโดยคณะกรรมการตรวจติดตามการ บูรณาการงบประมาณ เพื่อให้มีการบูรณาการงบประมาณไปยังหน่วยงานได้มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงบริบทของการแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ในแต่ละปีงบประมาณ ปี 2558 รัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณถึงร้อยละ 69.33 ในการแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ (จากเดิมตั้งงบ 1,0529.68 ล้านบาท เป็น 2,590.31 ล้านบาท) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่จะแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์ให้หมดไปในงบประมาณนี้ ร้อยละ 19 คิดเป็นเงิน 508,405,700 บาท ได้จัดสรรเพื่อจัดทำระบบการพัฒนาภาคการประมงให้ดีขึ้นโดยการขจัดการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง, อุตสาหกรรมประมงที่เกี่ยวข้องกับโรงงานและการแปรรูปสัตว์น้ำ

นโยบายและกลไกใหม่นี้ได้กำหนดบังคับไว้ในกฎหมายที่ได้รับการแก้ไขเพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหภายใน 6 ประเด็นที่พบในพื้นที่ ในการแก้ไขปัญหการค้ามนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องการทำผิดในการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่นั้น ในปีนี้ ได้มีการดำเนินการในเชิงประจักษ์ที่ได้มีการขยายผลการสืบสวนไปยังผู้เกี่ยวข้องที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐถึง 29 คน ถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและอาญา ที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดการค้ามนุษย์

นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินคดีกับอดีตนายกองการบริหารส่วนจังหวัดสตูลในความผิดฐานค้ามนุษย์ และศาลจังหวัดสงขลาได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558 ลงโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือน และให้ชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายชาวโรฮีนจา ที่เป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ เป็นจำนวนเงินถึง 126,900 บาท ในความผิดตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และความผิดอาญาเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญาและความผิดตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง คดีนี้ใช้เวลาในการดำเนินคดีในชั้นศาลเป็นเวลา 4 เดือน นอกจากนี้ยังมีคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง เช่น คดีหัวไทร-ปะดังเบซา ซึ่งได้มีการโอนคดีจากศาลจังหวัดนา

ทวี ในจังหวัดสงขลา ไปยังแผนกความผิดคามนุษย์ในศาลอาญากรุงเทพ ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาลขณะนี้

นอกเหนือไปจากการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว รัฐบาลได้เน้นย้ำในการส่งสัญญาณความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาการคามนุษย์ ด้วยการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการห้ามข้าราชการเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดคามนุษย์ เพื่อให้มีการบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนที่จะต้องเฝ้าติดตาม สอดส่อง และรายงานเบาะแสและเหตุต้องสงสัยที่อาจเกี่ยวข้องกับการคามนุษย์ในหน่วยงานของตนเอง รวมถึงการห้ามข้าราชการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดฐานคามนุษย์ หรือไปเกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือกับผู้กระทำความผิด

ในปี 2558 ไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่ได้มีการตั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ เช่น แผนกคดีการคามนุษย์ในศาลอาญากรุงเทพ และกรมต่อต้านการคามนุษย์ในสำนักงานอัยการสูงสุด ศูนย์ต่อต้านการคามนุษย์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับการยกระดับเป็นหน่วยงานระดับกองในปี 2559 ซึ่งแสดงว่า ได้มีการสร้างความเชี่ยวชาญในหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับคดีการคามนุษย์ และการเพิ่มงบประมาณสำหรับคดีการคามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะทำให้มีประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนเพื่อจับกุมลงโทษ “ตัวการใหญ่” ในกระบวนการคามนุษย์

นอกจากนี้ ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งได้มีกองบังคับการป้องกันและปราบปรามการคามนุษย์ซึ่งรับผิดชอบการสืบสวนดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการคามนุษย์ที่เป็นกระบวนการทั้งประเทศ

ความก้าวหน้าที่น่าทึ่งที่ปรากฏผลชัดเจนถึงความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของหน่วยงานต่างๆ คือการจัดตั้งระบบแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลด้านการคามนุษย์ของหน่วยงานในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันได้เปิดปฏิบัติการอย่างเต็มรูปแบบและให้บริการในฐานะหน่วยงานกลางของรัฐที่จะให้บริการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักอัยการสูงสุด เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในคดีความผิดเกี่ยวกับการคามนุษย์ เป็นเครื่องมือในการตรวจติดตามความก้าวหน้าและใช้เป็นข้อมูลข่าวสารในการปฏิบัติการที่เหมาะสมต่อกระบวนการคามนุษย์และการคุ้มครองผู้เสียหาย

ในการอุดหนุนให้ของกฎหมายได้มีการแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบในระดับรอง เช่น กฎกระทรวงต่างๆ เช่น การเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดและมีมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายที่มากขึ้น ได้มีการแก้ไข พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการคามนุษย์โดยการเพิ่มโทษให้รุนแรงขึ้น เป็นจำคุก 8-20 ปี ในกรณีที่ผู้เสียหายได้รับผลเป็นอันตรายสาหัสขึ้นไป หากกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตายจะเพิ่มโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิตถึงประหารชีวิต และเพิ่มค่าปรับจาก 80,000 – 200,000 บาท เป็น 400,000 บาท และได้เพิ่มอำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐสั่งปิดสถานประกอบการหรือ สั่งพักใช้ใบอนุญาตโรงงานซึ่งมีหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการคามนุษย์ รวมทั้งให้หลักประกันความปลอดภัยกับผู้แจ้งเบาะแสเพื่อลดความเกรงกลัวต่อการแก้แค้นของผู้แจ้งเบาะแสหรือรายงานว่ามีการทำผิดเกี่ยวกับการคามนุษย์

รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายการประมงปี 2558 ซึ่งได้กำหนดกฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อมิให้มีการบังคับใช้แรงงานในเรือประมงและอุตสาหกรรมการประมง ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษอย่างรุนแรง นอกจากนี้ รัฐบาลได้แก้ไข พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยการเพิ่มคำจำกัดความเกี่ยวกับการค้า

มนุษย์และกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มีความหมายที่ชัดเจนขึ้นและสามารถใช้ในการยึดทรัพย์ขององค์กรและให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปป.ง.) ได้ดำเนินการยึดทรัพย์คดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในปีนี้เป็นจำนวนถึง 210 ล้านบาท ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับผู้อพยพชาวโรฮิงจา ในปี 2558 มากกว่านั้น นายกรัฐมนตรีของไทยได้ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขข้อขัดข้องทางกฎหมายเพื่อจัดทำร่างกฎหมายและให้ข้อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายเพื่อจะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์และประเด็นที่เกี่ยวข้องความคืบหน้าที่สำคัญได้มีการเสนอร่างกฎหมายวิธีความพิจารณาความอาญาคดีการค้ามนุษย์ เพื่อใช้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์โดยมีกระบวนการลดภาระความรับผิดชอบของผู้เสียหายหรือผู้เสียหายให้มีการใช้การสืบพยานผ่านวิดีโอทางไกล เพิ่มมาตรการคุ้มครองพยาน และให้การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายหรือผู้เสียหายให้มากขึ้น สำคัญยิ่งกว่านั้น ได้มีการกำหนดถึงความเข้มงวดในการปล่อยชั่วคราว เพื่อลดปัญหาการหลบหนีของผู้ต้องหาหรือจำเลยจากการปล่อยชั่วคราว ร่างกฎหมายนี้ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบและเสนอไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งได้ผ่านการรับหลักการในวาระแรกในปี 2559

นอกจากนี้ คณะกรรมการเฉพาะกิจด้านกฎหมายได้เสนอให้แก้ไข พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยเสนอให้กำหนดว่าการใช้แรงงานเด็กต่ำกว่าอายุ 15 ปี เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ ประเทศไทยเป็นชาติแรกในอาเซียนที่ได้ริเริ่มกฎหมายดังกล่าว โดยกำหนดว่า การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการใช้แรงงานเด็กต่ำกว่า 15 ปี ในสภาพการจ้างงานที่อันตรายหรืออาจจะเป็นอันตรายต่อร่างกาย หรือสมองของเด็ก รวมทั้งการทำงานในอุตสาหกรรมการประมงหรืออาหารทะเล เป็นความผิดฐานการค้ามนุษย์อีกด้วย การบัญญัติกฎหมายไว้ดังนี้เพื่อบังคับใช้กฎหมายมีความสะดวกและง่ายต่อการพิสูจน์ทราบถึงผู้เสียหายที่เป็นแรงงานเด็ก และทำให้เข้าใจถึงวิธีการที่จะเข้าไปช่วยเหลือหรือดำเนินคดีตามกฎหมายในกรณีเป็นเรื่องที่มีความกำกวม ซึ่งคาดว่ากฎหมายที่แก้ไขนี้จะผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปลายปี 2559

คณะกรรมการนี้ร่วมกับกระทรวงแรงงานได้แก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน เช่น ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับแรงงานบังคับ และแรงงานขัดหนี้ ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาในการตีความว่าจะมีความผิดฐานการค้ามนุษย์หรือผิดกฎหมายแรงงาน ในปัจจุบันกระทรวงแรงงานได้เผยแพร่แนวทางปฏิบัติและทำความเข้าใจคำจำกัดความในทางกฎหมายของ 2 คำนี้ และเริ่มฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO), ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการค้าเด็กและสตรี และกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ

ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมาย รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติเป็นในเชิงรุกมากขึ้น โดยใช้ระบบโมเดลการบังคับใช้กฎหมายด้วยการข่าวเป็นต้นนำและมีการประสานงานเพิ่มมากขึ้นระหว่างหน่วยงานในและต่างประเทศ จากผลดังกล่าวทำให้ปี 2558 มีจำนวนคดีที่สืบสวนช่วยเหลือผู้เสียหายและจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้สืบสวนดำเนินคดีรวมทั้งสิ้น 317 คดี เปรียบเทียบกับปี 2557 จำนวน 280 คดี เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 13 จากปี 2557 มีจำนวนผู้ต้องหาที่จับกุม 547 คน เปรียบเทียบกับปี 2557 จำนวน 412 คน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 33 ในจำนวนดังกล่าวนี้ ได้มีการคัดแยกผู้เสียหายจำนวน 720 คน เพิ่มมากขึ้นจากปี 2557 ที่คัดแยก จำนวน 595 คน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 21

ในปี 2558 รวบรวมร้อยละ 65 ของคำพิพากษาลงโทษคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นการลงโทษให้จำคุกมากกว่า 5 ปีขึ้นไป และรวบรวมร้อยละ 35 ของคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป โดยคิดจากจำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่ส่งฟ้องศาล จำนวน 317 คดี นอกจากนี้ ในปี 2558 ได้มีการส่งสำนวนคดีส่งฟ้องให้แก่อัยการ จำนวน 176 คดี ส่งฟ้อง จำนวน 174 คดี (คิดเป็นร้อยละ 99) ส่งไม่ฟ้อง จำนวน 2 คดี (คิดเป็นร้อยละ 1) ในระหว่างนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินคดียังไม่เสร็จสิ้นจำนวน 141 คดี คดีที่พนักงานอัยการส่งฟ้องไปแล้ว จำนวน 107 คดี ส่งไม่ฟ้อง จำนวน 7 คดี และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ จำนวน 62 คดี ในปี 2558 ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาคดีเกี่ยวกับความผิดการค้ามนุษย์ไปแล้ว 43 คดี อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล จำนวน 64 คดี ซึ่งจากจำนวนสถิติดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะเอาผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์อย่างจริงจังเข้มข้นขึ้นของเจ้าหน้าที่ แต่ก็มิได้หมายความว่าปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้มีความรุนแรงหรือเพิ่มมากขึ้น

บนกระบวนการฟ้องร้องที่รวดเร็วและมีอัตราส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ความพยายามในการคุ้มครองและป้องกันก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วยหนึ่งในความเร่งด่วนสำคัญของการคุ้มครองในปี 2558 คือการปรับระบบใหม่ของกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย รวมถึงการเพิ่มรายละเอียดในแบบฟอร์ม

การคัดแยกผู้เสียหาย (ซึ่งได้มีการพัฒนาร่วมกันของผู้มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนในการคัดแยกผู้เสียหาย) ซึ่งได้ใช้เป็นแนวทางให้กับเจ้าหน้าที่ในการสอบถามข้อมูลที่เป็นเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจที่เที่ยงตรงและเป็นฐานข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้กระบวนการช่วยเหลือผู้เสียหายรวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้กับพยานและผู้เสียหายที่จะให้การในชั้นศาล ได้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นทั้งในรูปตัวเงินและการให้บริการในสถานคุ้มครอง รวมถึงการอนุญาตให้ทำงานในระหว่างที่อยู่ในสถานคุ้มครองในประเทศไทย หลังจากที่ได้อำนาจพิพากษาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างที่อยู่ในสถานคุ้มครองได้มีการอนุญาตให้ผู้เสียหายออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครองได้เพื่อเพิ่มรายได้ ซึ่งก็แล้วแต่เหตุผลทางด้านความปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีการฝึกอาชีพให้แก่ผู้เสียหาย การช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์และการหาตลาดให้จำหน่าย

ในด้านการป้องกันได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรการสำคัญหลายประการในปี 2558 นี้ ประการแรก เกี่ยวกับการระดมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดระบบการตรวจเรือและจับกุมลงโทษผู้ฝ่าฝืนผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ที่ผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2558 ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการตรวจสอบโดยบูรณาการเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจเรือไปกว่าร้อยละ 92 (ตรวจเรือ 39,129 ลำ จากจำนวนเรือประมงที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด 42,512 ลำ) มีเรือจำนวนที่ตรวจ 8,024 ลำ ที่กระทำผิดกฎหมายประมงและได้เพิกถอนใบอนุญาตการใช้เรือในเดือนพฤศจิกายน 2558 นอกจากนี้ ยังมีการเข้มงวดในกระบวนการตรวจเรือเข้าออกท่า (PIPO) เรือประมงที่มีเอกสารเกี่ยวกับลูกเรือไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับอนุญาตให้ออกจากท่า ทุกวันนี้ เรือประมงจำนวน 5,609 ลำ ที่มีน้ำหนักมากกว่า 30 ตันกรอสส์ ได้รับการตรวจที่ศูนย์ PIPO คิดเป็นร้อยละ 85 ของจำนวนเรือประมงขนาด 30 ตันกรอสส์ขึ้นไปทั้งหมด, 7,188 ลำ ซึ่งแสดงว่า มิใช่เพียงเรือประมงที่ผิดกฎหมายเท่านั้นที่ได้รับการตรวจได้มีการตรวจเอกสารที่ไม่ถูกต้องและกิจกรรมที่อาจส่งสัญญาณไปสู่การกระทำผิดการค้ามนุษย์ในประเทศไทยที่ได้รับการตรวจตรวจลาดชันป้องกัน

จากระบบการตรวจเรือประมงอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้ระบบกำหนดพิกัดผ่านดาวเทียม (VMS) ที่ดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน และความเข้มงวดในการควบคุมการเข้าออกท่าเรือทำให้มีการจัดระบบกฎระเบียบที่ดีขึ้น

เป็นผลให้การเฝ้าตรวจเรือประมงกระทำได้ดีขึ้นที่สามารถดำเนินการป้องกันการกระทำผิดได้ถ้าจำเป็น เช่น การจับกุมเรือที่ใช้แรงงานเด็กบนเรือ เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนด ศปมผ. โรงงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประมงหรืออาหารทะเล จำนวน 150 แห่งได้รับการตรวจสอบ รวมถึงคนงานจำนวน 35,842 คน ที่ทำงานในโรงงานได้ตรวจพบ 1 โรงงานที่จ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และตรวจพบ 5 โรงงานที่ฝ่าฝืนจ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี เข้าทำงาน กฎกระทรวงฉบับใหม่ของกระทรวงแรงงานได้ห้ามจ้างแรงงานเด็กอายุระหว่าง 15 – 18 ปี เข้าทำงานบนเรือประมง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารทะเล ได้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 18 มกราคม 2559 ส่วนกรณี เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี นั้น ได้มีกฎหมายห้ามใช้แรงงานดังกล่าวในเรือประมงและอุตสาหกรรมทะเลไปก่อนหน้านี้แล้ว ประการที่สอง ในปี 2558 ได้มีการลดความเสี่ยงหรือลดจุดอ่อนของกลุ่มบุคคลไร้รัฐ หรือบุคคลต่างด้าวที่มักตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ได้โดยง่ายด้วยการกำจัดการแสวงหาประโยชน์จากการค้าบริการทางเพศจากเด็ก สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทางด้านนี้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เพื่อดำเนินการสืบสวนป้องกันแก้ไขปัญหาและกำหนดคำจำกัดความเกี่ยวกับวัตถุลามกเกี่ยวกับเด็กและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงการมีสิ่งอุปสรรคที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กไว้ในครอบครองอีกด้วย โดยได้มีการเสนอการแก้ไขความผิดเกี่ยวกับวัตถุลามกเกี่ยวกับเด็กในประมวลกฎหมายอาญาและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2558 ได้มีการจับกุมสิ่งพ้องศาลเกี่ยวกับความผิดดังกล่าวตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่นี้ไปแล้ว จำนวน 2 คดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์อาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับเด็กทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เป็นศูนย์เฉพาะทางที่หน่วยงานต่างๆ จะใช้เป็นแหล่งข้อมูลประสานงานความผิดในระบบอินเทอร์เน็ตและนอกอินเทอร์เน็ต ที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเด็กตามกฎหมายนี้

ในการลดจุดอ่อนของแรงงานต่างด้าวย้ายถิ่นฐานที่มักเป็นผู้เสียหายความผิดการค้ามนุษย์โดยพยายามให้บุคคลเหล่านี้เข้าถึงสิทธิและบริการของรัฐ รัฐบาลได้ผลักดันให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยเรื่อยมา ปัจจุบันมีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวกว่า 2.5 ล้านคน (ซึ่งยอดประมาณการแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย คาดว่ามีประมาณ 3.5 ล้านคน) นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวในภาคอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลได้มีขีดความสามารถในการต่อรองกับนายจ้างและสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ในกรณีที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างหรือควบคุมอย่างไม่เป็นธรรม

แรงงานต่างด้าวในประเทศไทยที่ทำงานในอุตสาหกรรมการประมงและในภาคที่เกี่ยวข้องกับอาหารทะเล ในปัจจุบันมีสิทธิที่จะเปลี่ยนนายจ้างได้โดยไม่ต้องมีข้อกำหนดบังคับ ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 จากข้อมูลของกระทรวงแรงงานในขณะนี้ มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 1,412 คน ในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล และจำนวน 1,341 คน ในภาคประมงได้มีการเปลี่ยนนายจ้างไปแล้วตามนโยบายนี้

ในส่วนของการปกป้องแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวโรฮิงจา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อหาทางออกในวิกฤตการย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮิงจา ซึ่งได้รับคำชมจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) แก่ไทยในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2558 ประเทศไทยได้จัดให้มีการประชุมเพื่อหาทางออกอย่างยั่งยืนกับประเทศเพื่อนบ้านต่อวิกฤตการการย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติของชาวโรฮิงจา ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์โดยได้จัดประชุมถึง 2 ครั้ง จากการตระหนักถึงว่าผู้อพยพย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ หรือบุคคลไร้รัฐเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีโอกาสนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์

รัฐบาลไทยจึงมีความพยายามที่จะให้สัญชาติไทยให้แก่บุคคลไร้รัฐเหล่านี้ในประเทศไทย ซึ่งในปี 2558 ได้ให้สัญชาติไทยแก่บุคคลไร้รัฐไป จำนวน 8,038 คน (เป็นจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 42 จากปี 2557 ซึ่งให้สัญชาติไทยแก่บุคคลไร้รัฐไปจำนวน 5,667 คน)

สุดท้ายนี้ ด้วยความตระหนักว่าปัญหาการค้ำมนุษย์รัฐบาลไทยไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง รัฐบาลจึงได้ร่วมมือทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างกับมิตรประเทศ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมทั้งในและต่างประเทศ โดยรัฐบาลได้ทบทวนบันทึกความร่วมมือ (MOU) กับประเทศเพื่อนบ้านและหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย และลดโอกาสที่บุคคลเหล่านี้จะตกเป็นผู้เสียหายการค้ำมนุษย์ด้านแรงงาน นอกจากนี้ ในส่วนหนึ่งของความพยายามทั้งหมดของรัฐบาลไทยที่จะแก้ไขปัญหาการประมงที่ผิดกฎหมาย ไร้การรายงาน และไร้ข้อกำหนด (IUU) และการค้ำมนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ในวันที่ 15 มกราคม 2559 คณะกรรมการ IUU ได้ร่วมลงนามความร่วมมือ (MOU) กับ 36 องค์กร ซึ่งรวมทั้ง 12 หน่วยงานของรัฐ (เช่น กรมเจ้าท่าและกรมประมง) ภาคส่วนประมงเอกชน 21 องค์กร (สมาคมอุตสาหกรรมปลาทูน่าแห่งประเทศไทย และสมาคมอาหารแช่แข็งแห่งประเทศไทย) และ 3 องค์กร เช่น เครือข่ายส่งเสริมสิทธิด้านแรงงาน (LPN) องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ ได้ลงนามร่วมมือกันที่จะแก้ไขปัญหา IUU และการค้ำมนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง นอกจากนี้ ประธานคณะกรรมการด้านการค้าและอุตสาหกรรมและการธนาคารของไทยได้ประกาศในวันเดียวกันว่า คณะกรรมการและคณะทำงานด้านอุตสาหกรรมประมงของไทยซึ่งประกอบด้วย 8 สมาคม คือ สมาคมอาหารแช่แข็งแห่งประเทศไทย, สมาคมแปรรูปอาหารไทย, สมาคมกุ้งแห่งประเทศไทย, สมาคมอุตสาหกรรมปลาทูน่าแห่งประเทศไทย, สมาคมประมงแห่งประเทศไทย, สมาคมประมงนอกน่านน้ำไทย, สมาคมอาหารปลาและผลิตภัณฑ์ ลงนามให้สัญญาที่จะปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การประมงที่แก้ไขใหม่เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานนานาชาติและทำให้ห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงไม่มีความเสี่ยงของวัตถุดิบที่ได้จากการทำประมงผิดกฎหมาย ไม่ให้มีในผลิตภัณฑ์หรือห่วงโซ่การผลิต รวมทั้งจะไม่ใช้แรงงานเด็ก หรือมีการแสวงหาประโยชน์ที่ผิดกฎหมายจากแรงงานการค้ำมนุษย์ บันทึกความร่วมมือ (MOU) นี้เป็นกรอบความร่วมมือสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

สำหรับข้อสรุปการเปรียบเทียบข้อมูลและมาตรการที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ก่อนปี 2558 และในปี 2558 ดูได้จากตารางการเปรียบเทียบในส่วนสุดท้ายของรายงานนี้

บทนำ

ด้วยตระหนักว่าปัญหาการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมที่มีความซับซ้อนและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นร้ายแรง รัฐบาลไทยยังคงดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างเข้มข้นและต่อเนื่องตลอดทั้งปี 2558 นโยบาย “ขจัดการค้ามนุษย์อย่างไม่มีประนีประนอม” (zero tolerance) และการที่รัฐบาลประกาศให้ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติในปี 2557 ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมากในปีนี้นับตั้งแต่ต้นปี 2558 รัฐบาลได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยเน้นที่ **วัตถุประสงค์หลักทั้ง 9 ประการ**ดังต่อไปนี้¹

1. ปิดช่องว่างของตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และทำให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์ล่าช้า
2. แก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน
3. เร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่ให้มากขึ้น ได้แก่ การสอบสวน การดำเนินคดี การคุ้มครองผู้เสียหายและการป้องกัน เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่วัดได้หากเป็นไปได้
5. ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ทำงานอยู่ในแผ่นดินใหญ่และบนเรือ รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ เช่น เด็ก คนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา
6. พัฒนาการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และพยานคดีค้ามนุษย์ในระหว่างกระบวนการดำเนินคดี (โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การคุ้มครอง”)
7. ทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและใกล้ชิดในการแก้ปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก
8. ขยายความเป็นหุ้นส่วนในการทำงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ รวมถึง ประสานความร่วมมือและจัดทำข้อตกลงกับองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ จัดทำข้อตกลงและจัดตั้งสถาบันในระดับพหุภาคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องในบทถัดไปของรายงาน)

¹ วัตถุประสงค์เหล่านี้ จะกล่าวถึงในรายละเอียดในส่วน “นโยบาย” ของรายงานฉบับนี้ ยกเว้นที่กล่าวถึงในส่วนอื่นจะระบุเป็นกรณีไป

9. สร้างความเข้าใจและตระหนักรู้ในเรื่องการค้ามนุษย์ในหมู่เจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกระดับ รวมทั้งสาธารณะชน (ดูรายละเอียดกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจและตระหนักรู้ในบทถัดไปของรายงาน)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ริเริ่มโครงการและการดำเนินงานหลายประการในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ โดยความก้าวหน้าที่สำคัญ ในปี 2558 มีดังต่อไปนี้

1. แก้ไขปรับปรุงค่านิยมของคำศัพท์ทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการจำแนกว่ากรณีใดจัดว่าเป็นการค้ามนุษย์ และส่งผลให้การดำเนินคดีล่าช้า รัฐบาลยังผ่านพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดมาตรการเฉพาะในการจัดการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และพ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ.2558 ซึ่งแก้ไขความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งมีการแก้ไขค่านิยมโดยเพิ่มคำว่า “สื่อลามกอนาจารเด็ก” เข้ามาเป็นครั้งแรก และเพิ่มอีก 2 มาตรา เป็นความผิดฐานครอบครอง ผลิตและจำหน่ายสื่อลามกเด็ก เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และระบบการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการดำเนินคดีค้ามนุษย์
2. เร่งรัดและปฏิรูประบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว โดยลดทอนอุปสรรคด้านกฎหมาย การเงิน และการจัดการที่ทำให้แรงงานต่างด้าวไม่สามารถมาจดทะเบียนเพื่ออยู่ในประเทศไทยตามกฎหมายได้ ดังนั้น จำนวนประชากรที่มีความเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์จึงลดลงอย่างมาก
3. เพิ่มความพยายามในการสืบสวนและการดำเนินคดีเพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในแผ่นดินใหญ่และในทะเลให้เป็นเชิงรุกมากขึ้น โดยการใช้รูปแบบวิเคราะห้ข่าวกรองนำการปราบปราม (intelligence-led enforcement model) และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสืบสวนและดำเนินคดี
4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์สำหรับคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถแยกกรณีการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงานออกจากคดีละเมิดกฎหมายแรงงานอื่น ๆ และสามารถระบุตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยง
5. ออกกฎหมายและระเบียบที่เข้มงวดเพื่อป้องกันและลงโทษกรณีเจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน
6. จัดตั้งหน่วยงานเชี่ยวชาญพิเศษในหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการคดีค้ามนุษย์
7. เพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้ผู้เสียหายและพยานสามารถพำนักอยู่ในประเทศไทยและให้ความร่วมมือในการสืบสวนและดำเนินคดี
8. จัดตั้งและดำเนินการระบบติดตามความก้าวหน้าของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำระบบฐานข้อมูลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย ซึ่งเป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการค้ามนุษย์ และจัดทำงานวิจัยที่จำเป็น เช่น การสำรวจการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับจัดทำนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง

9. ส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด และขยายความร่วมมือกับภาคเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรระหว่างประเทศ และรัฐบาลประเทศอื่น เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ และ
10. จัดการอบรมที่มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ และบรรณรักษ์เพื่อสร้างกำลังแรงงานให้เป็นบุคลากรที่มีทักษะและมีความตระหนักถึงอันตรายของการค้ามนุษย์

รายละเอียดของผลการดำเนินงานจะกล่าวถึงไว้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยเสาหลัก 5 ประการ (5 Ps) ได้แก่ การปรับปรุงนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน (Policy) การสืบสวน สอบสวนและดำเนินคดี (prosecution) การป้องกัน (prevention) การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (protection) และการประสานความร่วมมือ (partnership) หรือการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาคีที่มีประสบการณ์ในระดับปฏิบัติการทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

ในส่วนของนโยบาย ซึ่งเป็นหัวข้อต่อกจากบทนี้ จะเป็นการปูพื้นฐานข้อมูลว่า **ทำไม** (เช่น ทำไมจึงมีการริเริ่มงานด้านนี้) **อะไร** (เช่น ใช้มาตรการใดในการดำเนินงาน) และ **อย่างไร** (เช่น มาตรการดังกล่าวนำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมอย่างไรบ้าง) โดยจะมีการนำเสนอสถิติและข้อมูลตัวเลขเชิงเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินงาน รวมถึงส่วนที่ยังต้องดำเนินงานต่อเนื่อง ส่วนนโยบายจะเป็นกรอบระดับสูงสำหรับข้อมูลระดับปฏิบัติการที่จะนำเสนอต่อไปภายใต้หัวข้อ การดำเนินคดี การป้องกัน การคุ้มครอง และการประสานความร่วมมือต่อไปตามลำดับ

ความก้าวหน้าและความสำเร็จ

1. ด้านนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติ (Policy and Implementation)

ในปี 2558 นโยบายใหม่ ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของรัฐบาลถูกนำไปขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน ในหัวข้อนี้ เป็นการนำเสนอแนะนโยบายและมาตรการในการขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญ โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 : ปิดช่องว่างของตัวบทกฎหมายซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และทำให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์ล่าช้า

ภายใต้วัตถุประสงค์นี้ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 286/2558 ลงวันที่ 6 ตุลาคม 2558 แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ (คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ) เพื่อแก้ไขข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์โดยเฉพาะ คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ประกอบด้วยผู้ชำนาญการด้านกฎหมาย รวมถึงผู้พิพากษา อัยการ และผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ทำงาน ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่แก้ไขคำนิยามตามกฎหมายที่ไม่ชัดเจนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนะนโยบายแก่นายกรัฐมนตรีเพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์จนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้ดำเนินมาตรการตามวัตถุประสงค์ 3 มาตรการหลักด้วยกัน ได้แก่

มาตรการที่ 1 : จัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ ได้ส่งมอบข้อเสนอแนะและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ให้แก่นายกรัฐมนตรีในวันที่ 4 ธันวาคม 2558 เพื่อเร่งรัดและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และเพิ่มจำนวนคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้นอย่างโปร่งใสให้ได้ภายในเวลาอันสั้น รวมทั้งเพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายและพยานในระหว่างกระบวนการให้การในชั้นศาลเมื่อร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่าน (คาดว่าภายในปี 2559) จะช่วยให้กระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้วิธีพิจารณาคดีการค้ามนุษย์ให้ใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว
2. กำหนดให้ในการสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้องหรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ ศาลอาจอนุญาตให้พยานเบิกความนอกศาลทั้งที่อยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้
3. เพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาอนุญาตประกันตัวผู้ต้องหาคดีค้ามนุษย์ที่เป็นองค์การอาชญากรรม ผู้ต้องหาที่มีอิทธิพลหรือเจ้าหน้าที่ หรือเพื่อรักษาความปลอดภัยของพยาน มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีประกันของผู้ต้องหา รวมถึงการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือ

จำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาที่หลบหนีการประกันต้องโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและ/หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท ไม่ว่าการพิจารณาคดีจะถึงที่สุดหรือไม่ก็ตาม

4. ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ แต่ไม่ได้ถูกจำคุก (เนื่องจากหลบหนีระหว่างการดำเนินคดี) และยื่นอุทธรณ์ ผู้ต้องหาจะต้องไปยื่นอุทธรณ์ที่ศาลด้วยตนเอง มิเช่นนั้น ศาลจะไม่รับพิจารณา

5. ในกรณีที่คดีเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ ศาลอาจพิจารณาใช้วิธีการดำเนินคดีลับหลังจำเลย (trial in absentia)

6. ในกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นอุทธรณ์ต่อศาล ผู้เสียหายสามารถยื่นอุทธรณ์ด้วยตัวเอง แม้ว่าในคดีประเภทอื่นไม่สามารถกระทำเช่นนี้ได้

7. ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง ผู้เสียหายสามารถยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด 1 เดือน มิเช่นนั้นคำพิพากษาของศาลชั้นต้นถือว่าเป็นอันยุติ

8. เพื่อเร่งรัดการพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา และกำหนดให้ศาลฎีการับฎีกาโดยวินิจฉัยเป็นรายกรณีไป

ผลลัพธ์ตามมาตราที่ 1 :

ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ ได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2559 และเตรียมเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ซึ่งคาดว่าจะสามารถประกาศใช้ได้ภายในปี 2559

มาตรการที่ 2 : แก้ไขปัญหากรณีที่ผู้ต้องหาบางรายสามารถหลบหนีประกัน

เนื่องจากที่ผ่านมา ผู้ถูกกล่าวหาในคดีค้ำมนุษย์สามารถหลบหนีประกันได้ ส่งผลให้การพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ไม่สามารถพิพากษาจนถึงที่สุด ร่าง พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ซึ่งกล่าวถึงไว้ในมาตรการที่ 1 จะเพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาอนุญาตประกันตัวผู้ต้องหาคดีค้ำมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับเครือข่าย/องค์กร/กลุ่มอาชญากรรมหรือเป็นผู้ที่มีอิทธิพล หรือเป็นเจ้าของหน้าที่ ศาลยังให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยของผู้เสียหายพยานและหลักฐานเป็นลำดับต้น และหากจำเป็นศาลต้องรับฟังมุมมองของผู้เสียหายในการตัดสินใจเรื่องนี้ด้วย

หากมีการอนุญาตให้ประกันตัว ศาลอาจกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีประกันของผู้ต้องหา รวมถึง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาล มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ลงโทษผู้ต้องหาที่หนีประกัน โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและ/หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท ไม่ว่าการพิจารณาคดีจะถึงที่สุดหรือไม่ก็ตาม

ผลลัพธ์ตามมาตราที่ 2 :

ในปี 2558 หลังจากพิจารณาสิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว มีผู้ต้องหาจำนวน 168 รายที่ยื่นคำร้องขอประกันตัวไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้ประกันตัวเพราะเกรงว่าผู้ต้องหาอาจแทรกแซงการดำเนินคดี (โดยเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของผู้เสียหาย/พยาน) โดยที่ศาลอนุญาตให้

ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวจำนวน 142 ราย ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคามนุษย์จะช่วยให้มาตรฐานในการอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาคดีคามนุษย์มีความชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2558 กำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาระของเจ้าหน้าที่จากการที่สามารถปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราวระหว่างรอการพิจารณาคดีเป็นจำนวนมากขึ้น แต่ก็ยังสามารถติดตามตัวผู้ต้องหาได้อย่างใกล้ชิดเพื่อไม่ให้มีการหลบหนี

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ยังได้พิจารณากฎหมายและกฎระเบียบอื่น ๆ เพื่อสามารถใช้เงินจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจแก่ประชาชนผู้แจ้งเหตุค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงบุคคลที่รายงานกรณีที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ และ/หรือให้หลักฐานแก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งจะนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหา และบุคคลที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับผู้ต้องหาคดีคามนุษย์ที่หลบหนีประกันจนสามารถจับกุมตัวกลับมาได้อีกครั้ง นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม (ยต.) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินการเพื่อให้สามารถให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจแก่ผู้แจ้งเหตุได้ในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 รัฐบาลยังมีแผนว่า ในอนาคตจะใช้งบประมาณจากกองทุนยุติธรรม ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มาจัดสรรเป็นเงินรางวัลให้แก่ผู้ที่ให้เบาะแสที่เป็นประโยชน์ในการจับกุมตัวผู้ต้องหาที่หลบหนีคดีอาญาทุกประเภทซึ่งไม่ใช่เฉพาะคดีคามนุษย์เท่านั้น

มาตรการที่ 3 : จัดทำค่านิยามในกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อขจัดอุปสรรคในการนำไปบังคับใช้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่ผ่านมา ค่านิยามตามกฎหมายหลายฉบับที่ไม่สอดคล้องกันเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจคดีใดถือเป็นคดีคามนุษย์ และทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองผู้เสียหายมีความยากลำบากในหลายแง่มุม เนื่องจากแรงงานอพยพในประเทศไทยประสบปัญหาถูกใช้แรงงานเพื่อขูดรีดและแรงงานบังคับในหลายรูปแบบ ซึ่งยังมีความไม่ชัดเจนว่าเป็นการค้ามนุษย์หรือการแสวงหาประโยชน์ด้านการใช้แรงงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันว่าอะไรคือ “การแสวงหาประโยชน์” (exploitation) แรงงานขูดรีด (debt bondage) แรงงานบังคับ (forced labor) การใช้แรงงานเด็ก (exploitation of child labor) และ/หรือ สภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นอันตราย (dangerous working environment) ดังนั้น เพื่อให้ได้ค่านิยามที่ตรงกัน ต้องมีแนวทางในระดับนโยบายที่ชัดเจนและความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องนำค่านิยามที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศมาร่วมพิจารณา นอกจากนี้ ยังต้องแก้ไขกฎหมายและกฎกระทรวงบางฉบับ พร้อมทั้งออกกฎหมายฉบับใหม่ด้วย

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

ความก้าวหน้าภายใต้มาตรการที่ 3 มีดังต่อไปนี้

1. มีการจัดทำค่านิยามของ “แรงงานบังคับ (forced labor) และแรงงานขูดรีด (debt bondage)

เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 กระทรวงแรงงานจัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันจัดทำค่านิยามของแรงงานบังคับและแรงงานขูดรีด โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน (ได้แก่ สภาอุตสาหกรรมไทย สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย) องค์กรพัฒนาเอกชน (ได้แก่ มูลนิธิพิทักษ์สตรี

ศูนย์ผู้ลี้ภัยทางทะเล (Stella Maris) องค์การพัฒนาการคุ้มครองเด็ก (FACE) และสำนักงานกฎหมายเอส.อาร์) ผู้แทนจาก UNACT และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ที่ประชุมมีการหยิบยกตัวชี้วัดแรงงานบังคับของ ILO อนุสัญญาเสริมของสหประชาชาติว่าด้วยการเลิกการใช้ทาส การค้าทาสและสถาบัน และแนวปฏิบัติที่คล้ายกับการใช้ทาส (Supplementary Convention on the Abolition of Slavery 1956) และการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย คำนุश्यของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และสิงคโปร์มาร่วมพิจารณา ในที่สุด ที่ประชุมมีมติเห็นชอบคำนิยามต่อไปนี้

- **แรงงานบังคับ (forced labor)** หมายถึง งานหรือบริการทุกชนิด ซึ่งบีบบังคับเอาจากบุคคลใด ๆ ด้วยการขู่ และบุคคลดังกล่าวนั้นมิได้เต็มใจหรือสมัครใจทำเอง

- **แรงงานขัดหนี้ (bonded labor)** หมายถึง การใช้แรงงานของบุคคลหนึ่ง โดยใช้หนี้สินเป็นวิธีการ บังคับให้บุคคลนั้นทำงาน ซึ่งจำนวนหนี้สินดังกล่าวเป็นจำนวนที่ไม่เป็นธรรม โดยเป็นจำนวนเงินที่ไม่แน่ชัด หรือมีระยะเวลาหรือวิธีการชดใช้หนี้สินที่ไม่ชัดเจน

2. เสนอให้มีบทบัญญัติที่ระบุว่าการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายว่าเป็นการค้ามนุษย์

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้แก้ไขพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อกำหนดให้การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในงานอันตราย หรือในสภาพการทำงานที่เลวร้ายและอาจเป็นอันตรายต่อร่างกาย และจิตใจของเด็ก รวมถึงการทำงานในเรือประมงและในอุตสาหกรรมประมง เป็นการค้ามนุษย์

บทบัญญัตินี้จะช่วยให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถคัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานเด็กได้ง่ายขึ้น และช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถบังคับใช้กฎหมายในกรณีที่ตัดสินได้ยาก คาดว่าร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่มีการแก้ไขนิยามการค้ามนุษย์ดังกล่าวนี้ จะผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายในปี 2559²

ความก้าวหน้าในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายด้านอื่น ๆ ในปี 2558 มีดังต่อไปนี้

มาตรการที่ 4 : ผ่านพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพื่อปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมายขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ามนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล

พระราชกำหนดฉบับนี้³ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2558 เป็นการปรับปรุงกรอบกฎหมายที่ใช้ควบคุมการประมงของไทยให้เข้มงวดและมีประสิทธิภาพขึ้น วัตถุประสงค์หนึ่งของพระราชกำหนดฉบับนี้ คือ ขจัดการใช้แรงงานบังคับทุกรูปแบบ และปรับปรุงสวัสดิการและสภาพการทำงานของลูกจ้างในอุตสาหกรรมภาคประมงทั้งบนฝั่งและในทะเล

กฎหมายกำหนดระเบียบใหม่เพื่อควบคุมเรือประมง และให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตรวจการใช้แรงงานบนเรือ เพื่อสืบสวนและดำเนินคดีเรือที่ต้องสงสัยว่าจะมีการทำผิดกฎหมายได้อย่างทันท่วงที มีการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายให้หนักขึ้น ตัวอย่างเช่น เจ้าของเรือประมงที่จ้างลูกจ้างโดยที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 800,000 บาท (22,437 เหรียญสหรัฐฯ) ต่อลูกจ้างหรือคนงานที่มีการจ้างงานโดยผิด

² สำหรับงานด้านนี้ รัฐบาลไทยได้รับฟังข้อคิดเห็นจากสถานทูตสหรัฐอเมริกา องค์การแรงงานระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศ

³ โปรดดูรายละเอียดของพระราชกำหนดฉบับนี้ในภาคผนวก 1

กฎหมายหนึ่งคน ซึ่งนับว่าสูงชันมากเมื่อเทียบกับกฎหมายฉบับเก่าที่มีโทษปรับสูงสุดเพียง 100,000 บาท (2,700 เหรียญสหรัฐฯ) ต่อผู้กระทำผิดหนึ่งคน ไม่ว่าจะจ้างลูกจ้างผิดกฎหมายกี่คนก็ตาม

กฎหมายยังเพิ่มโทษผู้ประกอบการโรงงานที่ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือจ้างคนต่างด้าวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับ 200,000 - 2,000,000 บาท (5,609 - 56,091 เหรียญสหรัฐฯ) หรือทั้งจำทั้งปรับ รวมทั้งปรับอีกวันละ 100,000 - 500,000 บาท (2,805 - 14,023 เหรียญสหรัฐฯ) ตลอดระยะเวลาที่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย สำหรับโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำจ้างลูกจ้างโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือจ้างคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมาย มีโทษต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 800,000 บาท (22,437 เหรียญสหรัฐฯ) ต่อลูกจ้างหรือคนงานที่มีการจ้างงานโดยผิดกฎหมายหนึ่งคน

นอกจากนี้ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าการจ้างลูกจ้างหรือคนงานที่ผิดกฎหมายมากกว่า 5 คน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานอธิบดีกรมประมงโดยทันที เพื่อแจ้งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมให้สั่งปิดโรงงานและยึดใบอนุญาตประกอบการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

แผนภูมิต่อไปนี้ สรุปให้เห็นว่าพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 สามารถช่วยป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในภาคประมงได้อย่างไร

แผนภูมิที่ 1 : การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในภาคประมงตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า – ออก	การติดตามและตรวจเรือประมงในทะเล	โรงงานแปรรูปอาหารทะเล
- เรือประมงพาณิชย์ทุกลำต้องผ่านการตรวจของศูนย์ - เจ้าหน้าที่ตรวจเอกสารต่อไปนั้ สัญญาจ้างงาน รายชื่อคนเรือ บัตรประชาชน (สำหรับแรงงานต่างด้าว) และรับรองว่าเอกสารถูกต้องตามกฎหมาย - หากไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องถูกควบคุมตัวไว้ที่ท่าเรือ	- เรือประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่กว่า 30 ตันกรอสต้องติดตั้งระบบกำหนดพิกัดผ่านดาวเทียม (VMS) ทุกลำ - ให้มีผู้สังเกตการณ์บนเรือประมงไทยทุกลำที่อยู่นอกน่านน้ำไทย - บทลงโทษสำหรับนายจ้างที่จ้างลูกจ้างที่ไม่มีใบอนุญาตตามกฎหมาย คือ ปรับไม่เกิน 800,000 บาท และเพิกถอนใบอนุญาตทำการประมง	- บทลงโทษสำหรับนายจ้างที่จ้างลูกจ้างที่ผิดกฎหมาย รวมถึงคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตตามกฎหมาย คือ ปรับไม่เกิน 800,000 บาท หากมีลูกจ้างน้อยกว่า 5 คน ต้องหยุดดำเนินการ 10-30 วัน หากมีลูกจ้างเกิน 5 คนต้องปิดโรงงาน - หากฝ่าฝืนกฎหมายคุ้มครองแรงงาน จำคุกไม่เกิน 2 ปี และ/หรือปรับ 200,000 - 2,000,000 บาท รวมทั้งปรับ อีกวันละ 100,000 - 500,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่มีการฝ่าฝืน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 4 :

กฎหมายฉบับนี้ ช่วยให้การตรวจเรือประมงและโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น กฎหมายยังกำหนดให้ เรือประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่กว่า 30 ตัน

กรอบต้องติดตั้งระบบการตรวจเรือประมงอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้ระบบกำหนดพิกัดผ่านดาวเทียม (VMS) ทุกลำ และต้องผ่านการตรวจจากศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Port-In/Port Out Center) อย่างละเอียด ทำให้ประเทศไทยมีกลไกควบคุมดูแลเรือประมงที่เข้มงวดขึ้นกว่าเดิมมาก และช่วยให้รัฐบาลสามารถติดตามเรือประมงทุกลำได้ตลอดเวลาและสามารถดำเนินการใดๆ ได้ทันทีที่หากจำเป็น

สืบเนื่องจากพระราชกำหนดฉบับใหม่นี้ ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ที่ได้รับจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายภาคส่วนได้ปฏิบัติการตรวจเรือประมงไทยเป็นจำนวนถึงร้อยละ 92 ของเรือประมงในเขตประเทศไทยทั้งหมด (หรือ 39,129 ลำจาก 42,512 ลำ) นอกจากการตรวจเรือของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า – ออก (PIPO) แล้ว เรือประมงที่อยู่ในน่านน้ำไทยยังได้รับการตรวจระหว่างที่อยู่ในทะเลโดยทีมสหวิชาชีพที่นำโดยศปมผ. โดยระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 - 13 มกราคม 2559 (ทันทีหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชกำหนด) ศปมผ. ทำการตรวจเรือประมงจำนวน 507 ลำในเขตน่านน้ำไทย (นับเป็นร้อยละ 215 เมื่อเทียบกับเป้าหมายของศปมผ. ที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. 2558 – 2562 ภายใต้การประสานงานของกรมประมงว่าจะตรวจเรือประมง 220 ลำ) นอกจากนี้ ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 – 10 มกราคม 2559 ทีมสหวิชาชีพนำโดย ศปมผ. ได้ทำการตรวจเรือจำนวน 50 ลำจาก 76 ลำ (หรือร้อยละ 66) ของเรือประมงที่ติดธงไทยทั้งหมดที่ทำการประมงในมหาสมุทรอินเดียนอกน่านน้ำไทย⁴ ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า ความพยายามในการตรวจเรือประมงที่กระทำผิดกฎหมายดำเนินไปอย่างเข้มข้นนับตั้งแต่พระราชกำหนดฉบับนี้ประกาศใช้ การตรวจเรือที่ผ่านมา ได้นำไปสู่การดำเนินคดีค้ามนุษย์ 2 คดี และพบการฝ่าฝืนกฎหมายและคำสั่งฉบับอื่น ๆ อีกหลายกรณี การทำผิดกฎหมายของเรือประมงไทย สรุปได้ในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 : การทำความผิดที่พบระหว่างการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทยระหว่างวันที่ 6 พฤษภาคม 2558 – มกราคม 2559⁵

ที่	ฐานความผิด	จำนวนทั้งหมด	ความคืบหน้าของคดี				หมายเหตุ
			ตำรวจ	อัยการ	ศาล	เสร็จสิ้น	
1.	พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456	33	16	1	-	16	
2.	พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481	20	7	2	-	11	
3.	พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482	39	38	1	-	-	
4.	พระราชบัญญัติวิเทศพิกัด พ.ศ. 2498	4	4	-	-	-	
5.	ประมวลกฎหมายอาญาพ.ศ. 2498	2	2	-	-	-	

⁴ เรือประมงที่เหลืออีก 26 ลำจะถูกตรวจหลังจากที่เดินทางกลับเข้าสู่ น่านน้ำไทย ในเรื่องนี้ อธิบดีกรมประมงได้ออกคำสั่งให้เรือประมงที่ทำการประมงนอกน่านน้ำไทยทุกลำ ที่ยังไม่เคยรายงานตัวกับศูนย์ควบคุมเรือเข้า – ออก ให้เดินทางกลับประเทศไทยภายในวันที่ 30 มกราคม 2558 หากไม่ปฏิบัติตาม มีโทษปรับ 2,000,000 บาท (ประมาณ 51,000 ยูโร) (มาตรา 152).

⁵ ข้อมูลรวบรวมโดย ศปมผ.

ที่	ฐานความผิด	จำนวนทั้งหมด	ความคืบหน้าของคดี				หมายเหตุ
			ตำรวจ	อัยการ	ศาล	เสร็จสิ้น	
6.	พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490	80	44	-	-	36	
7.	พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	6	6	-	-	-	
8.	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551	4	-	4	2	-	พนักงานอัยการ ไม่ส่งฟ้อง 2 คดี
9.	พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551	24	19	5	-	-	
10.	คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 10/2558 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม	79	78	-	-	1	
11.	พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456	33	16	1	-	16	
12.	คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 24/2558 เรื่องการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการ รายงาน และไร้การควบคุม เพิ่มเติม	124	124	-	-	-	
13.	ประกาศศปมผ. ฉบับที่ 15/2558	3	3	-	-	-	
14.	พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558	63	62	-	-	1	
15.	พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	43	43	-	-	-	

ตัวอย่างของการทำผิดกฎหมาย ได้แก่ ไม่มีใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำไทย หรือใบอนุญาตหมดอายุ ไม่บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจับสัตว์น้ำในสมุดบันทึกการทำประมง (logbook) มีการจ้างคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน และไม่มีสัญญาจ้างงานที่ถูกต้องในเรือประมง โดยมีการบังคับใช้มาตรการตามกฎหมายกับเจ้าของเรือที่กระทำผิด

ส่วนความก้าวหน้าของการตรวจเรือประมงนอกน่านน้ำไทย สรุปไว้ในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 : ความคืบหน้าของการตรวจเรือประมงและคนเรือนอกน่านน้ำไทย ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558 - 10 มกราคม 2559⁶

ประเภทการตรวจ	จำนวนที่ตรวจ	จำนวนที่ทำผิดกฎหมาย	รายละเอียดของความผิด	ความคืบหน้า
การตรวจเรือประมง	50 ลำ	24 ลำ	- เรือที่ทำผิดกฎหมาย 34 ลำ - ผิด พรบ. เรือไทย พ.ศ. 2481 24 ลำ - ผิด พรก.การประมง พ.ศ. 2558 6 ลำ - ผิดกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล	- กรมเจ้าท่าปรับทุกกรณี - ถูกตัดสินดำเนินคดีภายใต้ศาลไทย 6 คดี - ทุกกรณีได้รับคำสั่งให้นายจ้างแก้ไขปัญหา
การตรวจคนเรือ	996 คน	494 คน	- แรงงานต่างด้าวทุกคนผ่านกระบวนการจดทะเบียนและได้รับการยกเว้นไม่ต้องส่งกลับ - ไม่มีกรณีต้องสงสัยว่าเป็นการค้ามนุษย์หรือการใช้แรงงานเด็กบนเรือ	แรงงานทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพและจดทะเบียน

พระราชกำหนดฉบับนี้ยังทำให้มีเรือที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมายและเรือที่ไม่พบร่องรอยจำนวน 8,024 ลำถูกถอนใบอนุญาตการทำประมงในเดือนพฤศจิกายน 2558 ทำให้เรือประมงดังกล่าวไม่สามารถทำการประมงต่อไปได้ จึงช่วยลดความเสี่ยงที่เรือประมงเหล่านี้จะมีการใช้แรงงานทาสบนเรือ

นอกจากนี้ จากการดำเนินงานที่เข้มงวดของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า – ออก เรือประมงที่มีเอกสารประจำตัวคนเรือไม่ถูกต้อง ไม่ได้รับอนุญาตให้ออกจากท่า จนถึงปัจจุบันนี้ เรือประมงจำนวน 5,609 ลำที่มีขนาดใหญ่กว่า 30 ตันกรอส ได้รับการรายงานผ่านศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก ซึ่งนับเป็นร้อยละ 85 ของเรือประมงทั้งหมดซึ่งมีอยู่ 7,188 ลำ หมายความว่า ในปัจจุบัน ไม่เฉพาะแต่เรือประมงที่ผิดกฎหมาย แต่เรือประมงที่มีเอกสารไม่ถูกต้องและมีกิจกรรมที่น่าสงสัย ก็จะถูกควบคุมป้องกันไม่ให้เกิดทำผิด

ในด้านการตรวจสถานแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น ศปมผ. ได้จัดตั้งทีมสหวิชาชีพจำนวน 25 ทีม ทำการตรวจสถานประกอบการทั้งหมด 150 แห่ง โดยพบว่าสถานประกอบการ 3 แห่งถูกสั่งให้หยุดดำเนินการตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และสถานประกอบการอีก 12 แห่งถูกสั่งให้หยุดดำเนินการตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535

นอกจากนี้ ศปมผ. ยังอยู่ในระหว่างร่างกรอบการดำเนินงานโครงการระบบสำเนาสติ๊กเกอร์ (QR Code Project) ซึ่งได้รับการอนุมัติในหลักการแล้วจากคณะรัฐมนตรี และได้รับการจัดสรรงบประมาณ 11.9 ล้านบาท (330,000 เหรียญสหรัฐฯ) เพื่อติดตั้งซอฟต์แวร์สำหรับสแกนลายนิ้วมือของลูกเรือประมง รวมทั้งโค้ดของเรือประมง ซึ่งจะช่วยให้ศปมผ. สามารถติดตามและดำเนินการตรวจเรือประมงในทะเลได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่า

⁶ ข้อมูลรวบรวมโดยศปมผ.

เรือทุกลำเข้าออกตรงตามกำหนดเวลาที่แจ้งไว้ และคนงานทุกคนที่ขึ้นเรือได้กลับเข้าฝั่งพร้อมกับเรือ สำหรับผลลัพธ์ของการดำเนินงานของ ศปมผ. โปรดดูในวัตถุประสงค์ที่ 4 มาตรการที่ 5

มาตรการที่ 5: ปิดช่องว่างของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยการแก้ไขและผ่านพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 รวมทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายฉบับใหม่นี้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปิดสถานประกอบการกิจการ โรงงาน อาคาร หรือสั่งห้ามใช้เรือ และยานพาหนะเป็นการชั่วคราวหากพบหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดค้ามนุษย์ และเพิ่มโทษจำคุกเป็น 8 - 20 ปีในกรณีที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บสาหัส และโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ในกรณีที่ทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย นอกจากนี้ ยังเพิ่มค่าปรับจาก 80,000-200,000 บาทเป็นไม่เกิน 400,000 บาท

พ.ร.บ. ฉบับใหม่นี้ยังให้หลักประกันความปลอดภัยแก่ผู้แจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์และเจ้าหน้าที่ที่จับกุมผู้ต้องสงสัยว่าจะไม่ถูกดำเนินคดีหากภายหลังปรากฏว่าไม่ใช่การค้ามนุษย์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการแจ้งเหตุและให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 5:

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2557 โดยมีระเบียบที่ออกมาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้อีก 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 19 และ 25 ธันวาคม 2558 เกี่ยวกับมาตรการเพิ่มเติมเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ประกาศทั้งสองฉบับนี้จะช่วยให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจัดทำมาตรการและเกณฑ์สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อกำหนดให้เจ้าของสถานประกอบการหรือผู้ดำเนินกิจการโรงงาน สถานบันเทิง เกสต์เฮาส์ โรงแรม เรือประมง และยานพาหนะต้องตรวจตราอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าลูกจ้างของตนไม่ได้ถูกบังคับใช้แรงงานหรือการล่วงละเมิดใด ๆ ที่เป็นการค้ามนุษย์ กฎหมายยังกำหนดให้นายจ้างต้องจัดการฝึกอบรมให้ลูกจ้างทุกราย เพื่อให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และสิทธิที่ผู้เสียหายการค้ามนุษย์พึงมีพึงได้อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง นอกจากนี้ นายจ้างยังต้องรายงานกรณีที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มิได้มีเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อว่าการค้ามนุษย์เกิดขึ้น เจ้าของหรือผู้ประกอบการมีหน้าที่ที่จะต้องอำนวยความสะดวกให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานประกอบการของตน เรือ และ/หรือยานพาหนะเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายการค้ามนุษย์

เพื่อให้มีการปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้ จนถึงปัจจุบัน ได้จัดการอบรมไปแล้ว 5 ครั้ง โดยได้เสริมศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ 400 คน พม.ยังได้แจกจ่ายแผ่นพับเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่จัดพิมพ์ใน 5 ภาษาเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายฉบับใหม่ให้กับกลุ่มเป้าหมายแรงงานต่างด้าว รวมทั้งยังมีการแจกจ่ายการ์ดขนาดเล็กที่มีข้อมูลสั้น ๆ เกี่ยวกับตัวชี้วัดหลักของการค้ามนุษย์และข้อมูลเกี่ยวกับสายด่วนและช่องทางอื่น ๆ สำหรับขอความช่วยเหลือออกไปทั่วประเทศ

มาตรการที่ 6 : แก้ไขพระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. 2484

การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการคุ้มครองและลดความเสี่ยงของกลุ่มที่เสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายค้ำมนุษย์ รายละเอียดเพิ่มเติมของกฎหมายฉบับนี้ โปรดดูในหัวข้อ “การป้องกัน”

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 6:

ร่างกฎหมายฉบับนี้ผ่านการพิจารณาครั้งแรกของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวันที่ 4 มกราคม 2559 และคาดว่าจะผ่านการพิจารณาและประกาศใช้ภายในปี 2559

มาตรการที่ 7 : ผ่านพ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ว่าด้วยการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก

องค์กรภาคประชาสังคมได้รณรงค์ให้มีการผ่านกฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว และจากการหารือร่วมกันกับกลุ่มองค์กรดังกล่าว รัฐบาลเล็งเห็นถึงความจำเป็นของการมีบทบัญญัติทางกฎหมาย เพื่อรับมือกับความเสี่ยงของเด็กในการถูกใช้ในสื่อลามกที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้นทั่วโลก

พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ว่าด้วยการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 จะช่วยเพิ่มการคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีให้มากขึ้น กฎหมายกำหนดนิยามของ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ว่าเป็น “วัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยรูป เรื่อง หรือลักษณะสามารถสื่อไปในทางลามกอนาจาร ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน และให้หมายความรวมถึงวัตถุหรือสิ่งต่างๆ ข้างต้นที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้” การครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่นถือเป็นความผิด รวมทั้งการค้า การแจกจ่าย การนำเข้าในราชอาณาจักรหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือทำให้แพร่หลายโดยประการใดๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก ถือเป็นความผิดเช่นกัน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 7:

แม้ว่า พ.ร.บ. ฉบับนี้ เพิ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 ก็มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กจำนวน 2 คดีภายใต้ พ.ร.บ. ฉบับนี้⁷ โดยทั้งสองคดี เป็นความผิดเกี่ยวกับการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กที่เกิดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ คดีแรก (794/2558) ได้มีการส่งสำนวนคดีสั่งฟ้องให้แก่อัยการ คดีที่สอง (11/2559) มีการจับกุมผู้ต้องหาเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2559 และอยู่ในระหว่างการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

⁷ โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ “การป้องกัน”

มาตรการที่ 8 : ผ่านพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558

เนื่องจากเครือข่ายค้ายาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการฟอกเงิน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558⁸ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 9 ตุลาคม 2558 ช่วยกำหนดขอบเขตของนิยามในกฎหมายให้ชัดเจนขึ้น⁹ และเพิ่มเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นำไปใช้ปราบปรามการทำงานขององค์กรค้ายาเสพติด

ปปง. เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ภายใต้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ในการยึดทรัพย์ที่ได้จากการทำความผิดมูลฐานทั้งทางตรงและทางอ้อม พ.ร.บ. ฉบับใหม่ยังเพิ่มอำนาจให้ ปปง. สามารถใช้มาตรการทางอาญาและกระบวนการทางแพ่งในการยึดทรัพย์สินของบุคคลใดที่ได้รับ ครอบครอง หรือใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำความผิดมูลฐานของการฟอกเงินภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งเป็นทั้งแหล่งของมูลข่าวกรองเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของเครือข่ายอาชญากรรม ที่จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (intelligence-led approach)¹⁰ พ.ร.บ. ฉบับใหม่ยังเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังสำหรับรัฐบาลในการขัดขวางปฏิบัติการทางการเงินของเครือข่ายค้ายาเสพติด

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 8:

ในปี 2558 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ทำการสืบสวนคดีที่มีความผิดมูลฐานเรื่องการค้ายาเสพติดทั้งหมด 40 คดี ซึ่งมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจำนวนนี้ มีคดียังอยู่ในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน 25 คดี อยู่ในขั้นตอนการตรวจสอบทรัพย์สิน 11 คดี ส่วนคดีที่เหลือต้องยุติลงเนื่องจากไม่สามารถติดตามทรัพย์สินได้ แต่มีการบันทึกข้อมูลข่าวกรองไว้สำหรับคดีที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ปปง. ยังมีบทบาทสำคัญในการสืบสวนคดีเกี่ยวกับผู้พวยพชาวโรฮิงจา โดยใช้มาตรการทางแพ่งดำเนินการยึดทรัพย์มูลค่า 210 ล้านบาท (5.8 ล้านเหรียญสหรัฐ) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดชาวโรฮิงจา รวมถึงเงินสด บัญชีธนาคาร สถานประกอบการเชิงพาณิชย์และอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินดังกล่าวนี้ทำการยึดมาจากสมาชิกเครือข่ายอาชญากรรมหลายเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการค้ายาเสพติดชาวโรฮิงจา ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐด้วย คดีค้ายาเสพติดกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง ซึ่งกำลังพิจารณายึดทรัพย์เพิ่ม ข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับการโอนเงินของผู้ต้องหาที่รวบรวมได้จะใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีอาญาเพื่อพิจารณาลงโทษตามความผิดฐานค้ายาเสพติด การฟอกเงิน และการทำความผิดข้ามพรมแดน ส่งผลให้มีการออกหมายจับผู้ต้องหาจำนวน 79 ราย

⁸ นิยามของ “ความผิดมูลฐาน” ภายใต้กฎหมายนี้ประกอบด้วย 1) ความผิดฐานค้ายาเสพติดตามบัญญัติไว้ในพ.ร.บ. การป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด 2) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรางเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อหากำไร หรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ซื่อ จ้างนาย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรางนั้น 3) ความผิดภายใต้พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

⁹ อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ความผิดฐานค้ายาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานภายใต้พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้อยู่แล้ว

¹⁰ โปรดดูรายละเอียดภายใต้หัวข้อ “การดำเนินคดี”

วัตถุประสงค์ที่ 2 : แก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชัน

มาตรการที่ 1 : ลงโทษทางอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

จนถึงปัจจุบัน มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดการค้ามนุษย์ถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและอาญาจำนวน 29 คน นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินคดีกับอดีตนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสตูลในความผิดฐานค้ามนุษย์ และศาลจังหวัดสงขลาได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558 ลงโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือน และให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา เป็นจำนวนเงินถึง 126,900 บาท (3,494 เหรียญสหรัฐ) ในความผิดตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และความผิดอาญาเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญาและความผิดตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง คดีนี้ใช้เวลาในการดำเนินคดีในชั้นศาลเป็นเวลา 4 เดือน¹¹

มาตรการที่ 2 : กำหนดมาตรการทางการบริหารที่เข้มงวดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหานายเจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระบวนการค้ามนุษย์และการทุจริต

รัฐบาลตระหนักดีว่า ที่ผ่านมา กลไกตรวจสอบภายในยังมีไม่เพียงพอที่จะหยุดยั้งไม่ให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจเครือข่าย และตำแหน่งหน้าที่ในการปกป้องตนเองและผู้อื่นที่กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทำให้มักนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ การทุจริต และการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้น เพื่อเป็นการหนุนเสริมมาตรการทางอาญาที่มีการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่รัฐที่ประพฤติมิชอบในคดีค้ามนุษย์ที่ผ่านมา เพื่อแสดงให้เห็นว่านโยบาย “ไม่ประนีประนอมกับการค้ามนุษย์” ได้รับการนำไปปฏิบัติจริง และผู้ที่ฝ่าฝืนต้องได้รับโทษ¹² นายกรัฐมนตรีจึงได้ส่งสัญญาณไปยังเจ้าหน้าที่รัฐด้วยการออกระเบียบใหม่ เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558” รัฐบาลยังได้ออกคำสั่งอีกฉบับให้มีการแก้ปัญหาคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบของข้าราชการตำรวจด้วย

มาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2558 ระเบียบนี้กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานราชการทุกหน่วยในทุกระดับ คอยติดตามและสอดส่องไม่ให้มีข้าราชการในหน่วยงานของตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ระเบียบดังกล่าว ยังรวมถึงมาตรการต่อไปนี้ :

- กำหนดค่านิยมอย่างละเอียดของการเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นครั้งแรก เพื่อระบุขอบเขตในการเอาผิดการประพฤติมิชอบ โดยรวมถึง การสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ คบค้าสมาคมเป็นอาจกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ใช้หลักทรัพย์สินหรือสถานะของการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย

- กำหนดกระบวนการที่ชัดเจนในการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่รัฐประพฤติมิชอบ ได้แก่ การกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องพิจารณาดำเนินการภายใน 10 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการสอบสวนทางวินัยจาก

¹¹ โปรดดูรายละเอียดภายใต้หัวข้อ “การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย”

¹² โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับคดีและสถิติเพิ่มเติมในหัวข้อ “การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย”

คณะกรรมการสอบสวน และผู้บังคับบัญชาจะต้องรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการ ไม่เช่นนั้นจะถือว่ากระทำผิดวินัย (โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับคดีที่มีการลงโทษเจ้าหน้าที่และสถิติที่เกี่ยวข้องในปีที่ผ่านมาภายใต้หัวข้อ “การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย”)

- จัดตั้งศูนย์รับแจ้งข่าวและการกล่าวหาร้องเรียนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กองบัญชาการ กองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปป.ง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ท.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.) และส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น และหน่วยงานที่กล่าวมานี้ จะต้องรายงานกรณีที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่อปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในทันที

- แต่งตั้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานกลางและมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมในการสอดส่อง หรือแจ้งการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดให้มีรางวัลตอบแทนแก่ผู้ที่แจ้งเบาะแสในเรื่องดังกล่าว ส่งเสริมและสนับสนุนการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งให้ข้อมูลหรือชี้เบาะแสดังกล่าวเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และร่วมมือกับสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารที่เป็นการชมเชยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลงานดีเด่นในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และ

- แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์คณะหนึ่ง ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ (โดยมีผู้บริหารหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นสมาชิก) มีหน้าที่ประสานงานเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบ

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2:

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว นอกจากจะเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการสอดส่องและบังคับใช้กฎหมายในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดแล้ว ยังนับเป็นการส่งสัญญาณเตือนให้เจ้าหน้าที่รัฐทั่วประเทศได้ตระหนักว่า ปัจจุบันรัฐบาลมีทั้งกฎหมายและนโยบายปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง นายกรัฐมนตรียังได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยมีพลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ปัจจุบัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ระหว่างจัดทำร่างเกณฑ์ เงื่อนไขและมาตรการเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้ และคาดว่าจะดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบในเดือนกุมภาพันธ์ 2559

วัตถุประสงค์ที่ 3 : เร่งรัดการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ที่ผ่านมา ประเทศไทยมักได้รับการวิจารณ์ว่า การดำเนินคดีค้ำมนุษย์เป็นไปอย่างเชื่องช้า และก่อให้เกิดภาระทั้งด้านการเงิน สังคมและอารมณ์ของผู้เสียหายและพยานในคดีค้ำมนุษย์ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงดำเนินมาตรการดังต่อไปนี้

มาตรการที่ 1 : สำนักงานศาลยุติธรรมเผยแพร่สถิติคดีค้ำมนุษย์บนเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อความโปร่งใสและเพื่อช่วยในการติดตามความก้าวหน้า¹³

มาตรการนี้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของประธานศาลฎีกา ที่ได้ส่งหนังสือเวียนไปยังผู้พิพากษาทั่วประเทศ เมื่อปีที่แล้ว โดยกำหนดแนวทางให้พิจารณาคดีค้ำมนุษย์เสร็จสิ้นภายในเวลา 6 เดือน (โดยสามารถเลื่อนเวลาออกไปได้เป็นไม่เกิน 1 ปีในกรณีพิเศษ และต้องได้รับการอนุมัติจากผู้พิพากษาหัวหน้าศาลของแต่ละศาล)¹⁴

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1 :

สำหรับคดีที่ดำเนินการตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 มี 169 คดีที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด และคดีจำนวน 113 จากทั้งหมด 169 คดี (ร้อยละ 67) มีการพิพากษาเสร็จสิ้นภายในเวลาหนึ่งปี ส่วนคดีที่ใช้เวลาดำเนินการมากกว่า 1 ปีเป็นคดีที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการดำเนินงานตามมาตรการที่ 1 ซึ่งเมื่อคดีที่ค้างอยู่พิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว รัฐบาลคาดว่าคดีค้ำมนุษย์ทุกคดีจะดำเนินเสร็จสิ้นได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

ในปี 2558 คดีค้ำมนุษย์มากกว่าร้อยละ 50 ได้รับการพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 5 ปี โดยมีคดีจำนวนร้อยละ 35 ได้รับการพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 10 ปี

ในปีพ.ศ. 2558 เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนคดีค้ำมนุษย์ไปทั้งหมด 317 คดี และส่งสำนวน 176 คดีให้แก่อัยการ โดยมีความเห็นควรสั่งฟ้อง 174 คดี (ร้อยละ 99 ของ 176) และความเห็นไม่สั่งฟ้อง 2 คดี (ร้อยละ 1) ในขณะที่อีก 141 คดียังอยู่ในระหว่างการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากจำนวนคดีที่ได้รับ 176 คดีนั้น อัยการได้สั่งฟ้องไป 107 คดี ไม่สั่งฟ้อง 7 คดี และกำลังพิจารณาอยู่อีก 62 สำนวน ในจำนวน 107 คดีที่สั่งฟ้อง ศาลได้พิพากษาลงโทษไป 43 คดีในปี 2558 และกำลังอยู่ในระหว่างการไต่สวนอีก 64 คดี¹⁵

¹³ 23 โปรดดูใน http://www.oppb.coj.go.th/info.php?info=sub_menu_set&cid=53&pm=6

¹⁴ โปรดดูรายละเอียดของมาตรการนี้ในรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทยปีที่ผ่านมา ในหัวข้อ “ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมและมาตรฐานสำหรับดำเนินการ”

¹⁵ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคืบหน้าของคดีค้ำมนุษย์ในปี 2558 รวมทั้งสถิติเกี่ยวกับระยะเวลาในการพิจารณาคดีในหัวข้อ “การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย”

มาตรการที่ 2 : รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้แก่ศาลอาญาในการดำเนินการใช้การสืบพยานในลักษณะการประชุมทางจอภาพ (VDO Conference) เพื่อลดภาระในการดำเนินคดีของผู้เสียหายและพยาน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

สืบเนื่องจากข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ลงวันที่ 19 กันยายน 2556 ศาลได้มีการเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสืบพยานล่วงหน้าและจัดประชุมทางจอภาพในศาลจำนวน 224 แห่งทุกจังหวัดของประเทศไทยภายใต้งบประมาณ 244 ล้านบาท (6.7 ล้านบาทสหรัฐฯ) นอกจากนี้ ในปี 2558 ศาลใช้งบประมาณ 100 ล้านบาทในการปรับปรุงห้องสืบพยานให้มีความเหมาะสมกับการจัดประชุมทางจอภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบพยานที่เป็นเด็ก ในปัจจุบันมีศาลจำนวน 217 แห่งที่มีอุปกรณ์พร้อมและสามารถดำเนินการได้

ในเดือนสิงหาคม 2558 กรมสืบสวนคดีพิเศษ (DSI) จัดประชุมทวิภาคีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจจากประเทศไทยและเมียนมา ที่ประชุมเห็นชอบว่าจะนำร่องการสืบพยานในลักษณะประชุมทางจอภาพระหว่างประเทศไทยกับเมียนมา เนื่องจากเมียนมาเป็นประเทศต้นทางของผู้เสียหายข้ามชายแดนชาวโรฮิงจาหลายราย ซึ่งการสืบพยานรูปแบบดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีในชั้นศาล และการสืบพยานโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เดินทางออกจากประเทศไทยไปแล้ว เดิมทีการตัดสินใจใช้ระบบการประชุมทางจอภาพระหว่างสองประเทศคาดว่าจะสามารถสรุปได้ภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 แต่การตัดสินใจต้องล่าช้าออกไปเนื่องจากการเลือกตั้งภายในประเทศเมียนมาและความเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองที่ตามมา โดยประเทศไทยยังคงคาดหวังว่าจะสามารถสรุปกระบวนการกับรัฐบาลเมียนมาและนำร่องการดำเนินการดังกล่าวภายในปี 2559

มาตรการที่ 3 : จัดตั้งหน่วยงานเชี่ยวชาญด้านการค้ามนุษย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเหล่านี้

นอกจากการจัดตั้งแผนกคดีการค้ามนุษย์ในศาลอาญาในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2558 แล้ว ยังมีการจัดตั้งกรมต่อต้านการค้ามนุษย์ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 รัฐบาลยังจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับจัดอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นและจะเป็นการกวาดค้นให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น¹⁶

ในปี 2559 นี้ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ จะได้รับการยกขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกอง ซึ่งจะทำให้หน่วยงานมีความพร้อมมากยิ่งขึ้นทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรในการสืบสวนคดีการค้ามนุษย์ และเป็นการหนุนเสริมกองบังคับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบการสืบสวนดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทั่วประเทศ

ดังนั้น จึงนับได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีหน่วยงานเชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการเร่งรัดดำเนินคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

¹⁶ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม – 31 ธันวาคม พ.ศ.2558 แผนกคดีค้ำมนุษย์ภายใต้ศาลอาญาได้รับคดีมาแล้ว 22 คดี รวมถึงคดีหัวไทร - ปาดังเบซาร์ ที่ส่งมาจากศาลจังหวัดนาทวี ในจำนวนนี้มี 1 คดีที่ได้พิพากษาเสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 4 เดือน โดยศาลตัดสินให้ผู้กระทำผิดจำคุก 22 ปี ส่วนกรมต่อต้านการค้ามนุษย์ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุดได้ดำเนินการและยื่นฟ้องคดีการค้ามนุษย์ไปแล้ว 15 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2558 หลังจากการตรวจสอบแฟ้มคดีเบื้องต้น พนักงานอัยการได้ส่งฟ้องคดีต่อผู้ต้องหา 5 ราย¹⁷

วัตถุประสงค์ที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อผลิตผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้หากเป็นไปได้

มาตรการที่ 1 : จัดตั้งระบบการบูรณาการด้านงบประมาณเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

เนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องมีความซับซ้อนและครอบคลุมเครือข่ายที่กว้างขวาง จึงพบว่าที่ผ่านมา การจัดสรรงบประมาณยังไม่เหมาะสมและไม่สามารถโอนย้ายข้ามหน่วยงานหรือกระทรวงได้อย่างสะดวก เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณใหม่ให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งระบบการบูรณาการด้านงบประมาณในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพของการจัดสรรงบประมาณ และเป็นหลักประกันว่าการจัดสรรทรัพยากรสอดคล้องกับการให้ความสำคัญต่อปัญหาในระดับนโยบาย ผลที่เกิดขึ้นก็คือ ปัจจุบันนี้ มีงบประมาณกลางเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เพียงก้อนเดียว ซึ่งจะจัดสรรออกไปให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมและตามบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ

รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจติดตามการบูรณาการงบประมาณขึ้น เพื่อควบคุมดูแลการใช้งบประมาณภายใต้ระบบใหม่ โดยมีพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน คณะกรรมการได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดสรรงบประมาณแล้วเสร็จ ซึ่งครอบคลุมทั้งปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานต่างด้าว ระบบบูรณาการนี้ ช่วยให้มีการตัดสินใจโยกย้ายงบประมาณได้ตามความจำเป็นตามบริบทของสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้งบประมาณได้จัดสรรไปในการแก้ปัญหาที่จำเป็นและเร่งด่วนที่สุด และเพื่อแก้ไขจุดอ่อนของการจัดสรรงบประมาณในอดีต นอกจากนี้ ภายใต้การจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการนี้ ยังช่วยให้มีการประเมินผลงานด้านการแก้ปัญหาค้ามนุษย์ในภาพรวมด้วย

ในปีงบประมาณ 2559 (เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2558) แผนงบประมาณบูรณาการมีโครงการทั้งหมด 69 โครงการภายใต้งาน 6 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว การปรับปรุงระบบฐานข้อมูลกลางด้านการค้ามนุษย์ การจัดทำและขับเคลื่อนนโยบาย การป้องกัน การคุ้มครอง และการดำเนินคดี โดยมีกรมจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่หลักในการควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณ ทั้งสองกระทรวงนี้ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานกลางมีหน้าที่กำกับดูแลให้การดำเนินงานทุกด้านเป็นไปตามกำหนดระยะเวลาและก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

¹⁷ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานเชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ รวมทั้งสถิติเกี่ยวกับการดำเนินคดี โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย

สำหรับปีงบประมาณ 2559 งบประมาณทั้งหมดที่จัดสรรให้งานด้านการค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าว รวมทั้งหมด 2,590,315,420 บาท (71,953,206 เหรียญสหรัฐ) ในอัตราแลกเปลี่ยน 1 USD = 36 บาท) รายละเอียด งบประมาณแสดงไว้ในตารางที่ 3 ด้านล่างนี้

ตารางที่ 3 การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2558 – 2559 (บาท)

ปีงบประมาณ	บุคลากร	งบประมาณสำหรับโครงการ/กิจกรรม (ล้านบาท)							รวมทั้งสิ้น
		การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว	การพัฒนาระบบฐานข้อมูล	การจัดทำและขับเคลื่อนนโยบาย	การป้องกัน	การคุ้มครอง	การดำเนินคดี	รวม	
2557	917.82	0	6.0	77.59	217.19	151.60	35.88	488.27	1,406.10
2558	1,146.12	156.54	10.026	75.70	515.36	115.81	62.33	935.78	2,081.90
เพิ่มขึ้น/ลดลง	228.3	156.54	4.02	-1.89	298.17	-35.78	26.45	447.51	675.80
ร้อยละ	24.87	100	67.11	-2.44	137.28	-23.61	73.71	91.65	48.06

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1:

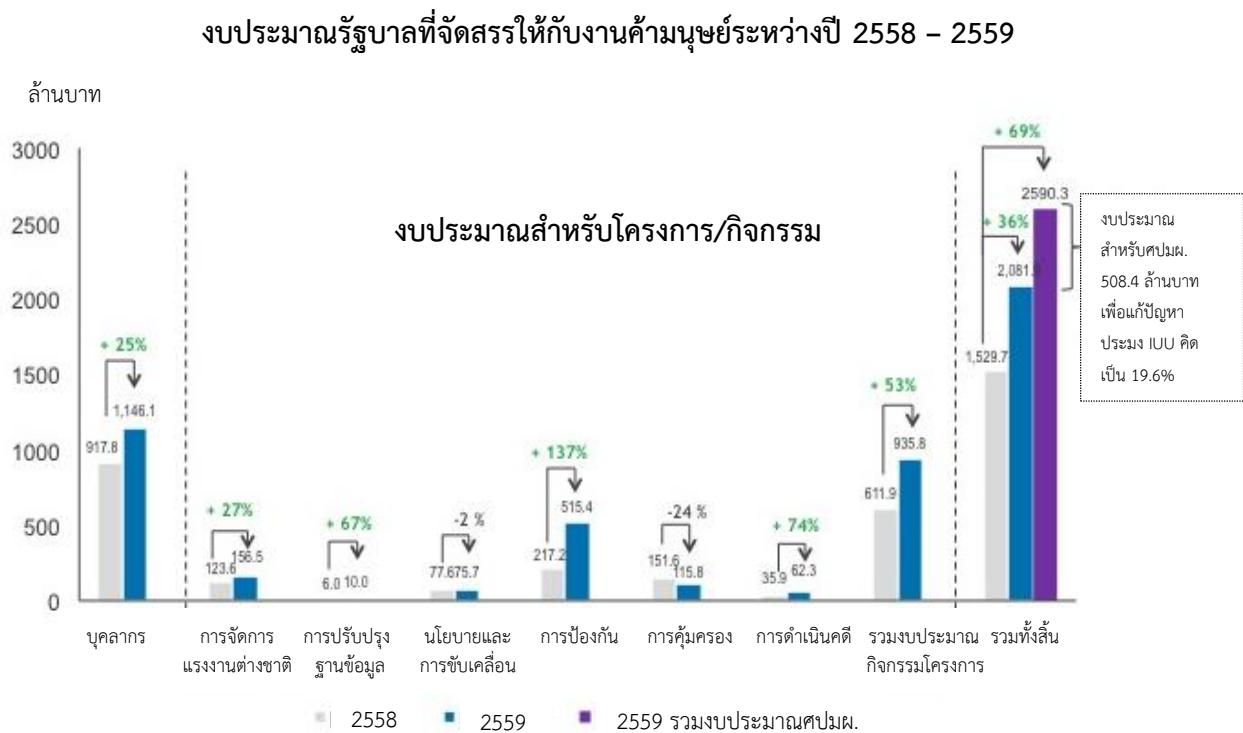
ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นงบประมาณของรัฐบาลในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณที่ 2557 และ 2558 การใช้งบประมาณที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 36 แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างจริงจังสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลซึ่งให้ความสำคัญเรื่องนี้เป็นลำดับต้น โดยการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม จุดเน้นที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณมีดังต่อไปนี้

- จัดสรรงบประมาณจำนวน 156,543,200 บาท (4.3 ล้านเหรียญสหรัฐ) สำหรับการจัดการแรงงานต่างด้าว เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลจริงจังในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้องกฎหมาย และ ปฏิรูประบบติดตามและลดความเสี่ยงในการตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น¹⁸
- ในปีนี้ รัฐบาลเพิ่มงบประมาณด้านการป้องกันขึ้นเป็นสองเท่า หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 137% หรือ 298,171,640 บาท (8.27 ล้านเหรียญสหรัฐ) เพื่อลดความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ รัฐบาลได้

¹⁸ โปรดดูสถิติการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวได้ในหัวข้อ การป้องกัน

กวดขันการตรวจตราการทำผิดกฎหมายทั้งบนฝั่งและในทะเล รวมถึงการตรวจสถานประกอบการ 44,858 แห่ง การควบคุมการเข้าเมือง ณ จุดข้ามแดนทางบก 37 แห่ง ท่าเรือ 54 แห่ง และท่าอากาศยาน 29 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังได้มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการตามยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันคนข้ามแดน ทั้งที่มีเอกสารถูกต้องและที่ผิดกฎหมายไม่ให้เกิดเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ และในการตรวจเรือประมงที่ศูนย์ PIPO มีเรือประมงจำนวน 25,476 ลำ หรือร้อยละ 96 พร้อมทั้งลูกจ้างบนเรือ 474,334 คนหรือร้อยละ 90 ได้รับการตรวจ โดยลูกจ้างเรือประมงที่ได้รับการตรวจ เป็นลูกจ้างชาวไทย 91,623 คน เมียนมาร์ 152,516 คน กัมพูชา 228,701 คน ลาว 1,179 คนและสัญชาติอื่น ๆ 315 คน ส่วนการจัดตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานประมงจังหวัดใน 7 จังหวัดชายฝั่ง¹⁹ ก็จะมีการขยายออกไปจัดตั้งให้ครอบคลุม 22 จังหวัด²⁰

แผนภูมิที่ 1 : ร้อยละและงบประมาณที่จัดสรรให้กับงานค้ามนุษย์

นอกจากนี้ ยังมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมอีก 508,405,700 บาท (14.1 ล้านบาท) ให้กับกิจกรรมของศปมผ. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำงานเพื่อแก้ปัญหาการค้าประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) และการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ทำให้ในปี 2558 งบประมาณเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 35.2 โดยงบประมาณส่วนใหญ่ จัดสรรให้กับงานด้านการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย การตรวจเรือประมงที่ท่าเรือและในทะเล รวมทั้งการตรวจแรงงานในสถานประกอบการเบื้องต้น รายละเอียดของการจัดสรร

¹⁹ สมุทรสาคร ระยอง ตราด ชุมพร สงขลา ระนอง และสตูล

²⁰ จันทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ปัตตานี ตรัง ภูเก็ต นราธิวาส ชลบุรี เพชรบุรี พังงา กระบี่ และฉะเชิงเทรา

งบประมาณให้แก่ศพม. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการทำงานแก้ปัญหาการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) และการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง สรุปไว้ในตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้แก่ ศพม.

รายละเอียด	งบประมาณ (ล้านบาท)		เปรียบเทียบ
	พฤษภาคม – ตุลาคม 2558 (6 เดือน)	พฤศจิกายน 2558 – เมษายน 2559 (6 เดือน)	
นโยบายและการวางแผน	28.2	44.76	+16.56
กฎหมาย	13.89	11.34	-2.55
การประชาสัมพันธ์	56.85	57.42	+0.57
ความเห็นชอบจากเรือประมง	9.12	-	-9.12
การบังคับใช้กฎหมายบนท่าเรือและในทะเล	190.51	207.09	+16.58
การตรวจแรงงานในสถานแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น และเรือประมงนอกน่านน้ำไทย	-	19.83	+19.83
การพัฒนาาระบบที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน ● ระบบสำเนาสติ๊กเกอร์ (QR) ระยะที่ 1 ● ระบบสำเนาสติ๊กเกอร์ (QR) ระยะที่ 2	(การศึกษาเบื้องต้น) 0.98	(ระยะที่ I) 11.9	+10.92
การจัดตั้ง ● ระบบการจดทะเบียนการประมงและใบอนุญาตทำการประมง ● ระบบการตรวจเรือประมง ● ข้อมูลการทำประมง	-	23.56	+23.56
การพัฒนาาระบบใบอนุญาตทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-license system)	-	5.00	+5.00
การพัฒนา ● มาตรการรัฐเจ้าของท่า ● การเชื่อมโยงกรมประมงและกรมศุลกากร ● ใบรับรองการจับสัตว์น้ำ	-	18.00	+18.00
สร้างความเข้มแข็งให้กรมประมง กรมเจ้าท่า และตำรวจน้ำ	-	109.5	+109.5
รวม	299.55	508.40	

แม้ในปีนี้ ตัวเลขแสดงให้เห็นว่างบประมาณด้านการคุ้มครองลดลง แต่นั่นเนื่องจากในปี 2557 มีการใช้งบประมาณไปกับการปรับปรุงและรักษาระบบและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานด้านต่าง ๆ ซึ่งไม่มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณดังกล่าวในปี 2558 โดยที่งบประมาณกิจกรรมด้านการคุ้มครองไม่ได้ลดน้อยลง

มาตรการที่ 2 : จัดทำระบบฐานข้อมูลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย ซึ่งเป็นฐานข้อมูลกลางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับจัดทำนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ในวันที่ 9 เมษายน 2558 สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงเพื่อจัดตั้งฐานข้อมูลบูรณาการซึ่งเป็นการรวบรวมคดีค้ามนุษย์ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าวเข้ามาไว้ด้วยกัน เพื่อให้เอื้อต่อการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ต่อมาอีกไม่นาน ศาลยุติธรรมก็เข้าร่วมโครงการฐานข้อมูลกลางนี้ด้วยหลังจากที่มีการจัดตั้งแผนกคดีการค้ามนุษย์ในศาลอาญาเมื่อเดือนสิงหาคม 2558²¹

ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2558 เป็นต้นมา คดีค้ามนุษย์ทุกคดีจะถูกจัดเก็บเข้าไปในระบบฐานข้อมูลกลางนี้ และภายในไตรมาสที่ 2 ของปี 2559 รัฐบาลจะมีฐานข้อมูลกลางของคดีค้ามนุษย์ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระหว่างปี 2551 – 2558 ที่สมบูรณ์เป็นครั้งแรก

รัฐบาลยังได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 3.5 ล้านบาท (97,223 เหรียญสหรัฐ) สำหรับปีงบประมาณ 2559 เพื่อจัดทำการศึกษาความเป็นไปได้ในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2559 ในการจัดทำระบบการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะเชื่อมโยงข้อมูลการค้ามนุษย์จากฐานข้อมูลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย เข้ามารวมไว้ด้วยกัน เพื่อเพิ่มพูนการใช้ประโยชน์จากการจัดการข้อมูลค้ามนุษย์ในฐานะที่เป็นแหล่งข่าวกรอง

นอกจากนี้ ในวันที่ 17 สิงหาคม 2558 ผู้บริหารหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย 7 หน่วยงาน ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเรือประมงและแรงงานประมง ทั้ง 7 หน่วยงานได้แก่ กองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมประมง กรมเจ้าท่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน และกรมการปกครอง หลังจากนั้น ระบบฐานข้อมูลการทำประมง ซึ่งกรมประมงเป็นหน่วยงานที่จัดทำขึ้น จะใช้เป็นฐานข้อมูลตั้งต้นสำหรับบูรณาการข้อมูลอื่นๆ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเรือประมง ใบอนุญาตทำการประมง และลูกเรือประมง อีกโครงการหนึ่งคือ โครงการสำเนาสติ๊กเกอร์ (QR Code) อยู่ระหว่างการจัดทำเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตรวจแรงงานในทะเลและบนฝั่งตามที่ได้กล่าวถึงไปแล้วก่อนหน้านี้

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2:

ระบบฐานข้อมูลใหม่เริ่มใช้งานอย่างเต็มรูปแบบแล้วที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีข้อมูลคดีค้ามนุษย์จำนวน 276 คดีอยู่ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและ 176 คดีที่สำนักงานอัยการสูงสุด ปัจจุบันนี้ ศาลยุติธรรมกำลังดำเนินการเพื่อเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลดังกล่าว โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จได้ภายในไตรมาสแรกของปี 2559

²¹ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย

ระบบข้อมูลการประมงมีการจัดทำเป็นระบบออนไลน์แล้วสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โครงการ QR Code จะพร้อมใช้ในเดือนมีนาคม 2559 เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยให้นักงานตรวจแรงงานเข้าถึงข้อมูลระดับพื้นที่ที่จำเป็น ทั้งบนฝั่งและในทะเล

มาตรการที่ 3: เปลี่ยนมาใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกในรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (Intelligence-Led Response) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสืบสวนและการดำเนินคดี

ที่ผ่านมา การสืบสวนและดำเนินคดีค้ามนุษย์มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มจำนวนคดี และใช้แนวทางการสืบสวนไปทีละกรณี ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากทั้งด้านเวลา กำลังคน และงบประมาณ ในขณะที่ส่งผลให้มีการดำเนินคดีเพียงไม่กี่คดีเท่านั้น เพื่อแก้ไขจุดอ่อนนี้ ในปี 2558 มีการเปลี่ยนแปลงหลักการและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายไปจากปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญ คือจากแนวทางแบบตั้งรับเป็นเชิงรุกโดยการใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม เพื่อเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนและดำเนินคดีค้ามนุษย์ ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดความก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในการขจัดขบวนการค้ามนุษย์

ในปี 2558 เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายสามารถสร้างเครือข่ายข่าวกรองได้หลายเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตำรวจได้ประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมและกลุ่มชุมชนหลายกลุ่มในพื้นที่ ทั้งที่เป็นความร่วมมือแบบทางการและกึ่งทางการ²² โดยตำรวจขอให้ภาคีดังกล่าวช่วยสอดส่องดูแลในพื้นที่หากมีสัญญาณบ่งชี้ว่าจะมีการค้ามนุษย์ และส่งข่าวให้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจึงสามารถเข้าถึงข่าวกรองเชิงลึกที่ไม่สามารถสืบหาเองได้ เนื่องจากแรงงานที่ไม่ได้จดทะเบียนหรือผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายสะดวกใจที่จะสื่อสารกับองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรชุมชนมากกว่าจะติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐโดยตรงหากพบหลักฐานที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ ดังนั้น การประสานงานกับองค์กรดังกล่าว จึงช่วยให้ตำรวจสามารถเข้าถึงข่าวกรองในเชิงลึกเกี่ยวกับกรณีที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ และส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสำคัญในการดำเนินคดีค้ามนุษย์คดีใหญ่ๆ ตลอดทั้งปี 2558 ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย

นอกจากนี้ แทนที่จะจับกุมผู้กระทำผิดรายย่อยระดับปลายแถว ผู้ต้องหาเหล่านั้นจะถูกขอให้มาเป็นพยานเพื่อสืบสวนไปให้ถึง “ตัวการใหญ่” ซึ่งเป็นหัวขบวนการค้ามนุษย์ แม้ว่ากฎหมายไทยในปัจจุบันไม่มีระบบให้มีการต่อรองเพื่อรับสารภาพ (plea bargain arrangement) เช่นเดียวกับกฎหมายในสหรัฐอเมริกา แต่ตำรวจก็สามารถที่จะแจ้งต่อศาลว่าได้รับความร่วมมือจากผู้ต้องหาในการเป็นพยาน จากนั้นศาลก็จะทำการตัดสินคดีโดยใช้ข้อมูลดังกล่าวมาร่วมพิจารณาด้วยเมื่อพิพากษาลงโทษ และหากมีเหตุอันควร ก็อาจจะผ่อนโทษของผู้กระทำผิดรายย่อยที่ให้ความร่วมมือในการเป็นพยานให้เบาลงได้

เนื่องจากเครือข่ายค้ามนุษย์มักเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับขบวนการฟอกเงิน หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยจึงทำการยึดและ/หรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาคดีค้ามนุษย์ในหลายคดี โดยพิจารณาโดยละเอียดว่าผู้ต้องหากระทำความผิดกฎหมายการฟอกเงินและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงินอื่นๆ อย่างไรบ้าง รวมทั้ง ความเคลื่อนไหว ด้าน

²² โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ การประสานความร่วมมือ

การเงินของผู้ต้องหา ส่งผลให้มีการพบและจับกุมตัวผู้ค้ำมนุษย์และหยุดยั้งปฏิบัติการค้ำมนุษย์ของคนกลุ่มดังกล่าวได้²³

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3:

จากการใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกในรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (Intelligence-Led Response) และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคม อย่างใกล้ชิด ในปี 2558 จำนวนคดีค้ำมนุษย์ที่ได้รับการสืบสวน จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ และจำนวนผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมล้วนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) และกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ได้สืบสวนคดีการค้ำมนุษย์ไปทั้งหมด 317 คดี เมื่อเทียบกับปีพ.ศ. 2557 ซึ่งมีเพียง 276 คดี ถือเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 15 นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังสามารถที่จะขยายผลการสืบสวนคดีเพื่อค้นหาผู้เสียหายค้ำมนุษย์เพิ่มเติมได้โดยอาศัยการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์กรประชาสังคม ซึ่งให้การช่วยเหลือเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปีเป็นจำนวน 6 คน²⁴

จำนวนผู้เสียหายในคดีแรงงานซึ่งภายหลังกลายเป็นผู้เสียหายในคดีค้ำมนุษย์ก็เพิ่มขึ้นจาก 47 รายในปี 2557 เป็น 69 รายในปี 2558 โดยมี 39 รายที่เป็นคดีค้ำมนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง สาเหตุหลักที่คดีเหล่านี้เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการตรวจเรือและสถานประกอบการโดยทีมตรวจแรงงานสหวิชาชีพซึ่งนำโดย ศปมผ. ตั้งแต่วันที่ 6 พฤษภาคม 2558 (ตามรายละเอียดด้านบน)

นอกจากนี้ จำนวนผู้ต้องสงสัยซึ่งถูกจับกุมดำเนินคดียังเพิ่มเป็น 547 รายในปีพ.ศ. 2558 จาก 412 รายในปีพ.ศ. 2557 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 33 ปัจจุบันมีผู้เสียหายค้ำมนุษย์ที่ได้รับการคัดแยก 720 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 595 รายในปี พ.ศ. 2557 คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 21 และเนื่องจากการประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนดีขึ้น ตำรวจ และ DSI ได้ส่งเจ้าหน้าที่สืบสวนไปฝังตัวอยู่ในพื้นที่สมุทรสาครเพื่อสืบหาข่าวกรองและหาตัวแรงงานต่างด้าวที่อาจมีความเสี่ยงจะตกเป็นผู้เสียหาย การจับกุมครั้งล่าสุดครั้งหนึ่ง แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดีระหว่างตำรวจท้องที่ในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่แรงงาน และองค์กรพัฒนาเอกชน คือ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) โดยในกรณีนี้ LPN ได้ช่วยเหลือแรงงานชายชาวเมียนมา ที่หลบหนีจากสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นพร้อมกับภรรยา ส่งผลให้มีการดำเนินคดีต่อเจ้าของล้งกุ้งดังกล่าว และเจ้าหน้าที่ได้ร่วมกันช่วยเหลือคนงานอีกเกือบ 100 คน²⁵

มาตรการที่ 4 : มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่รัฐการรับมือปัญหาการค้ำมนุษย์ทั้งบนฝั่งและในทะเล

เจ้าหน้าที่ตรวจแรงงานมีความเข้าใจในหัวข้อเรื่องแรงงานบังคับและแรงงานขูดรีดดีขึ้น สืบเนื่องจากการจัดพิมพ์คู่มือสองฉบับเพื่อเผยแพร่ค่านิยมตามกฎหมายที่ปรับปรุงใหม่โดยกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และ ศปมผ. ยังได้ร่วมกันจัดทำ “หลักสูตรฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการตรวจแรงงานในสถานประกอบการกิจการประมงกลุ่มเสี่ยง” และจัดการอบรมผู้ตรวจแรงงาน โดยเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงสูง

²³ สำหรับสถิติและรายละเอียดของคดีค้ำมนุษย์ โปรดดูในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย

²⁴ โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย คดีที่ 4 : การแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็กในจังหวัดเชียงใหม่

²⁵ โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย คดีที่คดีที่ 3 : การบังคับใช้แรงงานในล้งกุ้ง จังหวัดสมุทรสาคร

ว่าจะมีการค้ามนุษย์ โดยมีผู้เข้ารับการอบรมจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมประมง กรมเจ้าท่า และกรมศุลกากร

นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมง” โดยเน้นที่แนวทางแบบองค์รวมในการตรวจแรงงาน และการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงานและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้เข้าร่วมอบรมได้แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจาก กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมประมง กรมเจ้าท่า และกรมศุลกากร ซึ่งได้รับความรู้ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 4 :

การอบรมแบบสหวิชาชีพเหล่านี้ นับเป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เนื่องจากในอดีตการอบรมมักจัดขึ้นให้กับเจ้าหน้าที่รัฐภายใต้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยไม่ได้นำไปสู่การประสานงานที่พอเพียง

ในวันที่ 19 ตุลาคม 2558 กระทรวงแรงงานได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 172,316,880 บาท (4,786,580 เหรียญสหรัฐ) เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ตรวจแรงงาน 256 คน นอกจากนี้ มีการจัดอบรม “หลักสูตรฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการประเภทกลุ่มเสี่ยง” ในเดือนธันวาคม 2558 โดยมีเจ้าหน้าที่จำนวน 129 คนได้รับการอบรม การอบรมครั้งนี้มีความพิเศษคือ ผู้เข้าอบรมไม่ได้มีเพียงเจ้าหน้าที่ 94 คน จากกระทรวงแรงงานเท่านั้น แต่ยังมีผู้เข้าร่วมอีก 35 คน ซึ่งมีการจัดโดยตรงจากกองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมประมง และกรมศุลกากร โดยจะมีการจัดอบรมอีก 2 ครั้ง สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 120 คนในปี 2559 และคาดว่าจะการจัดอบรมแบบสหวิชาชีพนี้จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

การอบรมอีกครั้งหนึ่ง จะเป็นการอบรมเจ้าหน้าที่ตรวจแรงงาน เพื่อให้ผู้ตรวจเหล่านี้สามารถเข้าถึงสถานประกอบการในภาคประมงที่มีความเสี่ยง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ และกรมประมง ยังได้จัดการอบรมเพื่อสร้างศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ตรวจแรงงานในหน่วยงานของตน ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมเป็นจำนวน 57 คน โดยภายในเดือนมกราคม 2559 จะมีเจ้าหน้าที่อีก 65 คนได้รับการอบรมเพิ่มเติม

ความก้าวหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ กระทรวงแรงงานเพิ่มจำนวนผู้ตรวจแรงงานของตนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยจำนวนผู้ตรวจแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 1,413 คนเป็น 2,303 คน (เจ้าหน้าที่ 256 คนจากกระทรวงแรงงาน จะมีคุณสมบัติครบพร้อมเป็นผู้ตรวจแรงงานในปี 2559 และเจ้าหน้าที่อีก 634 คนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จะมีบทบาทในการหนุนเสริมการตรวจแรงงาน) ภายในปี 2559 รัฐบาลยังมีแผนที่จะจัดอบรมเพิ่มเติมให้กับเจ้าหน้าที่ 376 คน (เป็นผู้ตรวจแรงงานใหม่ 256 คน และผู้ตรวจจากศปมผ. อีก 120 คน)

มาตรการที่ 5 : จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อกำกับดูแลนโยบาย การตรวจแรงงานที่ครอบคลุมตามแนวทางข่าวกรอง นำการปราบปราม และเพื่อจัดการค้ามนุษย์ในภาคประมงทั้งบนบกและในทะเล

การทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นการประกอบการณ์หนึ่งที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงานอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เนื่องจากผลกำไรที่ภาคธุรกิจจะสร้างได้ และความยากลำบากในการบังคับใช้กฎหมายในทะเลลึก ทำให้ผู้ค้ามนุษย์และนายจ้างที่แสวงหาประโยชน์จากแรงงานสามารถหลบหนีจากการบังคับใช้

กฎหมายและได้ประโยชน์จากช่องว่างด้านกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งมีความซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นเขตอำนาจในการตัดสินคดี เห็นได้ชัดว่า ปัญหานี้มีความท้าทายมาก และไม่สามารถแก้ไขได้โดยประเทศใดประเทศหนึ่ง ถึงกระนั้น ในปีนี้รัฐบาลไทยจึงจำเป็นต้องเป็นอย่างมากในการจัดการค้ามนุษย์ในภาคประมง โดยผ่านพระราชกำหนดการประมงพ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2558²⁶ ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

นอกจากนี้ในเดือนเมษายน 2558 รัฐบาลได้ออกคำสั่งที่ 10/2558 เพื่อจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) โดยบัญชาการโดยผู้บัญชาการทหารเรือ และรายงานตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ในปัจจุบัน ศปมผ. นับเป็นหน่วยงานกลางในการแก้ปัญหาการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) และการค้ามนุษย์ในภาคประมง ศปมผ. ยังมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจน้ำ DSI กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประมง และกรมเจ้าท่าทำงานร่วมกันในฐานะคณะทำงานเฉพาะกิจ 25 คณะ ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งที่มีความเสี่ยงสูงทั่วประเทศไทย ซึ่งมีการดำเนินการตรวจเรือตามระบบกำหนดพิกัดผ่านดาวเทียม (VMS) และควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกตามที่กล่าวถึงไว้ในรายงานปีที่แล้ว กรณีที่ต้องสงสัยว่าจะมีการละเมิดกฎหมายแรงงาน จะมีการรายงานไปยัง ศปมผ. ทันที จากนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมกันสืบสวนคดีและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหาย

ศูนย์บัญชาการที่จัดตั้งใหม่นี้ไม่เพียงดึงทรัพยากรและกำลังคนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำงาน เพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์เท่านั้น แต่ยังนับเป็นความเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมการทำงานของภาครัฐ และเพิ่มการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ประสานงานจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาร่วมปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจร่วมกัน และมีการประชุมแบบไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและร่วมกันตัดสินใจเป็นรายกรณีโดยอาศัยพื้นฐานจากข้อมูลข่าวกรองว่าจะแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างไร เช่น ในกรณีที่มีการสงสัยว่าจะมีการทำผิดกฎหมายในเรือประมงขนาดเล็กหรือเรือประมงที่อยู่ใกล้ชายฝั่ง ตำรวจน้ำจะเป็นผู้นำในการดำเนินการ สำหรับเรือประมงที่อยู่นอกชายฝั่ง กองทัพเรือจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เป็นต้น

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 5 :

หลังจากที่พระราชกำหนดการประมงพ.ศ. 2558 มีผลบังคับใช้ในเดือนพฤศจิกายน 2558 ศปมผ. ได้สั่งให้โรงงานแปรรูปอาหารสัตว์น้ำ 5 แห่งหยุดดำเนินการ และสั่งปิดโรงงาน 2 แห่งตามกฎหมายฉบับนี้ นอกจากนี้ กรมประมงยังมีการออกกฎกระทรวง 3 ฉบับ ระเบียบและประกาศอีก 21 ฉบับเพื่อให้การบังคับใช้พระราชกำหนดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะมีผลบังคับใช้ภายในปี 2559

เดิมที่กระทรวงแรงงานและกระทรวงอุตสาหกรรมจะทำการตรวจสอบสถานประกอบการแยกจากกัน โดยใช้ชุดมาตรฐานต่างกันตามข้อบัญญัติและมาตรฐานการตรวจโรงงานของแต่ละกระทรวง เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินงานซ้ำซ้อนดังกล่าว กฎหมายให้อำนาจ ศปมผ. ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เป็นแกนหลักในการตรวจสอบสถานประกอบการในทุกด้าน โดยได้กล่าวถึงจำนวนเรือประมงและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมอาหารทะเลที่ถูกตรวจไว้ข้างต้นแล้วและจะไม่กล่าวซ้ำในที่นี้

²⁶ โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 5 : ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ทำงานอยู่ในแผ่นดินใหญ่และบนเรือ รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ เช่น เด็ก คนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา

มาตรการที่ 1 : เร่งรัดและปฏิรูประบบการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

เนื่องจากแรงงานต่างด้าวจำนวนมากในประเทศไทยก่อนปี 2558 มีสถานะที่ผิดกฎหมายจึงเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้แรงงานเหล่านี้เสี่ยงต่อการถูกล่อลวงและข่มขู่โดยผู้ค้ามนุษย์ให้ต้องทำงานที่ถูกแสวงหาประโยชน์ ดังนั้นเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงของการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน รัฐบาลจึงดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงระบบการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติ โดยดำเนินการตามมาตรการเฉพาะดังต่อไปนี้

- ลดค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนแรงงาน และปรับปรุงให้ระบบการจดทะเบียนแรงงานสะดวกมากขึ้นสำหรับแรงงานต่างด้าวและนายจ้าง

- ประการแรก ลดค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนของแรงงานต่างด้าว 1 คนลงครึ่งหนึ่งคือ จาก 1,800 บาท (50 เหรียญสหรัฐ) เหลือ 900 บาท (25 เหรียญสหรัฐ) ส่วนค่าธรรมเนียมอื่นๆที่แรงงานต่างด้าวต้องจ่ายในการจดทะเบียนก็ลดลงด้วยเช่นกัน รวมถึงการยกเว้นให้แรงงานต่างด้าวไม่ต้องจ่ายเงินสมทบทุนกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร²⁷

- ประการที่สอง ระยะเวลาที่แรงงานต่างด้าวต้องรอการจดทะเบียนรอบใหม่ก็ลดลง โดยเดิมที่ แรงงานเหล่านี้ต้องเดินทางกลับประเทศต้นทางเป็นเวลา 4 ปี ก่อนที่จะสามารถจดทะเบียนใบอนุญาตทำงานรอบใหม่ ปัจจุบัน ลดจาก 4 ปีเหลือเพียง 1 เดือน แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ให้เหตุผลว่า ค่าใช้จ่ายที่สูงและระยะเวลาการจดทะเบียนแรงงานรอบใหม่ เป็นเหตุผลหลัก 2 ประการที่ตัดสินใจไม่ได้เข้ามาจดทะเบียน ในรอบที่ผ่าน ๆ มา ดังนั้น การปรับปรุงกระบวนการที่ลดภาระด้านการเงินให้น้อยลง และการยืดระยะเวลาการจดทะเบียนแรงงานให้ต่อเนื่องมากขึ้น ก่อให้เกิดความสำเร็จในการจดทะเบียนแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2558 มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 2,549,530 คนได้รับการจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน²⁸

- ประการที่สาม มีการขยายระยะเวลาการจดทะเบียนของแรงงานต่างด้าวในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ และในปัจจุบัน การจดทะเบียนแรงงานเป็นไปอย่างสะดวกและง่ายดายขึ้นด้วยระบบศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ²⁹ การจดทะเบียนในรอบที่ 2 มีการขยายเวลาออกไปจนถึงวันที่ 30 มกราคม 2559 ในขณะที่ระยะเวลาการจดทะเบียนสำหรับแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำขยายออกไปเป็นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2559

- หลังจากที่แรงงานต่างด้าวได้ทำการจดทะเบียนแล้ว ก็จะได้รับสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย รวมถึง
 - สิทธิที่จะได้รับค่าแรงขั้นต่ำเช่นเดียวกับพลเมืองไทย (300 บาทต่อวัน)
 - เข้าถึงบริการตรวจสุขภาพและการรักษาพยาบาล
 - สิทธิที่จะใช้ระบบธนาคารที่เป็นทางการในการส่งรายได้กลับบ้านเกิด

²⁷ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ “การป้องกัน”

²⁸ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ “การป้องกัน”

²⁹ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ “การป้องกัน”

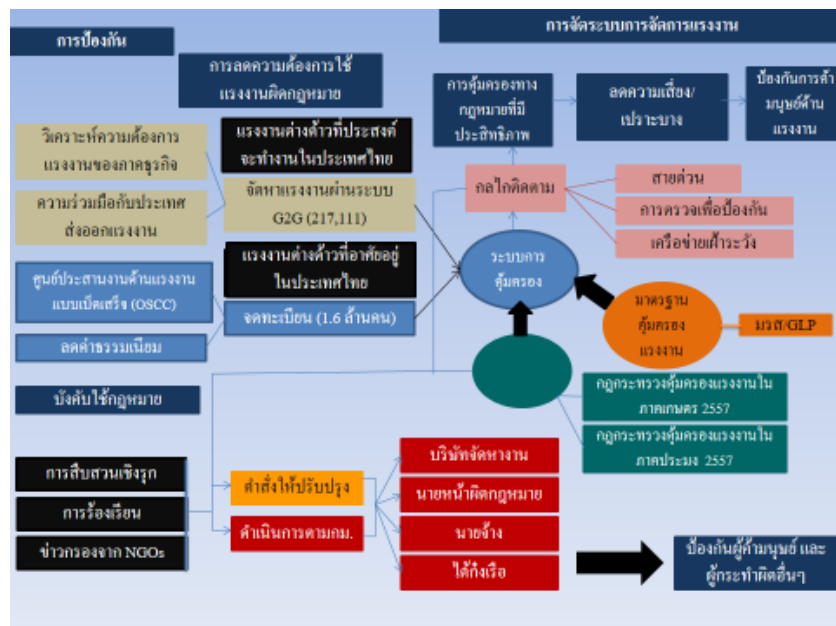
○ สิทธิที่จะให้บุตรหลานของตนจดทะเบียนอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทยและอาศัยอยู่ในประเทศไทยในระยะเวลาที่พ่อแม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้อย่างถูกกฎหมาย นโยบายนี้มีความก้าวหน้ามากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

○ สิทธิที่จะเปลี่ยนนายจ้าง โดยก่อนหน้านี้ แรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลไม่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนนายจ้าง อย่างไรก็ตามในปี 2558 นโยบายของรัฐบาลไทยมีความก้าวหน้ามากขึ้นในการลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์เพื่อใช้แรงงาน ในภาคประมง โดยตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวในเรือประมงและสถานแปรรูปสัตว์น้ำสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้งในการเปลี่ยน ไม่ว่าจะเป็น 1) นายจ้างและ 2) พื้นที่ทำงาน แรงงานต่างด้าวในภาคอุตสาหกรรมอื่นสามารถเลือกที่จะเข้ามาทำงานในเรือประมงและสถานประกอบการแปรรูปอาหารทะเลได้ โดยได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนนายจ้างและสถานที่จ้างงานของตนจากจังหวัดหนึ่งไปยังจังหวัดอื่นได้ ความเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ความยืดหยุ่นแก่แรงงานต่างด้าวและขจัดโอกาสที่นายจ้างจะควบคุมความสามารถของแรงงานต่างด้าวในการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทยโดยการเรียกร้องอย่างไม่เป็นธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นอกจากนี้กรมการจัดหางานยังได้ออกคำสั่งลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ไปยังสำนักจัดหางานจังหวัด 10 จังหวัด ให้อนุญาตนายจ้างเปลี่ยนแปลงคำร้องขอแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าลาวและกัมพูชาและให้ดำเนินการตามระเบียบใหม่ตามที่กล่าวข้างต้น

○ สิทธิที่จะข้ามชายแดนอย่างเปิดเผยและเสรี และ

○ สิทธิที่จะเก็บเอกสารการทำงานของตนไว้กับ โดยไม่ให้นายจ้างยึดไว้ เช่นที่มักเกิดขึ้นในอดีต การจัดระเบียบการจัดการแรงงานของประเทศไทยในปัจจุบัน แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2 ด้านล่างนี้

แผนภูมิที่ 2 : ระบบการจัดการแรงงานแบบใหม่

การเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้ ช่วยลดการควบคุมแรงงานต่างด้าวของผู้ลักลอบนำคนเข้าเมือง นายหน้า และผู้ที่หาประโยชน์ด้านการเงินได้มาก รวมทั้งตัดทอนความสามารถของผู้ค้ามนุษย์ ที่มักขู่ว่าจะส่งตัวคนต่างด้าวเหล่านี้กลับประเทศหากไม่ยอมปฏิบัติตามที่ตนต้องการ ผลกระทบในวงกว้างของมาตรการดังกล่าวก็คือ เพื่อลดความเสี่ยงของแรงงานต่างด้าวในการตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการของกระทรวงแรงงาน ซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของรัฐบาลที่จะนำแรงงานที่ผิดกฎหมายในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำเข้าสู่ระบบ เพื่อให้แรงงานเหล่านี้สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยเป็นโครงการจัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำในจังหวัดชายทะเล 22 จังหวัดและในกรุงเทพมหานคร เพื่อเปิดรับจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมดังกล่าวระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 ถึง 22 กุมภาพันธ์ 2559 (90 วัน) และสำหรับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในเรือประมง กระทรวงแรงงานได้เปิดให้มีการจดทะเบียนเพิ่มเติมอีก 2 รอบ ดังนี้

- รอบแรก ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2558 ถึง 29 มิถุนายน 2558 มีแรงงานต่างด้าวได้รับการจดทะเบียนทั้งหมด 54,402 คน (สัญชาติเมียนมา 30,594 คน กัมพูชา 22,671 คน และลาว 1,142 คน)
- รอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึง 30 มกราคม 2559 จนถึงวันที่ 7 มกราคม 2559 มีแรงงานได้รับการจดทะเบียนทั้งหมด 13,794 คน (ร้อยละ 0.54) และ
- การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 ถึง 22 กุมภาพันธ์ 2559 ณ วันที่ 7 มกราคม มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 25,730 คน ได้รับการจดทะเบียน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1 :

กระทรวงแรงงานได้ช่วยเหลือให้แรงงานไทยทั้งหมดจำนวน 10,777 คนได้รับการอำนวยความสะดวกให้เดินทางไปทำงานในต่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากรัฐ ส่งผลให้มีการประหยัดค่าใช้จ่ายในกระบวนการจัดงานได้ถึง 2,057,916,696 บาท นอกจากนี้ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายโดยรวมที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวกระทรวงแรงงานและกระทรวงสาธารณสุขได้ลดค่าธรรมเนียมหลายประการ รวมถึงการยกเว้นให้แรงงานต่างด้าวไม่ต้องจ่ายเงินสมทบทุนกองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามที่กล่าวมาแล้วระหว่างปี 2557 ถึง 2558 สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ทั้งหมด 7,051,336,450 บาท หรือ 201,466 เหรียญสหรัฐฯ

จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 มีแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ จำนวน 1,412 คนและในภาคประมงจำนวน 1,341 คนได้เปลี่ยนนายจ้างภายใต้นโยบายนี้

มาตรการที่ 2 : ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ที่ผ่านมา แบบสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีคำถามไม่มากพอที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ตัดสินใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ และยังไม่มีมากพอที่จะเป็นข้อมูลสำหรับการติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หรือเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับนำกรณีดังกล่าวกลับพิจารณาใหม่อีกครั้ง ดังนั้น ในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคมได้ทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ฉบับใหม่ขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็น

หลักประกันว่า เจ้าหน้าที่มีฐานข้อมูลที่ดีขึ้นสำหรับคัดแยกผู้เสียหาย และมีการบันทึกเหตุผลของการตัดสินใจว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ เพื่อให้สามารถตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ได้ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ง่ายขึ้นจะมีการนำไปใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2559

ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการต้องใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวในการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูล ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างละเอียด โดยเฉพาะต้องจดบันทึกตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์ไว้ด้วย เช่น ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนได้อย่างอิสระหรือไม่ สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้อย่างเสรีหรือไม่ การจ่ายค่าจ้างเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ มีการยึดเอกสารประจำตัวหรือไม่ เป็นต้น

นอกจากนี้ ตลอดปี 2558 รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายค้ามนุษย์ทั่วประเทศ โดยเน้นไปที่การควบคุมคนเข้าเมืองในจังหวัดชายทะเลเป็นพิเศษ เพื่อลดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายรวมทั้งสร้างหลักประกันว่าผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ได้รับการคัดแยกอย่างเหมาะสม

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

แบบสัมภาษณ์ชุดใหม่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการจากคณะกรรมการประสานและกำกับ การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการปกค.) เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 และ แจกจ่ายไปยังกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อใช้แบบ สัมภาษณ์นี้ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นมาตรฐานเดียวกันประเทศ

มาตรการที่ 3 : ลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของคนไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวไทยภูเขา

เพื่อปรับปรุงสถานภาพด้านกฎหมายของประชากรกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ กระทรวงมหาดไทยได้ให้ สัญชาติไทยแก่ประชากรจำนวน 8,038 คน ในเดือนพฤศจิกายน 2558 และเพื่อเร่งรัดกระบวนการนี้ให้รวดเร็วขึ้น กระทรวงฯ ได้ให้อำนาจนายอำเภอในการให้สัญชาติไทย โดยไม่ต้องรอการอนุมัติจากกระทรวงฯ ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้น คือ มีประชาชน 5,000 คนได้รับสัญชาติไทยภายใต้กระบวนการเร่งรัดดังกล่าว

สำหรับกรณีการอพยพย้ายถิ่นของชาวโรฮีนจา รัฐบาลไทยได้เป็นผู้นำในการจัดการประชุมครั้งสำคัญ 2 ครั้งร่วมกับประเทศที่เกี่ยวข้อง ประเทศที่เป็นแหล่งทุนที่สำคัญ และองค์การระหว่างประเทศในวันที่ 29 พฤษภาคม 2558 และวันที่ 4 ธันวาคม 2558 เพื่อระดมสมองหาทางออกที่เป็นรูปธรรมในการช่วยเหลือ ชาวโรฮีนจา และเพื่อทำงานกับภาคีที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคอย่างเข้มแข็งในการหาทางออกที่ยั่งยืนโดยคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนและลดความเสี่ยงในการถูกค้ามนุษย์

นอกจากนี้การทลายวงจรค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการเรียกค่าไถ่ในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปลายปี 2558 ส่งผลให้มีการขัดขวางไม่ให้มีผู้อพยพชาวโรฮีนจา เดินทางเข้าประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยยังได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children - ACTIP) ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2558 ใน ระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 27 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ร่วมกับประเทศอาเซียนอื่นๆ อนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดกรอบกฎหมายในระดับภูมิภาคที่สอดคล้องกับเครื่องมือทางด้านกฎหมายในระดับ สากลรวม ถึง อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสาร

ต่อต้านยาเสพติด เพื่อป้องกัน ปรามปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และแผนปฏิบัติการสหประชาชาติเพื่อขจัดการค้ามนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างประเทศอาเซียนในการป้องกันคุ้มครองและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

จากการพิจารณาอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) และพิธีสารต่อต้าน เพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กในปีพ.ศ. 2556 พร้อมกับอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน (ACTIP) ที่เพิ่งลงนามไปเมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา ประกอบกับ มาตรการด้านกฎหมายว่าด้วยการใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ จึงเสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2551 โดยให้เพิ่มนิยามของการค้ามนุษย์ ให้รวมถึงการกระทำที่คล้ายคลึง หรือการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะไม่ว่าจะโดยความยินยอมหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือแสวงหาประโยชน์จากสถานภาพที่เปราะบาง กฎหมายดังกล่าวจะผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปี 2559

มาตรการที่ 4 : ปรับปรุงระบบการตรวจการเข้าเมืองและคนเข้าเมืองเพื่อค้นหาหลักฐานของการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่เลวร้าย

ดังที่กล่าวไว้แล้วในผลลัพธ์ของมาตรการที่ 1 ภายใต้วัตถุประสงค์ที่ 4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) ดำเนินมาตรการพิเศษหลายมาตรการ เพื่อป้องกันผู้เข้าเมืองทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจากการตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ ตม. ยังเพิ่มความพยายามในการลงบัญชีคำของผู้ต้องสงสัยอีกด้วย

นอกจากนี้ ตม. ยังได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานศาลยุติธรรมอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยแต่งตั้งให้กองหนึ่งในตม. เป็นหน่วยงานกลางประสานงานกับศาลเมื่อได้รับแจ้งจากศาล ตม. ก็สามารถปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าเมืองในระบบออนไลน์ในทันที

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 4 :

ตม. รับผิดชอบด้านตรวจคนเข้าเมืองทั้งหมด 120 แห่ง รวมทั้งด่านทางบก 37 แห่ง ทางทะเล 54 แห่ง และทางอากาศ 29 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มอบหมายให้ตม. ดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันคนเข้าเมืองทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ โดยดำเนินการอย่างเข้มงวดมากขึ้นต่อกรณีชาวต่างชาติที่ต้องสงสัยว่าจะประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กตามข้อมูลที่เก็บไว้ในฐานข้อมูล จำนวนผู้ต้องสงสัยเพิ่มขึ้นจาก 192 รายเป็น 617 ราย โดยในจำนวนนี้มี 64 รายที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (เพิ่มจาก 12 คนในปี 2557) และมี 511 รายที่ถูกปฏิเสธการเข้าเมือง (เพิ่มจาก 98 รายในปี 2557)

วัตถุประสงค์ที่ 6 : ทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและใกล้ชิดในการแก้ปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก

มาตรการที่ 1 : จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อปรามปรามการล่องละเมิดเด็กในอินเทอร์เน็ต

เนื่องจากการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษและมีเทคโนโลยีระดับสูงเพื่อพร้อมรับมืออาชญากรรมดังกล่าว

ดังนั้น ในปี 2558 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งศูนย์อาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับเด็กทางอินเทอร์เน็ต ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติขึ้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2559 ภายใต้คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 7/2558 เพื่อให้เป็นศูนย์เฉพาะทางสำหรับตรวจตรากิจกรรมออนไลน์ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดอาชญากรรมในรูปแบบที่เลวร้าย คณะทำงานเฉพาะกิจประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐในระดับชาติจำนวน 34 คนที่ได้รับการอบรมและมีประสบการณ์ในระดับสากล ศูนย์นี้จะป็นหน่วยงานกลางที่จะร่วมงานกับภาคีในต่างประเทศ เช่น หน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐ (FBI) สำนักงานสืบสวนแห่งความมั่นคงมาตุภูมิ (Homeland Security Investigation หรือ HSI) และรัฐบาลออสเตรเลียโดยผ่านทางโครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AAPTIP) เนื่องจากอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตมักมีการดำเนินการข้ามพรมแดน

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 1 :

หลังจากที่ พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ว่าด้วยการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 มีคดีเกี่ยวกับสื่อลามกเด็ก 2 คดีที่ถูกดำเนินคดีภายใต้กฎหมายฉบับนี้³⁰

มาตรการที่ 2 : มาตรการของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการขจัดปัญหาการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก (child sex tourism)

ในปี 2558 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดการอบรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการป้องกันและคุ้มครองการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กในเครือข่ายการท่องเที่ยวหลายครั้ง โดยผู้เข้าอบรมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ ภาคเอกชนและองค์กรประชาสังคม กระทรวงฯ ยังมีหน้าที่หลักในการตรวจตราและเฝ้าระวังไกด์ทัวร์ที่ไม่ได้จะเบียนเพื่อลดโอกาสในการเกิดกรณีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีแผนงานอีกหลายแผนที่จะริเริ่มโดย/สำหรับตำรวจท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก (child sex tourism)

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 2 :

ในปี 2558 มีการจัดอบรม 4 ครั้งโดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 647 คน ในขณะเดียวกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เป็นเจ้าภาพในการจัดการสัมมนา “ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์” ซึ่งมีผู้เข้าร่วม 200 คน เพื่อสร้างความตระหนักรู้และเน้นที่การท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ในปี 2558 ตำรวจท่องเที่ยวรายงานว่ามีการแจ้งที่สงสัยว่าจะเป็น การล่วงละเมิดทางเพศจำนวน 18 คดีและส่งต่อให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อทำการสืบสวนต่อไป

³⁰ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย

มาตรการที่ 3 : มาตรการของกระทรวงแรงงานในการแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก และ การสำรวจการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย

ในปี 2558 จากข้อค้นพบเรื่องการใช้แรงงานในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของกระทรวงแรงงานแห่งสหรัฐอเมริกาพบว่า ประเทศไทยถูกประเมินว่าติดอันดับหนึ่งใน 13 ประเทศ (จากประเทศที่ถูกประเมินทั้งหมด 140 ประเทศทั่วโลก) ที่มีความก้าวหน้าอย่างสำคัญในการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด นอกจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎกระทรวงแรงงานที่ห้ามไม่ให้การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล (ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น) แล้ว รัฐบาลยังร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบกรอบการสำรวจการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่ทำงานทั่วประเทศ

ผลลัพธ์ตามมาตรการที่ 3 :

กฎกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการห้ามใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีในธุรกิจประมงและอาหารทะเลอย่างเด็ดขาด ได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2559 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 18 มกราคม 2559 กฎกระทรวงฉบับนี้นับเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญของรัฐบาลในความพยายามที่จะหยุด การแสวงหาประโยชน์จากการใช้แรงงานเด็กของนายจ้างในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล และแก้ปัญหาดังกล่าวในสายการผลิตให้หมดสิ้น

ส่วนกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำการสำรวจระดับชาติ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม 2558 และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม 2559 ต่อจากนั้น การสำรวจการใช้แรงงานเด็กระดับชาติจะเริ่มต้นขึ้นในเดือนเมษายน 2559 โดยความร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ส่วนการสำรวจนำร่องเรื่องการใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2559 โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม 2559 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะเริ่มขึ้นในเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2559 โดยได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจาก ILO

2. การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย (Prosecution)

ในบทที่แล้ว รายงานได้กล่าวถึงนโยบายการริเริ่มทางกฎหมายใหม่ ๆ เพื่อขจัดอุปสรรคด้านปฏิบัติการตามที่เจ้าหน้าที่รัฐและภาคประชาสังคมที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายรัฐที่ไม่ประนีประนอมต่อปัญหาการค้ามนุษย์มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย ในระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่เน้นปฏิบัติการเชิงรุก โดยใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม มีการประสานงานกับภาคีทั้งต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด ซึ่งก็คือ การจับกุมตัว "ตัวการใหญ่" การทำลายวงจรการค้ามนุษย์ และการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ในปีพ.ศ. 2558 มีการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านยุติธรรม อย่างใกล้ชิดขึ้น ทั้งในด้านการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ โดยผ่านข้อมูลการค้ามนุษย์ที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ฐานข้อมูลดังกล่าวเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างตำรวจ อัยการ และศาล นอกจากนี้ ใน 1 ปีที่ผ่านมา ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานชำนาญการพิเศษเพื่อให้การดำเนินคดีการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพขึ้น 2 หน่วยงาน คือ 1) แผนกคดีการค้ามนุษย์ ภายใต้ศาลอาญา ซึ่งเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558 และสามารถรับผิดชอบคดีที่มีปัญหาด้านการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้เสียหาย และพยานจากจำเลยที่มีอิทธิพล และ 2) กรมต่อต้านการค้ามนุษย์ ภายในสำนักงานอัยการสูงสุด (อส.) ซึ่งเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ดังนั้น จึงถือได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคที่มีหน่วยงานชำนาญการพิเศษในทางยุติธรรมว่าด้วยการค้ามนุษย์

มาตรการหลักและผลลัพธ์ด้านการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายในปีพ.ศ. 2558 ได้แก่

1. ใช้แนวทางบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (intelligence-led approach) (Intelligence-Led Response)

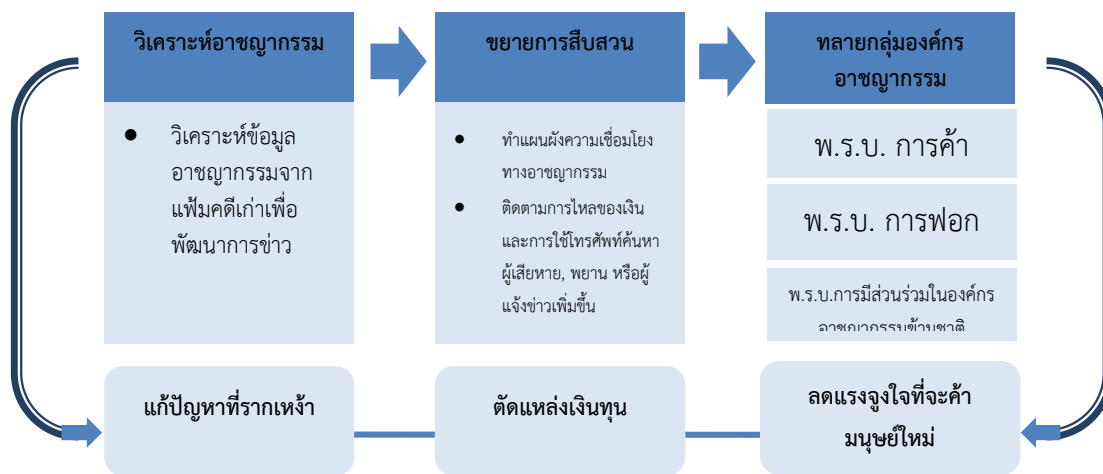
ในปีที่ผ่านมา หลักการและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายได้เปลี่ยนแปลงไปจากปี 2557 อย่างสำคัญจากการการดำเนินคดีเป็นรายคดีที่มุ่งเป้าไปที่การจับกุม "ตัวการใหญ่" มาเป็นการจัดการค้ามนุษย์ด้วยรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม แนวคิดนี้มีที่มาจากสหราชอาณาจักร ซึ่งต่อมาแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากเหตุการณ์ 9/11 การบังคับใช้กฎหมายรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปรามนี้ มุ่งเน้นที่การใช้การข่าวให้เป็นประโยชน์ในการวางแผนปฏิบัติการ

ตามที่กล่าวไว้แล้วภายใต้หัวข้อ "นโยบาย" ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ไทยใช้ข่าวกรองนำทางการสืบสวนเชิงรุกเพื่อจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์ที่รากเหง้าและเพื่อนำไปสู่การลดอาชญากรรมดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น ในกรณีการบุกทำลายกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่หัวไทร-ปาดังเบซาร์ เจ้าหน้าที่ได้วิเคราะห์อาชญากรรมที่ก่อโดยฝีมือกลุ่มดังกล่าวเท่าที่สืบทราบมาได้เพื่อพัฒนาเป็นข่าวกรอง จากข่าวกรองนำไปสู่การสืบสวนทั้งในด้านการเงินและความทางอาญาควบคุมไปกับการทำแผนผังความเชื่อมโยงทางอาชญากรรมการติดตามการไหลของเงินและการใช้โทรศัพท์ของเครือข่ายที่ต้องสงสัย และค้นหาผู้เสียหาย พยาน และผู้แจ้งข่าว

ประเทศไทยให้สัตยาบรรณต่ออนุสัญญาต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations Convention against Transnational Organized Crime - UNTOC) และพิธีสารต่อท้ายเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กในปีพ.ศ. 2556 รัฐได้บัญญัติกฎหมายเพื่อประกันความสอดคล้องและความร่วมมือ

ภายใต้อนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าว ซึ่งได้แก่ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556, พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2558 ดังนั้น ผู้ต้องสงสัยจึงอาจถูกตั้งข้อหาได้จากกฎหมายทั้ง 3 ฉบับ คือ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2558 ซึ่งความผิดภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ถือเป็นความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบในการสืบสวนทางอาญา สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปป.ง.) ก็เป็นผู้รับผิดชอบการสืบสวนทางด้านการเงิน

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการสืบสวนคดีค้ามนุษย์โดยใช้วิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม

ในปีพ.ศ. 2558 รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถทำลายเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้เป็นจำนวนมากขึ้น สามารถตัดการไหลเวียนทางการเงินของเครือข่ายเหล่านี้ได้มากขึ้น ทั้งยังลดศักยภาพและแรงจูงใจที่จะก่ออาชญากรรมใหม่ รูปแบบการตอบโต้การค้ามนุษย์โดยใช้การข่าวข่าวนี้ได้รับการแสดงไว้ในแผนผังที่ 2 ด้านบน

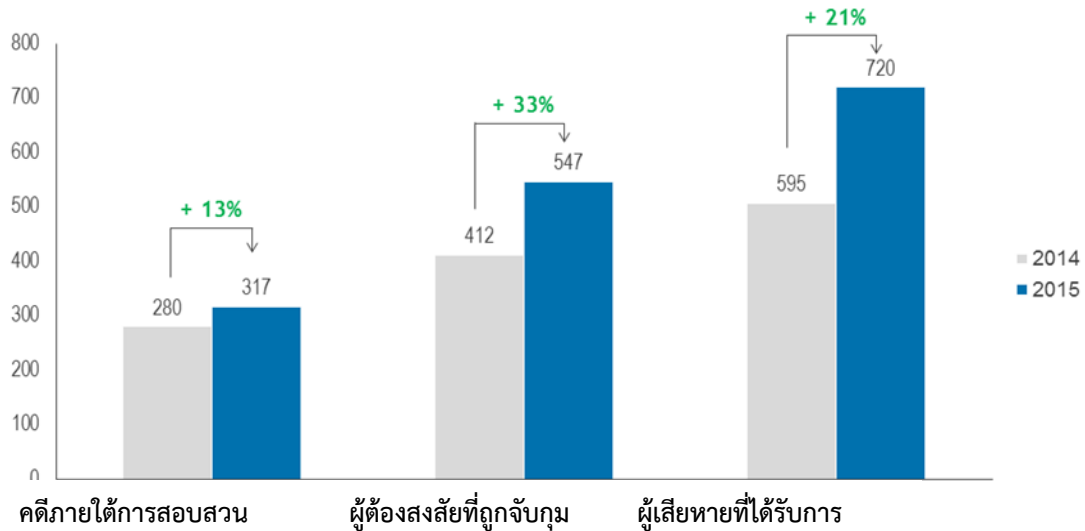
2. กระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์

2.1 การสืบสวนสอบสวน

ดังที่ได้กล่าวไว้ภายใต้หัวข้อ "นโยบาย" ด้วยประสิทธิภาพของรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกโดยการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปรามในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ปีพ.ศ. 2558 ทำให้จำนวนคดีที่มี การสืบสวนสอบสวน ผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ และผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมเพิ่มขึ้น โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) และกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ได้สืบสวนคดีการค้ามนุษย์ไปทั้งหมด 317 คดี ในขณะที่ในปีพ.ศ. 2557 มีเพียง 280 คดี ถือเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 13 นอกจากนี้ ในปีพ.ศ. 2558 จำนวนผู้ต้องสงสัยซึ่งถูกจับกุมดำเนินคดียังเพิ่มเป็น 547 ราย จาก 412 รายในปีพ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 33 มีผู้เสียหายการค้ามนุษย์ที่ได้รับการระบุตัว 720 รายจาก 595 รายในปีพ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 คดีใหญ่ของปีที่ผ่านมา

มาได้แก่คดีหัวไทร-ปาดังเบซาร์ ซึ่งมีทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำผิดจำนวนมาก การเปรียบเทียบระหว่างปีพ.ศ. 2558 และ 2557 แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 3³¹ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 : สถิติคดีการค้ำนุชย์ภายใต้การสอบสวน ผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุม และผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือปีพ.ศ. 2557 และ 2558

ตารางที่ 5³² จำแนกจำนวนคดีการค้ำนุชย์แต่ละประเภทที่อยู่ภายใต้การสอบสวนนับจากปีพ.ศ. 2553 – 2558 ตามที่รายละเอียดภายใต้หัวข้อ "นโยบาย" และในรายงานปีก่อนหน้า ทั้งนี้ รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประมง เพิ่มบทบาทของกองทัพเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย สร้างกลไกใหม่ในการประสานงานและประสานความร่วมมือ และยังจัดสรรทรัพยากรให้แก่การนี้เพิ่มขึ้น ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นผลของการจัดลำดับความสำคัญดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม คือ มีการดำเนินคดีการแสวงประโยชน์ด้านแรงงานเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 47 คือ จาก 47 คดีในปี พ.ศ. 2557 มาเป็น 69 คดีในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งใน 69 คดีนี้มี 39 คดีที่เกี่ยวข้องกับแรงงานภาคประมง ในปีพ.ศ. 2558 คดีการแสวงประโยชน์ทางเพศเพิ่มขึ้นจาก 222 คดีในปีก่อนหน้ามาเป็น 245 คดีในปี 2558 ในขณะที่การแสวงประโยชน์ด้วยการบังคับเป็นขบวนการ³³ลดลงจาก 11 คดีในปี พ.ศ. 2557 มาเป็นเพียง 3 คดีในปี พ.ศ. 2558

³¹ แสดงตัวเลข 3 แผนผังที่ตั้งแต่ต้นที่มกราคม 1 -2558 ธันวาคม 31

³² ตารางที่ แสดงตัวเลข 1 ตั้งแต่ต้นที่มกราคม 1 - 2558 ธันวาคม 31

³³ ดูรายละเอียดมาตรการแก้ไขปัญหการบังคับขอรานในหัวข้อการป้องกัน

ตารางที่ 5 คดีการค้ามนุษย์ที่อยู่ภายใต้การสอบสวนระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2558 จำแนกตามประเภทการแสวงประโยชน์

ปี	คดีภายใต้การสอบสวน			
	คดี	ประเภทการแสวงประโยชน์		
		ทางเพศ	แรงงาน	ขอตาน
2553	81	65	12	4
2554	97	74	19	4
2555	306	226	44	36
2556	674	520	80	74
2557	280	222	47	11
2558	317	245	69	3

2.2 การดำเนินคดี

ตามที่ได้กล่าวถึงไว้ในหัวข้อ "นโยบาย" ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 สำนักอัยการสูงสุดได้ประกาศจัดตั้งกรมต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีดังต่อไปนี้

- ทุกภารกิจที่เกี่ยวข้องกับคดีการค้ามนุษย์ ซึ่งเคยเป็นของหน่วยงานหลายหน่วยภายใต้สำนักอัยการสูงสุด กรมต่อต้านการค้ามนุษย์มีบทบาทนำในการสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นนอกประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 20 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ที่ว่า ให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน นอกจากนี้ กรมยังต้องประสานความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนกับ DSI ตามพ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และร่วมมือกับต่างประเทศในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ในขณะเดียวกัน เป็นศูนย์ประสานงานฐานข้อมูลให้แก่หน่วยงานยุติธรรมอื่น ๆ ด้วย

- ดำเนินคดีการค้ามนุษย์ภายใต้อำนาจหน้าที่ของศาลอาญา ในขณะที่โดยทั่วไปคดีภายใต้การสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถื่นจะถูกส่งให้อัยการจังหวัดฟ้องร้อง หากเป็นคดีมีความซับซ้อนหรือเกี่ยวพันกับผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจก็อาจขออนุญาตจากศาลเพื่อส่งต่อคดีไปยังแผนกคดีการค้ามนุษย์ภายใต้ศาลอาญาได้ โดยอัยการของกรมต่อต้านการค้ามนุษย์จะเป็นผู้ฟ้องคดี

ในปี พ.ศ. 2558 ขั้นตอนหลัก ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมของหน่วยงานใหม่ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด ได้แก่

- กรมต่อต้านการค้ามนุษย์ จัดให้อัยการที่มีประสบการณ์จากทั่วประเทศมารับการฝึกอบรมเรื่องการค้ามนุษย์อย่างสม่ำเสมอ

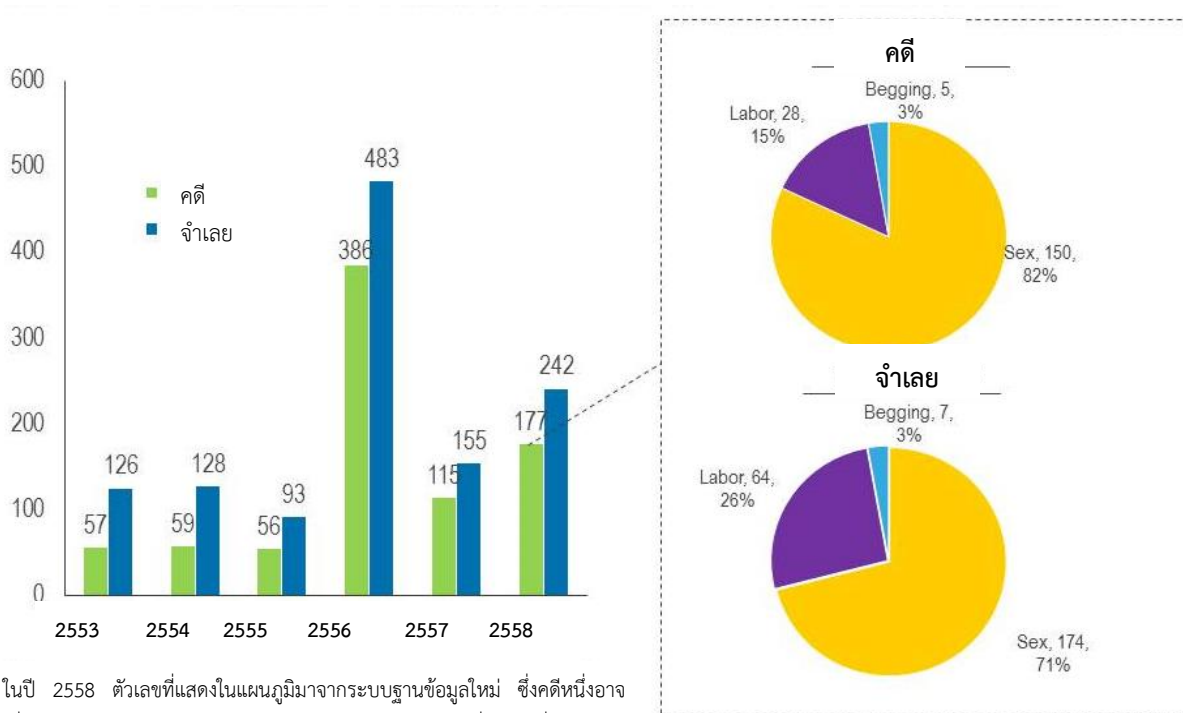
- ในขณะที่อัยการจังหวัดยังสามารถฟ้องคดีค้ามนุษย์ได้ กรมต่อต้านการค้ามนุษย์ก็จะเป็นผู้ฝึกฝนและให้คำแนะนำให้แก่อัยการทั่วประเทศให้ทำงานภายใต้มาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ กรมยังกำลังเตรียมคู่มือ

การฝึกอบรมเรื่องเทคนิคการฟ้องคดีค้ามนุษย์ และจะฝึกอบรมการใช้คู่มือนี้ให้แก่อัยการรัฐทั่วประเทศ โดยการอบรมครั้งแรกจะจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

นับแต่ที่กรมต่อต้านการค้ามนุษย์ได้รับการจัดตั้งขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 กรมฯ ได้ดำเนินการและยื่นฟ้องคดีการค้ามนุษย์ไปแล้ว 15 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ นอกจากนี้ หลังจากการตรวจสอบแฟ้มคดีเบื้องต้น พนักงานอัยการได้ส่งฟ้องคดีต่อผู้ต้องหา 5 รายตามข้อหาที่ปรากฏในหมายจับ กรมฯ ยังได้ทำการสืบสวนการกระทำความผิดนอกประเทศเสร็จตามที่ได้รับมาทั้งหมด 4 คดีจนเสร็จสิ้น และบันทึกคำให้การของพยานนอกศาลใน 3 คดี ตามข้อเสนอแนะของประธานศาลฎีกาที่ตั้งข้อสรุปไว้เป็นรายละเอียดในรายงานปีที่แล้ว และภายใต้หัวข้อ "นโยบาย" ของรายงานฉบับนี้

ในปีพ.ศ. 2558 พนักงานอัยการส่งฟ้องคดีค้ามนุษย์ทั้งหมด 177 คดี เพิ่มจากปีพ.ศ. 2547 ซึ่งส่งฟ้องเพียง 115 คดี ในจำนวน 177 คดีนี้ เป็นที่เกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ทางเพศ มี 150 คดี เป็นการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน 28 คดี และเป็นการบังคับให้ขอทาน 5 คดี ทั้งนี้ คดีหนึ่งอาจเกี่ยวพันกับการแสวงประโยชน์ได้มากกว่า 1 รูปแบบ สถิติการดำเนินคดีและจำเลยจำแนกตามประเภทการแสวงประโยชน์นับจากปีพ.ศ.2553-2558 ได้แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 4³⁴

แผนภูมิที่ 4 การดำเนินคดีและจำเลยจำแนกตามประเภทการแสวงประโยชน์

ในปี 2558 ตัวเลขที่แสดงในแผนภูมิมาจากระบบฐานข้อมูลใหม่ ซึ่งคดีหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ได้มากกว่า 1 ประเภท ในขณะที่เหตุผลที่จำนวนคดีในปี 2556 มากผิดปกติได้รับการอธิบายโดยรายละเอียดในรายงานปีที่แล้ว

³⁴ สำหรับปีพ.ศ. 31 – มกราคม 1 มาจากระบบฐานข้อมูลใหม่ จาก 3 เลขในแผนผังที่ตัว 2558 ธันวาคม 2558 ซึ่งถือว่าคดีหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ได้หลายรูปแบบ ขณะที่เหตุผลที่จำนวนคดีปีพ.ศ. มากผิดปกติได้รับการอธิบายโดยรายละเอียดไว้ในรายงานปีที่แล้ว 2556

2.3 การลงโทษ

แผนกคดีค้ำมนุษย์ภายใต้ศาลอาญาเริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2558 คดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ทำการสืบสวนและส่งสำนวนให้แก่อัยการจังหวัดยังคงดำเนินการอยู่ ณ ศาลจังหวัด แต่ในขณะเดียวกัน ประธานศาลฎีกาก็สามารถพิจารณาส่งคดีจากศาลจังหวัดให้แก่แผนกคดีค้ำมนุษย์ภายใต้ศาลอาญากรุงเทพฯ ได้ หากคดีนั้นเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของผู้เสียหายและ/หรือพยานอาจเป็นอันตรายเนื่องจากจำเลยที่มีอิทธิพล แผนกคดีค้ำมนุษย์มีผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญในคดีค้ำมนุษย์เป็นการเฉพาะ และมีกำหนดการไต่สวนแยกออกจากคดีอื่น ๆ นับจาก 10 สิงหาคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ.2558 แผนกคดีค้ำมนุษย์ภายใต้ศาลอาญาได้รับคดีมาแล้ว 22 คดี รวมถึงคดีหัวไทร-ปาดังเบซาร์ ที่ส่งจากศาลนาทวี ในจำนวนนี้มี 1 คดีที่ได้พิพากษาลงโทษแล้ว ตารางที่ 6 แสดงสถิติจากศาลชั้นต้น (ศาลอาญา ศาลจังหวัด ศาลแขวง และศาลเยาวชนและครอบครัว) ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2557 - 30 พฤศจิกายน 2558

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบระยะเวลาการพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ในปีพ.ศ. 2558 ร้อยละ 43 (73 คดีจาก 169 คดี) ได้รับคำพิพากษายกใน 6 เดือน เปรียบเทียบกับร้อยละ 39 (80 จาก 206 คดี) ในปีพ.ศ. 2557 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 (ร้อยละ 43 ต่อร้อยละ 29) คดีที่ดำเนินการไต่สวนและพิพากษาเสร็จสิ้นในเวลามากกว่า 1 ปี นั้นเป็นคดีมีมาก่อนข้อเสนอนี้ด้านงานยุติธรรมใหม่ล่าสุด ดังนั้น เมื่อคดีที่ค้างคาอยู่ได้รับการดำเนินการจนเสร็จสิ้น รัฐบาลคาดว่าจะเกือบทุกคดีต่อจากนั้นจะดำเนินเสร็จสิ้นภายใน 1 ปี ตามที่ได้อภิปรายไว้ภายใต้หัวข้อ "นโยบาย"

ตารางที่ 6 : สถิติระยะเวลาการพิจารณาคดี

ศาลชั้นต้น คดีค้ำมนุษย์ที่ได้รับการพิพากษาลงโทษจำแนกตามระยะเวลาพิจารณาคดี								
ปี	เดือน				จำนวนปี			รวม
	< 1	>1 - =3	>3 - =6	>6 - =12	>1 - <=2	>2 - <=3	>3 - <=4	
2557 (1 ม.ค.-31 ธ.ค.)	7	23	50	65	49	9	3	206
2558 (1 ม.ค.-30 พ.ย.)	13	23	37	40	43	12	1	169

หมายเหตุ <= หมายถึง น้อยกว่า หรือ เท่ากับ

การค้ำมนุษย์เป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่มีบทลงโทษรุนแรงจากตารางที่ 7³⁵ แสดงให้เห็นว่า ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2557 โดยเฉลี่ยโทษที่ได้รับจากการพิพากษามากกว่าร้อยละ 50 คือการจำคุกมากกว่า 3 ปี ในปี พ.ศ. 2558 ร้อยละ 65 เป็นการจำคุกมากกว่า 5 ปี และร้อยละ 35 เป็นการจำคุกมากกว่า 10 ปี

³⁵ ตัวเลขจากปี 2554 ถึง 2557 ครอบคลุมตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคมในแต่ละปี ส่วนตัวเลขของปี 2558 ครอบคลุมตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 30 พฤศจิกายน

ตารางที่ 7: สถิติการพิพากษาลงโทษ

โทษ (จำคุก)	2554	2555	2556	2557	2558	2554	2555	2556	2557	2558
	จำนวนจำเลยที่ถูกพิพากษาลงโทษ					ร้อยละ				
< 6 เดือน		3	18	5	4		6%	8%	5%	2%
> 6 - <=, 12 เดือน			18	4	3			8%	4%	1%
> 1 - <= 2 ปี	5	2	23	6	6	9%	4%	10%	6%	3%
> 2- < = 3 ปี	12		35	18	20	22%		15%	17%	10%
> 3 - < = 5 ปี	9	12	77	40	39	16%	24%	33%	38%	19%
> 5- < = 10 ปี	16	18	42	20	60	29%	37%	18%	19%	29%
> 10 ปี	13	14	17	11	73	24%	29%	7%	11%	36%
รวม	55	49	230	104	205	100%	100%	100%	100%	100%

หมายเหตุ <= หมายถึง น้อยกว่า หรือ เท่ากับ

2.4 ความคืบหน้าของคดีการค้ำมนุษย์ในกระบวนการยุติธรรม

ตารางที่ 8 ด้านล่าง แสดงสถิติของคดีในแต่ละขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม ระหว่าง 1 มกราคม 2557 – 31 ธันวาคม 2558

ตารางที่ 8 : ความคืบหน้าของคดีการค้ำมนุษย์ในกระบวนการยุติธรรม

ปี	คดี	ระดับพนักงานสอบสวน			ชั้นอัยการ			ชั้นศาล	
		ระหว่างสอบสวน	ไม่ส่งฟ้อง	ส่งฟ้อง	ระหว่างพิจารณา	ไม่ส่งฟ้อง	ส่งฟ้อง	ไต่สวนพิจารณาคดี	พิพากษาลงโทษ
2557	280	7	8	265	43	17	213	53	160
2559	317	141	2	174	62	7	107	64	43

ในปี พ.ศ. 2557 มีคดีค้ำมนุษย์ 280 คดีที่มีการแจ้งความและได้รับการสืบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในจำนวนนี้ มีการสำนวนให้แก่พนักงานอัยการทั้งหมด 273 สำนวน โดยที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเห็นควรส่งฟ้อง 265 คดี (ร้อยละ 97 จากทั้งหมด 273 คดี) และมีความเห็นไม่ส่งฟ้อง 8 คดี (ร้อยละ 3 ของคดีทั้งหมด) มีคดีซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร 7 คดี และเจ้าหน้าที่ได้ใช้ความพยายามจนจับกุมผู้กระทำผิดที่หลบหนีได้จากทั้งหมด 273 สำนวนที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการได้ดำเนินการส่งฟ้องไป 213 คดี และไม่ส่งฟ้อง 17 สำนวน โดยมีสำนวนที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาอีก 43 สำนวน ในส่วนที่ส่งฟ้องไป 213 คดีนั้น ศาลได้พิพากษาลงโทษไปแล้ว 160 คดี และอีก 53 คดียังอยู่ในระหว่างการไต่สวน

ในปี พ.ศ. 2558 เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนคดีค้ามนุษย์ไปทั้งหมด 317 คดี และส่งสำนวน 176 คดีให้แก่ อัยการ โดยมีความเห็นควรสั่งฟ้อง 174 คดี (ร้อยละ 99 ของ 176) และความเห็นไม่สั่งฟ้อง 2 คดี (ร้อยละ 1) ในขณะที่ยังมีอีก 141 คดียังอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวน จากจำนวนคดีที่ได้รับ 176 คดีนั้น อัยการได้สั่งฟ้อง ไป 107 คดี ไม่สั่งฟ้อง 7 คดี และกำลังพิจารณาอยู่อีก 62 สำนวน ในจำนวน 107 คดีที่สั่งฟ้อง ศาลได้พิพากษา ลงโทษไป 43 คดี และกำลังอยู่ในระหว่างการไต่สวนอีก 64 คดี

3. การคุ้มครองพยานและผู้เสียหายค้ามนุษย์

ในประเทศไทย ผู้เสียหายและพยานคดีค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือผู้เสียหายและการ คุ้มครองพยานตามพ.ร.บ.คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 หากผู้เสียหายหรือพยานต้องการความช่วยเหลือ หรือการคุ้มครอง สามารถส่งคำร้องเข้าโครงการคุ้มครองพยานต่อสำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ ภายใต้กระทรวงยุติธรรม หรือส่งไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในปีพ.ศ. 2558 หลังจากที่มีรัฐบาลริเริ่มดำเนินการอย่างจริงจังกับคดีค้ามนุษย์รายใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้กระทำความผิดที่มีอิทธิพล ส่งผลให้เกิดคำร้องขอการคุ้มครองสูงเป็นประวัติการณ์ เจ้าหน้าที่ได้อนุมัติคำร้อง 24 ราย จากพยานในคดีโรฮีนจา (ห้วยไทร-ป่าดงเบขาร์), เกาะอัมบน/เบนจินา และตรัง โดยใช้เวลาพิจารณาแต่ละ รายเพียง 1-3 วัน อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการคุ้มครองพยานโดยทันทีก่อนที่คำร้องได้รับ การอนุมัติอย่างเป็นทางการ

รัฐบาลไทยทำงานร่วมกับสำนักงานกฎหมายเอสอาร์ (SR Law) ซึ่งเป็นสำนักงานกฎหมายที่มี ประสบการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและการค้ามนุษย์ สำนักงานกฎหมายเอสอาร์เข้ามาช่วยประสานงานและ เตรียมพร้อมผู้เสียหายคดีโรฮีนจา (ห้วยไทร-ป่าดงเบขาร์) ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และทำงานร่วมกับกรมต่อต้าน การค้ามนุษย์ใกล้ชิดในการศึกษารายละเอียดของคดี และยังได้ร่วมงานทีมสหวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยกระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.) อส. สตช. DSI และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภายใต้กระทรวง ยุติธรรมด้วย

หน่วยสืบสวนสอบสวนกลางสหรัฐ (FBI) ได้เสนอโครงการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการให้ ความช่วยเหลือและประสานงานผู้เสียหายพยานให้แก่สตช. โดยมีหลักสูตร 2 หลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือเจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชาและระดับปฏิบัติการ หลักสูตรสำหรับผู้บังคับบัญชาจะทำการอบรมใน ไตรมาสแรกของปีพ.ศ. 2559 โดยเป็นการฝึกอบรม 5 วันที่จังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วม 50 คน ในจำนวนนี้ เป็นผู้เข้าร่วมจาก สตช. 20 คนและที่เหลือมาจาก DSI และ พม. นอกจากนี้ FBI ยังจะส่ง ผู้ประสานงานของตนมาลงพื้นที่ในระยะปฏิบัติการร่วมกับผู้ประสานงานจากสตช.ที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วด้วย

กรมต่อต้านการค้ามนุษย์ภายใต้อส.ได้ร่วมกับโครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AAPTIP) ในการริเริ่มโครงการผู้ประสานงานผู้เสียหายและพยานผู้ประสานงานจะนั่งประจำการอยู่ที่กรมต่อต้าน การค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด มีหน้าที่ประสานงานระหว่างอัยการกับผู้เสียหายหรือพยาน เพื่อให้อัยการ รับทราบในทันทีหากมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่น่าสงสัยว่าผู้เสียหายมีความเสี่ยงที่จะถูก คุกคามจากนักค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหาย/พยานมีแนวโน้มจะถอนตัวจากความร่วมมือในกระบวนการดำเนินคดี นอกจากนี้ ผู้ประสานงานยังจะอยู่กับกับพยานตลอดกระบวนการทางกฎหมายด้วย

4. การแก้ไขปัญหาคดีเจ้าหน้าทีรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้ามนุษย์หรือทุจริต

มาตรการด้านนโยบายและกฎหมายในการแก้ไขปัญหาคดีเจ้าหน้าทีรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้รับการอธิบายไว้ในรายละเอียดภายใต้หัวข้อ "นโยบาย" ของรายงานฉบับนี้ ในปีพ.ศ. 2559 พบเจ้าหน้าที่ 29 คนที่มีความผิดทั้งทางวินัยและอาญา

- ในจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐทั้ง 29 คนนี้ 21รายเกี่ยวข้องกับคดีโรฮีนจา (หัวไทร-ปาดังเบซาร์) ตามรายละเอียดในตารางที่ 10

- ในปีพ.ศ. 2556 เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนรายหนึ่ง เรียกร้องเงินจากผู้ต้องกักขังชาวเมียนมาเพื่อแลกกับการช่วยให้คนกลุ่มดังกล่าวได้พ้นจากห้องกักคนเข้าเมืองที่จังหวัดพังงา

- หลังจากถูกลงโทษทางวินัยแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจรายดังกล่าวได้ถูกไล่ออกจากราชการ และในวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) ได้ส่งต่อสำนวนให้แก่พนักงานอัยการเพื่อให้มีการดำเนินการลงโทษทางอาญา ปัจจุบันคดียังอยู่ภายใต้การพิจารณาของอัยการ สำนักงานอัยการภาค 8

- ในปี พ.ศ. 2557 สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) และนายกเทศมนตรีจังหวัดสตูล กักขัง ลักพา จัดหาที่พักอาศัย และบังคับใช้แรงงานต่างด้าว เจ้าหน้าที่รัฐ 2 รายนี้ถูกตั้งข้อหาความผิดฐานค้ามนุษย์

- ส.จ. รายดังกล่าวถูกพิพากษาโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือน ส่วนคดีของนายกเทศมนตรียังอยู่ในชั้นศาล

- ในปี พ.ศ. 2557 นายตำรวจชั้นประทวน 3 นายในจังหวัดปัตตานี ถูกจับกุมในข้อหากักขังหน่วงเหนี่ยวและเรียกเงิน 8,000-24,000 บาทจากแรงงานต่างด้าว 3 ราย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการไม่จับกุมหรือดำเนินคดี

- ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ปปท. ส่งสำนวนให้แก่อัยการโดยมีความเห็นให้ส่งฟ้อง

- ในปี พ.ศ. 2557 สืบเนื่องจากการขยายผลการสอบสวนคดีการแสวงประโยชน์ทางเพศในจังหวัดนครปฐม เจ้าหน้าที่พมจ.หนองคายถูกจับกุมในข้อหาเป็นนายหน้าให้แก่กลุ่มอาชญากรที่รับเด็กสาวชาวลาวมาพักในหนองคาย ก่อนจะส่งต่อไปยังนครปฐม

- คดีดังกล่าวอยู่ในชั้นศาล

- ในคดีหัวไทร – ปาดังเบซาร์ ซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนมากมีส่วนเกี่ยวข้อง และถูกตั้งข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 บทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะสูงเป็นสองเท่าของบุคคลธรรมดา - พนักงานสอบสวนได้ทำความเห็นควรส่งฟ้องทุกราย ในขณะที่อัยการเห็นชอบ และส่งฟ้องที่ศาลนาธาธิวาส วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ประธานศาลฎีกาได้สั่งให้ส่งต่อคดีไปยังแผนกคดีค้ามนุษย์ภายใต้ศาลอาญากรุงเทพฯ ศาลนัดไต่สวนครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 การสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในการค้ามนุษย์ แสดงไว้ในตารางที่ 9 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 9 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐในคดีการค้ำมนุษย์

ปี	จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐ	สถานะของคดี ณ 31 ธันวาคม 2558
2556	1 ราย	อยู่ระหว่างการพิจารณาของอส.
2557	7 ราย	1 คดี (1 ราย) ถูกพิพากษาโทษ, 3 คดี (3 ราย) อยู่ระหว่างการไต่สวน, 1 คดี (3 ราย) อยู่ระหว่างการพิจารณาของอส.
2558	21 ราย* รายละเอียดในตารางที่ 10	อยู่ในระหว่างการไต่สวน

5. ความร่วมมือ

เนื่องจากคดีการค้ำมนุษย์มีความซับซ้อน การประสานงานและความร่วมมือในลักษณะภาคีเครือข่ายจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเพิ่มระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ และระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคมและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันว่า งานต่อต้านการค้ำมนุษย์จะครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ สามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิด และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสุขภาวะของผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1 ความร่วมมือภายในประเทศ

- นอกจากการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างหน่วยงานแล้ว ยังมีการเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่าง ๆ เช่นระหว่างสตช. DSI ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปป.ง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปป.ท.) สำนักงานอัยการสูงสุด (อส.) ศาล, สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (สธท.) กระทรวงยุติธรรม (ยธ.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.) และกรมสรรพากร เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้ร่วมงานกันในรูปแบบคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อบังคับใช้พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2551 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ซึ่งทำให้เกิดการดำเนินคดีและยึดทรัพย์ผู้กระทำผิดได้เพิ่มขึ้น

- ในขณะที่มีการสืบสวนสอบสวนทางอาญา ป.ป.ง. ได้สืบสวนคดี 40 คดีที่มีนัยว่าเป็นความผิดฐานค้ำมนุษย์ และถูกส่งต่อมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจำนวนนี้มี 25 คดีที่ยังอยู่ในระยะการเก็บรวบรวมหลักฐานและพยาน อีก 11 คดีอยู่ในระหว่างการตรวจสอบทรัพย์สิน ส่วนที่เหลือนั้น เป็นคดีไม่สามารถจะพิจารณายึดทรัพย์ได้ หากข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นจะได้รับการบันทึกไว้ใช้ในอนาคต

- ปปง. ร่วมงานกับสถาบันการเงินต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการทำธุรกรรม และนำไปสู่การสืบสวนทางการเงินและการดำเนินคดีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสรุป ปปง. ได้อายัดเงินจำนวนทั้งหมด 210 ล้านบาท (5,787,761 เหรียญสหรัฐ) จากคดีหัวไทร-ปาดังเบซาร์ (โปรดดูรายละเอียดภายใต้หัวข้อ คดีค้ำมนุษย์ที่สำคัญ

- กระทรวงยุติธรรม (ยธ.) เป็นประธานในการประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมี

วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ ที่ประชุมได้หารือในเรื่องต่อไปนี้ 1) การจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานยุติธรรมที่จะรองรับการดำเนินคดี หรือจัดให้มีช่องทางด่วนพิเศษสำหรับการค้ามนุษย์ 2) การจัดทำมาตรฐานการดำเนินคดีในขั้นตอนการปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นการชั่วคราว การให้พนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวน การสืบพยานล่วงหน้า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบพยาน และการอายัดทรัพย์สิน 3) การเร่งรัดการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ และ 4) การจัดทำฐานข้อมูลคดีการค้ามนุษย์ให้เป็นระบบเพื่อเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม

- ในพิธีเปิดที่ศาลอาญาเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ทั้ง 5 หน่วยงาน (ศาลอาญา, อส., สตช., ยธ. และพ.ม.) ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลง (MOU) เกี่ยวกับแลกเปลี่ยนข้อมูลคดีการค้ามนุษย์ บันทึกข้อตกลงดังกล่าว มุ่งเน้นที่ 2 เรื่องหลัก คือ การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีและการคุ้มครองพยาน สำหรับการประสานงานด้านการดำเนินคดี จะมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานคดีการค้ามนุษย์ในแต่ละหน่วยงานเพื่อแก้ไขอุปสรรคด้านการดำเนินคดีดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนในด้านการคุ้มครอง มุ่งเน้นที่การฟื้นฟูและการคุ้มครองพยานและผู้เสียหาย รวมถึงครอบครัว นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ยังได้ตกลงที่จะประสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และพัฒนานโยบาย/กฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล พันธกรณีของไทยต่อประชาคมโลก และพัฒนาการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

- โครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AATIP) และศาลยุติธรรม ได้ร่วมกันจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในงานยุติธรรมเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในระหว่างวันที่ 4 - 6 กันยายน 2558 ที่จังหวัดภูเก็ต เจ้าหน้าที่ระดับสูงจากสตช. กรมต่อต้านการค้ามนุษย์ กรมสืบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานกฤษฎีกา รวม 30 คนได้เข้าร่วมการประชุม เพื่ออภิปรายถึงปัญหาท้าทายและความร่วมมือว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ หน่วยงานต่าง ๆ แสดงความชื่นชมการริเริ่มของศาลยุติธรรม และตกลงที่จะพบปะกันทุก ๆ 3 - 4 เดือนโดยเสนอว่าจะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมครั้งต่อไป

5.2 ความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม

เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายร่วมงานกับองค์กรภาคประชาสังคมอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรอง และการให้ความช่วยเหลือในการสืบสวนคดี รวมถึงคดีการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ตัวอย่างเช่น

- จากข้อมูลและการวิเคราะห์ของมูลนิธิฟรีแลนด์ (Freeland Foundation) DSI ได้เข้าช่วยเหลือหญิง 6 คนและจับกุมชาวไทยและมาเลเซีย 3 รายที่เป็นสมาชิกเครือข่ายองค์กรค้ามนุษย์ที่ใช้ Facebook และ social media ในการจัดหา ล่อลวง และข่มขู่ผู้เสียหายให้ทำงานในช่องแอมแปงในมาเลเซียมากกว่า 2 ปี คดีดังกล่าวถูกส่งต่อให้กรมต่อต้านการค้ามนุษย์ที่เพิ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นใหม่ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด (เป็นคดีแรกของกรม) ปัจจุบันคดีอยู่ในชั้นศาล และจะเริ่มกระบวนการไต่สวนในต้นปีพ.ศ. 2559

- ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ด้วยความร่วมมือกับมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทางทะเล (Stella Maris) และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration หรือ IOM) อินโดนีเซีย นำทีมสหวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ 20 คนเดินทางไปอินโดนีเซียเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.

2558 เพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแรงงานประมง และสำรวจความต้องการของแรงงานประมงที่ยังติดอยู่ในประเทศอินโดนีเซียและต้องการกลับประเทศไทย ลูกเรือจำนวน 43 คนได้รับการอำนวยความสะดวกให้เดินทางกลับไทยในเดือนธันวาคมปีนั้น โดยอีก 76 คนจะเดินทางกลับได้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559

- LPN รับหน้าที่เป็นผู้ประสานระหว่างผู้แทนบริษัทแปรรูปอาหารทะเลเบื้องต้นทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กและสมาคมผู้ประกอบการเยือกแข็งไทย กับศปมผ. ในการหาทางออกต่อปัญหาต่าง ๆ เช่น การตักงานของแรงงานต่างด้าวถึง 4,000 – 5,000 คน ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของสมาคมฯ ที่ต้องการตัดผู้ประกอบการแปรรูปอาหารทะเลเบื้องต้น (ล้าง) ออกจากสายการผลิต เพื่อให้สามารถควบคุมเงื่อนไขการทำงานของลูกค้าได้อย่างเต็มที่โดยให้สมาชิกทำการแปรรูปเบื้องต้นภายในโรงงานเอง

- ศปมผ. ร่วมงานกับมูลนิธิความยุติธรรมสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation - EJF) อย่างใกล้ชิด ในการพัฒนาโครงการผู้ฝึกอบรมเพื่อช่วยปรับปรุงการใช้ระบบติดตามเรือ (Vessel Monitoring System หรือ VMS) นอกจากนี้ EJF ยังมีส่วนสนับสนุนศปมผ. ในการให้ข้อมูลสำคัญซึ่งนำไปสู่การจับกุมครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งภายใต้พยายามร่วมจัดการค้ามนุษย์ในภาคประมง

5.3 การประสานภาคีนานาชาติ

- **ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจในย่างกุ้ง เมียนมา** สตช.ส่งผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจไปประจำการในเมียนมาเมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2558 เพื่อให้เป็นผู้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกองกำลังตำรวจเมียนมาในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติรวมถึงการค้ามนุษย์

- บทบาทของผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำสถานเอกอัครราชทูตไทยในย่างกุ้ง คือการสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในท้องถิ่น ในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวกรอง และประสบการณ์การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นอกจากนี้ ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจยังมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลอาชญากรรมที่เชื่อมต่อระหว่างไทยและเมียนมา ให้ข้อมูลแก่ฝ่ายเมียนมาในการจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีจากไทยไปยังเมียนมา ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจยังเป็นผู้ประสานงานขอข้อมูลทางตำรวจเมียนมาจากตำรวจไทยโดยผ่านทางช่องทางตำรวจต่อตำรวจ งานของผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจได้สร้างความแข็งแกร่งให้แก่ความร่วมมือระหว่าง DSI/สตช.และกองกำลังตำรวจเมียนมาให้ใกล้ชิดขึ้น

- ตัวอย่างของความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การจับกุมผู้ต้องสงสัยรายใหญ่ของเครือข่ายค้ามนุษย์ขนาดใหญ่โดยกองกำลังตำรวจเมียนมา ณ ชานกรุงย่างกุ้ง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 นายหน้าสัญชาติไทยซึ่งมีหมายจับจากประเทศไทยถูกจับกุมได้ในที่สุด การขอความร่วมมือจากกองกำลังตำรวจเมียนมาในการจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีจากประเทศไทยรายนี้ กระทำโดยผ่านผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจ และได้รับการอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยเมียนมา ปัจจุบัน บุคคลดังกล่าวถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเมืองสีท่วยในรัฐยะไข่ตามความผิดอีกข้อหาหนึ่ง ระหว่างที่รอการส่งตัวกลับมาดำเนินคดีในประเทศไทยทีมสืบสวนจากไทยจะร่วมงานกับพนักงานสอบสวนเมียนมาอย่างใกล้ชิด เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าวเกี่ยวกับเครือข่ายค้ามนุษย์ดังกล่าว นอกจากนี้ ไทยและเมียนมายังอยู่ระหว่างหารือปัญหาดังกล่าวนี้อยู่ในการประชุมระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย

- **บันทึกข้อตกลง (MOUs)** ประเทศไทยกำลังเจรจาเพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์กับประเทศมาเลเซีย บรูไน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สาธารณรัฐประชาชนจีน

และรัสเซีย บนทีกข้อตกลงเหล่านี้มุ่งเน้นที่มาตรการการป้องกัน การสร้างความตระหนักรู้ และการอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของแต่ละประเทศ สำหรับ MOU ว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) นั้น ประเทศไทยมี MOU ฉบับปรับปรุงใหม่กับกัมพูชา และอยู่ในระหว่างการแก้ไขปรับปรุง MOU กับลาวและเมียนมา ในขณะที่กำลังพัฒนาแผนงานกับเวียดนามสำหรับระยะความร่วมมือต่อไป

- **การประชุมทวิภาคีกับเมียนมาอย่างสม่ำเสมอ** การเสียชีวิตที่น่าสลดของแรงงานต่างด้าวเมียนมาร์ 54 ราย ที่ขาดอากาศหายใจในรถตู้คอนเทนเนอร์ที่จังหวัดระนองเมื่อปี พ.ศ. 2551 ก่อนที่จะมีการประกาศใช้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความร่วมมือระหว่างไทยและเมียนมาอย่างใกล้ชิด นับแต่นั้น DSI และเมียนมาได้ตกลงที่จะประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

- ในการประชุมทวิภาคีระหว่างกองกำลังตำรวจเมียนมาและ DSI ครั้งที่ 12 ในระหว่างวันที่ 21-22 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ที่จังหวัดกาญจนบุรี ทางกรมเมียนมาได้ขอให้ DSI จับกุมนายหน้าชาวเมียนมาที่หลบอยู่ในประเทศไทย ในกรณีนี้ ผู้เสียหายชาวเมียนมาถูกล่อลวงโดยนายหน้าชาวไทยและเมียนมาให้ไปทำงานบนเรือประมงในประเทศอินโดนีเซีย DSI ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม ทำการสืบสวนในจังหวัดระนอง และในที่สุด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ก็สืบพบร้านอาหารเมียนมาแห่งหนึ่งซึ่งใช้เป็นสถานที่ดำเนินการจัดหาล่อลวงผู้เสียหายชาวเมียนมาไปทำงานบนเรือดังกล่าว ในการนี้ DSI ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่นเข้าตรวจค้นสถานที่ และร่วมกับตำรวจตรวจคนเข้าเมือง (ต.ม.) ระนองในการส่งตัวผู้ต้องสงสัยไปให้กองกำลังตำรวจเมียนมาผ่านทางศูนย์ประสานงานชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมว่าด้วยความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ที่กรุงเทพฯ ต่อเนื่องกับการประชุมระหว่าง DSI และกองกำลังตำรวจเมียนมาร์ครั้งที่ 12 ผู้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าวจากฝ่ายไทยได้แก่ สตช., ผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำกัมพูชา, DSI, อส., ศาล และเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ในขณะที่ฝ่ายเมียนมาได้แก่กองกำลังตำรวจเมียนมาร์และสำนักงานอัยการที่ประชุมได้ตกลงในหลักการที่จะอนุญาตให้มีการถ่ายทอดคำให้การของผู้เสียหายชาวเมียนมาผ่าน video conference จากสถานเอกอัครราชทูตไทยในย่างกุ้ง

- **โครงการออสเตรเลีย - เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (AAPTIP)** เมื่อต้นปี ออสเตรเลียและไทยได้ลงนามข้อตกลงที่จะประสานความร่วมมือในโครงการดังกล่าว (2556-2561)³⁶

- AAPTIP เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมไตรภาคีระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและพนักงานอัยการจากประเทศอินโดนีเซีย เมียนมา และไทย เพื่อหารือปัญหาการค้ามนุษย์ในภาคประมง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีล่าสุดที่เกาะเบนจินา/อัมบน ประเทศอินโดนีเซีย ที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันว่าจะพบกันทุก 3 เดือนและจะเชิญกัมพูชาเข้าร่วมด้วย³⁷

³⁶ AAPTIP ให้การสนับสนุนด้านเทคนิคและการเงินต่องานยุติธรรมของไทย สำหรับการดำเนินการตามแผนงาน AAPTIP ไทยตามข้อตกลง โดยเน้นที่ความร่วมมือระดับทวิภาคีและในอนุภูมิภาคระหว่างไทยกับประเทศอื่นใน AAPTIP

³⁷ อินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพการประชุมครั้งที่ 3 ที่บาหลิ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งทั้งสี่ประเทศได้แลกเปลี่ยนความคืบหน้าล่าสุดของคดี 2558 ต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการประชุมทวิภาคีเพื่ออภิปรายในรายละเอียดเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่ต้องการและมีอยู่ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของคดีดังกล่าว แต่ประเทศได้เสนอศูนย์ประสานงานสำหรับการติดต่อประสานงานระหว่างกัน

- AAPTIP ได้จัดการฝึกอบรมว่าด้วยความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนข้ามพรมแดนระหว่างไทยกับเมียนมา และไทยกับกัมพูชา โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ 10 คนและอัยการอีก 4 คนจากแต่ละประเทศ

- AAPTIP และสำนักงานอัยการสูงสุดจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับพนักงานอัยการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่จะนำมาใช้ในหน่วยงานชำนาญการด้านการค้ามนุษย์ที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่

- AAPTIP และศาลยุติธรรมเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมโต๊ะกลมสำหรับผู้พิพากษาในเดือนกรกฎาคม เพื่อเป็นเวทีสำหรับหารือปัญหา ข้อท้าทายและการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์³⁸

- ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคไทย-ออสเตรเลียว่าด้วยการค้ามนุษย์ในประเด็นเรื่องผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม ระหว่างวันที่ 7 - 9 เมษายน พ.ศ. 2558 ที่กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วม ซึ่งได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และหน่วยงานที่ทำงานช่วยเหลือผู้เสียหายจาก 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้อภิปรายข้อเสนอแนะจากที่ประชุมครั้งก่อนหน้าเมื่อปีพ.ศ.2557 ที่ประเทศมาเลเซีย และแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติการกับวิทยากรจากในภูมิภาคและนานาชาติ

● **ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา** ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาได้ประสานความร่วมมือในด้านการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศมายาวนาน สหรัฐฯและไทยร่วมงานกันอย่างใกล้ชิดในหลากหลายโครงการเพื่อหยุดยั้งการค้ามนุษย์

- ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยและ FBI นำไปสู่การจับกุมผู้ต้องสงสัยในการจัดหาเด็กชายมากกว่า 100คนให้แก่ผู้ต้องหาชาวอเมริกันที่ฝึกฝาทักษะกับเด็กในจังหวัดเชียงใหม่ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมาเมื่อต้นปี

- โครงการความร่วมมือระหว่างสตช. DSI และสำนักงานสืบสวนแห่งความมั่นคงมาตุภูมิ (Homeland Security Investigation หรือ HSI) ในการพัฒนาหน่วยเฉพาะกิจเพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็ก เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559

- หลักสูตรฝึกอบรมระดับภูมิภาคว่าด้วยการค้ามนุษย์โดยสถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย (International Law Enforcement Academy หรือ ILEA) สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

- การแลกเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติที่ดีระหว่าง สตช. กับสำนักงานบังคับใช้กฎหมายศุลกากรและคนเข้าเมือง (Immigration and Customs Enforcement หรือ ICE) ภายใต้กระทรวงความมั่นคงมาตุภูมิสหรัฐฯ

● ระหว่าง 1 สิงหาคม – 12 กันยายน พ.ศ.2558 เจ้าหน้าที่ HSI ได้รับมอบหมายให้เป็นทีปรีक्षाชั่วคราวด้านวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่ทำงานด้านการค้ามนุษย์ และการสืบสวนการลักลอบขนส่งมนุษย์ที่ปรึกษาดังกล่าวได้สรุปผลการประเมินโดยรายละเอียด รวมถึงระบุข้อท้าทายและข้อเสนอแนะให้แก่สตช. อีกทั้งยังเสนอความร่วมมือในอนาคต

³⁸ ที่ประชุมกำลังวางแผนโครงการฝึกอบรมว่าด้วยการค้ามนุษย์ที่จะจัดขึ้นในไตรมาสแรกของปีพ.ศ. 2559 เพื่อให้ความรู้แก่ศาลทั่วประเทศ 2559
เข้าใจในประเด็นการค้ามนุษย์ตรงกัน

6. คดีความมนุษย์ที่สำคัญ โดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (คดีที่ 1-4) และความร่วมมือกับนานาชาติ (คดีที่ 5)

คดีที่ 1 : การทำลายกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติค้าแรงงาน หัวไทร – ปาดังเบซาร์

รายละเอียดคดี :

ก. ในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2558 ที่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เรียกตรวจพาหนะ 5 คันที่ขนส่งคนต่างด้าวชาวโรฮิงจา 97 คนและจับกุมคนขับรถได้ 2 รายจากทั้งหมด 5 ราย กรณีดังกล่าวเป็นการลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง หากจากปฏิบัติตอบโต้การค้ำมนุษย์โดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR) ของทีมเฉพาะกิจของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 8 จากการสืบสวนมีการค้นพบค่ายพักขนาดใหญ่หลายแห่งที่ใช้กักขังชาวโรฮิงจาที่ถูกลักลอบนำพาเข้าเมืองที่เขาหัวช้าง อำเภอปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย และนำไปสู่การทลายวงจรการลักลอบขนส่งชาวโรฮิงจาที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์

ข. เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปรามในการสืบสวนเชิงรุก คือ 1) วิเคราะห์วิธีการปฏิบัติของอาชญากร (modus operandi) จากแฟ้มคดีเก่าในท้องที่ 2) สืบสวนต่อเนื่องและทำแผนผังเหตุการณ์ และ 3) ค้นพบหลุมฝังศพจำนวนมาก ประเมินหลักฐาน และเข้าโจมตีเครือข่ายการลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง

ค. คดีดังกล่าวมีลักษณะที่ซับซ้อน เกี่ยวข้องกับบุคคลไร้สัญชาติที่เปราะบางและผู้กระทำผิดที่ทรงอิทธิพลจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย พนักงานอัยการ และศาล ได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อจัดการกับคดีด้วยจรรยาบรรณ และเร่งรัดการดำเนินการเพื่อปกป้องคุ้มครองผู้เสียหาย

การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR)

ก. ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2557 แฟ้มคดีแสดงให้เห็นว่า 1) มีการจับกุมผู้ลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง 18 รายและคนต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองจำนวน 104 คน 2) เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับรายงานการฆาตกรรมนักธุรกิจไทยและมาเลเซียที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง 3) เจ้าหน้าที่ได้รับรายงานการเรียกค่าไถ่ (ผู้เสียหายชาวโรฮิงจา) และ 4) เจ้าหน้าที่ตำรวจยิงเรือประมง จากนั้นจึงมีการสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ และคาดการณ์ว่ากลุ่มลักลอบขนส่งคนเข้าเมืองได้เปลี่ยนเส้นทางมาเป็นถนนเลียบชายฝั่งอ่าวไทย จนสามารถที่จะจับกุมพาหนะ 5 คันที่ลักลอบขนส่งชาวโรฮิงจาจำนวน 97 คนได้

ข. เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการคัดแยกผู้เสียหาย ซึ่งจำนวน 5 คนให้ความร่วมมือเป็นพยานสำคัญ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการข่าวและหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้ทุกชิ้นจากแฟ้มคดีเก่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักฐานการโอนเงินและการวิเคราะห์การสื่อสารทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังมุ่งระบุผู้นำ "ตัวการใหญ่" ของกลุ่มอาชญากรรมนี้

ค. พยานนำเจ้าหน้าที่ตำรวจไปตรวจค้นจนพบหลุมฝังศพจำนวนมากตามแนวชายแดนไทย-พม่า ซึ่งมีผู้เสียหายการค้ำมนุษย์ถูกทุบตีจนเสียชีวิตและฝังไว้ สดข. จึงจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจซึ่งนำโดยรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนและร่วมมือกับอัยการ หน่วยเฉพาะกิจประเมินหลักฐาน สืบสวนเพิ่มเติม และเข้าจับกุมเครือข่ายลักลอบขนส่งคนเข้าเมือง

วิธีปฏิบัติการของอาชญากร

ก. จำเลยสำคัญได้แก่ 1) ชาวโรฮีนจาซึ่งเป็นเจ้าของค่ายกักขังโรฮีนจา-บังกลาเทศ และเป็นผู้มีส่วนบาทหลักในการติดต่อกับนายหน้าในต่างประเทศ 2) นายหน้าชาวไทยซึ่งเป็นเจ้าของเรือ และขนส่งชาวโรฮีนจาจากเมียนมามายังฝั่งไทย 3) ผู้ลักลอบขนส่งชาวโรฮีนจาในภาคพื้นดินจากค่ายพักชั่วคราวมายังค่ายกักขังบนชายแดนไทย-มาเลเซีย

ข. องค์ประกอบของการค้ามนุษย์ คือ ผู้เสียหายถูกนายหน้าหลอกลวงว่าจะได้ไปทำงานและมีรายได้ จึงหลบหนีออกจากค่ายพักของสหประชาชาติในรัฐยะไข่เพื่อเดินทางมาด้วย ในระหว่างการลักลอบขนส่ง ผู้เสียหายถูกบังคับให้หลบซ่อนบนเรือในสภาพแออัดโดยมีอาหารและน้ำจำกัดต้องขออนุญาตหากต้องการจะไปเข้าห้องน้ำ และถูกตีด้วยเชือกยางหากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดบนภาคพื้นดิน มีผู้คุมที่ใช้ปืนควบคุมผู้เสียหาย และผู้เสียหายบางคนถูกทุบตีและยิงเสียชีวิต

ความคืบหน้าของคดี

ก. คดีหัวไทร ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 ผู้ต้องสงสัย 9 รายซึ่งรวมถึงนายหน้า เจ้าของรถ และเจ้าของเรือ ถูกตั้งข้อหาการค้ามนุษย์ ลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าเมือง ฟอกเงิน กรรโชก และบังคับข่มขืนใจผู้อื่น ผู้ต้องสงสัย 7 รายถูกจับกุมและส่งฟ้องคดีทันที

ข. ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยสืบสวนพิเศษและพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นให้ส่งฟ้องผู้ต้องสงสัยทุกรายต่อสำนักงานอัยการเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2558 และในวันเดียวกันนั้น พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบได้พิจารณาส่งฟ้องศาลทั้งหมด

ค. ในเดือนมิถุนายน ผู้ต้องสงสัยในคดีดังกล่าว 70 รายและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมนี้ได้ถูกตั้งข้อหาการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้ต้องสงสัย 70 รายนี้ประกอบไปด้วย นักการเมืองท้องถิ่นและผู้ใหญ่บ้าน 3 ราย ที่เหลือเป็นบุคคลสัญชาติไทย 56 ราย สัญชาติเมียนมา 11 ราย โดยเจ้าหน้าที่ที่สามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ 30 ราย และคดีถูกส่งไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด

ง. คดีปาดังเบซาร์ คดีค้ามนุษย์ดังกล่าวได้รับการดำเนินการอย่างรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งสำนวนคดีให้แก่พนักงานอัยการ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2558 โดยอัยการได้ส่งฟ้องศาลในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เมื่อแผนกคดีค้ามนุษย์ได้รับการจัดตั้งขึ้นในศาลอาญาเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ประธานศาลฎีกา จึงได้สั่งให้โอนคดีดังกล่าวจากศาลนาทวีไปยังแผนกคดีค้ามนุษย์ เพื่อป้องกันมิให้จำเลยผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นมีส่วนในการครอบงำกระบวนการยุติธรรมและเพื่อเร่งรัดการพิจารณาคดี ทั้งนี้ เนื่องจากคดีดังกล่าวประกอบไปด้วยหลักฐานและจำเลยจำนวนมาก ศาลจึงกำหนดให้มีการสืบพยานล่วงหน้าในระหว่างวันที่ 24 - 25 ธันวาคม พ.ศ. 2558 และระหว่างวันที่ 7 - 8 มกราคม พ.ศ. 2559 และวันที่ 12 - 15 มกราคม พ.ศ. 2559 และบันทึกคำให้การของจำเลยต่อเนื่องในระหว่างเดือนมีนาคมไปจนถึงธันวาคม พ.ศ. 2559 ทั้งนี้ ได้มีการเตรียมห้องสอบสวนพิเศษที่ผู้เสียหายไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลย และจัดหาล่ามให้ตามต้องการ

จ. จนถึงปัจจุบัน พนักงานสอบสวนได้ตั้งข้อหาต่อผู้ต้องสงสัยตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม

ข้ามชาติ พ.ศ. 2556 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนจำเลยและสถานะการจับกุมแสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในคดีหัวไทร-ปาดังเบซาร์ จำแนกตามหน่วยงานและยศ

● จำนวนผู้ต้องสงสัยทั้งหมด ● ผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุม ● การออกหมายจับ	155 91 62
เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในคดีหัวไทร-ปาดังเบซาร์	
หน่วยงาน	จำนวน
กองทัพบก	5
● พลโท ● พันเอก ● นาวาโท ● ร้อยเอก	1 1 1 2
● ตำรวจ	4
● พลตำรวจโท ● ร้อยตำรวจเอก ● ร้อยตำรวจโท ● ดาบตำรวจ	1 1 1 1
เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	4
นักการเมืองท้องถิ่น	7
พยาบาล รพสต.	1
รวม	21

ก. คดีหัวไทร คดีการค้ามนุษย์เป็นความผิดมูลฐานการฟอกเงิน การสืบสวนทางการเงินจึงดำเนินควบคู่ไปกับการสืบสวนทางอาญาทรัพย์สินที่เชื่อมโยงกับคดีการค้ามนุษย์จะถูกอายัดไว้ตั้งแต่เริ่มต้นการสืบสวน ในคดีหัวไทร มีบัญชีธนาคาร 163 บัญชี รวมมูลค่า 68 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีเคหสถาน ธุรกิจที่ดิน และพาหนะรวมทั้งหมด 11 รายการ มูลค่า 150 ล้านบาท

ข. คดีปาดังเบซาร์ การสอบสวนกลุ่มผู้ค้ามนุษย์โดยหน่วยสืบสวนพิเศษและเจ้าหน้าที่ ปปง. ได้นำไปสู่การยึดทรัพย์สินรวม 333 รายการ ซึ่งได้แก่บัญชีธนาคาร ที่ดิน บ้าน เรือ รถยนต์ และธุรกิจ รวมมูลค่าราว 210 ล้านบาท ปัจจุบันคดีอยู่ในศาลแพ่ง ในขณะที่ปปง. กำลังดำเนินการอายัดและยึดทรัพย์สินเพิ่มเติมขึ้นอีก

คดีที่ 2 : การบังคับใช้แรงงานในเรือประมง : การจับกุม "ตัวการใหญ่" ในอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
รายละเอียดคดี :

ก. ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 เมื่อเจ้าหน้าที่ต.ม. DSI และตำรวจท้องถิ่น ได้รับแจ้งจากโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UN Inter-Agency Project on Human Trafficking หรือ UNAIP) ว่ามีกลุ่มค้ามนุษย์เมียนมาร์ที่ชักชวนผู้เสียหายชาวเมียนมาร์ให้มาทำงานในประเทศไทย หากเมื่อเดินทางมาถึง ผู้เสียหายเหล่านี้กลับถูกคุมขังอยู่ในเขตท่าเรือและใกล้เคียง ต่อจากนั้นก็ถูกบังคับให้ทำงานอยู่ในเรือประมงในอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เจ้าหน้าที่จึงได้สนธิกำลังเข้าบุกช่วยเหลือผู้เสียหายได้ทั้งหมดจำนวน 14 คน ผู้ต้องสงสัยชาวเมียนมาร์ถูกตั้งข้อหาค้ามนุษย์ และถูกดำเนินคดีพิกษาโทษจำคุก 2 ปี 6 เดือน นอกจากนี้ ศาลยังพิพากษาโทษจำคุก 3 เดือนแก่จำเลยชาวไทยที่จัดที่พักอาศัยให้แก่ผู้เสียหาย ต่อมา หลังจากได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคดีจาก EJF แล้ว ทาง DSI จึงได้ร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ (บก.ปคม.) ภายใต้ สตช. ดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติมจนสามารถระบุตัวและจับกุมผู้ร่วมกระทำผิดได้อีก 5 รายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556

ข. อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ยังไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะจับกุมเจ้าของเรือ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวได้ใช้ตัวแทนในการเช่าเรือ อีกทั้งยังเป็นบุคคลผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น

ค. คดีดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับองค์กรเอกชนและหน่วยงานระหว่างประเทศ รวมถึงการใช้การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR) ในการจับกุมผู้กระทำผิดในเครือข่ายค้ามนุษย์ระดับใหญ่

การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR)

ก. ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 สืบเนื่องจากภารกิจเข้าช่วยเหลือผู้เสียหายการค้ามนุษย์จากเมียนมา 11 รายก่อนหน้านี้ และหลังจากที่ได้รับแจ้งจาก EJF เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 9 กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 DSI จังหวัดตรัง และ ปปง. จึงได้ร่วมในปฏิบัติการบุกเข้ายังเป้าหมายทั้งบนชายฝั่งและในทะเล

ข. ทีมเจ้าหน้าที่ได้ประเมินความเสี่ยงและความปลอดภัยของผู้เสียหายบนเรือ และใช้การข่าวเชิงรุกสืบจนทราบว่าเรือลำดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับท่าเรือประมงในคดีปีพ.ศ. 2556 จากนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ตำรวจภูธรภาค 9 ตำรวจน้ำ DSI และ ศปมพ.) จึงได้ร่วมกันใช้ระบบ VMS ติดตามจากศูนย์การแจ้งเข้า-ออกเรือประมงจนพบเรือดังกล่าวได้ในเวลา 2 วัน

ค. แรงงานเมียนมาทั้งหมดถูกขนย้ายจากที่เกิดเหตุ และได้รับการสัมภาษณ์โดยทีมสหวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจตรัง และตำรวจภูธรภาค 9 ซึ่งมีประสบการณ์จากคดีป่าดงเบงชาร์ จากกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย พบผู้เสียหายการค้ามนุษย์จำนวน 11 คนจากแรงงานทั้งหมด 18 คน ส่วนบุคคลที่มีผู้เสียหายได้รับการกันไว้เป็นพยาน

ความคืบหน้า

ก. ระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 มีการออกหมายจับผู้ต้องสงสัย 10 ราย และจับกุมได้ 1 ราย

ข. ในวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 หลังจากศาลจังหวัดตรังอนุมัติหมายจับแล้ว ตำรวจภูธรภาค 9 กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 3 และ DSI จึงได้สนธิกำลังเข้าบุกเป้าหมาย 11 แห่งทั้ง บนชายฝั่งและในทะเลอาเภอกันตัง

ค. เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายได้จับเจ้าของธุรกิจซึ่งเป็นผู้บริหารท่าเรือประมงและเจ้าของเรือประมงที่แท้จริง รวมถึงได้กักเรือ 4 ราย ผู้คุม 1 ราย และนายหน้าอีก 3 ราย ในข้อหาสมคบกันค้ามนุษย์ บังคับใช้แรงงาน และกักขังหน่วงเหนี่ยว นอกจากนี้ยังยึดเรือทั้ง 4 ลำและปืน 1 กระบอก

ง. ศาลจังหวัดตรังได้ดำเนินการสืบพยานล่วงหน้าสำหรับผู้เสียหายชาวเมียนมาทั้ง 18 คนในระหว่างวันที่ 16-18 ธันวาคม พ.ศ. 2558

จ. การสืบสวนทางการเงิน : ปปง. เข้ามามีส่วนร่วมกับคดีในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 เพื่อติดตามเส้นทางการเงินและอายัดทรัพย์สินที่คาดว่าจะได้มาจากกิจกรรมที่ผิดกฎหมายดังกล่าว

คดีที่ 3 : การบังคับใช้แรงงานในลี้ก้ง จังหวัดสมุทรสาคร: ช่วยเหลือแรงงานเมียนมาได้เกือบ 100 ราย รายละเอียดคดี :

ก. สตช.และ DSI ส่งพนักงานสืบสวนลงพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครเพื่อสืบหาข่าวและค้นหาแรงงานต่างด้าวที่อาจเป็นตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ว่าราชการจังหวัด กระทรวงแรงงาน และองค์กรเอกชนในพื้นที่ที่ให้ความช่วยเหลือแรงงานชายชาวเมียนมาผู้หนึ่ง ซึ่งหลบหนีออกจากลี้ก้งพร้อมกับภรรยา และดำเนินการฟ้องร้องต่อสถานประกอบการดังกล่าว

ข. ในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ศปมผ.ได้นำเจ้าหน้าที่ตำรวจและ DSI บุกเข้าไปยังลี้ก้ง และรวบรวมเอกสารสำคัญมาได้

ค. เจ้าหน้าที่สามารถช่วยเหลือแรงงานเมียนมามีออกมาได้ 78 ราย ซึ่ง 42 รายมีเอกสารแสดงตนถูกต้องตามกฎหมาย 19 รายไม่มีเอกสาร และอีก 17 รายเป็นผู้เยาว์อายุระหว่าง 15-18 ปี แรงงานทั้งหมดพักอยู่ในลี้ก้งดังกล่าว

ง. ทีมสหวิชาชีพซึ่งประกอบไปด้วยพนักงานสอบสวน DSI และพ.ม.ได้สัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือทุกคน จากกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายพบว่า 31 รายเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ 21 รายเป็นแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย และ 10 รายเป็นแรงงานผู้เยาว์อายุ 15-18 ปี

จ. องค์กรเอกชนได้ให้การสนับสนุนล่ามในการสัมภาษณ์ พ.ม.เป็นฝ่ายรับผิดชอบด้านการคุ้มครองตามกฎหมาย ผู้เสียหายทั้งหมดไม่ถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองผิดกฎหมาย

วิธีปฏิบัติของอาชญากร

ก. เจ้าของโรงงานติดต่อนายหน้าชาวเมียนมาร์ให้ส่งแรงงานให้ นายหน้าเรียกเงินจากเจ้าของโรงงานเป็นจำนวน 10,000 - 15,000 ต่อหัว และเจ้าของโรงงานจะหักเงิน 100-150 บาทจากค่าแรงรับจ้าง แยกหักซึ่งคิดตามน้ำหนักกุ้งที่แกะได้

ข. งานในล้งเริ่มตั้งแต่ตีสองจนถึง 6 โมงเย็น หรือ 16 ชั่วโมงต่อวัน สัปดาห์ละ 7 วัน โดยแรงงานได้รับค่าแรงราว 100 - 250 บาทต่อวัน แรงงานที่ไม่ต้องการทำงานต่อได้หลบหนีออกจากล้ง และหากพบเจอก็จะถูกทุบตี

ความคืบหน้า

ก. ล่าสุด สตช. ได้สอบสวนผู้ต้องสงสัย 5 ราย คือ 1) เจ้าของโรงงาน ซึ่งถูกสืบสวนทางการเงินด้วย 2) ลูกจ้างชาวไทย 2 ราย ซึ่งมีพยานชี้ว่าเป็นผู้ข่มขู่และทุบตีแรงงานที่หลบหนีจากล้ง และ 3) นายหน้าชาวเมียนมาร์ 2 รายที่เป็นผู้จัดหาแรงงานและได้รับค่าหัว ผู้ต้องสงสัย 3 รายถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม และอีก 2 รายมีหมายจับจากศาล

คดีที่ 4 : การแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็กในจังหวัดเชียงใหม่

รายละเอียดคดี:

ก. กลุ่มงานพิทักษ์เด็ก เยาวชน สตรีและการค้ามนุษย์ ตำรวจภูธร ภาค 5 และตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ ทราบมาว่ามีการแสวงประโยชน์ทางเพศกับเด็กในพื้นที่ จึงดำเนินการโดยใช้วิธีการข่าว สืบสวนจากแฟ้มคดีเก่า ๆ หลังจากที่ได้มีการช่วยเหลือเด็กสาวชนเผ่าวัย 16 ปีที่ถูกบังคับให้ขายบริการ เด็กหญิงซึ่งได้รับการคุ้มครองอยู่ในบ้านพักฉุกเฉินได้ให้ข้อมูลว่า ยังมีเด็กสาวอายุต่ำกว่า 15 ปีอีกจำนวนมากที่ถูกบังคับให้ขายบริการครั้งละ 1,000 - 8,000 บาท เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ขยายผลการสืบสวนเพื่อหาผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรเอกชนซึ่งให้ความคุ้มครองเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปีจำนวน 6 คน โดยในจำนวนนั้นเป็นเด็กหญิงชนเผ่า 2 คน จากการสัมภาษณ์ผู้เสียหายโดยทีมสหวิชาชีพได้ข้อมูลว่า การเสนอขายเด็กจะกระทำผ่านเฟสบุ๊คและไลน์เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้จัดตั้งทีมสืบสวนขึ้นในเดือนสิงหาคม เพื่อค้นหาตัวนายหน้าผู้ได้รับประโยชน์และผู้ซื้อบริการเพิ่มขึ้น

การสืบสวนสอบสวนในรูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม (ILR)

ก. จากผู้ต้องสงสัยเบื้องต้น 1 รายและวิธีการวิเคราะห์ข่าวกรอง เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถออกหมายจับผู้ต้องสงสัยเพิ่มได้อีก 32 ราย

ข. ผู้ต้องสงสัย 15 รายถูกตั้งข้อหาค้ามนุษย์ ในจำนวนนี้ มี 10 รายที่ถูกจับกุมแล้ว ผู้ต้องสงสัยส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 18 ปี

ค. ผู้ซื้อบริการถูกตั้งข้อหาตามมาตรา 277 ตามประมวลกฎหมายอาญา คือ การมีเพศสัมพันธ์กับเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปีซึ่งไม่ใช่ภรรยาตน ไม่ว่าเด็กหญิงดังกล่าวจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม มีผู้ต้องสงสัยจำนวน 15 คน จากทั้งหมด 17 คนที่ถูกจับกุม

ความคืบหน้า

ก. เจ้าหน้าที่ตำรวจยังอยู่ในระหว่างรวบรวมหลักฐานเพื่อขอหมายจับเพิ่มขึ้น

ข. ความสำเร็จของการสืบสวนโดยใช้การวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม เกิดขึ้นจากการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจภูธรภาค 5 เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ พม. องค์การเอกชนท้องถิ่น และ FBI

คดีที่ 5 : การค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมง : คดีเกาะอัมบน/เบนจินา ประเทศอินโดนีเซีย
รายละเอียดคดี:

ก. ปลายปีพ.ศ. 2557 หน่วยงานรัฐได้รับรายงานว่ามียกกลุ่มชาวประมงไทยถูกบังคับให้ทำงานบนเรือประมงในประเทศอินโดนีเซีย พม.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเดินทางไปยังเกาะอัมบน และสามารถช่วยเหลือกลุ่มชาวประมงไทยกลุ่มแรกให้กลับประเทศไทยได้ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2557

ข. ระหว่างวันที่ 17 มีนาคม – 9 เมษายน พ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยได้ส่งหน่วยเฉพาะกิจนำโดย พล.ต.ท. สฤษดิ์ชัย เอนกเวียง ผู้ช่วย ผบ.ตร. และที่ปรึกษากระทรวงพม. ด้วยความร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศ ไปยังเกาะอัมบนและเบนจินา ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อดำเนินการสืบสวน ยืนยันสัญชาติ และคัดแยกผู้เสียหายกับชาวประมงไทยที่ติดอยู่บนเกาะให้ได้กลับประเทศ หน่วยเฉพาะกิจดังกล่าวประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ 13 คนจาก กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ พนักงานสอบสวนจากกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (บก.ปคม.) และศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ (ศคม.) ภายใต้กรมสืบสวนคดีพิเศษ

ค. ระหว่างนั้น สำนักข่าว AP (Associated Press) ได้เผยแพร่รายงานสืบสวนซึ่งมีเนื้อหาใกล้เคียงกับรายงานจากองค์กรเอกชนและสื่อมวลชนไทย กล่าวถึงการใช้แรงงานทาสในอุตสาหกรรมประมงว่ามีแรงงานประมงที่ถูกกักขังในสภาพเสมือนคุก และมีการค้นพบสุสานเกาะเบนจินาที่แยกบริเวณออกเป็น 3 ส่วนสำหรับมุสลิม คริสเตียน และพุทธ

ง. ทีมสหวิชาชีพได้ทำการคัดแยกผู้เสียหายและพบว่า ผู้ที่ติดอยู่บนเกาะแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ที่ไม่สามารถทนความยากลำบากของงานประมง จึงหลบหนีออกมาโดยตั้งใจจะพักอาศัยอยู่บนเกาะ
2. ผู้ที่ไม่ได้เดินทางมาถึงในจังหวะที่เรือประมงจะออกทะเล จึงถูกทิ้งไว้บนเกาะ
3. ผู้ที่อยู่บนเกาะเพื่อรอให้ทางการอินโดนีเซียตอบใบอนุญาตทำการประมง
4. ผู้ที่ทำงานในเรือประมงผิดกฎหมาย และถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่อินโดนีเซีย

จ. ทางกรมไทยได้ประสานงานกับอินโดนีเซียเพื่อขอให้มีการปล่อยตัวผู้ที่ถูกคุมขังและส่งตัวกลับประเทศไทย รัฐบาลส่งเครื่องบินลำเลียง C 130 ไปรับชาวประมงจำนวน 68 คนกลับประเทศ ทั้งหมดได้รับการส่งตัวต่อไปยังสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพชายปทุมธานี

ฉ. ภายในวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2558 แรงงานไทยจำนวน 1,263 ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลให้กลับประเทศไทย

ช. ผู้เสียหายทั้งหมดได้รับการคุ้มครองและได้รับการปฏิบัติตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแจ้งให้ทุกคนทราบถึงสิทธิต่อสวัสดิการตาม พ.ร.บ. คุ้มครอง

แรงงาน พ.ศ. 2541 และได้รับคำร้องจากแรงงาน 213 ราย ในจำนวนนี้ แรงงาน 150 รายได้รับค่าชดเชยรวมจำนวน 12.7 ล้านบาท อีก 11 รายไม่อยู่ในข่าย และอีก 52 คำร้องยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ทั้งนี้ มีแรงงาน 296 คนที่ไม่ได้ยื่นคำร้องแต่ได้รับค่าชดเชยจากนายจ้างเป็นจำนวนรวม 21.1 ล้านบาท

การสืบสวนสอบสวน

ก. ทั้งสตช.และ DSI ดำเนินการสืบสวนคดีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงานในเรือประมงที่อินโดนีเซีย สำหรับคดีที่เป็นการกระทำผิดนอกประเทศ อส. เป็นผู้รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวน โดยได้แต่งตั้งพนักงานอัยการให้เข้าร่วมในการสืบสวนสอบสวนของ บก.ปคม. และ ศคม.ด้วย

บก.ปคม.

- บก.ปคม. ดำเนินการสืบสวนทั้งหมด 19 คดี ระบุผู้เสียหายการค้ามนุษย์ได้ 39 ราย ออกหมายจับผู้ต้องสงสัย 39 ราย ซึ่งในจำนวนนี้มี 19 รายที่ถูกจับกุมแล้ว
- ในจำนวนคดีทั้งหมด 19 คดีนั้น มี 5 คดีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายของครอบครัวนาย ส.ทองมา ผู้เสียหาย 16 คนถูกล่อลวงและบังคับให้ทำงานในเรือประมง 5 ลำซึ่งเป็นการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) ทั้งนี้ ทางกรมอินโดนีเซียได้ทำการจมเรือและจับกุมได้ทั้งไว้ได้ มีผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมไว้ได้ 5 ราย จากทั้งหมดที่มีหมายจับ 13 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ส่งสำนวนให้แก่อัยการซึ่งเห็นชอบส่งฟ้อง ปัจจุบันคดีอยู่ในกระบวนการศาล

DSI

- DSI เริ่มการสืบสวนอย่างเป็นทางการในเกาะเบนจินา อินโดนีเซีย ตั้งแต่อ่อนหน้าที่จะมีการเผยแพร่รายงานของสำนักข่าว AP เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 การสืบสวนดังกล่าวพบว่ามี mốiเชื่อมโยงกันระหว่างคดีการค้ามนุษย์ที่เกาะอัมบอนและเบนจินา ตัวอย่างการสืบสวนที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ คดี "มหาชัยนาวิ 24" ซึ่งปัจจุบันสามารถจับกุมผู้ต้องสงสัย 4 ราย รวมถึงเจ้าของเรือและได้ทั้ง และเรือซิลเวอร์ ซี โลน ซึ่ง เป็นเรือที่ปรากฏในรายงานของสำนักข่าว AP ว่าได้ส่งผู้เสียหายชาวเมียนมาร์ไปยังเรือประมงในอินโดนีเซีย DSI ได้ส่งสำนวนคดีให้แก่อัยการ ปัจจุบันคดีดังกล่าวอยู่ในชั้นศาล
- จากการสืบสวนของ DSI พบว่า ผู้เสียหายได้ถูกนำขึ้นเรือซิลเวอร์ ซี โลน แล้วจึงถูกส่งต่อไปยังเรือประมงชื่อมหาชัยนาวิ 24 เพื่อทำการประมงผิดกฎหมาย (IUU) อย่างไรก็ตาม ได้ทั้งเรือซิลเวอร์ ซี โลน และซิลเวอร์ ซี โลน ทุ ยืนยันว่าไม่เคยพบเห็นผู้เสียหายบนเรือของตนมาก่อน (เป็นหน้าที่ของได้ทั้งที่จะตรวจสอบผู้อยู่บนเรือก่อนที่จะออกทะเล) นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ตม.จังหวัดสมุทรสาครยังยืนยันว่าไม่เคยได้รับรายงานการเข้าออกฝั่งของเรือซิลเวอร์ ซี โลนและซิลเวอร์ซี โลน ทุ เจ้าของเรือมหาชัยนาวิ 24 ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ถือหุ้นกลุ่มเรือซิลเวอร์ ซี โลน ถูกฟ้องร้องความผิดข้อหาการค้ามนุษย์ หากยังไม่มีหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดของเรือซิลเวอร์ ซี โลนในฐานะนิติบุคคลได้
- DSI ดำเนินสืบสวน 4 คดี สามารถคัดแยกผู้เสียหายได้ 19 ราย ออกหมายจับผู้ต้องสงสัย 21 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ถูกจับกุมไปแล้ว 10 ราย
- เจ้าของเรือทุกคนถูกออกหมายจับ ผู้ต้องสงสัย 4 คนในคดีแรกซึ่งถูกจับกุมได้แก่ ชายผู้มีอิทธิพลในจังหวัดสมุทรสาคร ได้ทั้ง ช่างเครื่องเรือที่ทุบตีผู้เสียหาย และเจ้าของเรือ ปัจจุบันคดีอยู่ในชั้นศาล นอกจากนี้ เจ้าของเรือของคดีที่ 2 ก็ถูกจับกุมได้เช่นกัน

ข. นอกจากการตั้งข้อหาการค้ำมนุษย์แล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับที่ใช้ในการควบคุมอุตสาหกรรมประมง ซึ่งได้แก่กฎหมายเกี่ยวกับพาณิชย์ การจ้างงาน การประมง คนเข้าเมือง และประมวลกฎหมายอาญา ยังได้รับการนำมาบังคับใช้อย่างเข้มงวดต่อเจ้าของเรือ ได้กั๋ง ลูกเรือ หรือนายหน้า

ค. ทั้งสตช.และ DSI ใช้การข่าวในการสืบสวนเชิงรุกเพื่อขยายผลให้ครอบคลุมทั้งขบวนการค้ามนุษย์ นับตั้งแต่การจัดหา ล่อลวง และการแสวงประโยชน์ ด้วยเหตุนี้ ทั้งบริษัท เจ้าของเรือ นายหน้า ได้กั๋ง และลูกเรือที่เกี่ยวข้องในอาชญากรรมจึงเป็นเป้าหมายของการสืบสวน

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ก. การบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมงเป็นปรากฏการณ์ข้ามชาติ ที่เกี่ยวพันกับทั้งประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งลาว เมียนมาร์ และกัมพูชา การจัดหาและล่อลวงแรงงานอาจทำโดยนายหน้าชาวไทย และ/หรือชาวต่างชาติในประเทศไทย และ/หรือนายหน้าในต่างประเทศ เพื่อส่งไปยังเรืออินโดนีเซีย และ/หรือประเทศไทย ซึ่งเจ้าของอาจเป็นชาวไทย และ/หรือบริษัทร่วมทุนที่ทำประมงอย่างผิดกฎหมายในทะเลอินโดนีเซีย

ข. การขาดพยานและหลักฐานที่เพียงพอทำให้การพิสูจน์ความผิดล่าช้าและยากลำบาก

ค. หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทยตระหนักถึงความสำคัญของปรากฏการณ์ดังกล่าว และเห็นความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ จึงการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและวิชาการจาก AATIP ในการจัดประชุมระดับอนุภูมิภาคด้วยการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง

- ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างไทย อินโดนีเซีย และเมียนมาร์ในครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 ผู้แทนจากภาครัฐของแต่ละประเทศประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย อัยการ และพนักงานสืบสวนด้านการเงิน ที่ประชุมได้กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานสำหรับติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และบรรลุข้อตกลงในการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกันในความร่วมมือทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ภายหลังจากการประชุม ได้ติดต่อสื่อสารเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านหลักฐานที่จำเป็น

- การประชุมครั้งที่สองจัดขึ้นในประเทศอินโดนีเซีย ที่ประชุมได้ต้อนรับตัวแทนจากกัมพูชาซึ่งมาเข้าร่วมด้วยเป็นครั้งแรก และได้แลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์และความคืบหน้าล่าสุด โดยจัดให้มีช่วงการประชุมระดับทวิภาคีที่เปิดให้ถกกันประเด็นเฉพาะในรายละเอียด

- การประชุมครั้งที่ 3 จะจัดขึ้นในประเทศกัมพูชาในต้นปี พ.ศ. 2559

- ทั้ง DSI และ บก.ปคม. ได้ประชุมทวิภาคีกับทางการเมียนมาร์และกัมพูชา การประชุมดังกล่าวเป็นช่องทางการแลกเปลี่ยนข่าวกรองและข้อมูล

7. คดีกองทัพเรือฟ้องสำนักข่าวภูเก็ทหวานข้อหาหมิ่นประมาท

จากการฟ้องร้องของกองทัพเรือต่อสื่อมวลชน 2 รายในปีพ.ศ.2556 ว่าบุคคลดังกล่าวกระทำผิดข้อหาหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 (หมิ่นประมาท) และมาตรา 328 (หมิ่นประมาทโดยการโฆษณา) ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และมาตรา 14 (1) ในพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ในวันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2558 ศาลจังหวัดภูเก็ตได้พิพากษายกฟ้อง เนื่องจากพบว่าข้อมูลที่นักข่าวทั้งสองได้

นำมาเผยแพร่ใหม่นั้นไม่ใช่การหมิ่นประมาทหรือการโฆษณาหมิ่นประมาท เนื่องจากเป็นข้อมูลจากสำนักข่าวที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ ศาลยังยกฟ้องข้อหาการกระทำผิดตามพ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เนื่องจากข้อมูลที่สื่อมวลชนทั้งสองเผยแพร่ ได้รับการพิสูจน์ว่ามีได้เป็นข้อมูลอันเป็นเท็จที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ ความตื่นตระหนกต่อประชาชน และไม่เป็นความผิดตามหมวดความมั่นคงของประมวลกฎหมาย

3. การคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection)

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความสำคัญกับการให้บริการแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ ในบทนี้จะนำเสนอมาตรการและความก้าวหน้าที่สำคัญของปี 2558 ดังนี้

1. ระบบการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.1 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เบื้องต้น

ตามที่กล่าวไว้แล้วในหัวข้อนโยบาย ในปีนี้รัฐบาลได้ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และขยายขอบเขตกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายให้กว้างขึ้น³⁹ แบบสัมภาษณ์มีการเริ่มนำไปใช้ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2559 โดยมีรูปแบบที่ใช้งานได้ง่ายขึ้น

เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการต้องใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าว ในการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างละเอียด โดยเฉพาะต้องจดบันทึกตัวบ่งชี้การค้ามนุษย์ไว้ด้วย เช่น ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนได้อย่างอิสระหรือไม่ สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้อย่างเสรีหรือไม่ การจ่ายค่าจ้างเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ มีการยึดเอกสารประจำตัวหรือไม่ เป็นต้น

1.2 เพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่

1.2.1 เพิ่มจำนวนบุคลากร

1.2.1.1 ในปัจจุบันมีพนักงานเจ้าหน้าที่จำนวนทั้งหมด 2,490 คน ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และศปมผ. ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2558 เจ้าหน้าที่เหล่านี้ประจำการอยู่ในทุกจังหวัดของประเทศไทย จากจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 2,490 คนมี 549 คนได้รับการอบรมในปี 2558 และมีเจ้าหน้าที่จำนวน 627 จาก 2,490 คนเป็นเจ้าหน้าที่เพศหญิง เพื่อให้หลักประกันว่า รัฐบาลมีศักยภาพอย่างเพียงพอในการตอบสนองต่อความต้องการที่ละเอียดอ่อนของผู้เสียหายที่เป็นเด็กและสตรี เพื่อหนุนเสริมการทำงานของทิมสหวิชาชีพในการคัดแยกผู้เสียหายและคุ้มครองผู้เสียหาย ตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมา มีเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมด 588 คนที่ได้รับการอบรมในหัวข้อการค้ามนุษย์ การสัมภาษณ์และกระบวนการที่ละเอียดอ่อนต่อความต้องการของผู้เสียหาย มาตรการพิเศษในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก และเครือข่ายสำหรับส่งต่อ โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐอีก 300 คนจากหลายหน่วยงานได้รับการอบรมเพิ่มเติมในปี 2558

³⁹ โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและความสำคัญของปัญหาและความก้าวหน้าหลัก ๆ ในหัวข้อ “นโยบาย”

1.2.1.2 ในปี 2558 เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 910 คนจากทุกจังหวัดในประเทศไทยซึ่งได้รับการอบรมเรื่องการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหาย กระบวนการสืบสวนที่เป็นมิตรกับเด็ก และระบบส่งต่อ มีพนักงานสอบสวนหญิงทั้งหมด 172 คนที่ได้รับการอบรมเพื่อรับมือกับประเด็นที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับเพศและอายุในระหว่างการคัดแยกผู้เสียหายและการสัมภาษณ์เพื่อสืบข้อเท็จจริง

1.2.1.3 เพื่อให้หลักประกันว่าประชากรกลุ่มเสี่ยงทั้งหมดสามารถเข้าถึงกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายและความช่วยเหลือที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรม ประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ 2,490 คน ทิมสหวิชาชีพ 588 คนและเจ้าหน้าที่ตำรวจ 910 คนซึ่งประจำการอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศตามที่ได้กล่าวไปแล้ว จะถูกส่งตัวไปร่วมงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของกระทรวงอื่นๆ รวมทั้งคณะทำงานเฉพาะกิจแบบบูรณาการ ภายใต้ศปผ. และการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองบุคคลสัญชาติไทยที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อการดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย และการป้องกัน)

2. ล่าม

ในการทำงานร่วมกับคนต่างด้าวจากประเทศต่างๆ การสื่อสารที่ชัดเจนมีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการปฏิสัมพันธ์ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง และเพื่อให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้พวยพที่มีความเสี่ยงในขั้นตอนการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย การให้บริการในสถานคุ้มครอง และตลอดระยะเวลาของการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ

ด้วยเป้าหมายดังกล่าวในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จากการอบรม 2 ครั้งให้กับล่ามอิสระและล่ามอาสาจำนวน 89 คน กระทรวงฯ ยังได้จดทะเบียนล่ามที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกอย่างและตรวจสอบประวัติอย่างเข้มงวดจำนวน 75 คน ซึ่งในปัจจุบันสามารถทำงานเป็นล่ามที่พร้อมถูกเรียกตัวโดยทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ ปัจจุบันมีล่ามภาษาต่อไปนี้ เมียนมา 35 คน กัมพูชา 31 คน ลาว 1 คน โรฮีนจา 6 คน และบังคลาเทศ 2 คน

เพื่อให้มีจำนวนล่ามเพียงพอในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และช่วยเหลือการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี โดยเฉพาะในปัจจุบันซึ่งมีคดีค้ามนุษย์เป็นจำนวนมาก ในปี 2559 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะจัดการอบรมล่ามเพิ่มเติมสำหรับล่ามชุดใหม่ และจัดหลักสูตรอบรมซ้ำสำหรับล่ามที่เคยผ่านการอบรมในปีก่อนก่อน โดยมีเป้าหมายว่าจะสามารถอบรมล่ามได้จำนวน 140 คนใน 5 ภาษา ได้แก่ เมียนมา กัมพูชา จีน เวียดนาม และบังคลาเทศ

3. สายด่วน 1300

สืบเนื่องจากการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์เกี่ยวกับสายด่วน 1300 ที่เป็นไปอย่างกว้างขวางจำนวนการโทรเข้าจึงเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วเป็นอย่างมาก จาก 15,029 ครั้ง ในปี 2557 เป็น 4,3345 ครั้ง ในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2557 ถึงร้อยละ 188.4

สายที่โทรเข้าทั้งหมด 171 สาย (เพิ่มขึ้นจาก 123 สายในปี 2557 หรือคิดเป็นร้อยละ 39.02) เป็นสายที่มีแจ้งเหตุที่น่าสงสัยว่าเกิดกรณีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งได้รับการส่งต่อไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในทันที

รวมถึง กองการค้ำมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อทำการสืบสวนต่อไป โดยมีกรณีทั้งหมด 46 กรณีที่สรุปได้ว่าเป็นการค้ำมนุษย์และมีผู้เสียหายจำนวน 224 คน ได้รับการช่วยเหลือ (สัญชาติไทย 44 คน และไม่ใช่สัญชาติไทย 180 คน)

ภายใต้ความร่วมมือของโครงการโพลาริส (Polaris Project) เจ้าหน้าที่สายด่วนจำนวน 40 คนจาก กระทรวงที่เกี่ยวข้องและองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการรับโทรศัพท์อย่างมีประสิทธิภาพการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น และการส่งต่อที่เหมาะสม หลังจากการอบรม มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติและกระบวนการที่เป็นมาตรฐานและแจกจ่ายเผยแพร่ภายในไปยัง องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

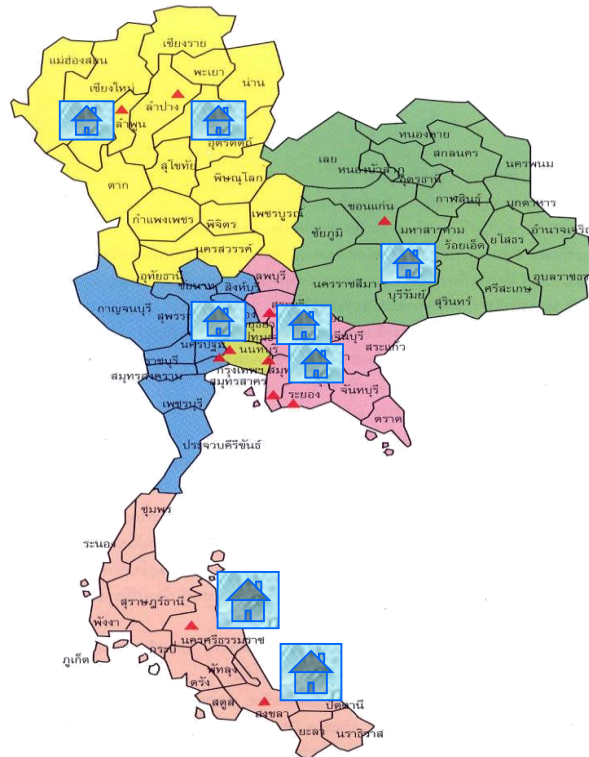
4. การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐบาล 8 แห่ง

ผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์สามารถได้รับความช่วยเหลือและบริการที่เหมาะสมจากกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์และภาคีองค์กรพัฒนาเอกชน สถานคุ้มครองฯ เหล่านี้จะดำเนินการเพื่อตรวจสอบ หลักฐานซึ่งมาพร้อมกับผู้เสียหาย มีการปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เสียหายเข้าใจบริการที่สถานคุ้มครองฯ มีให้และสามารถ ปรับตัวได้ ในสถานคุ้มครองฯ มีเจ้าหน้าที่อธิบายขั้นตอนต่างๆ ในการคุ้มครองผู้เสียหาย ทั้งด้านกฎหมายและในการ ติดต่อกับครอบครัวของผู้เสียหายก่อนทำการส่งกลับสู่ภูมิลำเนา การปฐมนิเทศเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะช่วย สร้างความเข้าใจ ความตระหนักรู้ และความไว้วางใจของผู้เสียหาย เพื่อช่วยในการวางแผนชีวิต กิจกรรมเหล่านี้จะ ช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวลเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ได้ การ คุ้มครองและบริการที่มีอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ทั้ง 8 แห่ง ได้แก่ การดูแลความปลอดภัย ที่พัก อาหาร เสื้อผ้า การ ฝึกอาชีพกิจกรรมสันทนาการ ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย บริการทางการแพทย์ บริการด้านจิตสังคม การศึกษา และการอบรมภาษา

สถานคุ้มครองฯ ทั้ง 8 แห่งได้แก่

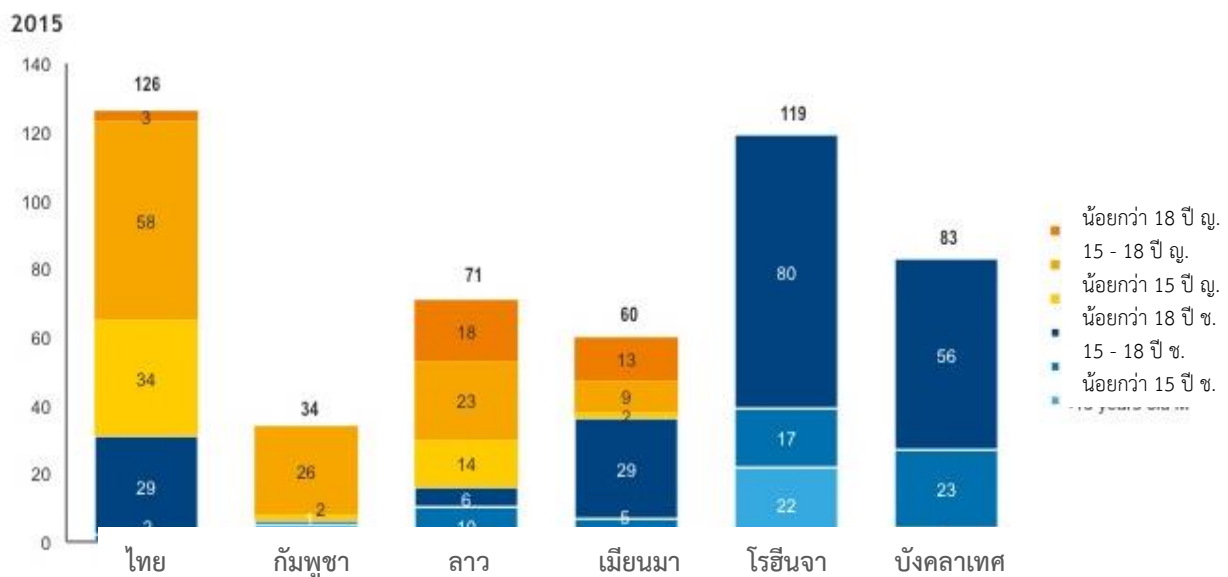
1. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี
2. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านนารีสวัสดิ์ จังหวัดนครราชสีมา
3. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพภาคใต้ (บ้านศรีสุราษฎร์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านสองแคว จังหวัดกาญจนบุรี
5. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ (ชาย) จังหวัดปทุมธานี
6. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ (ชาย) จังหวัดสงขลา
7. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ (ชาย) จังหวัดระนอง
8. สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ (ชาย) จังหวัดเชียงราย

แผนที่แสดงที่ตั้งของสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 8 แห่งในประเทศไทย

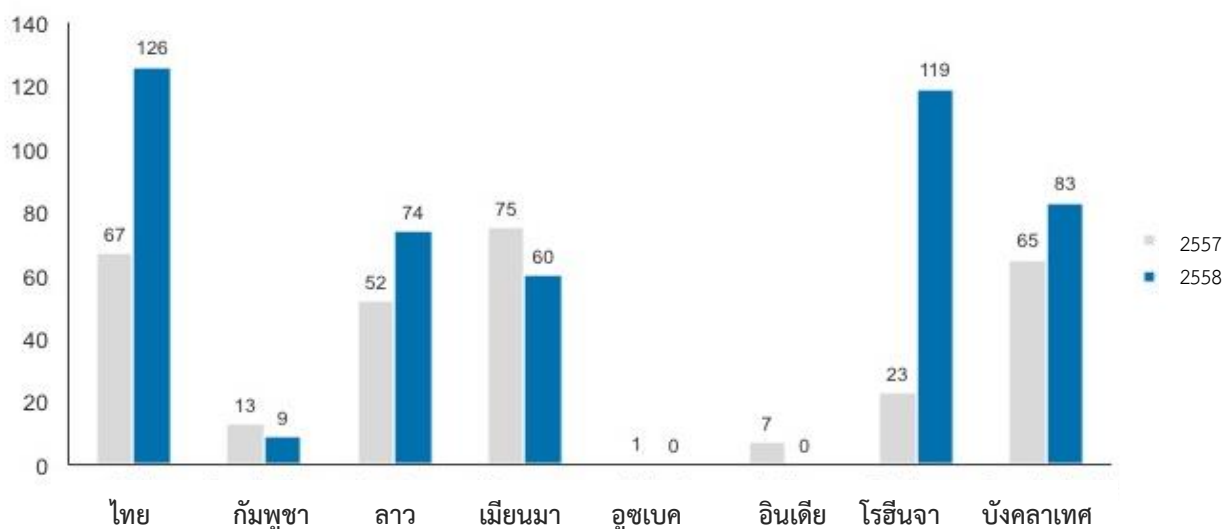
แผนภูมิที่ 5 จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ ของ พม. จำแนกตามอายุของผู้เสียหาย

NI จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ ของพม. มกราคม – พฤศจิกายน 2558

แผนภูมิที่ 6 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือโดยสถานคุ้มครองฯ ของ พม.
 จำแนกตามสัญชาติของผู้เสียหาย เปรียบเทียบระหว่างปี 2557 และ 2558

จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ ของพม. มกราคม – พฤศจิกายน 2558

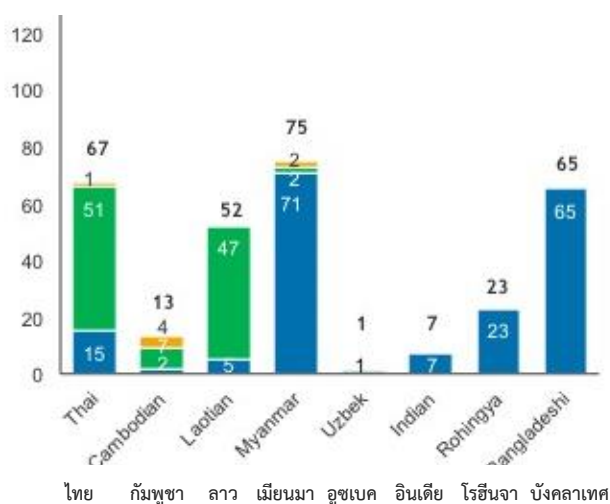

แผนภูมิที่ 7 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือจากสถานคุ้มครองฯ ของ พม.
 จำแนกตามสัญชาติและประเภทของการแสวงหาประโยชน์ เปรียบเทียบระหว่างปี 2557 และ 2558

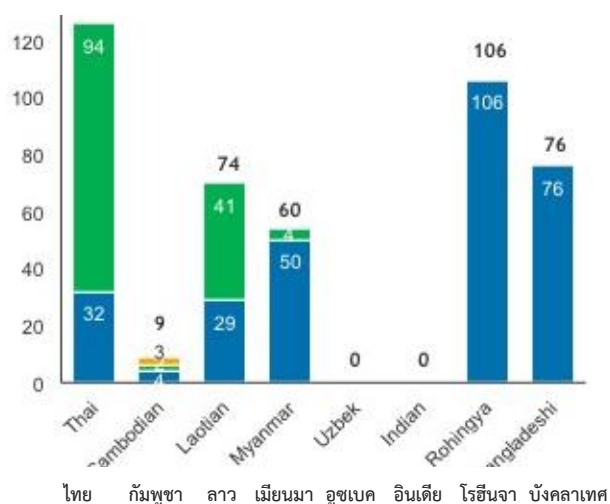
จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองจากสถานคุ้มครองฯ ของพม.

(จำแนกตามประเภทการแสวงหาประโยชน์)

2557

2558

แรงงาน การแสวงหาประโยชน์ ขอทาน
 ทางเพศ

5. คุณภาพของบริการในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นหน่วยงานหลักที่ให้การคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในปีนี้ กรมฯ มุ่งเน้นปรับปรุงคุณภาพของบริการเพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งชาวไทยและต่างชาติ ที่ได้รับการช่วยเหลือ ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสามารถพึ่งตัวเองทางเศรษฐกิจได้ในที่สุด ความก้าวหน้าที่สำคัญในปี 2558 ได้แก่

5.1 จัดทำนโยบายคุ้มครองเด็กและดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก หลังจากที่มีการให้ความรู้ ด้านหลักการแก่เจ้าหน้าที่ในสถานคุ้มครองฯ หลักการดังกล่าวถูกนำมาปรับใช้ในกิจกรรมประจำวันของสถาน คุ้มครองฯ เพื่อเป็นหลักประกันว่า บริการทุกด้านตอบสนองต่อความเปราะบาง สิทธิ และความต้องการของผู้เสียหาย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ในมาตราที่ 23 บทบาทของผู้ปกครอง และ มาตรา 61 การลงโทษเด็ก ในปี 2558 จำนวนเด็กที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 67.6 เมื่อเทียบกับปี 2557 นอกจากนี้สถานคุ้มครองฯ ยังเพิ่มโอกาสในการศึกษาแก่ผู้เสียหายเด็กทุกคนทั้งการเรียนในสถาน คุ้มครองฯ และภายนอกขึ้นอยู่กับความเสี่ยงและผลการประเมินความต้องการของผู้เสียหาย

5.2 ในสถานคุ้มครองฯ บางแห่งที่มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งมีความต้องการพิเศษด้านวัฒนธรรมและ ศาสนาได้รับการคุ้มครองอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานคุ้มครองฯ ที่ทำการคุ้มครองผู้เสียหายชาวโรฮิงจา จะมีการ จัดการพิเศษโดยประสานความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ โดยจัดบริหารด้านพื้นที่สำหรับการทำละหมาด จัดอาหาร ฮาลาล และการตรวจสุขภาพอย่างต่อเนื่องโดยทีมแพทย์จาก IOM กิจกรรมด้านจิตสังคมและล่ามภาษาโรฮิงจา ได้รับการสนับสนุนจาก UNWOMEN และองค์การช่วยเหลือเด็ก

5.3 เพื่อเป็นการเสริมพลังให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเพื่อให้กระบวนการตัดสินใจเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ สถานคุ้มครองฯ ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องได้จัดทำโครงการช่วยเหลือผู้เสียหาย/ พยาน (รวมถึง การให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมของพยานโดยการขึ้นศาลจำลอง) เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายคลายความ วิตกกังวลเกี่ยวกับระบบยุติธรรม รวมทั้งกระบวนการและผู้ที่เกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมพยานและการ ดำเนินคดีจำลองในสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่บ้านระนอง ได้รับเสียงสะท้อนกลับด้านบวกจาก ผู้เสียหายชาวพม่าและโรฮิงจา

5.4 ล่ามที่พร้อมให้บริการ และการที่เจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองฯ และผู้เสียหายค้ามนุษย์มีทักษะด้าน ภาษาเพิ่มขึ้น ช่วยให้การสื่อสารระหว่างกันดีขึ้น ล่ามที่พร้อมให้บริการมีภาษาต่อไปนี้ เมียนมา กัมพูชา โรฮิงจา และ บังคลาเทศ นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกันในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษา โรฮิงจา ยังมีการจัดสอนบทเรียนภาษาโรฮิงจาให้แก่เจ้าหน้าที่ในสถานคุ้มครองฯ ทุกแห่งที่มีชาวโรฮิงจาพำนักอยู่ และ จัดสอนวิชาภาษาไทยเบื้องต้นให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองฯ ทุกแห่ง ในปี 2559 กระทรวง พม. ศึกษาความเป็นไปได้ที่จะจัดจ้างล่ามที่มีคุณสมบัติ โดยเฉพาะล่ามภาษาโรฮิงจาทำการเยี่ยมสถาน คุ้มครองฯ แต่ละแห่งอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้เสียหายในภาษาของ ตนเอง

5.5 สำหรับหลักสูตรการอบรมวิชาชีพที่มีอยู่ จะมีการปรับปรุงคุณภาพของทุกหลักสูตร และยังเปิดหลักสูตรใหม่ใหม่ ๆ ขึ้นปี 2558 เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายมีทักษะด้านอาชีพและเพิ่มโอกาสการจ้างงานในอนาคต หลักสูตรวิชาชีพที่เปิดใหม่ ได้แก่ หลักสูตรการนวดหน้า การทำไอศกรีม การชงกาแฟ ชักจืด การซ่อมจักรยานและการเชื่อมโลหะ โดยสรุปหลักสูตรการฝึกอาชีพที่มีอยู่ในสถานคุ้มครอง ได้แก่ จักสาน นวดแผนโบราณ ทอผ้า เสริมสวย ทำอาหาร ทำขนม ปลุกผัก งานประดิษฐ์ ตัดผม และหลักสูตรใหม่อีก 6 หลักสูตรตามที่กล่าวข้างต้น

5.6 เพิ่มโอกาสในการจ้างงานและหารายได้ให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองตามมาตราที่ 37 ของพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2551 และพ.ศ. 2558 ดังต่อไปนี้

- ในปี 2558 สถานคุ้มครองฯ ร่วมมือกับสำนักงานจังหวัดและเครือข่ายในพื้นที่ สามารถจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายที่ไม่มีสัญชาติไทยจำนวน 47 คนซึ่งประสงค์จะทำงานภายนอกสถานคุ้มครองฯ ผู้เสียหายเหล่านี้ได้ทำงานเป็นคนงานก่อสร้าง คนสวน ลูกจ้างในร้านดอกไม้ แรงงานรับใช้ในบ้าน ลูกจ้างในร้านกาแฟ และช่างซ่อมเครื่องยนต์

- ในการทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ผู้เสียหายแต่ละคนได้รับค่าจ้างเฉลี่ยวันละ 200 - 300 บาท ขึ้นอยู่กับประเภทงานและสัญญาการจ้าง เจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองฯ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ตรวจสอบสภาพการจ้างงานให้เป็นไปตามกฎหมายแรงงาน โดยในปีที่ผ่านมา ยังไม่มีรายงานว่ามี การละเมิดสิทธิแรงงาน อย่างไรก็ตาม มีผู้เสียหายบางรายที่ไม่สามารถหรือไม่มีความสามารถจะทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ เนื่องจากเหตุผลหลายประการตามที่กล่าวถึงไว้ในตารางที่ 11 ในปี 2559 สถานคุ้มครองขยายการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย) รวมทั้งภาคธุรกิจให้มากขึ้น เพื่อขยายโอกาสในการจ้างงานให้แก่ผู้เสียหาย

ตารางที่ 11 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ของกระทรวง พม. และการทำงานภายนอกสถานคุ้มครอง เปรียบเทียบระหว่างปี 2557 และ 2558

คำอธิบาย	2557	2558
1. จำนวนผู้เสียหายที่ทำงานนอกสถานคุ้มครอง (คน)	57	47
2. จำนวนผู้เสียหายที่ไม่ได้ทำงานนอกสถานคุ้มครอง (คน)		
2.1 เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	23	71
2.2 ไม่ประสงค์จะออกนอกสถานคุ้มครอง	140	90
2.3 ทูพพลภาพ/มีปัญหาด้านสุขภาพ	7	11
2.4 ได้รับการส่งกลับคืนภูมิลำเนา	12	108
2.5 มีปัญหาด้านการสื่อสาร	8	84
2.6 อยู่ในช่วงแรกรับ	56	60
รวม	303	471

จากตารางที่ 11 ในปี 2558 ประเทศไทยคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้จำนวน 471 คนซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 303 คน ในปี 2557 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 54 อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เสียหายที่ทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ลดลงจาก 57 คน เป็น 47 คนหรือลดลงร้อยละ 17.5 ในปี 2558 เมื่อเทียบกับปี 2557 เนื่องด้วยปัจจัยหลายประการ โดยอาจแบ่งผู้เสียหายที่ไม่ได้ทำงานนอกสถานคุ้มครองเป็น 6 กลุ่มดังต่อไปนี้

- กลุ่มแรก ผู้เสียหายที่เป็นเด็กและไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ตามกฎหมาย ผู้เสียหายกลุ่มนี้จึงได้รับบริการอื่นๆ ที่เหมาะสมกับวัยตามที่กล่าวไปแล้วเบื้องต้น
- กลุ่มที่ 2 ผู้เสียหายที่ต้องการหารายได้แต่ไม่ประสงค์จะออกนอกสถานคุ้มครองเนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น ด้านความปลอดภัย ใด้งานซึ่งไม่ตรงกับความสามารถ หรือไม่ต้องการทิ้งลูกเล็กไว้ในสถานคุ้มครองตามลำพังในขณะที่ออกไปทำงานข้างนอก
- กลุ่มที่ 3 ผู้เสียหายที่ทุพพลภาพหรือมีปัญหาสุขภาพ
- กลุ่มที่ 4 ผู้เสียหายที่ได้รับการส่งตัวกลับคืนสู่ภูมิลำเนาได้เร็วขึ้นในช่วงเวลาที่มีการรายงาน (ตามรายละเอียดในตารางที่ 7 ระยะเวลาของการพำนักอยู่ในสถานคุ้มครองในประเทศไทย) สืบเนื่องมาจากการปรับปรุงกระบวนการดำเนินคดี⁴⁰ และการประสานงานกับประเทศต้นทางที่ดีขึ้น⁴¹ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ได้เนื่องจากระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีระยะสั้นเกินกว่าจะทำงาน ในกรณีนี้ผู้เสียหายจะได้รับบริการด้านอื่นๆ ตามที่จะกล่าวถึงต่อไป
- กลุ่มที่ 5 ผู้เสียหายที่มีความประสงค์จะทำงานแต่ไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยจำกัด⁴² และ
- กลุ่มที่ 6 ผู้เสียหายที่เพิ่งมาถึงสถานคุ้มครอง หรือผู้ที่อยู่ในระยะแรกปรับตัวได้กระบวนการปรับตัว และฟื้นฟูซึ่งยังไม่พร้อมที่จะทำงาน

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้เสียหายทั้งเพศชายและหญิงที่ไม่ได้ทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ สถานคุ้มครองฯ ก็ได้สร้างโอกาสในการหารายได้ให้กับผู้เสียหายเหล่านี้ในระหว่างที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ดังต่อไปนี้

1. จัดหลักสูตรการอบรมระยะสั้นในสถานคุ้มครองฯ ซึ่งผู้เสียหายสามารถเลือกเข้ารับการอบรมตามความประสงค์ ผลผลิตทันทีที่ผู้เสียหายจัดทำขึ้นในระหว่างการอบรม จะนำมาขายผ่านช่องทางต่างๆ และแบ่งรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้เสียหาย รายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของผู้เสียหาย ดูได้จากช่องทางออนไลน์บน Facebook (<https://www.facebook.com/MyServiceServiceMind-921426514611458/>) และเว็บไซต์ของสถานคุ้มครองฯ ช่องทางขายผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ ร้านขายของที่ระลึกของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (วังสะพานขาว) ร้านขายของที่ระลึกของสถานคุ้มครองฯ และงานแสดงสินค้าต่างๆ
2. รับงานจ้างเหมาช่วงจากภายนอกมาทำในสถานคุ้มครองฯ ภายใต้รูปแบบของกลุ่มอาชีพ เช่น งานฝีมือต่าง ๆ ทำดอกไม้ประดิษฐ์ งานก่อสร้างขนาดเล็กภายในสถานคุ้มครองฯ

⁴⁰ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ “การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย”

⁴¹ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ “การประสานความร่วมมือ”

⁴² อย่างไรก็ตาม สถานคุ้มครองฯ ของกระทรวงพม. มีการจัดชั้นเรียนสอนภาษาสำหรับผู้เสียหายเพื่อพัฒนาศักยภาพในการสื่อสารก่อนออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครอง

3. รายได้ต่อคนอยู่ระหว่าง 200 – 300 บาท (6 – 8 เหรียญสหรัฐฯ) ต่อวัน หรือรับเป็นรายชิ้นงาน อย่างไรก็ตาม งานประเภทนี้ไม่มีทุกวัน

6. ให้การช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2558 กระทรวงการต่างประเทศสามารถช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สัญชาติไทยในต่างประเทศได้จำนวน 74 คน โดยให้บริการในด้านต่าง ๆ รวมถึง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย บริการทางการแพทย์ ความช่วยเหลือด้านสังคมจิตใจ เงินช่วยเหลือสำหรับการส่งกลับ และบริการให้คำปรึกษาสำหรับผู้ที่ถูกส่งกลับซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาใช้จัดบริการที่เหมาะสม เช่น การส่งกลับคืนสู่ระบบการศึกษา การแต่งตั้งผู้ปกครองตามกฎหมาย ฯลฯ โดยบริการที่ให้นี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

จากจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งหมด 704 คนที่เดินทางกลับคืนสู่ประเทศไทย มีผู้เสียหาย 38 คนเป็นลูกเรือประมงซึ่งถูกล่อลวงไปทำงานในประเทศอินโดนีเซียและถูกแสวงหาประโยชน์ อีก 36 คนถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศในประเทศบาห์เรน จีน และมาเลเซีย รายละเอียดของการให้ความช่วยเหลือกล่าวไว้ในหัวข้อ “ความช่วยเหลือและเงินช่วยเหลือในการส่งกลับภูมิลาเนา” ในหัวข้อนี้

ในปี 2558 รัฐบาลไทยยังได้ช่วยดำเนินตามคำร้องขอเอกสารทางกฎหมายของผู้เสียหายชาวไทยที่ไม่มีเอกสาร ซึ่งเดินทางกลับมาจากประเทศอินโดนีเซีย ปัจจุบันกระบวนการนี้อยู่ที่กระทรวงมหาดไทย และคาดว่าผู้เสียหายรายนี้จะได้รับเอกสารภายในเดือนมกราคม 2559

7. การเยียวยาและการชดเชยความเสียหาย

จำนวนเงินชดเชยความเสียหายที่ให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปี 2558 จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และค่าชดเชยด้านแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 6,013,691 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 133.44 จากปี 2557 โดยเงินชดเชยความเสียหายทั้งหมดสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. เงินช่วยเหลือภายใต้กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพิ่มขึ้นจาก 3,748,031 บาท (384 คน) ในปี 2557 เป็น 7,171,513 บาท (472 คน) ในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2557 เป็นจำนวน 3,423,482 บาท หรือร้อยละ 91.4

2. ผู้เสียหายที่ได้รับการชดเชยด้านแรงงานก็เพิ่มขึ้นจาก 758,527 บาท (38 คน) ในปี 2557 เป็น 3,348,736 บาท (77 คน) ในปี 2558 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 341.47 หรือ 2,590,209 บาท ตารางที่ 12 แสดงจำนวนเงินที่จัดสรรให้เพื่อเยียวยาและชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2558

ตารางที่ 12 จำนวนเงินช่วยเหลือและชดเชยความเสียหายสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ประเภทของการเยียวยาและการชดเชยค่าเสียหาย	2557	2558	Increased by
เงินช่วยเหลือจากกองทุนค้ามนุษย์.	3,748,031 บาท (384 คน)	7,171,513 บาท (472 คน)	3,423,482 บาท
เงินชดเชยด้านแรงงาน	758,527 บาท (38 คน)	3,348,736 บาท (77 คน)	2,590,209 บาท
รวม	4,506,558 บาท	10,520,249 บาท	6,013,691 บาท

นอกจากนี้ เพื่อให้ค่าชดเชยแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558 ฉบับปรับปรุงแก้ไข เปิดช่องให้สามารถโอนเงินค่าปรับที่เก็บได้จากผู้ค้ามนุษย์ไปยังกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อใช้เป็นเงินทุนสำหรับให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามความจำเป็นต่อไป โดยความช่วยเหลือรวมถึง ความช่วยเหลือด้านแพทย์ การศึกษา การส่งกลับภูมิลำเนา และการคืนสู่สังคม กองทุนนี้ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ งบประมาณกองทุนฯ ยังสามารถใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่อต้านการค้ามนุษย์ของหน่วยงานรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนได้อีกด้วย ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในปี 2559

8. การส่งผู้เสียหายชาวต่างชาติกลับคืนสู่ภูมิลำเนา

ในด้านการส่งกลับภูมิลำเนา ในปีนี้รัฐบาลได้เร่งรัดกระบวนการส่งตัวผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่มีความประสงค์จะกลับคืนสู่ภูมิลำเนาให้เร็วขึ้น รวมทั้งมีแผนจัดทำกลไกทางกฎหมาย เพื่อให้ผู้เสียหายที่มีความประสงค์จะพำนักรและทำงานอยู่ในประเทศไทยสามารถทำได้อย่างถูกกฎหมายในอนาคต

ในปี 2558 รัฐบาลสามารถส่งผู้เสียหายจำนวน 401 คนกลับคืนสู่ภูมิลำเนาได้อย่างปลอดภัยภายใต้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของประเทศต้นทางและครอบครัวในประเทศไทย โดยเป็นผู้เสียหายชาวไทย 221 คน กัมพูชา 47 คน เมียนมา 40 คน ลาว 78 คน จีน 1 คนและบังคลาเทศ 24 คน นอกจากนี้รัฐบาลยังร่วมมือกับ UNHCR และ IOM ในการช่วยให้ผู้อพยพชาวโรฮีนจา 49 คนสามารถย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่ 3 โดยมีอีก 147 รายอยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาของ UNHCR

ตารางที่ 13⁴³: จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้กลับคืนสู่ภูมิลำเนา

สัญชาติ	จำนวนผู้เสียหายที่ถูกส่งกลับ (คน)
ไทย	211
กัมพูชา	47
ลาว	78
เมียนมา	40
จีน	1
บังคลาเทศ	24
รวม	401

รัฐบาลยังอยู่ระหว่างการพิจารณาทางเลือกอื่นที่ไม่ต้องส่งกลับผู้เสียหายที่ผ่านกระบวนการทางกฎหมายแล้ว และมีความประสงค์ที่จะพำนักและทำงานอยู่ในประเทศไทยต่อ ปัจจุบันกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำลังหารือกับกระทรวงแรงงานและกระทรวงมหาดไทยเพื่อแสวงหามาตรการที่เป็นรูปธรรมในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลุ่มนี้ให้สามารถได้รับเอกสารในการอาศัยและทำงานในประเทศไทยอย่างถูกต้องภายใต้นโยบายจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

ตารางที่ 14 ระยะเวลาที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ในประเทศไทย

ระยะเวลาที่พำนัก (เดือน)	จำนวนผู้เสียหาย (คน)	
	2557	2558
น้อยกว่า 3 เดือน	93	92
3 ถึง 6 เดือน	78	40
6 ถึง 12 เดือน	53	172
มากกว่า 12 เดือน	173	97
รวม	397	401

ตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายพำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ในระยะเวลาสั้นลง โดยจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองเป็นเวลานานกว่า 1 ปีลดลงจาก 173 คนเหลือ 97 คน (ลดลงร้อยละ 43.9 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557) การที่ผู้เสียหายพำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ เป็นระยะเวลาที่สั้นลง เป็นผลจากการปรับปรุงมาตรฐานและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์และเพื่อลดภาระของผู้เสียหาย และช่วยให้ผู้เสียหายสามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาได้อย่างเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะเห็น

⁴³ ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคมถึง 31 ธันวาคม 2558

ได้ว่า จากจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองฯ ทั้งหมด 401 คน มี 304 คนที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองในระยะเวลาที่สั้นลงเมื่อเทียบกับปีที่แล้ว

9. ให้ความช่วยเหลือและเงินช่วยเหลือในการส่งกลับภูมิลำเนา

ในการช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการเยียวยาฟื้นฟู เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างปกติสุขและพึ่งตนเองได้ รัฐบาลให้บริการด้านการคืนสู่สังคมแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งชาวไทยและต่างชาติ ความช่วยเหลือในด้านนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการเฉพาะบุคคลเป็นสำคัญ รัฐบาลร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้องให้บริการโดยตอบสนองความต้องการของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ดังต่อไปนี้

- ในปี 2558 มีบุคคลสัญชาติไทยทั้งหมด 74 คนที่ได้รับการคัดแยกว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้รับเงินช่วยเหลือจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาและเป็นเงินช่วยเหลือครอบครัวเมื่อเดินทางกลับถึงประเทศไทย

- สำนักงานพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยังได้ให้การช่วยเหลือและติดตามความก้าวหน้าของผู้เสียหายเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการประเมินความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้เสียหายเป็นระยะ และให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที

- สำหรับผู้เสียหายต่างชาติ นักสังคมสงเคราะห์ในสถานคุ้มครองฯ แต่ละแห่งประเมินความต้องการผู้เสียหายแต่ละรายในระหว่างที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองฯ และส่งข้อมูลดังกล่าวให้กับนักสังคมสงเคราะห์ในประเทศต้นทาง เพื่อให้การดูแลผู้เสียหายอย่างต่อเนื่องหลังจากเดินทางกลับภูมิลำเนาแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายรวมถึงความต้องการของผู้เสียหายจะได้รับการบันทึกลงในระบบฐานข้อมูลระดับชาติเพื่อใช้อ้างอิงต่อไป การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานจะขึ้นอยู่กับ 'ความจำเป็นที่จะต้องรู้' เป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุมเพื่อบริหารจัดการกรณีผู้เสียหายรายกรณี (case management meetings) ปีละ 2 ครั้ง เพื่อหารือเกี่ยวกับการส่งตัวผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาและปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการคืนสู่สังคม โดยเป็นการประชุมระหว่างประเทศไทยและเมียนมา และระหว่างไทยกับลาว เรียกว่า การประชุมทวิภาคีเพื่อจัดการกรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Bilateral case management meeting – CMM) ที่ประชุมได้อภิปรายถึงประโยชน์ของหลักสูตรการอบรมวิชาชีพเบื้องต้นที่จัดให้ผู้เสียหายในสถานคุ้มครองในประเทศไทยมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว สำหรับความร่วมมืออื่น ๆ มีความคืบหน้าในปี 2558 ตามรายละเอียดต่อไปนี้

10. ความร่วมมือ

10.1 เพื่อสร้างหลักประกันว่าการประสานงานระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในการต่อต้านการค้ามนุษย์มีความเป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพ จึงมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการทบทวนบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่เคยมีการลงนามไปแล้วตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ประเทศไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทบทวนบันทึกความเข้าใจทวิภาคีเรื่องความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งลงนามในปีพ.ศ. 2549 มีการจัดประชุมทวิภาคีเพื่อทบทวน MOU ดังกล่าว 1 ครั้งในประเทศลาว และทั้งสองฝ่ายได้ทบทวนเนื้อหาใน 3 ส่วนคือ การป้องกัน การคุ้มครอง และการดำเนินคดี ส่วนเนื้อหาในส่วนอื่น ๆ ที่จะต้องทบทวนได้แก่ การส่งผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาและการคืนสู่สังคม ซึ่ง

กำหนดไว้ว่าจะมีการจัดประชุมเพื่อทบทวนให้แล้วเสร็จภายในกลางปี 2559 ในประเทศไทย การประชุมเพื่อทบทวน MOU ดังกล่าว ทำให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ด้านการค้ามนุษย์ของทั้งสองประเทศมากขึ้น และนำไปสู่มาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่เข้มงวดขึ้น เช่น การเพิ่มความเข้มงวดในการควบคุมด่านตรวจคนเข้าเมืองตามชายแดนไทยและลาว เป็นต้น

- นอกจากนี้ยังมีกระบวนการในการทบทวน MOU ระหว่างไทยและเมียนมาซึ่งลงนามในวันที่ 24 เมษายน 2552 อย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยทำการทบทวน MOU เป็นการภายใน และส่งร่างแก้ไขฉบับใหม่ให้ทางเมียนมา โดยมีกำหนดว่าจะจัดการประชุมทวิภาคีเพื่อทบทวน MOU ร่วมกันภายในกลางปี 2559 ในประเทศไทย การทบทวน MOU นี้มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงกระบวนการและปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงกรอบแนวทางการคุ้มครองที่ครอบคลุมการให้บริการแก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก เพศหญิงและชาย รวมถึงมาตรการป้องกันการเข้าเมืองผิดกฎหมาย โดยเพิ่มการกวดขันควบคุมการตรวจคนเข้าเมือง

- MOU ระหว่างไทยและกัมพูชาซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้ว ได้รับการลงนามเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557 ปัจจุบันทั้งสองประเทศอยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วม ซึ่งประกอบด้วยปฏิบัติการใน 6 ด้าน ได้แก่ กลไกเพื่อปฏิบัติตามแผน การวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ การป้องกัน การคุ้มครองผู้เสียหาย การส่งกลับและคืนสู่สังคม และการดำเนินคดี ทั้งสองประเทศยังได้จัดประชุมอีกหลายครั้งเพื่อเตรียมการภายในสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วม โดยจะมีการประชุมทวิภาคีในเดือนกันยายน 2559 แผนปฏิบัติการร่วมจะนำไปสู่การปฏิบัติตามแผนไปพร้อมๆ กันในทั้งสองประเทศ โดยเน้นในด้านการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองผู้เสียหาย และการส่งกลับและคืนสู่สังคม

10.2 มีการประชุมทวิภาคีเพื่อจัดการกรณีผู้เสียหายเป็นรายกรณี (CMM) ปีละ 2 ครั้งระหว่างไทย - เมียนมา และไทย - ลาวโดยมีผลที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

- กระบวนการส่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์คืนสู่ภูมิลำเนาดำเนินไปได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากมีการเยี่ยมบ้านผู้เสียหายอย่างสม่ำเสมอ และมีการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางเลือก (แอฟพลิเคชั่นมือถือเช่น Line) ทำให้มีการติดตามหาครอบครัวและพิสูจน์สัญชาติได้อย่างรวดเร็วขึ้น นำไปสู่การส่งผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาได้เร็วขึ้น

- กระบวนการดำเนินคดีได้รับความร่วมมือจากผู้เสียหายมากขึ้น เนื่องจากผู้เสียหายรู้สึกสะดวกใจ และคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นผลจากการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ และการประชุมกรณีผู้เสียหายรายกรณีระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และผู้บังคับใช้กฎหมายของทั้งสองประเทศ

- การคืนผู้เสียหายกลับสู่สังคมก็มีการประสานงานมากขึ้นระหว่างประเทศไทยและประเทศต้นทาง การประชุมทวิภาคีเพื่อจัดการกรณีผู้เสียหายเป็นรายบุคคลทำให้มีการหารือที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการส่งกลับผู้เสียหายข้ามแดน ด้านสุขภาพ การรักษาความปลอดภัย การวางแผนอนาคตโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการให้บริการของสถานคุ้มครองในประเทศไทย

- มีการจัดทำกระบวนการทำงานที่ลงรายละเอียดระหว่างประเทศไทยกับเมียนมาโดยการจัดทำกระบวนการปฏิบัติการที่เป็นมาตรฐาน (Standard Operating Procedures - SOP) ด้านการส่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลับภูมิลำเนาและคืนสู่สังคม และมีการหารือในรายละเอียดของกระบวนการปฏิบัติการดังกล่าวตลอดทั้งปี 2558 และคาดว่า เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวจะแล้วเสร็จในไตรมาสที่ 2 ของปี 2559

10.3 ประเทศไทยยังอยู่ระหว่างขยายความร่วมมือทวิภาคีในการต่อต้านการค้ามนุษย์กับประเทศที่เกี่ยวข้องอื่นๆดังต่อไปนี้

- **ไทย - สาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE)** ทั้งสองประเทศได้ให้ความเห็นชอบ MOU ร่างสุดท้าย ซึ่งคาดว่าจะลงนามภายในปี 2559 บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ จะให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองแก่ผู้เสียหายค้ามนุษย์ชาวไทยในประเทศสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ รวมถึงกลไกการส่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลับสู่ภูมิลำเนาระหว่างรัฐต่อรัฐ

- **ไทย - แอฟริกาใต้** เป้าหมายหลักของ MOU นี้ได้แก่ หญิงไทยที่ทำงานในประเทศแอฟริกาใต้ มีการร่าง MOU ขึ้นแล้ว และจะส่งให้แอฟริกาใต้เพื่อขอข้อคิดเห็นในช่วงต้นปี 2559

- **ไทย - จีน** ประเทศไทยมีความพยายามที่จะพัฒนาทวิภาคีเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กับประเทศจีนเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว จนกระทั่งในปี 2558 มีการจัดการประชุมทวิภาคีขึ้น และทั้งสองประเทศได้เห็นชอบที่จะร่างบันทึกความเข้าใจทวิภาคีโดยครอบคลุมงานด้านการป้องกัน การสืบสวนสอบสวน การคุ้มครองผู้เสียหาย และการเสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่รัฐ คาดว่าการประชุมครั้งต่อไปจะจัดขึ้นในประเทศไทยในปี 2559 MOU ฉบับนี้จะนำไปสู่การคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งสัญชาติไทยและจีนได้ดีขึ้น รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายระหว่างทั้งสองประเทศเพื่อให้มีการนำตัวผู้ค้ามนุษย์มาลงโทษได้ในทั้งสองประเทศ

10.4 มีการลงนามในข้อตกลงโครงการระยะ 4 ปี ด้านการพัฒนาศักยภาพในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศแถบลุ่มแม่น้ำโขง (JICA-CM4TIP) ระหว่างองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับทีมสหวิชาชีพในการส่งต่อกรณีการค้ามนุษย์ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ (อุบลราชธานี-จำปาสัก เชียงราย-บ่อแก้ว/ท่าขี้เหล็ก) ในด้านการส่งกลับและคืนสู่สังคม ที่ผ่านมามีการจัดการประชุมปฏิบัติการร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับทีมสหวิชาชีพระหว่างชายแดนไทย-ลาว และไทย-เมียนมา และมีการกำหนดภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชายแดนทั้งสองฝั่ง ในปี 2559 โครงการจะศึกษาอุปสรรคปัญหาและความท้าทายในการส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ภูมิลำเนาและคืนสู่สังคมระหว่างประเทศที่เข้าร่วมโครงการเพื่อนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการต่อไป

10.5 มีความร่วมมือระยะสั้นระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ International Center for Migration Policy Development (ICMPD) สหภาพยุโรปเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกระทรวงฯ ในการให้การคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้อพยพไร้บ้าน

10.6 ประสานความร่วมมือกับ IOM อย่างต่อเนื่อง ในด้านการให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศจำนวน 10 คน ร่วมกันจัดการอบรมลุ่ม ให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จากประเทศเพื่อนบ้านในสถานคุ้มครองฯ บางแห่งในประเทศไทย และออกแบบหลักสูตรการอบรมสำหรับผู้ให้บริการด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพจิตสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2559

10.7 ประสานงานกับ IOM UNWOMEN และองค์การช่วยเหลือเด็กอย่างต่อเนื่องในการให้บริการแก่ประชากรชาวโรฮิงจาในสถานคุ้มครองฯ บางแห่ง ให้ความช่วยเหลือรวมถึง การตรวจสุขภาพโดยทีมแพทย์ กิจกรรมบำบัดด้านจิตสังคม บริการลุ่ม และการเสริมศักยภาพเจ้าหน้าที่

4. ด้านการป้องกัน (Prevention)

ดังที่ได้ให้รายละเอียดไว้ในหัวข้อ "นโยบาย" แล้วว่า ตลอดปีพ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยได้ดำเนินมาตรการหลายมาตรการในการป้องกันการค้ามนุษย์เพื่อลดเสี่ยงของบุคคลที่จะตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ งานด้านการป้องกัน มุ่งเน้นที่การขับเคลื่อนนโยบายใหม่ ๆ ที่เน้นการควบคุมและตรวจตราชายแดนอย่างเข้มงวด รวมทั้งจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างใกล้ชิด ผ่านความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและภาคีภาคเอกชน ซึ่งได้แก่ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ สหภาพแรงงาน องค์การระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization หรือ ILO) และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization of Migration หรือ IOM) และองค์กรเอกชนอื่น ๆ เช่น มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) เป็นต้น

1. มาตรการเพื่อลดความเปราะบางของแรงงานข้ามชาติต่อการถูกค้ามนุษย์

1.1 การจัดการแรงงานต่างด้าว

รายงาน Thailand Migration Report 2014 ของคณะทำงานเฉพาะเรื่องแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานในประเทศไทย (United Nations Thematic Working Group on Migration in Thailand) คาดประมาณจำนวนแรงงานต่างด้าวในไทยไว้ราว 3.5 ล้านคน ในขณะที่ข้อมูลจากกรมการจัดหางานชี้ว่า ในปีพ.ศ. 2547 มีแรงงานต่างด้าวที่มีใบอนุญาตทำงานอยู่จำนวน 2,873,509 คน ซึ่งเป็นร้อยละ 82.10 ของจำนวนคาดประมาณเบื้องต้น ในจำนวนนี้ มีแรงงานที่ถือเอกสารถูกต้อง 1,339,834 คน แรงงานไม่มีเอกสารที่มาจดทะเบียนที่ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One-stop Service Center) 1, 533,675 คน และแรงงานที่ไม่มีเอกสารอีก 626,491 คน⁴⁴

ข้อมูลที่รวบรวมได้เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ตามตารางที่ 15 แสดงจำนวนแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายทั้งหมด 2,549,530 คน แบ่งเป็นแรงงานทั้งที่มีทักษะและไม่มีทักษะที่ถือใบอนุญาตทำงานจำนวน 1,443,474 คน แรงงานที่จดทะเบียนเพื่อสิทธิการอยู่อาศัยชั่วคราว (บัตรสีชมพู) 1,010,391 คน แรงงานประมงที่จดทะเบียนที่ศูนย์ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ ปีละ 2 ครั้ง 68,196 คน แรงงานในภาคอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ 26,063 คน และแรงงานเวียดนาม 1,406 คน

⁴⁴ สำหรับแรงงานที่ไม่มีเอกสารจำนวน 626,491 คนนั้น ถูกส่งกลับไปยังประเทศต้นทางแล้ว 378,954 คน ในขณะที่อีก 247,537 คนยังอยู่ในราชอาณาจักรเพื่อรอกระบวนการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย (ร้อยละ 7.07 ของทั้งหมด)

ตารางที่ 15 แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายในประเทศไทย (ไม่รวมแรงงานที่นำเข้าผ่าน MOU)

ประเภทเอกสาร	จำนวนคน	ร้อยละ
1. แรงงานต่างด้าวที่มีใบอนุญาตทำงาน ทั้งที่เป็นแรงงานมีทักษะและไม่มีทักษะ	1,443,474	56.62%
2. แรงงานที่จดทะเบียนเพื่อให้ได้รับอนุญาตอยู่อาศัยได้ชั่วคราว (บัตรสีชมพู)	1,010,391	39.63%
3. แรงงานประมงที่จดทะเบียนกับศูนย์ One-stop Service Center ปีละ 2 ครั้ง	จดทะเบียนครั้งแรก (1 เมษายน-29 มิถุนายน 2558) 54,402 (ร้อยละ 2,13)	
	จดทะเบียนครั้งที่ 2 (2 พฤศจิกายน 2558 - 7 มกราคม 2559) 13,794 คน (ร้อยละ 0.54)	
4. แรงงานต่างด้าวจดทะเบียนในภาคอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่อง	26,063	1.02%
5. แรงงานชาวเวียดนาม ⁴⁵	1,406	0.06%

รัฐบาลไทยตระหนักถึงความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้น และบทบาทสำคัญของแรงงานต่างด้าวต่อภาคธุรกิจ จึงดำเนินมาตรการหลายด้านเพื่อป้องกันการลักลอบขนส่งแรงงานเข้าเมืองและการแสวงประโยชน์ของนายหน้าค้าแรงงาน เช่น ส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวเข้าระบบอย่างถูกกฎหมาย เพื่อสร้างหลักประกันการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายไทยและมาตรฐานสากล เป็นต้น

มาตรการที่ถือเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1.1.1 การลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าวในกระบวนการจดทะเบียน

จากเสียงสะท้อนของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจากภาคธุรกิจ ระบุว่าเงินสมทบที่กระทรวงแรงงาน (รง.) เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าวเพื่อนำเข้ากองทุนเพื่อส่งคนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักรนั้น เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้แรงงานจำนวนมากเลือกที่จะไม่เข้าสู่ระบบ รัฐบาลจึงประกาศกฎกระทรวงเรื่อง "กำหนดระยะเวลาการหักเงินค่าจ้างเพื่อนำส่งเข้ากองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2558" เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2558 และมีผลบังคับใช้ถึงวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2559 กฎกระทรวงดังกล่าวระบุให้ยกเว้นการเรียกเก็บเงินสมทบจากแรงงานต่างด้าวเข้ากองทุนฯ ดังกล่าว

นอกจากนี้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียน รัฐบาลไทยโดยกระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) มีการลดค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในขั้นตอนการจดทะเบียนด้วย ในช่วงปีพ.ศ. 2557-2558 จำนวนเงินที่เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าวลดลงไป 7,751,336,450 บาท ดังที่ปรากฏในตารางที่ 16

⁴⁵ ตามมติค.ร.ม. วันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 ในการต่ออายุวีซ่าและขยายระยะเวลาการอยู่และทำงานอีก 1 ปี

ทั้งนี้ แม้จะมีการลดค่าใช้จ่ายสำหรับแรงงานต่างด้าวทุกคน ตารางที่ 16 จะแสดงเพียงค่าใช้จ่ายที่ลดลงของแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนผ่านทางศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One-stop Service) เท่านั้น โดยยังไม่ได้รวมแรงงานที่เข้ามาทำงานผ่าน MOU กับประเทศเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 16 : การลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าว

การลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากแรงงานต่างด้าว							จำนวนเงินลดลง จากการลดค่าธรรมเนียม (2557-2558) (ล้านบาท)
รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย เดิม (บาท)	ปรับใหม่ (บาท)	2557 จำนวน คน (ล้าน)	2557 จำนวนเงิน ลด (ล้านบาท)	2558 จำนวน คน (ล้าน)	2558 จำนวนเงิน ลด (ล้านบาท)	
ใบอนุญาต ทำงาน	1,800	900	1.53	1463.61	1.01	1010.39	ใบอนุญาต ทำงาน
ตรวจ สุขภาพ	600	500	1.62	161.70	1.05	104.54	ตรวจ สุขภาพ
		เด็กต่ำกว่า 7 ขวบไม่ เสีย					
ประกัน สุขภาพ	2,200	1600	0.01	5.55	0.00	2.34	ประกัน สุขภาพ
กองทุน ส่งกลับ	1,000	ยกเว้น	1.62	970.19	1.05	672.26	กองทุน ส่งกลับ
รวมค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้				4244.27		2807.07	รวม ค่าใช้จ่ายที่ ประหยัด ได้

1.1.2 บันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยการจ้างแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน

ดังที่ได้ให้รายละเอียดไว้ในหัวข้อ "นโยบาย" และในรายงานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยปีที่ผ่านมา (2557) ความพยายามที่จะออกใบอนุญาตทำงานและระบุสัญชาติแรงงานต่างด้าวให้ได้ เป็นการเปิดช่องทางให้แรงงานต่างด้าวเหล่านี้เข้าถึงสวัสดิการและความคุ้มครองของประเทศไทย และยังป้องกันไม่ให้แรงงานที่ไม่มีเอกสารตกเป็นผู้เสียหายการแสวงประโยชน์และการละเมิดอีกหลากหลายรูปแบบ ปี

พ.ศ. 2557 จึงเป็นปีที่นับว่าประสบความสำเร็จในด้านกระบวนการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายตามที่กล่าวไว้ในรายงานฉบับปีที่แล้ว อย่างไรก็ตาม ปี 2558 กลับถือได้ว่าเป็นปีที่ประสบความสำเร็จยิ่งกว่า สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลที่จะบูรณาการแรงงานต่างด้าวทุกคนเข้าสู่ระบบอย่างต่อเนื่อง และเป็นการลดความเปราะบางของบุคคลดังกล่าวต่อการค้ามนุษย์ลงได้อย่างมหาศาล

ตารางที่ 17 แสดงตัวเลขเปรียบเทียบระหว่างปีพ.ศ. 2557 และ 2558 ในจำนวนแรงงาน 3 ประเทศหลักที่รัฐไทยทำ MOU และเปิดระบบจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวไว้ทักษะ

ตารางที่ 17 : จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ทำการว่าจ้างผ่าน MOU

ระยะเวลา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา
2557	217,111	123,156	15,179	78,776
2558	279,311	136,314	28,561	114,436

ข้อมูลในตารางที่ 17 ซึ่งรวบรวมถึงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2559 แสดงให้เห็นว่า จำนวนแรงงานต่างด้าวที่นำเข้าโดยผ่าน MOU นั้นเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2557 ถึงร้อยละ 28.65 หรือ 62,200 คน สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลไทยที่จะตอบสนองความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังต้องสร้างหลักประกันว่าแรงงานต่างด้าวเหล่านี้จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีและจะได้รับความคุ้มครองจากความเสี่ยงที่จะถูกค้ามนุษย์ รวมถึงการแสวงประโยชน์อื่น ๆ อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวยังประสบกับอุปสรรคหลายประการ ประเทศไทยจึงประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขข้อจำกัดและปัญหาของกระบวนการ MOU เช่น ความยากลำบากในการการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว หนังสือเดินทางในประเทศต้นทางมีค่าธรรมเนียมสูง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมที่สูงเกินจริงจากนายหน้าค้าแรงงานและบริษัทจัดหางานต่าง ๆ และกระบวนการในประเทศต้นทางที่ใช้เวลายาวนานมาก ในวันที่ 2 - 4 กันยายน พ.ศ.2558 ในการประชุมระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงแรงงานไทยและประเทศที่เกี่ยวข้องว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือทางแรงงานสำหรับการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานจากกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam หรือ กลุ่ม CLMV) ได้สรุปว่า กลุ่มประเทศ CLMV จะมุ่งเสริมสร้างศักยภาพและทักษะฝีมือแรงงาน และรัฐไทยจะเพิ่มมาตรการเสริมในการนำเข้าแรงงานผ่านความร่วมมือระหว่างรัฐต่อรัฐ

นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังพยายามทบทวนและปรับปรุงแก้ไข หรือดำเนินการเพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับประเทศที่เกี่ยวข้องให้เสร็จสิ้น โดยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 ไทยและกัมพูชาได้ร่วมลงนามใน MOU และร่างข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานต่างด้าวร่วมกัน ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยประชุมร่วมกับรัฐบาลเวียดนามเพื่อพัฒนาร่าง MOU ที่คาดว่าจะเสร็จสิ้นได้ภายในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 นอกจากนี้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจัดหางานจากแรงงานต่างด้าวสูงเกินควร ผู้แทนจากกระทรวงแรงงานจะลงนามใน MOU กับรัฐบาลเมียนมา เพื่อจัดระเบียบควบคุมบริษัทจัดหางาน และค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากแรงงาน ซึ่งทั้งสองประเทศได้เห็นชอบร่วมกันว่าจะลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และยังคง

พัฒนาศูนย์บริการสายด่วน (hotline) ร่วมกันด้วย การประชุมทวิภาคีเพื่อหารือ MOU ไทย-เมียนมาฉบับปรับปรุงใหม่นี้จะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 7 - 9 มกราคม พ.ศ. 2559 ในส่วนของประเทศลาว การประชุมเพื่อหารือรายละเอียดเพิ่มเติมในการปรับปรุง MOU ที่ดำเนินการร่างอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 จะจัดขึ้นในประเทศไทยในปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2559

1.1.3 การจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสาร

ในวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบนโยบายการจัดการแรงงานต่างด้าวที่อนุญาตให้แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติที่ได้จดทะเบียนกับศูนย์ One-stop Service ก่อนวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2557 สามารถขยายระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักร ได้รับการประทับตราวีซ่า พิสูจน์สัญชาติ และสามารถขอรับบัตรประจำตัวใหม่ได้ในระหว่างวันที่ 1 เมษายน - 30 มิถุนายน พ.ศ. 2558 นโยบายใหม่นี้นำไปสู่การจดทะเบียนแรงงานและผู้ติดตามที่ศูนย์ One-stop Service เป็นจำนวนรวม 1,049,326 คน (แรงงานต่างด้าว 1,010,391 คนและผู้ติดตาม 38,935 คน ตามตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารและผู้ติดตาม

นายจ้าง (คน)	แรงงานต่างด้าว (คน)							
	แรงงาน				ผู้ติดตาม			
	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา
177,569	1,010,391	436,154	135,150	439,087	38,935	18,114	3,961	16,860

ในปีที่ผ่านมา ศูนย์ One-stop Service จำนวนทั้งหมด 77 ศูนย์ ปฏิบัติการจดทะเบียนแรงงานเป็นระยะเวลา 90 วัน สำหรับแต่ละช่วงที่เปิดให้มีการการต่ออายุใบอนุญาตทำงานและการอยู่อาศัยชั่วคราว (บัตรสีชมพู) ของแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม (อายุต่ำกว่า 15 ปี) ที่จดทะเบียนไว้ก่อนหน้านี้และกำลังรอการพิสูจน์สัญชาติ

1.1.4 กระบวนการพิสูจน์สัญชาติ

ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2557 -10 มกราคม พ.ศ. 2559 สำนักงานจัดหางานจังหวัดทั่วประเทศได้รับแบบคำร้องขอการพิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวจากนายจ้างเป็นจำนวนทั้งหมด 675,042 คำร้อง ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลจำนวนเอกสารที่รัฐบาลไทยส่งต่อให้แก่ประเทศต้นทางก่อนวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2559

ตารางที่ 19 : คำร้องขอการพิสูจน์สัญชาติจากนายจ้าง

คำร้องขอการพิสูจน์สัญชาติจากนายจ้าง								รวม
แรงงานต่างด้าว				ผู้ติดตาม				
รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	
656,655	236,405	106,393	313,857	18,387	5,610	4,418	8,359	675,042

ณ วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ 2558 มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 109,560 คน ได้รับหนังสือเดินทางหรือหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identification) จากประเทศต้นทาง ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 : หนังสือเดินทางและหนังสือสำคัญประจำตัวที่ออกให้กับแรงงานต่างด้าว

หนังสือเดินทางและหนังสือสำคัญประจำตัวที่ออกให้กับแรงงานต่างด้าว			
รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา
109,560	12,449	70,714	26,397

กรมการจัดหางานตระหนักดีว่าการพิสูจน์สัญชาติและจดทะเบียนแรงงาน จะช่วยให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานและได้รับความคุ้มครอง รวมถึงการป้องกันการแสวงประโยชน์ กรมฯ จึงจัดประชุมหารือกับรัฐบาลประเทศต้นทางคือ เมียนมา ลาว และกัมพูชาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่อยู่ในระหว่าง รอคอยการพิสูจน์สัญชาติ โดยเน้นให้มีการเร่งรัดกระบวนการให้เสร็จสิ้นภายใน 31 มีนาคม พ.ศ. 2559

1.1.5 การจัดระเบียบและติดตามตรวจสอบบริษัทจัดหางาน

เพื่อควบคุมบริษัทจัดหางานที่มีใบอนุญาตในการจัดหางานและอำนวยความสะดวกในการทำงานของแรงงานต่างด้าว และให้บริษัทเหล่านี้ปฏิบัติตามคล้อยตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเยียวยาฟื้นฟูผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์ รัฐบาลไทยจึงจัดทำระบบติดตามตรวจสอบที่เข้มงวดตามที่จะได้กล่าวถึงต่อไป และยังคงกำหนดให้บริษัทจัดหางานต้องวางเงินประกันความพลัดภัยของแรงงานเป็นจำนวน 100,000 บาทไว้กับกรมการจัดหางาน จากข้อมูลเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2558 พบว่า มีบริษัทจัดหางานที่มีใบอนุญาตในการให้บริการแก่แรงงานต่างด้าวจำนวน 342 บริษัท โดยในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2558 กรมการจัดหางานได้ตรวจสอบบริษัทดังกล่าวที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 119 รายและไม่พบการกระทำผิดด้านการแสวงประโยชน์ต่อแรงงานต่างด้าว สะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพด้านการป้องปรามที่เพิ่มขึ้นจากแนวปฏิบัติใหม่นี้

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการแสวงประโยชน์จากแรงงานต่างด้าว ในวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2559 กรมการจัดหางานยังได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนกฎหมายว่าด้วยการจ้างงานและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งต่อมาได้ร่างขึ้นเป็นกฎหมายฉบับใหม่ที่เน้นการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวโดยการควบคุมจัดการบริษัทจัดหางานที่เกี่ยวข้อง ร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวซึ่งคาดว่าจะเข้าสู่การพิจารณาในเดือนเมษายน พ.ศ. เนื้อหาให้เพิ่มจำนวนเงินประกันความพลัดภัยที่บริษัทจัดหางานจะต้องวางไว้กับกระทรวงแรงงาน เพื่อให้การเยียวยาแรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหามีประสิทธิภาพขึ้น อีกทั้งยังเป็นการประกันว่าบริษัทจัดหางานที่ให้บริการแก่แรงงานต่างด้าวจะต้องขอใบอนุญาตและปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวจึงเป็นการอุดช่องโหว่ของกฎหมายเดิมและจัดระบบการเก็บค่าธรรมเนียมจากนายจ้างไทยที่ต้องการว่าจ้างแรงงานต่างด้าวผ่านบริษัทจัดหางาน

1.2 การลดความเปราะบางของแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมง

1.2.1 การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ตามที่ก้าวไว้ในหัวข้อ "นโยบาย" แล้วว่า กระทรวงแรงงานได้ดำเนินมาตรการหลากหลายเพื่อป้องกันและขจัดแรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการใช้แรงงานเด็กในสายการผลิตของภาคอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องได้ในหัวข้อ "นโยบาย" และ MOU ใหม่ว่าด้วยห่วงโซ่อุปทานที่ "สะอาด" ของกลุ่มความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-Civil Society Partnership หรือ PPCP) ในหัวข้อ "ความร่วมมือ" ของรายงานฉบับนี้)

1.2.2 การสร้างความตระหนักต่อมาตรฐานคุ้มครองแรงงานภายใต้พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2558

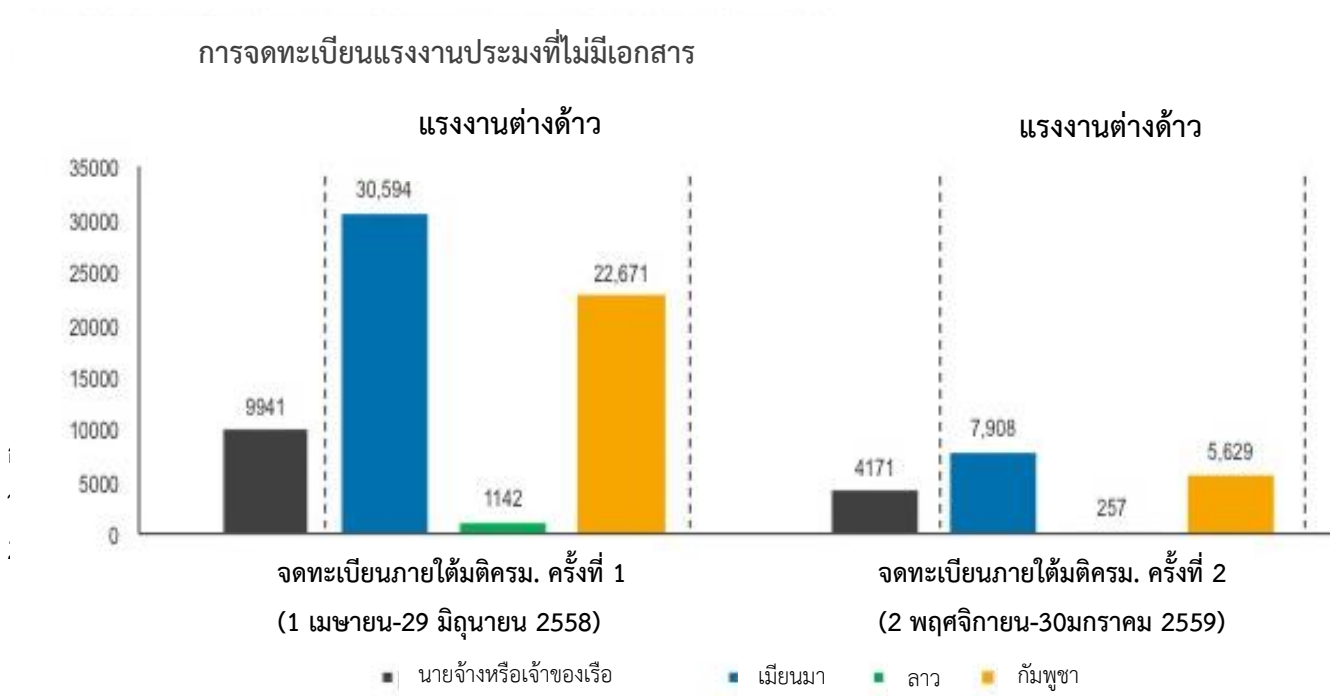
นายจ้างและลูกจ้างในกิจการประมงใน 22 จังหวัดชายฝั่งทะเลได้ร่วมกิจกรรมสร้างความตระหนักเรื่องมาตรฐานการคุ้มครองแรงงานภายใต้พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2558 โดยมีแรงงานภาคประมงจำนวน 10,736 คนจาก สถานประกอบการ 1,802 แห่งได้รับการฝึกอบรมดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมเรื่องการคุ้มครองแรงงานในเรือประมงซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายใหม่ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมทั้งหมดจำนวน 86 คน และมีการชี้แจงให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 150 คนและผู้เข้าร่วมจากสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประมง 117 คน

เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพการทำงานที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมสำหรับแรงงานประมง จึงมีการปรับปรุงแบบฟอร์มสัญญาจ้างงานใหม่ให้มีข้อความ 3 ภาษา (ไทย-ลาว-อังกฤษ, ไทย-พม่า-อังกฤษ, ไทย-กัมพูชา-อังกฤษ) เพื่อให้แรงงานต่างด้าวได้ตระหนักถึงสิทธิของตน รวมถึงเวลาพักผ่อนตามข้อตกลงที่มีกับนายจ้างก่อนเริ่มทำงานสัญญาดังกล่าวจะต้องติดไว้ให้แรงงานเห็นได้ตลอดเวลาแม้ในเรือประมงระหว่างออกทะเล และเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องสามารถเรียกตรวจได้ตลอดเวลา เพื่อให้มั่นใจว่าข้อตกลงเรื่องเวลาพักผ่อนของแรงงานมีความชัดเจน และมีการปฏิบัติจริง

นอกจากนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 เกี่ยวกับเวลาพักผ่อนของแรงงานให้เป็นไปได้จริง นายจ้างจะต้องเก็บสัญญาจ้างที่เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ณ สถานที่ที่มีการจ้างงานเสมอ รวมถึงในเรือประมงขณะออกทะเลและในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีอำนาจฟ้องนายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกี่ยวกับเวลาพักผ่อนของแรงงานประมง และแรงงานก็มีสิทธิฟ้องร้องต่อนายจ้างของตนได้

1.2.3 การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารในอุตสาหกรรมประมงทะเล

มีแรงงานต่างด้าวในภาคประมงที่ได้รับการว่าจ้างผ่าน MOU กับประเทศเพื่อนบ้าน รัฐบาลไทยจัดให้มีการจดทะเบียนแรงงานที่ไม่มีเอกสารที่ศูนย์ One-stop Service ทั่วประเทศ มติ ค.ร.ม.ลงวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2558 อนุมัติให้มีการจดทะเบียนแรงงานประมงชาวเมียนมา ลาว และกัมพูชาที่ไม่มีเอกสารปีละ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกซึ่งอยู่ในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ.2558 นั้น มีแรงงานเมียนมา 30,594 คน ลาว 1,142 คน กัมพูชา 22,671 คน และนายจ้างหรือเจ้าของเรือประมง 9,941 คนมาเข้ารับการจดทะเบียน การจดทะเบียนครั้งที่ 2 เปิดในช่วงวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 – 30 มกราคม พ.ศ. 2559 ข้อมูลล่าสุดพบผู้มาจดทะเบียนเป็นแรงงานเมียนมาจำนวน 7,908 คน ลาว 257 คน กัมพูชา 5,629 คน และนายจ้างหรือเจ้าของเรือ 4,171 คน

ตารางที่ 21⁴⁶ : การจดทะเบียนแรงงานประมงที่ไม่มีเอกสารตารางที่ 22⁴⁷ : การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวไม่มีเอกสารในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำรวมถึงลั้งกุ้ง

แรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำที่จดทะเบียนผ่านศูนย์ One-stop service								นายจ้าง
แรงงานต่างด้าว				ผู้ติดตาม				
รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	รวม	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	
25,730	21,135	469	4,126	333	186	14	133	2,521

1.2.5 การแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปสัตว์น้ำ โดยอนุญาตให้แรงงานในอุตสาหกรรมดังกล่าวเปลี่ยนนายจ้างได้โดยไม่มีข้อจำกัด

ตามที่กล่าวไว้ในหัวข้อ "นโยบาย" ว่า เพื่อกระตุ้นให้แรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารเข้าสู่ระบบโดยมีทางเลือกที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น กรมการจัดหางานจึงออกหนังสือแนวทางการเปลี่ยนนายจ้างใหม่ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2558 และส่งข้อกำหนดใหม่นี้ดังกล่าวให้แก่สำนักงานจัดหางานทั่วประเทศเพื่อให้ดำเนินการ

⁴⁶ ข้อมูล ณ วันที่ 12 มกราคม 2559

⁴⁷ ข้อมูล ณ วันที่ 10 มกราคม 2559

ตามแนวทางใหม่กับแรงงานทั้ง 3 สัญชาติ คือ เมียนมา ลาว และกัมพูชาโดยทันที ผลจากนโยบายนี้คือมีการอนุมัติคำร้องขอเปลี่ยนนายจ้างในอุตสาหกรรมประมง 1,341 คำร้องและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ 1,412 คำร้อง

1.2.6 การติดตามตรวจสอบ ควบคุม และจัดการเรือประมงและแรงงานประมง

เนื่องจากประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการแสวงประโยชน์จากแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมง กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมุ่งดำเนินการเพื่อควบคุมและติดตามตรวจสอบการเคลื่อนย้ายของแรงงานในทะเล ตามที่กล่าวถึงไว้ในหัวข้อ "นโยบาย" ความพยายามที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (illegal, unreported and unregulated fishing หรือ IUU fishing) คือการจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.)

1.2.6.1 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.)

ตามที่กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ "นโยบาย" ศปมผ.ซึ่งนำโดยกองทัพเรือ ได้รับการจัดตั้งขึ้นและเริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยมีภารกิจที่จะติดตามตรวจสอบ และจัดการทำประมงแบบ IUU แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก รวมถึงการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงแผนยุทธศาสตร์ของ ศปมผ. ดำเนินตามแนวทางของแผนปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ในภาคประมง ศปมผ.ดำเนินการตรวจตราทั้งบนชายฝั่งในท่าเรือ และบนเรือประมง มีการจัดตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Port in -Port out หรือ PIPO) ใน 22 จังหวัดชายฝั่ง เพื่อบันทึกและติดตามการเคลื่อนย้ายของเรือประมงและลูกเรือ นอกจากนี้ เพื่อแก้ไขความกังวลที่ว่าระเบียบใหม่ต่าง ๆ จะเป็นภาระและยุ่งยากซับซ้อนสำหรับเจ้าของเรือและลูกเรือ ศปมผ. จึงจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-stop Service) เพื่อให้บริการข้อมูล และจดทะเบียน รวมถึงขอใบอนุญาตที่จำเป็นให้แก่เรือและเจ้าของธุรกิจประมง

การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญยิ่งในกระบวนการติดตามตรวจสอบ ผู้ปฏิบัติงานประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานซึ่งแบ่งหน้าที่รับผิดชอบระหว่างกัน กองทัพเรือเป็นฝ่ายจัดหาทรัพยากรและเครื่องมือในปฏิบัติการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานรับผิดชอบการตรวจสัญญาการจ้างงานและรายชื่อลูกเรือ กรมการจัดหางานตรวจเอกสารด้านการจดทะเบียนแรงงาน และกรมเจ้าท่าตรวจหนังสือประจำคนเรือและใบอนุญาตประกอบการประมงที่สำคัญที่สุดก็คือ ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบนี้ก็เพื่อประกันสวัสดิภาพของแรงงานประมง และเพื่อสร้างหลักประกันว่าจะไม่มีการใช้แรงงานเด็ก หรือแรงงานบังคับทั้งบนชายฝั่ง ในลี้กั้ง ในโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ และบนเรือในเขตน่านน้ำไทย

1.2.6.2 บนชายฝั่ง : การตรวจเรือประมงโดยศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (ศูนย์ PIPO)

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 ศปมผ. เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจเรือประมงทั่วประเทศ โดยในการตรวจ ได้บันทึกข้อมูลเรือประมงไทยไว้ได้ร้อยละ 92 ของทั้งหมด (39,129 ลำจากทั้งหมด 42,512 ลำ) และส่งผลให้มีการเพิกถอนใบอนุญาตของเรือประมงที่กระทำผิดกฎหมายจำนวน 8,024 ลำในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ในขณะที่ ค.ร.ม.อนุมัติงบประมาณ 228 ล้านบาท สำหรับแผนการซื้อคืนในเดือนต่อมาเพื่อเป็นการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด ปัจจุบัน มีเรือประมง 5,250 ลำที่ติดตั้งระบบติดตาม VMS โดยแบ่งเป็นเรือขนาดหนักกว่า 60 ตันกรอสจำนวน 2,076 ลำ (ร้อยละ 62 ของเรือ 3,329 ลำ) และเรือขนาด 30-60 ตันกรอสจำนวน 3,174 ลำ (ร้อยละ 82 ของเรือ 3,859 ลำ) ล่าสุด เรือประมงขนาดหนักกว่า 30 ตันกรอสจำนวน 5,609 ลำ (ร้อยละ 85 ของเรือทั้งหมด 7,188 ลำ) มีการ

รายงานการเข้าออกผ่านศูนย์ PIPO การติดตามการเคลื่อนย้ายของเรือประมงดังกล่าวถือเป็นทั้งการป้องปรามและเครื่องมืออันทรงพลังในการบังคับใช้กฎหมาย

ระบบการจัดระเบียบที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ระบบตรวจสอบ VMS และการควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกที่เข้มงวดขึ้น ทำให้ทางการสามารถตรวจสอบเรือประมงทั้งหมดได้ตลอดเวลา และสามารถดำเนินการได้ในทันทีหากจำเป็น ขั้นตอนการแจ้งเรือเข้าออกที่เข้มงวดขึ้นหมายความว่า เรือที่มีลูกเรือที่ขาดเอกสารที่ถูกต้องจะถูกห้ามไม่ให้ออกทะเล และยิ่งช่วยให้ทางการสามารถตรวจและจับกุมเรือประมงที่มีการค้ามนุษย์หรือใช้แรงงานเด็กได้ด้วย การตรวจเรือที่ศูนย์ PIPO ครอบคลุมแรงงานประมงจำนวน 474,334 คน ซึ่งเป็นแรงงานไทย 90,623 คน เมียนมา 152,516 คน กัมพูชา 228,701 คน ลาว 1,179 คน และสัญชาติอื่น ๆ อีก 315 คน ทั้งนี้ จากการสุ่มตรวจสอบเรือประมงจำนวน 2,547 ลำ ยังไม่พบการใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ⁴⁸

1.2.6.3 ในทะเล : การตรวจแรงงานประมงในน่านน้ำไทย

นอกเหนือจากการตรวจการเข้าออกของเรือประมงโดยศูนย์ PIPO แล้ว เรือประมงในน่านน้ำไทยยังได้รับการตรวจโดยทีมสหวิชาชีพของศปผ. ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศูนย์ประสาน การปฏิบัติในการรักษาสภาพประโยชน์ของชาติทางทะเล (Thailand Maritime Enforcement Coordinating Center หรือ THAI-MECC) ระหว่างเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ศปผ.ได้ร่วมกับกรมประมง กระทรวงแรงงาน กระทรวง พม. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทยเป็นจำนวน 22 ครั้ง ครอบคลุมจำนวนเรือ 460 ลำและแรงงานจำนวน 6,578 คน ซึ่งเป็นชาวไทย 1,406 คน เมียนมา 2,678 คน กัมพูชา 2,435 คน ลาว 48 คน และคนไร้สัญชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยอีก 11 คน

ในการตรวจดังกล่าว เจ้าหน้าที่พบแรงงานไม่มีเอกสาร 9 ราย และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี 4 ราย สำหรับด้านการจดทะเบียนเรือและใบอนุญาตทำการประมง ศปผ.ได้ตรวจสอบข้อมูลและกำหนดให้เรือที่จะออกทะเลทุกลำติดใบอนุญาตประมงและทะเบียนเรือไว้พร้อมให้ตรวจได้เสมอ จากการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทย พบเรือจำนวน 8,042 ลำที่มีเอกสารไม่ถูกต้องและถูกถอดถอนจากทะเบียน⁴⁹

1.2.6.4 ในทะเล : การตรวจเรือประมงไทยนอกน่านน้ำไทย

นอกจากการตรวจเรือประมงในน่านน้ำไทยแล้ว ทีมสหวิชาชีพของ ศปผ. ยังดำเนินการตรวจเรือที่เดินทางกลับจากน่านน้ำประมงไทย คือจากเขตทะเลหลวงหรือน่านน้ำประเทศอื่น ตัวอย่างการกระทำผิดที่พบได้แก่ การไม่มีใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำ หรือใบอนุญาตหมดอายุ การไม่ได้ทำบันทึกการทำประมง และการใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ไม่มีใบอนุญาตทำงาน และ/หรือไม่มีสัญญาจ้างงาน ทั้งนี้ เจ้าของเรือที่กระทำผิดล้วนได้รับการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเข้มงวด⁵⁰

ปัจจุบัน มีเรือประมง 76 ลำที่มีใบอนุญาตทำการประมงในน่านน้ำต่างประเทศและทะเลหลวงระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ถึง 10 มกราคม พ.ศ. 2559 หน่วยเฉพาะกิจได้ตรวจสอบเรือที่มีใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำได้ 50 ลำ ในขณะที่อีก 26 ลำซึ่งยังอยู่ในมหาสมุทรอินเดีย จะได้รับ

⁴⁸ ผลการตรวจพบว่า มี 114 กรณี ((นายจ้าง 10 ราย และลูกจ้าง 104 ราย) ที่กระทำผิดพ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2551 และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย)

⁴⁹ ดูรายละเอียดการปฏิบัติงานของศปผ. เพิ่มเติมในหัวข้อ "นโยบาย"

⁵⁰ ผลการตรวจ พบกรณีการละเมิดกฎหมายด้านการประมงและคุ้มครองแรงงาน เช่น พ.ร.บ. เรือไทย พ.ร.บ. คนเข้าเมือง และพ.ร.บ. การประมงที่เพิ่งประกาศใช้ล่าสุด

การตรวจสอบเมื่อกลับเข้าสู่่านน้ำไทย ในการนี้ อธิบดีกรมการประมงได้สั่งให้เรือทุกลำที่อยู่นอก่านน้ำไทยและยังไม่ได้รายงานต่อศูนย์ PIPO แห่งหนึ่งแห่งใด กลับมายัง่านน้ำไทยภายในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2559 และหากไม่ปฏิบัติตามจะถูกปรับเป็นเงินจำนวน 2 ล้านบาท

1.2.6.5 บนชายฝั่ง : การตรวจโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำและล้างกุ้งโดยศปมผ.

ศปมผ. จัดทีมสหวิชาชีพ 25 ทีมเข้าตรวจสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ แต่ละทีมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ 10 คน ได้แก่เจ้าหน้าที่จากกองทัพอากาศ ตำรวจ พม. พนักงานตรวจแรงงาน 4 คน เจ้าหน้าที่ตรวจโรงงาน เจ้าหน้าที่ตรวจสวัสดิการสังคม และเจ้าหน้าที่ตรวจการประมง การตรวจสถานประกอบการมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันให้แต่ละแห่งกระทำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประมง กฎหมายด้านการคุ้มครองแรงงาน ซึ่งครอบคลุมถึงสภาพการจ้างงาน การห้ามการบังคับใช้แรงงาน และอาชีวอนามัย รวมถึงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็ก นอกจากนี้ เพื่อสร้างหลักประกันว่าจะแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการช่วยเหลือจากแสวงประโยชน์จะได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมในกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายจึงเน้นให้นายจ้างถูกปรับขั้นสูงสุด โดยแรงงานที่ไม่มีเอกสารจะได้รับการปฏิบัติในฐานะพยานและจะได้รับการอำนวยความสะดวกให้เข้าสู่กระบวนการจดทะเบียนเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปสัตว์น้ำตามมติค.ร.ม. ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 จากข้อมูลที่รวบรวมได้เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2559 มีการตรวจสถานประกอบการ 150 แห่ง ซึ่งในจำนวนดังกล่าวมี 3 แห่งที่ถูกสั่งปิดตามพ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2558 และอีก 12 แห่งถูกสั่งปิดตามพ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535

คดีสำคัญสืบเนื่องจากการตรวจแรงงานของศปมผ. คือการที่ศปมผ.ได้ร่วมกับ DSI และมูลนิธิเครือข่ายคุ้มครองแรงงาน (LPN) ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคม เข้าตรวจสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำแป๊ะตันหรือล้างกุ้งแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาครเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 และพบการกระทำผิดพ.ร.บ.การประมง พ.ศ.2558 จึงมีการตั้งข้อหาการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน การดำเนินธุรกิจโดยไม่มีใบอนุญาต การให้ที่พักพิงแก่คนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย การเป็นนายจ้างหางานให้แก่แรงงานต่างด้าวโดยไม่มีใบอนุญาต และการละเมิดพ.ร.บ.คุ้มครองแรงงานต่อผู้ต้องสงสัย 4 ราย ล่าสุดคดีอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมโดยสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร

อีกกรณีหนึ่งคือการจับกุมเจ้าของสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำในจังหวัดระยอง โดยตั้งข้อหาการให้ที่พักพิงต่อคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายภายใต้พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2516 การจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารภายใต้พ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 การจ้างงานแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำโดยไม่มีใบอนุญาตภายใต้พ.ร.บ.การประมง พ.ศ.2558 การละเมิด พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และ พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 ข้อมูลถึงวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งคดียังอยู่ในการพิจารณาของสำนักงานอัยการสูงสุด

กรณีสุดท้ายซึ่งมีความสำคัญไม่แพ้กัน คือการสืบสวนสอบสวนโดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศปมผ. DSI และมูลนิธิความยุติธรรมสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation หรือ EJF) ซึ่งนำไปสู่การจับกุมทั้งนายจ้างและนายหน้าเป็นจำนวนเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้มีการจับเรือประมงโกคาสาพร 19,

โอกาสภาพร 6, โอกาสภาพร 34 และวานิชการประมงในช่วงระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ในการนี้ มีการออกหมายจับผู้ต้องสงสัยไว้ 10 ราย โดย 1 รายถูกจับกุมได้แล้ว⁵¹

1.2.7 การเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไทย

1.2.7.1 เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของศปมผ.ได้รับการเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง

ศปมผ. พม. รง. และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization หรือ ILO) ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดการฝึกอบรมนำร่องเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของศปมผ. ในระหว่างวันที่ 18 - 23 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ผู้เข้าร่วมการอบรม 35 คนเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจที่ปฏิบัติงานในทะเลจากกองบัญชาการกองทัพเรือ กองตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมศุลกากร และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งได้แก่ กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกองปราบปรามการค้ามนุษย์

หลักสูตร "การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง" ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยบูรณาการงานด้านการสืบหาข้อเท็จจริง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการเก็บหลักฐานในกรณีที่มีการใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และการแสวงประโยชน์ รวมถึงตัวชี้วัดและรายการสำหรับตรวจสอบในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์อื่น ๆ ผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับความรู้ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ รวมถึงวิธีการวิเคราะห์การกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน และอื่น ๆ ในกรอบของพ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพ.ศ. 2558 รวมทั้งมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

1.2.7.2 หลักสูตรการฝึกอบรมว่าด้วยการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในทะเล

ในการฝึกอบรมนำร่องดังกล่าว หลักสูตรการฝึกอบรม "การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และการบังคับใช้แรงงานในทะเล" ได้รับการออกแบบโดยความร่วมมือระหว่าง พม.และ รง. และได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการปกค.) การพัฒนาหลักสูตรระดับชาตินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรการอบรมที่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่รัฐไทย เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจและสามารถจัดการกับปัญหาค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หลักสูตรดังกล่าวครอบคลุมเนื้อหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการคุ้มครองแรงงาน ผู้เข้าร่วม ได้แก่ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่จากกองทัพเรือ สตช. ตำรวจน้ำ พม. รง. อส. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายบริเวณชายฝั่งและในน่านน้ำไทย ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวจะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ชำนาญการซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และ 2558 การอบรมตามหลักสูตรจัดขึ้นเป็นครั้งแรกในระหว่างวันที่ 11 - 18 มกราคม พ.ศ. 2559 เป็นเวลา 8 วัน และอีกสองครั้งมีกำหนดจะจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม พ.ศ. 2559 สำหรับผู้เข้าร่วมอีกราว 120 คน โดยจะมีการดำเนินการอบรมต่อเนื่องไปอีกทุกปี

⁵¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ "การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย"

1.2.8 การจัดการใช้แรงงานเด็กในห่วงโซ่อุปทานการแปรรูปอาหารทะเล

เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในจากห่วงโซ่อุปทานการแปรรูปอาหารทะเล รัฐบาลจึงประกาศกฎกระทรวงซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2559 กำหนดให้สถานประกอบการต่อไปนี้ห้ามจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้แก่ สถานประกอบการในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำตาม พ.ร.บ.ประมง พ.ศ. 2558 และ พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 กฎกระทรวงดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้นจากที่มีการห้ามการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีในเรือประมงตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 ที่กล่าวถึงไว้ในรายงานปี พ.ศ. 2557

1.3 การตรวจแรงงาน

เพื่อสร้างหลักประกันว่าแรงงานทั้งหมดจะได้รับความคุ้มครอง และสามารถเข้าถึงสวัสดิการตามกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ กรมการจัดหางานจึงดำเนินมาตรการตรวจตราสถานประกอบการดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 การตรวจแรงงานภายใต้กรอบพ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

ในปีพ.ศ. 2558 กรมการจัดหางานได้เข้าตรวจสถานประกอบการ 4,939 แห่ง และพบนายจ้าง 984 รายที่กระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ให้ที่พักพิงหรือจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสาร เป็นต้น ในจำนวนนี้นายจ้าง 555 รายถูกปรับตามข้อกำหนดในพ.ร.บ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 เป็นเงินรวมจำนวน 6,432,600 บาท ในขณะที่นายจ้างอีก 428 รายถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

1.3.2 การตรวจแรงงานในสถานประกอบการ

ในปี พ.ศ. 2558 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานคาดว่าสถานประกอบการในประเทศไทยทั้งหมด 351,058 แห่ง และตั้งเป้าหมายจะเข้าตรวจจำนวน 40,000 แห่งหรือร้อยละ 11.4 ของสถานประกอบการทั้งหมดที่จดทะเบียนไว้ การตรวจนี้ครอบคลุมธุรกิจทุกขนาดและทุกประเภททั่วประเทศ โดยมุ่งเน้นธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการค้ามนุษย์ เช่น อุตสาหกรรมประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมอ้อย/น้ำตาล สิ่งทอและเสื้อผ้า โรงงานสับปะรด ไซต์ก่อสร้าง และอื่น ๆ ที่มีการใช้แรงงานต่างด้าว

ตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2558 เจ้าหน้าที่ได้เข้าตรวจสถานประกอบการ 44,858 แห่ง ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่าที่ตั้งเป้าไว้ (40,000) ถึงร้อยละ 12.5 พนักงานตรวจแรงงานได้ออกคำสั่งที่เป็นมาตรการแก้ไข 5,506 ฉบับ โดยมีสถานประกอบการที่ปฏิบัติตาม 4,843 แห่ง และอีก 663 แห่งที่ยังไม่ปฏิบัติตามได้ถูกตั้งข้อหาฟ้องร้องดำเนินคดี สำหรับคำร้องของแรงงานต่างด้าวที่ยื่นต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในกรณีที่นายจ้างปฏิบัติมิชอบด้วยกฎหมาย กรมฯ ได้ออกคำสั่ง 7,078 คำสั่ง ส่งผลให้นายจ้างจำนวน 15,237 รายถูกปรับให้ชดเชยค่าแรงและเป็นค่าชดเชยเป็นจำนวนรวม 325,807,521 บาท

ในคำฟ้องต่อสถานประกอบการ 663 คดีตามที่ได้อ้างมานี้ เป็นการกระทำผิดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก 33 แห่ง เป็นกรณีไม่จ่ายค่าแรง 126 แห่ง และเป็นความผิดเกี่ยวกับการจ่ายค่าชดเชย 30 แห่ง และอีก 485 แห่งเป็นข้อหาเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ขาดกฎการทำงานที่ชัดเจน ขาดการรายงานสภาพการจ้างงานและสิ่งแวดล้อม ค่าปรับทั้งหมดรวมเป็นเงินจำนวน 8,399,150 บาท สำหรับในกรณีการใช้แรงงานเด็ก 33 คดีคือนั้นมี 22 คดีที่เกิดขึ้นในโรงงาน และตั้งค่าปรับตามพ.ร.บ.การคุ้มครองแรงงานเป็นจำนวนรวม 240,700 บาท อีก 11

คดีเป็นการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ในเรือประมง ตั้งค่าปรับไว้ 21,500 บาท ทั้งนี้ รัฐบาลไทยตระหนักว่า บทลงโทษต่อการใช้แรงงานเด็กนั้นยังไม่เพียงพอ จึงออกระเบียบใหม่ให้มีการลงโทษสูงสุดตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ปรับ 100,000 บาทต่อการละเมิดหนึ่งราย) โดยเริ่มบังคับใช้ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา

1.4 แรงงานไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.4.1 การจัดหาจัดจ้างแรงงานจากต่างประเทศผ่านข้อตกลงระหว่างรัฐ

เพื่อลดความเสี่ยงของแรงงานไทยไม่ให้เกิดเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จากการใช้บริการบริษัทจัดงานเถื่อน กระทรวงแรงงานได้เพิ่มข้อตกลงระหว่างรัฐ (Government to Government หรือ G-to-G) ให้รัฐดำเนินการจัดหาแรงงานเป็นทางเลือกสำหรับผู้หางานแทนนายหน้าค้าแรงงานผิดกฎหมาย ในการนี้ รัฐได้เปิดช่องทางสำหรับการไปทำงานในต่างประเทศอย่างถูกกฎหมาย มีประสิทธิภาพ เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า อีกทั้งยัง ลดความเสี่ยงที่จะถูกแสวงประโยชน์ในต่างประเทศ ประเทศที่ร่วมในข้อตกลง G-to-G ได้แก่ประเทศที่ได้รับการคัดสรรว่ามีชื่อเสียงด้านการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างยุติธรรม และมีกลไกการคุ้มครองแรงงานที่ดี เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น อิสราเอล เป็นต้น

แรงงานไทยจำนวน 10,777 คนได้รับการอำนวยความสะดวกให้ได้ทำงานในประเทศที่กระทรวงแรงงาน แนะนำ สามารถประหยัดรายจ่ายในกระบวนการจัดหาได้ถึง 2,057,916,696 บาท

ตารางที่ 23 จำนวนแรงงานไทยในต่างประเทศที่ได้รับการจัดหาจัดจ้างผ่านข้อตกลง G-to-G ข้อมูลเมื่อ 30 ธันวาคม พ.ศ.2558

	ประเทศปลายทาง	จำนวน (คน)	ค่าใช้จ่ายผ่าน หน่วยงานรัฐ ⁵² (บาท)	ค่าใช้จ่ายผ่าน นายหน้า ⁵³ (บาท)	จำนวนเงินที่ ประหยัดได้ (บาท)	จำนวนเงินที่ประหยัดได้ ทั้งหมด (บาท)
1.	อิสราเอล	4,971	75,000	300,000	225,000	1,118,475,000
2.	เกาหลีใต้	5,116	20,244	180,000	159,756	817,311,696
3.	ญี่ปุ่น	276	15,000	300,000	285,000	78,660,000
4.	ไต้หวัน	414	15,000	120,000	105,000	43,470,000
	จำนวนคนทั้งหมด	10,777	จำนวนเงินที่ประหยัดได้			2,057,916,696 (56,536,173 เหรียญสหรัฐ)

⁵² ค่าใช้จ่ายต่อคน หากรัฐเป็นผู้จัดหา

⁵³ ค่าใช้จ่ายต่อคน หากนายหน้าเอกชนเป็นผู้จัดหา

1.4.2 การจัดตั้งสำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ (สรต.)

ศูนย์บริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศทั้ง 10 แห่งตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ อุตรดิตถ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ เชียงราย ลำปาง สมุทรสาคร สุโขทัย และหนองคาย ศูนย์สรต.เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ บูรณาการกลุ่มผู้ให้บริการทั้งหมดเข้าด้วยกัน และลดความเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงโดยผู้ค้ามนุษย์เนื่องจากแรงงานสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นทั้งหมดได้เอง (เช่น การจัดการธุรกรรม การบริการสุขภาพ การจัดหางาน และ ขั้นตอนที่สำคัญอื่น ๆ ในการไปทำงานต่างประเทศ) นอกจากนี้ ศูนย์สรต. ยังสร้างหลักประกันว่าแรงงานไทยจะสามารถเข้าถึงข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับการทำงานในต่างประเทศได้โดยง่าย ระบบดังกล่าวเป็นการป้องกันการค้ามนุษย์ โดยจัดความจำเป็นในการแสวงหาความช่วยเหลือจากนายหน้า ค่าแรงงาน กิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกในการไปทำงานในต่างประเทศ ได้แก่

- การรับใบสมัคร และอำนวยความสะดวกต่อการเข้าทำงานหรือฝึกงานในต่างประเทศ
- การบันทึกข้อมูลแรงงานลงในฐานข้อมูล และจดทะเบียนผู้ที่ต้องการไปทำงานต่างประเทศ
- การจัดหางานในต่างประเทศโดยหน่วยงานรัฐ
- การประสานงานกับหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำหนังสือเดินทาง ตรวจสอบสุขภาพ และ

ตรวจประวัติบุคคล

- การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัยก่อนการเดินทาง

สิ่งพิมพ์และการรณรงค์ผลักดันนโยบาย ได้แก่

- การส่งเสริมการเข้าถึงศูนย์สรต.ระดับภูมิภาค
- การรณรงค์เพื่อการทำงานในต่างประเทศอย่างปลอดภัย
- การให้ข้อมูลแก่แรงงานที่กำลังหางานทำในต่างประเทศ นายหน้าจัดหางาน นายจ้าง และ

สาธารณชนระหว่างเดือนมกราคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2558 มีผู้เข้ามาใช้บริการจากศูนย์สรต. 52,264 คน และ 22,371 คนได้รับการจ้างงานในต่างประเทศ

1.4.3 การตรวจบริษัทจัดหางาน

1.4.3.1 ผู้ได้รับใบอนุญาตจัดหางานให้แก่แรงงานไทยในต่างประเทศ

เพื่อคุ้มครองแรงงานไทยโดยการจัดระเบียบบริษัทจัดหางานอย่างเข้มงวด มีการออกใบอนุญาตจัดหางานในต่างประเทศตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2528 ให้แก่บริษัทจัดหางานจำนวน 145 แห่ง ตามข้อกำหนดในพ.ร.บ.ดังกล่าว ผู้ถือใบอนุญาตจะต้องวางเงินประกันให้แก่รัฐจำนวน 5,000,000 บาท เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้หางานจะมีกองทุนสำหรับฟื้นฟูและเยียวยาในกรณีเกิดปัญหาฉุกเฉิน กรมการจัดหางานได้เพิ่มประสิทธิภาพของกลไกการรายงาน เช่น ดำเนินขั้นตอนการรับคำร้องจากผู้หางานแบบบูรณาการ ใช้กระบวนการสืบสวนและค้นหาข้อเท็จจริงจากแรงงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวบรวมหลักฐานและเขียนรายงานเพื่อฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้ละเมิดกฎหมาย เป็นต้น ข้อมูลต่อไปนี้แสดงให้เห็นจำนวนบริษัทจัดหางานที่มีได้ปฏิบัติตามพ.ร.บ.และได้รับการลงโทษ

ตารางที่ 24⁵⁴ : เปรียบเทียบจำนวนบริษัทจัดหางานที่ถูกลงโทษในปีพ.ศ. 2557 และ 2558

บทลงโทษ	จำนวนบริษัทจัดหางานที่ถูกลงโทษ ในปี 2557	จำนวนบริษัทจัดหางาน ที่ถูกลงโทษในปี 2558
ระงับใบอนุญาต ชั่วคราว	1	3
เพิกถอนใบอนุญาต	1	-
ดำเนินคดีอาญา	3	7

1.4.3.2 การฟ้องร้องดำเนินคดีต่อนายหน้าค้าแรงงานและบริษัทจัดหางานเถื่อน

คำร้องเรียนของแรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ และการตรวจนายหน้าค้าแรงงานกับบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้จดทะเบียนระหว่างเดือนมกราคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2558 ส่งผลให้เกิดการดำเนินคดีต่อนายหน้าเถื่อนทั้งหมดเป็นจำนวน 73 คดี

ตารางที่ 25⁵⁵ : นายหน้าค้าแรงงานที่ถูกดำเนินคดี ในปี พ.ศ. 2558

นายหน้าค้าแรงงานที่ถูกดำเนินคดี (คน)	จำนวนคดี	ผู้เสียหาย (แรงงานไทยที่ทำงานใน ต่างประเทศ)
68	73	287

บก.ปคม.ร่วมกับ สตช.รับผิดชอบการดำเนินคดี 46 คดี กองบังคับการกองปราบปรามรับผิดชอบอีก 25 คดี และสถานีตำรวจนครบาลรับผิดชอบ 2 คดีในข้อหาหลอกลวงผู้อื่นว่าจะสามารถหางานหรือสามารถส่งไปฝึกงานที่ต่างประเทศได้โดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน บทลงโทษภายใต้ พ.ร.บ. จัดหางานและ พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2528 คือ จำคุก 3 - 10 ปี ปรับ 60,000 - 200,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

1.4.4 เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงาน

1.4.4.1 การขอเพิ่มบุคลากรในการตรวจแรงงาน

เพื่อสร้างหลักประกันว่า จะไม่มีแรงงานตกเป็นผู้เสียหายแรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และสิทธิของแรงงานจะได้รับความคุ้มครองภายใต้ พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2531 และกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2557 จึงมีความจำเป็นต้องมีเจ้าพนักงานตรวจแรงงานเพื่อตรวจตราดูแลการบังคับใช้กฎหมาย แต่อุปสรรคที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือ จำนวนพนักงานตรวจแรงงานมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะติดตามตรวจสอบการคุ้มครองสิทธิแรงงานได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง

⁵⁴ ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2558

⁵⁵ ข้อมูล ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2558

กระทรวงแรงงานจึงมุ่งที่จะเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานที่มีศักยภาพในการระบุและส่งต่อกรณีการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ได้อย่างสอดคล้องกับมาตรฐานองค์การแรงงานระหว่างประเทศ โดยมุ่งเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานภายใต้กรมการจัดหางาน รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพของพนักงานดังกล่าวให้สามารถระบุกรณีที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นการค้ามนุษย์และส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เหมาะสมได้⁵⁶

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีพนักงานตรวจแรงงานทั้งหมดจำนวน 821 คน ตามมาตรฐานของ ILO กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจแรงงาน 1 คนต่อแรงงาน 15,000 คน ซึ่งหมายความว่าประเทศไทยควรต้องมีพนักงานตรวจแรงงานทั้งหมดเป็นจำนวน 1,482 คน ดังนั้น กระทรวงแรงงาน จึงต้องการพนักงานตรวจแรงงาน 894 คนเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ILO ในขณะที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ขอเพิ่มอัตราพนักงานตรวจแรงงานอีก 419 คน ทั้งนี้ กรมการจัดหางานมีพนักงานตรวจแรงงานที่มีอำนาจหน้าที่ภายใต้ พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 อยู่จำนวน 471 คน

ล่าสุด กระทรวงแรงงานยื่นขอเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงาน 419 คนจากคณะรัฐมนตรี และได้รับการอนุมัติโดยหลักการเป็น 286 คน ซึ่งประกอบไปด้วย 128 คนภายใต้กรมการจัดหางาน 128 คนภายใต้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และอีก 30 คนภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

นอกจากนี้ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีศักยภาพในบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป รัฐบาลจึงให้มีการประสานความร่วมมือจากหลายฝ่าย รวมถึงจากกระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ศปผ.สตช. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมประมง เป็นต้น เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเหล่านี้ได้เข้ารับการฝึกอบรมและรับคู่มือในการตรวจแรงงานตามพ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ล่าสุด รัฐบาลจึงมีเจ้าหน้าที่ในหน่วยเฉพาะกิจที่มีภารกิจภายใต้พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จำนวน 316 คน และอีก 253 คนทำงานภายใต้กรอบพ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

ตารางที่ 26 : จำนวนพนักงานตรวจแรงงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและกรมการจัดหางาน

จำนวนพนักงานตรวจแรงงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน		รวม
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	จากหน่วยงานอื่น	
821	324	1,145

จำนวนพนักงานตรวจแรงงานของกรมการจัดหางาน		รวม
กรมการจัดหางาน	จากหน่วยงานอื่น	
471	253	724

⁵⁶ เดิมที มีเพียงเจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเท่านั้น ที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพในการตรวจสอบสถานประกอบการกรณีการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน หากเสริมสร้างศักยภาพพนักงานตรวจของกรมการจัดหางาน รัฐบาลจะสามารถเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีศักยภาพในแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้มากขึ้น

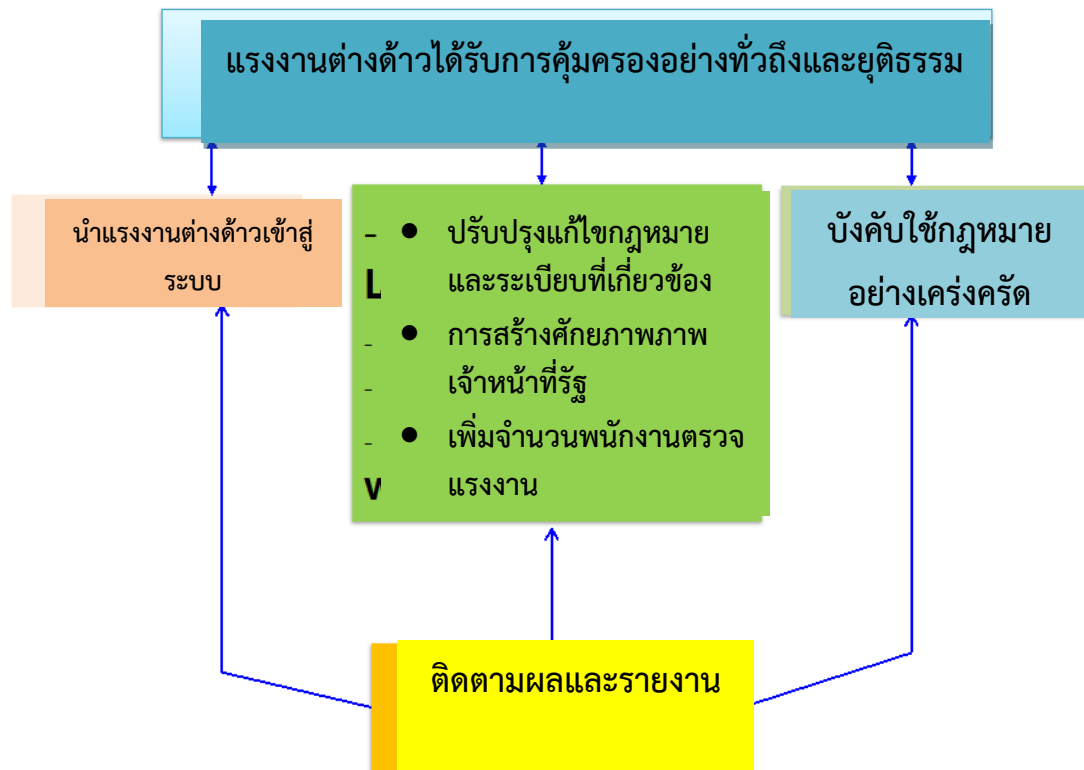
1.4.4.2 การสร้างศักยภาพพนักงานตรวจแรงงาน

พนักงานตรวจแรงงานได้รับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นแรงงานบังคับ และแรงงานขัดหนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานร่วมกับศปมผ.และ ILO พัฒนาหลักสูตร "หลักสูตรฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการตรวจแรงงานในสถานประกอบการประเภทกลุ่มเสี่ยง" " สำหรับการฝึกอบรมให้พนักงานตรวจแรงงานมีความรู้เฉพาะทางในการเข้าตรวจสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยง มีการจัดการอบรมหลักสูตรนี้แก่เจ้าหน้าที่จากศปมผ. กระทรวงแรงงาน กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมประมง กรมเจ้าท่า และกรมศุลกากร 94 คน และจะมีการจัดการอบรมขึ้นอีก 4 ครั้งในปีต่อไปสำหรับผู้เข้าร่วมอีก 185 คน

นอกจากนี้ กระทรวงแรงงาน ยังร่วมกับ ILO ริเริ่มโครงการ "ต่อต้านรูปแบบการทำงานที่ไม่เป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล" เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกบังคับใช้กฎหมาย และปรับปรุงมาตรฐานนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปสัตว์น้ำ และเพื่อเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐและพนักงานตรวจแรงงานในการระบุและดำเนินการกับปัญหาการค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิแรงงานในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล ปัจจุบันโครงการอยู่ในขั้นตอนการวางแผนงาน ซึ่งรวมถึงงานส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการสังคม และการช่วยเหลือผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิแรงงานด้วย

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ร่วมกับ ILO ศปมผ. กองบังคับการตำรวจน้ำ และกรมประมง จัดการฝึกอบรมสร้างศักยภาพให้แก่พนักงานตรวจแรงงานจำนวน 57 คน โดยจะมีการอบรมเพิ่มให้แก่พนักงานตรวจแรงงานอีก 65 คน ในปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 แผนภูมิที่ 8 แสดงกรอบการแก้ไขปัญหาของกระทรวงแรงงาน ในประเด็นแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

แผนภูมิที่ 8 : กรอบการแก้ไขปัญหของกระทรวงแรงงาน

1.5 การควบคุมดูแลชายแดน

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) ในฐานะที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการควบคุมช่องทางเข้าเมืองทั่วประเทศ จึงมีบทบาทที่สำคัญในการต่อต้านการค้ามนุษย์ สตม. รับผิดชอบด้านตรวจคนเข้าเมือง 120 ด่าน ซึ่งเป็นด่านทางภาคพื้นดิน 37 ด่าน ท่าเรือ 54 แห่ง และท่าอากาศยานอีก 29 แห่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การป้องกันไม่ให้แรงงานทั้งที่ย้ายถิ่นแบบถูกต้องตามกฎหมายและไม่มีเอกสารตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์

สตช. ร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) พม. ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ภายใต้ DSI หน่วยงานสหประชาชาติ (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง UNODC) และองค์กรภาคประชาสังคมอีกหลายองค์กรในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่งานควบคุมการเข้าออกเมืองตามชายแดน เพื่อป้องกันการข้ามแดนของผู้ค้ามนุษย์และผู้ต้องสงสัย รวมถึงบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์

ยุทธศาสตร์การป้องกันดังกล่าว รวมถึง การสร้างความตระหนักรู้แก่แรงงานต่างด้าวผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และการฝึกอบรม การตรวจตรา คัดแยก และ/หรือสัมภาษณ์ผู้ที่มีได้ถือสัญชาติไทยที่เดินทางข้ามแดนซึ่งมีเหตุให้สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ หรือบุคคลเปราะบางที่อาจตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ ในปี พ.ศ. 2558 บุคคลที่ได้รับการสัมภาษณ์ ณ ช่องทางเข้าเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 27 : จำนวนบุคคลที่ได้รับการสัมภาษณ์ที่ช่องทางเข้าประเทศ จำแนกตามสัญชาติ⁵⁷

ปี	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	อื่น ๆ	รวม
2557 (เมษายน-ธันวาคม)	865	4,559	17,657	1,145	1,110	25,336
2558 (มกราคม-ธันวาคม)	16,481	21,010	30,351	1,294	6,521	108,093

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการป้องกันไม่ให้เด็กหรือผู้เยาว์จากประเทศเพื่อนบ้านตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ ผู้เข้าเมืองที่ตกอยู่ในความเสี่ยงส่วนใหญ่เป็นเด็กหรือผู้เยาว์ และจะถูกปฏิเสธมิให้เดินทางเข้าราชอาณาจักรหลังจากที่เจ้าหน้าที่ตรวจ คัดแยกด้วยกระบวนการสัมภาษณ์ที่ชายแดน

ด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน สตม.ได้จัดตั้งฝ่ายคัดกรองบุคคลที่เสี่ยงต่อการเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ (สตรีและเด็ก) ในด้านตรวจคนเข้าเมือง 16 จังหวัด⁵⁸ โดยมีการคัดกรองทั้งผู้ถูกส่งกลับและผู้ที่จะประสงค์เดินทางเข้าเมืองอย่างเข้มงวด ด้วยเครื่องมือคัดแยกผู้เสียหายการค้ามนุษย์ จำนวนผู้ประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศกลุ่มเสี่ยงที่ถูกปฏิเสธการเข้าเมือง แสดงไว้ในตารางที่ 28 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28⁵⁹ : ผู้ประสงค์จะเข้าประเทศกลุ่มเสี่ยงที่ถูกปฏิเสธการเข้าเมืองในปีพ.ศ. 2558

เดือน	ประเทศต้นทาง					รวม
	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	อื่น ๆ	
มกราคม	2	35	1	4	-	42
กุมภาพันธ์	-	114	-	6	1	121
มีนาคม	6	79	-	43	1	129
เมษายน	-	81	-	77	-	158
พฤษภาคม	5	115	-	3	-	123
มิถุนายน	18	91	-	-	-	109
กรกฎาคม	7	52	1	40	63	109

⁵⁷ ข้อมูล ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559

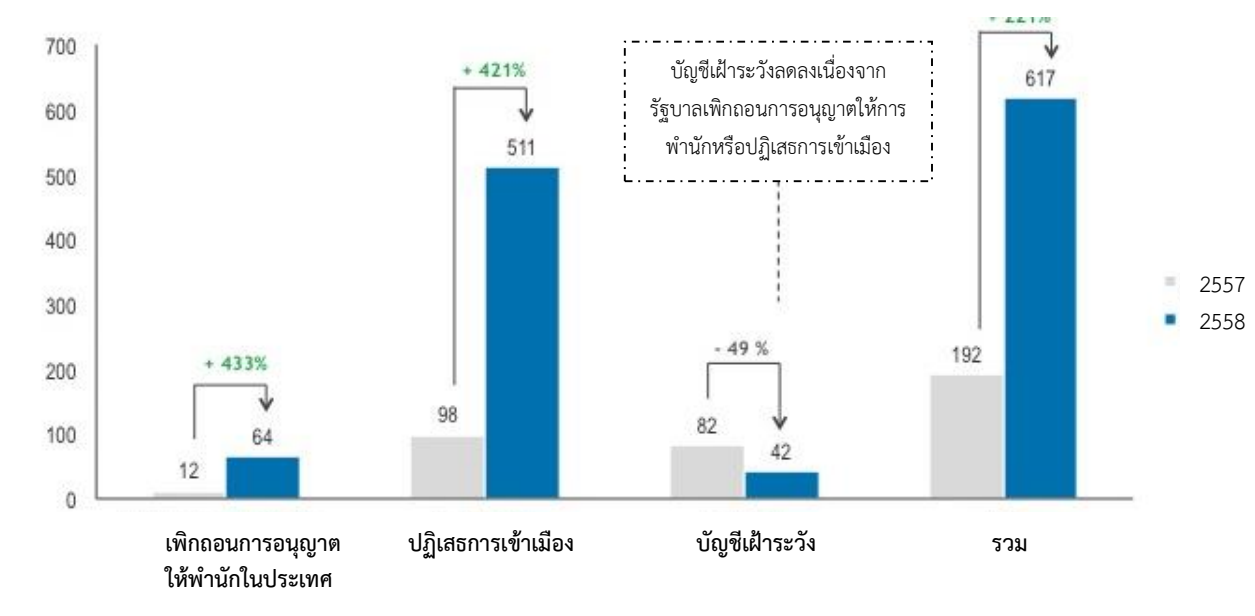
⁵⁸ หนองคาย มุกดาหาร อุบลราชธานี นครพนม บึงกาฬ เลย ศรีสะเกษ ตาก เชียงราย สระแก้ว กาญจนบุรี จันทบุรี ระนอง สงขลา สตูล และด่านตรวจคนเข้าเมืองอีก 3 แห่งที่กาบเชิง เชียงแสน และป่าดงเบขาร์

⁵⁹ ข้อมูล ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559

เดือน	ประเทศต้นทาง					รวม
	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	อื่น ๆ	
สิงหาคม	--	68	1	17	69	155
กันยายน	15	218	--	4	42	279
ตุลาคม	-	101	1	7	50	159
พฤศจิกายน	10	119	2	14	34	179
ธันวาคม	5	220	-	17	44	286
รวม	68	1,293	6	232	304	1,903

สทม. ยังมีรายละเอียดของบุคคลที่อยู่ในบัญชีดำ บัญชีเฝ้าระวัง และผู้ที่มีหมายจับในมือข้อมูลดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ในการคัดกรองคนต่างชาติที่เดินทางเข้าและออกประเทศ จำนวนผู้ต้องสงสัยทั้งหมดที่ถูกปฏิเสธการเข้าประเทศ เพิกถอนการอนุญาตให้พำนักในประเทศ และอยู่ในบัญชีเฝ้าระวังของรัฐนั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากภายในเวลา 1 ปี ตามที่แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 9 โดยบุคคลในบัญชีเฝ้าระวังเป็นกลุ่มเดียวที่มีจำนวนลดลง สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของรัฐบาลและการตัดสินใจอันมีประสิทธิภาพมากขึ้นว่าผู้ต้องสงสัยรายใดควรถูกปฏิเสธการเข้าเมือง แทนที่จะเพียงบรรจุรายชื่อไว้ในบัญชีเฝ้าระวัง

แผนภูมิที่ 9⁶⁰: ปฏิบัติการต่อคนต่างชาติที่ต้องสงสัยหรือเป็นผู้กระทำผิดในคดีทางเพศตามฐานข้อมูล

⁶⁰ ข้อมูล ณ วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559

2. มาตรการสำคัญในการลดความเปราะบางของกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

2.1 มาตรการป้องกันเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก

ตามที่ได้กล่าวไว้ภายใต้หัวข้อ "นโยบาย" ของรายงานฉบับนี้ว่า รายงาน 2558 Finding on the Worst Forms of Child Labor ของกระทรวงแรงงานสหรัฐฯ ได้ระบุว่า ประเทศไทยเป็น 1 ใน 13 ประเทศจากทั้งหมด 140 ประเทศที่มีความก้าวหน้าในงานด้านการจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็กอย่างเด่นชัด นอกจากการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายว่าด้วยการห้ามจ้างงานผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่า 18 ปีในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำแล้ว รัฐบาลยังได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำ การสำรวจการใช้แรงงานเด็กเพื่อเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กที่ทำงานอยู่ทั่วประเทศ

2.1.1 การสำรวจการใช้แรงงานเด็กระดับชาติ

ในปี พ.ศ. 2558 กระทรวงแรงงานและสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำแนวทางการสำรวจ เพื่อแสดงให้เห็นสถานการณ์ของเด็กที่ทำงานอยู่ในงานหลายประเภท โดยกระบวนการเก็บข้อมูลเริ่มต้นขึ้น ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 และคาดว่าจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559

การสำรวจการใช้แรงงานเด็กนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำแบบสอบถามสำหรับเด็กที่อยู่ภาคอุตสาหกรรมย่อย/น้ำตาล และทำการสำรวจนาร่องใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559
2. สำรวจเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมย่อย/น้ำตาล ในระหว่างปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม พ.ศ. 2559 และทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2559 โดยได้รับการ สนับสนุนทางวิชาการจาก ILO
3. จัดตั้งระบบการสำรวจการใช้แรงงานเด็กทั่วประเทศร่วมกับ ILO โดยเริ่มต้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2559

2.1.2 การสร้างหลักประกันว่าจะไม่มีแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมย่อย/น้ำตาล

รัฐบาลไทยได้จัดทำ การสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลในโรงงานและสถานประกอบการในอุตสาหกรรมย่อย/ น้ำตาล เพื่อสร้างความมั่นใจว่าไม่มีเด็กถูกใช้แรงงานในอุตสาหกรรมดังกล่าว กระทรวงแรงงาน ร่วมกับสำนักงาน สถิติแห่งชาติมีแผนปฏิบัติการที่จะสำรวจเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมย่อย/น้ำตาลใน 47 จังหวัด ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2559 ข้อมูลจากการสำรวจจะนำมาแสดงไว้ในรายงานที่จะส่งให้แก่กระทรวงแรงงาน สหรัฐฯ เพื่อยื่นขอการเพิกถอนอุตสาหกรรมย่อย/น้ำตาลออกจากบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีการใช้แรงงานเด็ก หรือ แรงงานบังคับ (TVPR List)

2.1.3 บริการสายด่วนพร้อมล่ามสำหรับแรงงานต่างด้าว

กระทรวงแรงงานจัดตั้งบริการสายด่วน (hotline) เพื่อสนับสนุนกลไกรับคำร้องของกระทรวงฯ สายด่วน 1546 จัดตั้งขึ้นสำหรับแรงงานต่างด้าวที่พูดภาษาอังกฤษและแรงงานต่างด้าวจากเมียนมาและ กัมพูชา โดยให้คำปรึกษาทางกฎหมายด้วยล่าม 3 ภาษา คือ อังกฤษ พม่าและกัมพูชา ในปีพ.ศ. 2558 มีการร้องเรียน 30 ครั้งผ่านบริการสายด่วน 1546 ดังต่อไปนี้

- ไม่ได้รับอนุญาตให้หยุดพักผ่อนประจำปี 1 กรณี
- ต้องทำงานยาวนานเกินระยะเวลาทำงานปกติ 1 กรณี
- นายจ้างปฏิเสธไม่จ่ายค่าแรงล่วงหน้า 2 กรณี

- ไม่ได้รับอนุญาตให้หยุดงานในวันหยุดประจำชาติ 3 กรณี
- ได้รับค่าแรงต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ 4 กรณี
- ได้รับค่าแรงประจำเดือนล่าช้า 5 กรณี
- ไม่มีระเบียบของสถานที่ทำงาน 1 กรณี
- ร้องเรียนมากกว่า 1 ประเด็น (เช่น ไม่อนุญาตให้ลาป่วย, ถูกตัดค่าแรง, ไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน

เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน) 13 กรณี

ทั้งนี้ สายด่วน 1546 จัดลามาไว้ 21 คนสำหรับการบริการใน 18 จังหวัดที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ได้แก่ กรุงเทพฯ ตาก ปัตตานี ภูเก็ต ระนอง ระยอง สงขลา สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี ชุมพร กาญจนบุรี เชียงราย ตราด นครปฐม นราธิวาส มุกดาหาร สระแก้ว และหนองคาย

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 สายด่วน 1694 ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยกรมการจัดหางาน เมื่อปี พ.ศ. 2557 สำหรับแรงงานไทยและนายจ้างที่ต้องการปรึกษาปัญหา ได้รับการปรับปรุงใหม่ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของแรงงานต่างด้าวจาก 4 ประเทศเพื่อนบ้าน คือเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนามได้ด้วย สายด่วนนี้ให้บริการตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับการจ้างงานในประเทศและต่างประเทศ การคุ้มครองผู้หางาน และให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ การรับงานมาทำที่บ้าน การจ้างแรงงานต่างชาติ รวมถึงรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ สายด่วน 1694 จัดลามาไว้จำนวน 6 คน คือล่ามภาษาอังกฤษ 2 คน กัมพูชา 2 คน และเมียนมา 2 คน ในปีพ.ศ. 2558 สายด่วน 1694 ได้รับกรณีร้องทุกข์ 42 กรณี และได้ส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สตช. พม. และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ตารางที่ 29 : จำนวนผู้ใช้บริการสายด่วน (คน) จำแนกตามสัญชาติ

สัญชาติของผู้ใช้บริการ	สายด่วน 1546 เพื่อการคุ้มครองแรงงาน สายด่วน 1694 ของกรมการจัดหางาน (เริ่มให้บริการในเดือนกรกฎาคม 2558)
เมียนมา	9,967
ลาว	4,381
กัมพูชา	10,711
เวียดนาม	2
ชาวต่างชาติไม่ทราบสัญชาติที่พูด ภาษาอังกฤษ	950
ไทย	79,494
รวม	105,505

2.2 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก (ศสต.)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก (ศสต.) ขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับงานต่อต้านการค้ามนุษย์ และลดความเปราะบางของเด็กและสตรีจากการตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ สำนักงานใหญ่ของ ศสต. ตั้งอยู่ในสำนักงานกระทรวงที่กรุงเทพฯ และยังมีสำนักงานภูมิภาคอยู่ในพมจ. ทุกจังหวัด ศสต. เป็นศูนย์ประสานงานที่เก็บข้อมูลเด็กและสตรีที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในอนาคต ศสต. มีแผนการจะเพิ่มภารกิจในการบริหารจัดการข้อมูลเด็กและสตรีทุกรายที่ได้รับการคุ้มครองจากพม.

การดำเนินการของศสต. ทั้งในส่วนกลางและระดับจังหวัด ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมได้แก่ การปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การเพิ่มจำนวนล่าม การเพิ่มจำนวนพนักงานสอบสวนหญิง การปรับปรุง MOU และเสริมสร้าง ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน การปรับปรุงมาตรฐานของบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้เสียหายการค้ามนุษย์ และการป้องกันมิให้บุคคลที่อยู่ในความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์เดินทางเข้าประเทศ (รายละเอียดอยู่ภายใต้หัวข้อ "การคุ้มครอง" ในรายงานฉบับนี้)

2.2.1 การสร้างความตระหนักต่อสื่อมวลชน

ศสต. จัดการสัมมนาเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่สื่อมวลชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และการแสวงประโยชน์หลากหลายรูปแบบ เช่น การบังคับให้เด็กขอทาน การค้ามนุษย์เข้าสู่บริการ ทางเพศ และแรงงานต่างด้าวที่เป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการสัมมนา คือเพื่อให้สาธารณชนมีความตระหนักและเข้าใจในปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มากขึ้นผ่านการนำเสนอของสื่อ และเพื่อให้สื่อมวลชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันการค้ามนุษย์ด้วยการติดตามตรวจสอบเบาะแสของการเกิดเหตุค้ามนุษย์ การสัมมนาดังกล่าวจัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 110 คน

2.3 มาตรการป้องกันเพื่อขจัดสื่อลามกอนาจารเด็ก

2.3.1 การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพื่อเพิ่มความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก

พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 เพิ่มความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก กำหนดนิยามเฉพาะอันครอบคลุมของสื่อลามกอนาจารเด็ก และกำหนดโทษทางอาญาต่อการกระทำที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมถึงการมีสื่อดังกล่าวไว้ในครอบครอง นับแต่ที่กฎหมายมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ได้มีการตั้งข้อหาดำเนินคดี 2 คดี โดยหน่วยเฉพาะกิจด้านอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็ก (Internet crimes Against Children หรือ ICAC) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

2.3.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนสื่อลามกอนาจารเด็ก

คดีแรกเป็นคดีที่หน่วยตำรวจกลางออสเตรเลีย (Australia Federal Police หรือ AFP) ขอให้ DSI สืบสวนหาตัวชาวออสเตรเลียที่เคยล่วงละเมิดเด็กและเคยถูกจำคุกในอินโดนีเซียก่อนที่จะถูกเนรเทศกลับออสเตรเลีย และต่อมาได้เดินทางมาทำงานเป็นครูอยู่ในจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยทาง DSI ICAC สตช. สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) ได้เฝ้าดูบุคคลดังกล่าวอยู่หลายวันก่อนจะกระทำการจับกุม และดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำขอของรัฐบาลออสเตรเลีย

อีกคดีหนึ่ง เป็นคดีที่หน่วยสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations หรือ HSI) สหรัฐฯ ได้ประสานความร่วมมือกับ DSI ICAC สตช. และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 เพื่อจับกุม ชายชาวอเมริกันวัย 67 ปีในจังหวัดเชียงใหม่ หลังจากที่สืบทราบข้อมูลว่าชายดังกล่าวได้กระทำการอนาจารต่อ เด็กชาย และเผยแพร่ภาพเปลือยของเด็กเหล่านั้นทางเฟซบุ๊ก ในการจับกุม ทางกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 ได้พบภาพของผู้เสียหายใน คอมพิวเตอร์ของผู้ต้องสงสัย ล่าสุดเจ้าหน้าที่ตำรวจกำลังอยู่ในระหว่างสัมภาษณ์ผู้เสียหาย เพื่อทำสำนวนคดี โดย ผู้ต้องสงสัยอาจถูกตั้งข้อหาทั้งในการครอบครองและผลิตสื่อลามกอนาจารเด็ก และการกระทำความผิด พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 HSI ได้ประสานงานกับ DSI ในอีกคดีหนึ่ง เนื่องจากศูนย์เพื่อเด็กหาย และเด็กที่ถูกแสวงประโยชน์แห่งชาติ (National Center for Missing and Exploited Children หรือ NCMEC) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนสหรัฐฯ ที่รณรงค์ต่อต้านการละเมิดทางเพศและการค้าเด็ก ได้ติดตามการเผยแพร่สื่อลามก อนาจารของเด็กรายหนึ่งและพบว่ามาจาก IP address ของนักวิชาการทางพุทธศาสนาซึ่งเชื่อว่าพักอาศัยอยู่ใน ประเทศไทย ทาง DSI ICAC สตช. และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 จึงได้สืบสวนจนพบตัวผู้ต้องสงสัยที่จังหวัด เชียงใหม่ หลังจากที่ได้ขอหมายจับจากศาลแล้ว ปอท. ตม. และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ (สพฐ.ตร.) จึงได้ เข้าบุกจับตัว และกู้ข้อมูลภาพอนาจารเด็กซึ่งถ่ายโดยผู้ต้องสงสัยและอัปโหลดจากแหล่งอื่นได้จากคอมพิวเตอร์ ส่วนตัวของผู้ต้องสงสัยในที่พัก ทั้งนี้ ผู้เสียหายบางรายในภาพเป็นเด็กที่อาศัยในแถบใกล้เคียงนั่นเอง ผู้ต้องสงสัย ถูกตั้งข้อหาครอบครองและเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 และพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ คดีดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสหราชอาณาจักรเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์

2.4 มาตรการป้องกันการค้าเด็กเพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศ

กระทรวงมหาดไทย (มท.) จัดตั้งชุดเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด 76 ชุดและในระดับอำเภอ 878 ชุด ชุดเฉพาะกิจดังกล่าวมีหน้าที่ปราบปรามการค้าเด็กเพื่อการแสวงประโยชน์ทาง เพศ ซึ่งการกระทำผิดด้านนี้มักพบในร้านอาหารและร้านคาราโอเกะ ในปี พ.ศ. 2558 ชุดเฉพาะกิจได้ดำเนินการ จับกุมผู้ต้องสงสัยถึง 18 ครั้งใน 12 จังหวัด⁶¹ และมีการตั้งข้อหากับผู้ต้องสงสัย 30 คน ซึ่งได้แก่เจ้าของธุรกิจ ผู้จัดการ และนายหน้าที่จัดหาเด็กมาเพื่อการบริการทางเพศ ล่าสุดมีการดำเนินคดีต่อผู้ต้องสงสัยจำนวน 3 คดี ในขณะที่อีก 15 คดีกำลังอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมปฏิบัติการของชุดเฉพาะกิจนี้ส่งผลให้ผู้ว่า ราชการจังหวัดจึงสั่งปิดธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ไปจำนวนหนึ่ง และสามารถช่วยเหลือคุ้มครอง ผู้เสียหายที่เป็นเด็กจำนวน 32 คน จำแนกตามสัญชาติได้ดังนี้

⁶¹ พังงา อุดรธานี ปทุมธานี กรุงเทพฯ นครปฐม สุพรรณบุรี หนองคาย ชุมพร สงขลา กาญจนบุรี อุบลราชธานี

ตารางที่ 30 : เด็กที่ถูกค้าเพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศที่ได้รับการช่วยเหลือ

สัญชาติ	จำนวน
ลาว	14
กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่	5
พม่า	6
ไทย	7
รวม	32

2.4.1 กลไกร้องเรียนของศูนย์ดำรงธรรม

ศูนย์ดำรงธรรมได้รับการจัดตั้งขึ้นภายใต้กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ. 2547 ต่อมา ในปี พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เพิ่มศักยภาพและทรัพยากรของศูนย์ให้เป็นหน่วยงานแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การฉ้อราษฎร์บังหลวง การคุ้มครองเด็ก การแสวงประโยชน์รูปแบบต่าง ๆ และการค้ามนุษย์ ผู้รับผิดชอบในศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดได้แก่ข้าราชการภายใต้กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนในระดับอำเภอได้แก่ นายอำเภอ รองนายอำเภอ ผู้ช่วยนายอำเภอ เป็นต้น เมื่อมีการร้องเรียนมายังศูนย์ดำรงธรรม เจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจะพิจารณาและส่งต่อไปแก่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกระทรวงแรงงาน เป็นต้น

2.4.2 การตรวจธุรกิจที่มีความเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศ

ในปีงบประมาณ 2558 กระทรวงมหาดไทยได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 6 ล้านบาทสำหรับงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเน้นที่การสร้างศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัดและอำเภอ เช่น นายอำเภอ ฯลฯ และในปีงบประมาณ 2559 (เริ่มต้นตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558) งบประมาณได้เพิ่มขึ้นเป็น 19,103,900 บาท หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 218 มีการจัดสรรงบประมาณจำนวน 8,043,900 บาท ใช้ในการจัดตั้งและดำเนินงานของชุดเฉพาะกิจดังที่ได้กล่าวมา และอีก 11,060,000 บาทในการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐ และเนื่องจากการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศแอบแฝงอยู่ในธุรกิจบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ บาร์ และสถานบันเทิงต่าง ๆ มท. จึงสั่งให้มีการเข้าตรวจการประกอบการธุรกิจที่อาจเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ดังกล่าวนี้อย่างเข้มงวดทั่วประเทศ ซึ่งหากพบว่าการละเมิดกฎหมาย ก็จะมีคำสั่งให้หยุดประกอบการและเพิกถอนใบอนุญาต

ตารางที่ 31 : ผลของการเข้าตรวจธุรกิจที่มีความเสี่ยงโดยกระทรวงมหาดไทย ปีพ.ศ. 2558

การดำเนินการ	สถานบันเทิง	ร้านเหล้า	ธุรกิจเสี่ยงอื่น ๆ	รวม
จำนวนธุรกิจทั้งหมดที่ได้รับ การตรวจ	18,254	77,363	47,128	142,745
จำนวนธุรกิจที่ถูกกฎหมาย	18,240	76,829	46,918	141,987
การสั่งปิดภายใต้อำนาจ ของคสช.	-	140	-	140
การดำเนินคดี	-	391	210	601
การระงับใบอนุญาตชั่วคราว	12	1	-	13
การเพิกถอนใบอนุญาต	2	2	-	4

2.5 มาตรการป้องกันเพื่อจัดการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงแรงงาน ในการดำเนินมาตรการจัดการท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็กใน 30 จังหวัดท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยกระทรวงการท่องเที่ยวฯ จัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างมาตรการป้องกันการแสวงประโยชน์จากเด็กและการคุ้มครองเด็กในเครือข่ายการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่รัฐ ภาครัฐกิจเอกชน และองค์กรเอกชน ในปี พ.ศ. 2558 มีการจัดการฝึกอบรม 4 ครั้ง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมจำนวน 647 คน และยังมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการท่องเที่ยวทางเพศซึ่งมีเด็ก ๆ เข้าร่วมในแต่ละกิจกรรม เป็นจำนวน 1,000 คน นอกจากนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยังรับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบมัคคุเทศก์ที่ไม่ได้จดทะเบียนกับรัฐ เพื่อลดโอกาสการแสวงประโยชน์ทางเพศในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีกด้วย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดการสัมมนาเรื่องปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและการแสวงประโยชน์ทางเพศในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 200 คนจากจังหวัดสมุทรสาคร น่าน บุรีรัมย์ และชุมพร เป็นต้น ทั้งนี้ เครือข่ายดังกล่าวมีการแจกจ่ายสื่อเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่นักท่องเที่ยวและภาครัฐกิจเอกชนในจังหวัดต่อไป

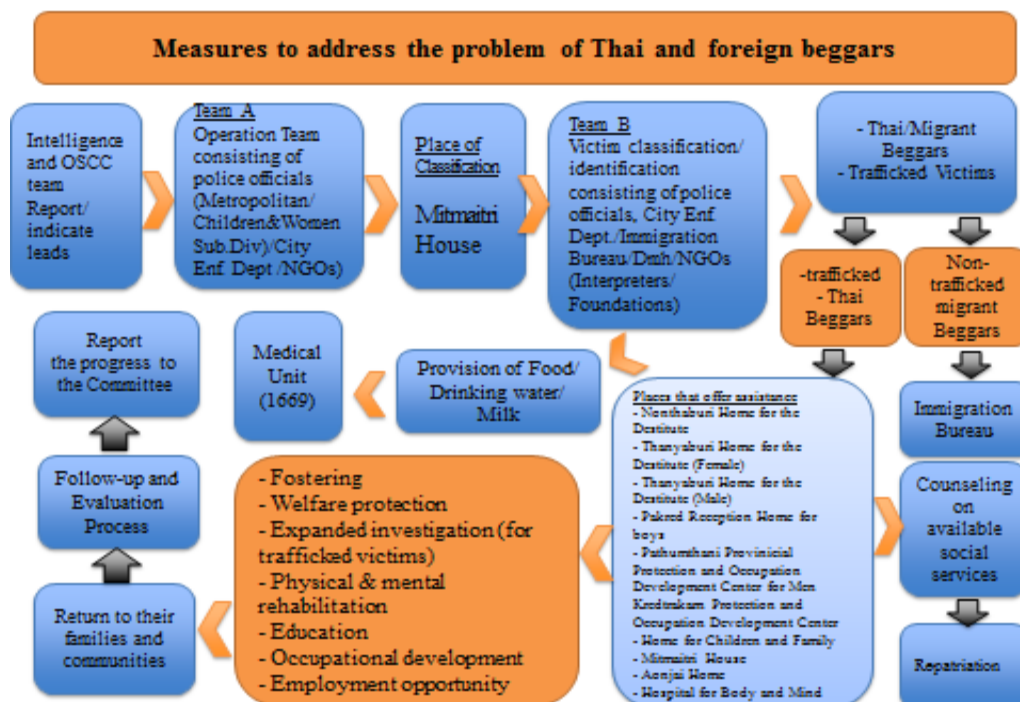
ในปี พ.ศ. 2558 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวได้รายงานต่อ สตช. ถึงการกระทำผิดที่อาจเกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ทางเพศ 18 กรณี

3. การบูรณาการความพยายามในการจัดปัญหาคนขอทาน

3.1 การควบคุมและจัดระเบียบคนขอทาน

เพื่อแก้ไขปัญหาคนขอทาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดตั้งฝ่ายงานเฉพาะกิจซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยปฏิบัติการ 3 หน่วย คือ หน่วยการข่าวซึ่งมีการเก็บข้อมูลกรณีการบังคับขู่ข่มขู่ หน่วยปฏิบัติการในพื้นที่เฉพาะ และหน่วยปฏิบัติการที่มีเจ้าหน้าที่คัดแยกผู้เสียหายการบังคับขู่ข่มขู่จากกระทรวง

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก่อนที่จะส่งต่อให้แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งต่อต่อผู้เสียหายและผู้ที่ไม่ใช่ผู้เสียหายแล้วแต่กรณี

นับแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 การจัดระเบียบคนขอทานได้ครอบคลุมขอทานจำนวน 3,648 คน ซึ่งแบ่งเป็นขอทานไทย 2,410 คนและต่างชาติ 1,238 คน ในการดำเนินการดังกล่าวยังไม่พบกรณีที่เป็นการค้ามนุษย์ หลังจากมีการคัดแยกและช่วยเหลือคนขอทานได้แล้ว ขอทานเหล่านี้ได้รับการส่งตัวไปยังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งซึ่งตั้งอยู่ทั่วประเทศ ทีมสหวิชาชีพได้เข้าสัมภาษณ์และวิเคราะห์ความต้องการเป็นรายกรณี เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคล (Individualized Rehabilitation Program หรือ IRP) ให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล ตัวอย่างที่โดดเด่นของ IRP คือ "ต้นแบบธัญบุรี" ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นโดยเน้นทั้งการฟื้นฟูสุขภาพจิต กาย และสังคม รวมถึงส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการมีโอกาสดังอาชีพต่อไป วัตถุประสงค์ของกระบวนการฟื้นฟูดังกล่าวคือ เพื่อสร้างหลักประกันว่าบุคคลจะสามารถพึ่งตนเองได้ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน และเป็นการป้องกันมิให้กลับไปเป็นขอทานอีก

นอกจากนี้ เพื่อแก้ปัญหาการบังคับขอทานและการขอทานในระยะยาว รัฐบาลไทยยังอยู่ในระหว่างการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ขอทาน พ.ศ. 2484 โดยกฎหมายดังกล่าวกำลังอยู่ในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ได้ราวเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันว่า บุคคลที่บังคับ จำง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นขอทาน จะได้รับโทษหนักขึ้นหากเป็นการกระทำกับเด็ก คนชรา ผู้ป่วย ผู้พิการ หรือหญิงมีครรภ์ รวมถึงหากเป็นการจัดการให้บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไปเป็นคนขอทาน หรือหากมีการซื้อตัวผู้เป็นขอทานจากนอกประเทศไทย นอกจากนี้ กฎหมายใหม่ยังกำหนดให้คนขอทานได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพจากรัฐ

4. การรับรองสัญชาติไทยให้แก่สมาชิกของชนกลุ่มน้อย คนไร้สัญชาติ และบุคคลบนพื้นที่สูง

เนื่องจากบุคคลที่ไร้สัญชาติไทยเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกค้ามนุษย์ หนึ่งในมาตรการป้องกัน คือการลดความเปราะบางของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ บุคคลไร้รัฐ และบุคคลบนพื้นที่สูง มท. จึงได้ให้อำนาจนายอำเภอสามารถเร่งรัดกระบวนการรับรองสัญชาติได้โดยไม่ต้องรอการขออนุมัติจากกระทรวง (ดูตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 : จำนวนบุคคลไร้สัญชาติที่ได้รับการรับรองสัญชาติโดยกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2556-2558

ปี	2556	2557	2558	รวม
จำนวนบุคคลไร้รัฐที่ได้รับการรับรองสัญชาติ (คน)	6,983	5,667	8,038	20,688

ในระหว่างเดือนมกราคม - พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 มีบุคคลไร้รัฐได้รับการรับรองสัญชาติไทยจำนวน 8,038 คน ในขณะที่ในปี 2557 มีเพียง 5,667 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 42 หรือ 2,371 คน กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ บุคคลไร้รัฐ และประชากรบนพื้นที่สูงสามารถเข้าถึงสิทธิและสถานะทางกฎหมายได้รวดเร็วขึ้น

5. ด้านความร่วมมือ (Partnership)

ดังที่กล่าวไว้ในมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายคุ้มครองเหยื่อค้ามนุษย์และตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การประสานความร่วมมือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประเทศไทยในความพยายามแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยยังประสานความร่วมมือที่มีอยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่องในปี 2558 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ประเทศที่ได้รับผลกระทบและที่เกี่ยวข้อง และองค์การระหว่างประเทศเพื่อผลิตผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืน ตัวอย่างของความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์และผลลัพธ์จากความร่วมมือที่เกิดขึ้นในการปรับปรุง การดำเนินงานตามนโยบาย การป้องกัน การคุ้มครอง และการดำเนินคดีตลอดทั้งปี 2558 ได้กล่าวถึงไว้แล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้

วัตถุประสงค์ของหัวข้อนี้ คือ เพื่อกำหนดถึงความริเริ่มในการประสานความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งเป็นกรอบในการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน (5 Ps) และส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ช่วยลดปัญหาการค้ามนุษย์ โดยการแก้ไขที่ระบบ ความร่วมมือเหล่านี้เป็นทั้งเวทีสำหรับหารือ และเป็นกรอบในการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์และปัญหาที่เกี่ยวข้องที่ต้นตอของปัญหา ความร่วมมือหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม 2) ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของการอพยพทางทะเลที่ผิดกฎหมาย 3) ความร่วมมือภายใต้กระบวนการบาห์ลี และ 4) ความร่วมมือภายใต้กรอบอาเซียน

1. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม (Public-Private-Civil Society Partnership – PPCP)

สถานการณ์ด้านการค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ประเทศไทยต้องค้นหาและใช้แนวทางแบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและองค์กรต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างเสริมศักยภาพของประเทศไทยในการรับมือกับความซับซ้อนของปัญหาค้ามนุษย์ ในปี 2558 การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมมีดังต่อไปนี้

1.1 ให้ภาคธุรกิจมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาค้ามนุษย์ในภาคประมง (มาตรการ TFFA)

เนื่องจากหลายกรณี นายจ้างและเจ้าของสถานประกอบการถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ค้ามนุษย์และใช้แรงงานบังคับในภาคประมง ภาคธุรกิจจึงมีความรับผิดชอบที่จะต้องช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว ในปี 2558 กระทรวงการต่างประเทศ ได้ประสานความร่วมมือกับสมาคมผู้ประกอบการและบริษัทในอุตสาหกรรมประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำอย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมดังกล่าวให้มีความรับผิดชอบต่อปัญหามากขึ้น รวมทั้งจัดทำมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อแก้ปัญหาค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับ

ผลที่เกิดขึ้นจากการประสานความร่วมมือครั้งนี้ตัวอย่างหนึ่งคือ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง (TFFA) และบริษัทไทยยูเนียนโพชเซ่นฟู้ด (Thai Union Plc.) ได้ประกาศความริเริ่มใหม่ที่จะมีผลบังคับใช้หลังจากวันที่ 31 ธันวาคม 2558 กล่าวคือนับตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นไปสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งและบริษัทไทยยูเนียน จะนำสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ (ล้ง) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงงาน เพื่อสามารถดูแลให้มั่นใจว่าจะเกิดความโปร่งใสตลอดสายการผลิตของตน การดำเนินงานตามมาตรการนี้ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง สามารถมั่นใจได้ว่าสายการผลิตของผู้ประกอบการแปรรูปกุ้งเบื้องต้นจะปลอดจากการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ สมาชิกของสมาคมที่ไม่ปฏิบัติตาม

และยังคงจ้างเหมาสถานประกอบการแปรรูปกุ้งเบื้องต้นจากภายนอก จะถูกตัดสิทธิ์การเป็นสมาชิกสมาคมและหมดโอกาสในการส่งผลิตภัณฑ์กุ้งออกนอกประเทศ⁶² บริษัทไทยยูเนี่ยนก็ดำเนินการด้วยแนวทางเดียวกัน

นอกจากนี้สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งและบริษัทไทยยูเนี่ยน ยังทำงานเป็นภาคีร่วมกับกระทรวงแรงงาน และมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในระดับสากล เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมในการชดเชยให้แก่เจ้าของสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นเหล่านี้ รวมทั้งลูกจ้างทั้งชาวไทยและต่างด้าวที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว

1.2 คณะทำงานความร่วมมือภาครัฐเอกชนและประชาสังคม (Public-Private-Civil Society Partnership Working Group: PPCP-WG)

ผู้ประกอบการภาคธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ส่งเสริมสิทธิแรงงาน ยังคงมีมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องของความสมดุลระหว่างการจ้างงานและการให้สวัสดิการแรงงาน ซึ่งทางออกที่ยั่งยืนสำหรับการหาจุดสมดุลนี้จะต้องมาจากการหารือร่วมกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปได้ยากเนื่องจากแต่ละฝ่ายขาดความไว้วางใจและยังไม่มีตัวกลางที่ดี อย่างไรก็ตามการมีเวทีหารือร่วมกันในเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญต่อการส่งเสริมสิทธิด้านแรงงานและการคุ้มครองแรงงาน ความยั่งยืนของภาคธุรกิจ และยังมีความสำคัญต่อการป้องกันและการควบคุมดูแลปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับในอุตสาหกรรมบางประเภทอีกด้วย

กระทรวงการต่างประเทศมีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะส่งเสริมการหารือร่วมกันในรูปแบบไตรภาคี และสร้างความไว้วางใจระหว่างภาคธุรกิจและภาคประชาสังคมในงานการต่อต้านการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับ

เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558 กระทรวงการต่างประเทศในฐานะที่เป็นประธานคณะอนุกรรมการแห่งชาติด้านการประชาสัมพันธ์และกิจการทางกฎหมาย ภายใต้คณะกรรมการนโยบายด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์และการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) เป็นประธานในการประชุมร่วมระหว่างหน่วยงานภาคเอกชน 12 หน่วยงานและองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศ 7 องค์กร วัตถุประสงค์ของการประชุมนี้คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมได้ร่วมกันทบทวนความก้าวหน้า และความท้าทายในการต่อต้านการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และขาดการควบคุม (IUU fishing) และการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย 2) เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะและความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละภาคส่วน และ 3) เพื่อหารือเกี่ยวกับกิจกรรมและความร่วมมือในการแก้ไขอุปสรรคและข้อขัดข้องที่มีอยู่ และบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์รวมทั้งปัญหาอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้รับการเห็นชอบจากผู้เข้าร่วมประชุมจากทุกภาคส่วน มีดังต่อไปนี้

- จัดตั้งคณะทำงานชื่อว่าคณะทำงานความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม พีพีซีพี เพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมทำงานในรูปแบบที่ประสานความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาด้านแรงงานในอุตสาหกรรมประมง การค้าหญิงและเด็ก รวมถึงการคุ้มครองและสวัสดิการผู้เสียหาย มีการแต่งตั้งผู้ประสานงาน

⁶² ตามมาตรา 5 ของประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่อง การส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า (ฉบับที่ 43) พ.ศ. 2530 บริษัทที่มีความประสงค์จะส่งออกกุ้งและปลาหมึกแช่แข็งไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป จะต้องเป็นสมาชิกสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย

กลางจากผู้เข้าร่วมในแต่ละภาคส่วน เพื่อรับผิดชอบในการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็น รวมถึงความคืบหน้าของการดำเนินงานของแต่ละภาคส่วนต่อไป

- มูลนิธิศูนย์ผู้อุปถัมภ์ทางทะเล⁶³เสนอแนะให้มีการจัดตั้งศูนย์แรกรับที่ดำเนินงานโดยสะพานปลา ซึ่งจะให้บริการแก่คนงาน ในด้านข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสิทธิตามกฎหมายขั้นพื้นฐาน ให้คนงานเข้าถึงบริการด้านสุขภาพเบื้องต้น และเป็นพื้นที่ให้คนงานสามารถสะท้อนปัญหาของตน และเจรจากับนายจ้างเกี่ยวกับปัญหาด้านการจ้างงานและปัญหาแรงงานที่เกี่ยวข้อง ศูนย์แรกรับนี้มีต้นแบบอยู่แล้วในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากความร่วมมือระหว่างศูนย์ผู้อุปถัมภ์ทางทะเล บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP) และองค์การสะพานปลา สงขลาภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และ

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย อยู่ระหว่างพิจารณาข้อเสนอแนะของการประชุมครั้งนี้ ผู้แทนทุกหน่วยงานและองค์กรให้การสนับสนุนแนวคิดในการจัดตั้งคณะทำงาน PPCP และการพัฒนาศูนย์แรกรับเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ามนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเล เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2559 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานจำนวน 36 หน่วยงาน ประกอบด้วยหน่วยงานรัฐบาล 12 แห่ง (เช่น กรมเจ้าท่าและกรมประมง) ผู้ประกอบการด้านอาหารทะเล (เช่น สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย (TFFA) และองค์กรพัฒนาเอกชน 3 หน่วยงาน ได้แก่ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการดำเนินธุรกรรมให้ถูกต้องตามพระราชกำหนดการประมงพ.ศ. 2558 และร่วมมือกันต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ามนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเล

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการให้หลักประกันว่ามีห่วงโซ่การผลิตที่สะอาด ไม่ซื้อวัตถุดิบสัตว์น้ำที่มาจากการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และไม่ใช้แรงงานเด็ก แรงงานจากการค้ามนุษย์ หรือการแสวงหาประโยชน์แรงงาน ประธานคณะกรรมการร่วมสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมไทย สมาคมธนาคารไทยร่วมกับสมาพันธ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทย (Thai Fishery Producers Coalition : TFPC) ซึ่งประกอบด้วยสมาคม 8 สมาคม ประกอบด้วย สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สมาคมกุ้งไทย สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย สมาคมผู้ผลิตปลาป่นไทย สมาคมการประมงนอกลำน้ำไทย และสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย ได้ประกาศเจตนารมณ์ในวันเดียวกันว่า ภาคธุรกิจมีความตั้งใจที่จะร่วมมือกับภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ามนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลโดยเร็วที่สุด

⁶³ มูลนิธิศูนย์ผู้อุปถัมภ์ทางทะเล (Stella Maris Foundation) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในประเด็นผู้อพยพชาวโรฮิงจาและเรื่องแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมง รัฐบาลไทยประสานความร่วมมือกับมูลนิธิอย่างต่อเนื่อง ระหว่างปี 2556 – 2558 มูลนิธิศูนย์ผู้อุปถัมภ์ทางทะเลทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างใกล้ชิด โดยร่วมมือกับเครือข่ายคาร์อิลิตต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย (Catholic Network Against Trafficking Thailand – CNATT) และ Talitha Kum ได้จัดการอบรมให้กับแรงงานต่างด้าวจำนวนมากกว่า 35,000 คน รวมทั้งแรงงานประมงทั่วประเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานเหล่านี้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 2,967 คนได้รับความช่วยเหลือภายใต้โครงการคุ้มครองของมูลนิธิ และแรงงานต่างด้าวรวมทั้งลูกเรือประมง 466 คน ได้รับความช่วยเหลือในด้านกระบวนการดำเนินคดี

2. ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาการอพยพทางทะเลที่ผิดกฎหมาย

ประเทศไทยมีสถานะเป็นประเทศทางผ่านของเส้นทางการอพยพในมหาสมุทรอินเดีย รัฐบาลไทยจึงเป็นผู้นำในการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศที่ได้รับผลกระทบและประเทศที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการแก้ปัญหาการอพยพทางทะเลที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และยั่งยืนยิ่งขึ้น บทบาทของประเทศไทยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ประเทศไทยได้ริเริ่มและเป็นเจ้าภาพการประชุมพิเศษเรื่องการอพยพอย่างผิดกฎหมายในมหาสมุทรอินเดีย ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 (29 พฤษภาคมและ 3 ถึง 4 ธันวาคม 2558) การประชุมดังกล่าวเน้นว่าเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกโดย มีผู้แทนจากรัฐบาลของประเทศที่ได้รับผลกระทบและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้แก่ UNHCR IOM UNODC และ ASEAN ร่วมหารือกันอย่างเปิดเผยถึงมาตรการที่ครอบคลุมในการแก้ปัญหาระดับภูมิภาคปัญหานี้ ตั้งแต่จากต้นตอของปัญหาที่ประเทศต้นทาง จนถึงการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเข้าเมืองและเครือข่ายค้ายาเสพติดที่ประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง การประชุมทั้งสองครั้งยังส่งผลให้เกิดนโยบายที่เข้มแข็ง และมีการยอมรับที่จะแก้ไขปัญหา ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการประชุมครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม 2558 คือ มาตรการที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด รวมถึงการทลายเครือข่ายลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเข้าเมืองและค้ายาเสพติด ส่งผลให้จำนวนผู้อพยพเข้าเมืองผิดกฎหมายในภูมิภาคในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2558 ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งได้รับการชมเชยจาก UNHCR และสื่อมวลชนเช่นรอยเตอร์ตีพิมพ์ความก้าวหน้าเรื่องนี้

ในการประชุม ครั้งที่ 2 ประเด็นที่ได้รับความสำคัญอย่างมาก คือการป้องกันในประเทศต้นทาง สำหรับงานด้านการป้องกัน ประเทศไทยจัดทำสื่อรณรงค์มีเดียระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเสี่ยงและอันตรายของการอพยพเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย โดยที่ประเทศไทยได้ของบประมาณ ในการดำเนินการเป็นจำนวน 100,000 เหรียญสหรัฐฯ โครงการรณรงค์นี้ยังเป็นการส่งสัญญาณไปถึงเครือข่ายอาชญากรรมในภูมิภาค ถึงความจริงจังของประเทศไทยในการขจัดขบวนการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานและการค้ายาเสพติด ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่ง ในการประชุมครั้งที่ 2 นี้ รวมถึงการส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยความช่วยเหลือด้านการพัฒนาเพื่อลดปัจจัยที่ผลักดันให้ผู้อพยพเดินทางออกจากบ้านเกิด

ระหว่างการประชุมพหุภาคีทั้งสองครั้งตามที่กล่าวถึงไว้ข้างต้น ประเทศไทยได้จัดการหารือในการประชุมกลุ่มย่อยระหว่างประเทศที่ได้รับผลกระทบทั้ง 5 ประเทศได้แก่ ไทย บังคลาเทศ เมียนมา อินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดยให้ความสำคัญกับการแสวงหามาตรการที่เป็นรูปธรรม ที่ทั้ง 5 ประเทศที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด สามารถดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกันได้ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 ประเทศไทยจะจัดการประชุมระหว่าง 5 ประเทศเรื่องการอพยพที่ผิดกฎหมายในมหาสมุทรอินเดียอีกครั้ง เพื่อหารือเรื่องร่างวาระสำหรับปฏิบัติการ ที่จะครอบคลุมถึงแนวทางในการปฏิบัติการซึ่งทั้ง 5 ประเทศสามารถเริ่มต้นดำเนินการได้ทันที คาดว่า ที่ประชุมจะสามารถจัดตั้งกลไกที่เหมาะสมสำหรับการติดตามการดำเนินงานดังกล่าวด้วย ที่ประชุมยังมีภาควิชาการซึ่งมีบทบาทสนับสนุนรวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมด้วย

3. กระบวนการบาทลี

ประเทศไทยเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งประเทศหนึ่งของกระบวนการบาทลีว่าด้วยการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน การค้ายาเสพติดและอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 และมีบทบาทนำอย่างต่อเนื่อง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ นับตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา ประเทศไทยรับหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกิจกรรมภายใต้กระบวนการบาห์ลีในการตอบสนองด้านนโยบายและการบังคับใช้กฎหมาย และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมต่างๆ ของคณะทำงานกระบวนการบาห์ลีเรื่องการค้ามนุษย์และการลักลอบขนคนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน รวมทั้งเป็นประธานร่วมคณะกรรมการร่าง “Bali Process Policy Guides on Criminalizing Trafficking in Persons and Smuggling of Migrants” ซึ่งได้รับการตีพิมพ์เมื่อปี 2557

ในปี 2558 ประเทศไทยได้จัดเวทีและการประชุมและสัมมนาหลายครั้งในเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ เช่น การสัมมนากระบวนการบาห์ลีระดับภูมิภาคเรื่องการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แนวทางนโยบายกระบวนการบาห์ลีในการคัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และคณะทำงานกระบวนการบาห์ลีเรื่องการค้ามนุษย์ ประเทศไทยยังเป็นเจ้าภาพร่วมกับรัฐบาลอินโดนีเซียและออสเตรเลียในการจัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสกลุ่มเฉพาะกิจของกระบวนการบาห์ลี (Bali Process Ad Hoc Group Senior Officials Meeting: AHG SOM) ครั้งที่ 10 ระหว่างวันที่ 1 - 2 กุมภาพันธ์ 2559 ในกรุงเทพฯ

บทบาทและความจริงจังของประเทศไทยในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกฎหมายและการจัดทำมาตรฐานของวิธีการต่างๆ เพื่อเอาผิดอาชญากรรมค้ามนุษย์ การคัดแยกและช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ แสดงให้เห็นความพยายามของประเทศไทยในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค ในทางกลับกัน กระบวนการบาห์ลีและความร่วมมือในระดับสากลที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการนี้ก็ช่วยสนับสนุนการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

4. อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children - ACTIP)

ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2558 ผู้นำประเทศอาเซียนซึ่งทั้ง 10 ประเทศได้ลงนาม รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน (ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children - ACTIP) ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 17 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย อนุสัญญาฉบับนี้แสดงให้เห็นความตั้งใจจริงของประเทศอาเซียน รวมทั้งประเทศไทย ในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ และคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาฉบับนี้ กำหนดกรอบกฎหมายในระดับภูมิภาคที่สอดคล้องกับเครื่องมือทางกฎหมายในระดับสากลรวม ถึง อนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญา เพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และแผนปฏิบัติการสหประชาชาติเพื่อจัดการการค้ามนุษย์ เนื้อหาหลักของอนุสัญญาฉบับนี้ มีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างประเทศอาเซียนในการป้องกัน คุ้มครองผู้เสียหาย และดำเนินคดีผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ นอกจากนี้ เนื้อหาในอนุสัญญา ยังมีความก้าวหน้าไปกว่าพิธีสารต่อท้ายอนุสัญญา เพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษ การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ไปอีก 1 ขั้นคือ อนุสัญญาอาเซียนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่ต้นตอของ การค้ามนุษย์ เช่น ความยากจน บังคับเสี่ยงและปัจจัยผลักดันอื่นๆ รวมทั้งเน้นกำหนดมาตรการเพื่อลดโอกาส ที่เหยื่อการค้ามนุษย์จะตกเป็นเหยื่อซ้ำ อนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน ยังกำหนดเงื่อนไขที่จะลงโทษผู้ค้ามนุษย์อย่างหนัก รวมถึงลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ประพฤตินิชอบและมีส่วนร่วมในการค้ามนุษย์

นอกจาก อนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียนแล้ว ยังมีการจัดทำแผนปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน (ASEAN Plan of Action Against Trafficking in Person – APA) เพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน การรับรองแผนปฏิบัติการดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ประเทศอาเซียนสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ปรับปรุงการควบคุมด้านตรวจคนเข้าเมืองตามชายแดนระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดใน กรณีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ในปัจจุบันหน่วยงานของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวข้องกำลังดำเนินงานตามแผนและนโยบายของอนุสัญญาว่าด้วยการค้ามนุษย์แห่งอาเซียน ตัวอย่างเช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ขอดำเนินการยุทธศาสตร์ในคดีค้ามนุษย์ ฯ ได้แก่ ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยให้เพิ่มนิยามของการค้ามนุษย์ ให้รวมถึงการกระทำที่คล้ายคลึง หรือการเปลี่ยนถ่ายอวัยวะไม่ว่าจะโดยความยินยอมหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือแสวงหาประโยชน์จากสถานภาพที่เปราะบาง กฎหมายดังกล่าวจะผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในปี 2559

ตารางเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ก่อนปี 2558 และระหว่างปี 2558

ความก้าวหน้า	ก่อนปี 2558	ระหว่างปี 2558
1. ความเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายและกฎหมาย		
1.1 งบประมาณสำหรับการต่อต้านการค้ามนุษย์	1,529,680,000 บาท (42,491,111 เหรียญสหรัฐฯ) ในปีงบประมาณ 2558 (1 ตุลาคม 2557 – 30 กันยายน 2558)	2,081,890,000 บาท (57,830,277 เหรียญสหรัฐฯ) ในปีงบประมาณ 2559 (1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2559) - นอกจากนี้ ศปมผ. (พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 508,400,000 บาท (14,122,222 เหรียญสหรัฐฯ) เพื่อแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ามนุษย์ในภาคประมงและอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเล
1.2 การประพจน์มิชอบและการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่กับขบวนการค้ามนุษย์	- ในปี 2556 มีกรณีเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมกับการค้ามนุษย์ 1 กรณี และในปี 2557 มี 5 กรณี ซึ่งเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่จำนวน 7 คน - เจ้าหน้าที่สามารถใช้สิทธิพลและตำแหน่งหน้าที่ทางราชการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ได้โดยง่าย	- เจ้าหน้าที่จำนวน 29 คนถูกลงโทษทั้งทางวินัยและอาญาในความผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ นอกจากนี้อดีตสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ถูกลงโทษจำคุก 22 ปี 6 เดือนและถูกสั่งให้จ่ายค่าชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจา - สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกมาตรการทางการบริหารเพื่อเข้มงวดกับการที่เจ้าหน้าที่ราชการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการค้ามนุษย์ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2558
1.3 ระบบฐานข้อมูลด้านการค้ามนุษย์แบบบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	ไม่เคยมีมาก่อน	ดำเนินการแล้วโดยเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ตลอดทุกขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม

<u>1.4 พระราชกำหนดการประมงพ.ศ. 2558</u>	● พระราชบัญญัติการประมงฉบับที่แล้วไม่ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และการค้ามนุษย์ในภาคประมง	● พระราชกำหนดการประมงพ.ศ. 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 ไม่เพียงแต่กล่าวถึงปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) เท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายเพื่อขจัดแรงงานบังคับทุกรูปแบบและปรับปรุงสวัสดิการและสภาพการทำงานของคนงานในเรือประมงทั้งบนฝั่งและในทะเล
<u>1.5 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558 (ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่)</u>	● ขาดคำนิยามตามกฎหมายที่สำคัญ บทลงโทษเบา และไม่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่	● พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2558 และกฎระเบียบอื่น ๆ สำหรับบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการปิดสถานประกอบการในทันที หรือสั่งให้หยุดดำเนินการเป็นการชั่วคราว หรือยึดใบอนุญาตสถานประกอบการหากมีหลักฐานว่ามีการค้ามนุษย์ มีการเพิ่มบทลงโทษให้สูงขึ้นจากจำคุก 4 - 10 ปีเป็น 8 - 20 ปีและค่าปรับเพิ่มขึ้นจาก 80,000 - 200,000 บาทเป็นไม่เกิน 400,000 บาท ในกรณีที่การค้ามนุษย์ก่อให้เกิดการตายของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ● คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องด้านกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อกำหนดคำนิยามทางกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมถึง การแสวงหาประโยชน์ แรงงานขัดหนี้ แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก และ/หรือสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นอันตราย ● คณะกรรมการเฉพาะกิจยังอยู่ระหว่างร่างบทบัญญัติใหม่ เพื่อกำหนดให้การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในงานอันตรายหรือในสภาพการทำงานที่เลวร้ายและอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของเด็ก ซึ่งรวมถึงการทำงานทุกประเภทใน

		เรือประมงและในภาคอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นการค้ามนุษย์รูปแบบหนึ่ง
<u>1.6 พระราชบัญญัติวิธี พิจารณาคดีค้ามนุษย์</u>	ไม่เคยมีมาก่อน	- ร่างพระราชบัญญัติได้รับการเห็นชอบในหลักการโดยคณะรัฐมนตรีและจะเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2559 - พ.ร.บ. ฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อเร่งรัดให้กระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และเพิ่มจำนวนคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้นอย่างโปร่งใสภายในเวลาอันสั้น รวมทั้งเพิ่มมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายและพยานในระหว่างให้การในชั้นศาล กฎหมายฉบับนี้ยังป้องกันการหลบหนีประกันของผู้ต้องหาด้วย
<u>1.7 มีการให้ค่าตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจแก่ ประชาชนผู้แจ้งเหตุกรณี การค้ามนุษย์และ/หรือให้ หลักฐานแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งจะ นำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาที่ หนีประกัน</u>	ไม่เคยมีมาก่อน	ค่าตอบแทนที่เป็นแรงจูงใจมาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยจะสามารถใช้ได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2559 เป็นต้นไป
<u>1.8 แก้ไขประมวลกฎหมาย อาญาว่าด้วยการ ครอบครองสื่อลามก อนาจารเด็ก</u>	ขาดบทลงโทษที่ชัดเจนและขาดคำนิยามที่ชัดเจนว่าด้วยสื่อลามกเด็กในประมวลกฎหมายอาญา ทำให้ผู้กระทำผิดสามารถหาประโยชน์จากช่องว่างในกฎหมายในการล่วงละเมิดเหยื่อที่เป็นเด็กในประเทศไทย	- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญฉบับที่ 24 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2558 ซึ่งช่วยเพิ่มการคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี - ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2558 เป็นต้นมามีการดำเนินคดีเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กจำนวน 2 คดีภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้
<u>1.9 ผ่านพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินเพื่อเพิ่ม</u>	กฎหมายฉบับเดิมขาดเครื่องมือทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้	พระราชบัญญัติฉบับแก้ไขใหม่ เพิ่มเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ใช้มาตรการทางอาญาและกระบวนการทางแพ่ง ในการยึดทรัพย์สินของบุคคล

<u>ประสิทธิภาพของการดำเนินคดีค้ำมนุษย์</u>	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการเอาผิดกับผู้ค้ำมนุษย์	ใดที่ได้รับครอบครองหรือใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำความผิดมูลฐานของการฟอกเงิน ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ● เป็นแหล่งข้อมูลข่าวกรองเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของเครือข่ายอาชญากรรม ซึ่งจะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายในการรวบรวมข่าวกรอง และเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังสำหรับรัฐบาล ในการขัดขวางปฏิบัติการทางการเงินของเครือข่ายค้ำมนุษย์
2. การดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย		
<u>2.1 ใช้แนวทางการข่าวกรองนำการปราบปรามและประสานความร่วมมือให้มากขึ้นเพื่อปราบปรามการค้ำมนุษย์</u>	● หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายพยายามประสานงานกับองค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคม และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในประเทศอื่นเพื่อต่อต้านการค้ำมนุษย์ แต่งานส่วนใหญ่ยังอยู่กับตำรวจ	● หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างกัน และกับองค์กรประชาสังคมมากยิ่งขึ้น(ทั้งในประเทศและนอกประเทศไทย) เพื่อรวบรวมข่าวกรองสำหรับนำมาใช้เป็นแนวทางในปฏิบัติการเพื่อปราบปรามขบวนการค้ำมนุษย์และ “ตัวการใหญ่” ● หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยังทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานปราบปรามการฟอกเงินเพื่อสืบสวนคดีทั้งทางอาญาและการเงิน ● หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานในประเทศอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวกรอง เพื่อให้ได้หลักฐานที่สามารถเอาผิดผู้กระทำผิดได้ ● หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมหันมาใช้แนวทางการดำเนินคดีที่ให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางเพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ ● ผลที่เกิดขึ้นคือ ประเทศไทยได้ทำการสืบสวนคดีค้ำมนุษย์จำนวน 317 คดี จับกุมผู้ต้องหา 547 คน และช่วยเหลือเหยื่อค้ำมนุษย์ได้ 720 คน (เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวน 280 คน 412 คน และ 595 คน ในปี 2557 นับว่าเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด) ● ตัวอย่างหนึ่ง คือ ในคดีค้ำมนุษย์ที่หัวไทร มีการอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องไว้ตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินคดี รวมถึงบัญชีธนาคารจำนวน 163 บัญชี รวมเป็นเงิน 68 ล้านบาท (1,872,247 เหรียญ)

		สหรัฐฯ) บ้าน สถานที่ประกอบธุรกิจ ที่ดิน และ ยานพาหนะ จำนวนทั้งสิ้น 11 รายการมูลค่า 150 ล้านบาท (4,131,609 เหรียญสหรัฐฯ) ส่วนการยึดทรัพย์ในคดีปาดังเบซาร์ มีทรัพย์สินถูกยึดทั้งหมด 303 รายการ ซึ่งได้แก่ บัญชีธนาคาร ที่ดิน บ้าน เรือ รถยนต์ และธุรกิจ รวมมูลค่าราว 210 ล้านบาท (5,785,049 เหรียญสหรัฐฯ)
2.2 จัดตั้งแผนกคดีการค้ามนุษย์ในศาลอาญาในกรุงเทพมหานคร	● ไม่เคยมีมาก่อน ดังนั้นคดีทุกคดีไม่ว่าจะเป็นคดีค้ามนุษย์หรือไม่จะต้องดำเนินคดีไปในแนวทางเดียวกัน	● แผนกคดีการค้ามนุษย์ในศาลอาญาในกรุงเทพมหานคร เริ่มดำเนินการในวันที่ 10 สิงหาคม 2558 ● เนื่องจากศาลเห็นความสำคัญของการมีหน่วยงานที่มีผู้พิพากษาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านคดีค้ามนุษย์ เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ลดภาระและลดระยะเวลาของผู้เสียหาย(และพยาน) ● ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม - 31 ธันวาคม 2558 แผนกคดีค้ามนุษย์ภายใต้ศาลอาญา ได้รับทำคดีค้ามนุษย์จำนวน 22 คดี รวมถึงคดีหัวโหล่ – ปาดังเบซาร์ ซึ่งมีการพิพากษาลงโทษแล้ว 1 คดี ● ประธานศาลฎีกาได้ออมนคดีปาดังเบซาร์จากศาลนาทวิมายังแผนกคดีค้ามนุษย์ภายใต้ศาลอาญาในกรุงเทพมหานคร เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหาที่มีอิทธิพลสามารถแทรกแซงการดำเนินคดีในพื้นที่ภาคใต้ และเพื่อเร่งรัดให้การพิพากษาคดีในชั้นศาลเร็วขึ้น เนื่องจากมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องค้ามนุษย์ ● ศาลจะดำเนินการพิจารณาคดีปาดังเบซาร์ต่อไปอย่างต่อเนื่องระหว่างเดือนมีนาคม – ธันวาคม 2559 (โดยมีการพิจารณาคดีครั้งแรกเมื่อเดือนธันวาคม 2558 และมกราคม 2559) มีการเตรียมห้อง

		สืบพยานพิเศษ เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากับผู้ต้องหา นอกจากนี้ยังมีบริการล่ามเตรียมไว้ให้ผู้เสียหายและพยาน ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้
2.3 จัดตั้งกรมต่อต้านการค้ามนุษย์ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด	ในปี 2547 สำนักงานอัยการสูงสุดได้จัดตั้งศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้สำนักงานต่างประเทศ เพื่อดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ แต่ศูนย์ดังกล่าวมีบุคลากรและงบประมาณจำกัด	- สำนักงานอัยการสูงสุดเห็นความสำคัญของการมีหน่วยงานเชี่ยวชาญเฉพาะ เพื่อทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น รวมถึง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสืบสวนคดีพิเศษ และศาลจึง ได้จัดตั้งกรมต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งเริ่มดำเนินงานเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 - หลังจากที่ได้เริ่มดำเนินการ กรมได้ทำคดีและสั่งฟ้องคดีค้ามนุษย์จำนวน 15 คดีที่รับมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ
3. การคุ้มครอง		
3.1 การปฏิรูปกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่มีรายละเอียดมากขึ้น	แบบสัมภาษณ์เบื้องต้นฉบับเดิมมีจำนวนคำถามไม่มากพอที่จะช่วยเจ้าหน้าที่ให้สามารถตัดสินใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ดังนั้น ข้อมูลที่มีความสำคัญจึงไม่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์	มีการเพิ่มคำถามเข้าไปในแบบสัมภาษณ์เพื่อช่วยให้การสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลที่จำเป็น และช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เสียหายหรือไม่ มีการชี้แจงค่านิยมตามกฎหมายไว้อย่างชัดเจน กำหนดให้เจ้าหน้าที่ระบุเหตุผลในการตัดสินใจของตน และมีส่วนให้เจ้าหน้าที่เพิ่มเติมข้อเสนอแนะในด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ถูกสัมภาษณ์ตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3.2 เพิ่มโอกาสในการจ้างงานและการหารายได้สำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ไม่มีสัญชาติ	มุ่งเน้นไปที่การให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน มีบริการฝึกอาชีพ ให้	ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอาชีพให้มีคุณภาพมากขึ้นและมีความหลากหลายมากขึ้น เพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ภายในสถานคุ้มครองให้แก่ผู้ที่ไม่สามารถออกไปทำงานข้างนอกได้ด้วยเหตุผล

ไทยระหว่างที่พำนักอยู่ใน สถานคุ้มครอง	โอกาสด้านการจ้างงานและหา รายได้เป็นบางส่วน	ด้านความปลอดภัย และปรับปรุงช่องทางเพื่อขาย ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้เสียหาย
3.3 เปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย ที่ไม่มีสัญชาติไทยที่ให้ ความร่วมมือในการ ดำเนินคดีที่มีความประสงค์ จะพำนักและทำงานอยู่ใน ประเทศไทย สามารถทำได้ อย่างถูกกฎหมาย	● ตามปกติ ผู้เสียหายเหล่านี้ จะถูกส่งกลับภูมิลำเนาที่ ประเทศต้นทาง	● กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์อยู่ระหว่างหารือกับกระทรวงมหาดไทยและ กระทรวงแรงงาน เพื่อศึกษาหาช่องทางที่จะ อนุญาตให้ผู้เสียหายซึ่งให้ความร่วมมือในการเป็น พยานและให้หลักฐานในการดำเนินคดีในชั้นศาล สามารถอาศัยและทำงานอยู่ในประเทศไทยชั่วคราว โดยมีระยะเวลาที่ยาวขึ้น (เดิม 6 เดือน ปัจจุบันอาจ เพิ่มขึ้นเป็น 1 - 2 ปี) กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จะนำข้อเสนอนี้เข้าสู่ การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในเดือนมีนาคม 2559
4. การป้องกัน		
4.1 4.1 การปฏิรูประบบการจด ทะเบียนแรงงานต่างด้าว (ใน ภาพรวม)	● ที่ผ่านมา อุปสรรคอยู่ที่ ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนที่ ค่อนข้างสูงซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้แรงงานต่างด้าวเลือกที่ จะไม่จดทะเบียนอย่างถูกต้อง ตามกฎหมาย ● ความร่วมมือระหว่าง ประเทศเพื่อนบ้านในการ ป้องกันการอพยพแรงงานต่าง ด้าวที่ผิดกฎหมายยังมีไม่ เพียงพอ	● ปรับปรุงให้กระบวนการจดทะเบียนมีการมี ค่าใช้จ่ายที่ถูกลง ใช้เวลาน้อยลงและมีความ สะดวกมากขึ้นสำหรับแรงงานต่างด้าวที่มาจด ทะเบียน ● มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่มี ประสิทธิผลมากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนแรงงานต่าง ด้าวที่เดินทางมาทำงานในประเทศไทยผ่าน ช่องทาง MOU เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงที่คนเข้า เมืองผิดกฎหมายจะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แผนการในอนาคตคือจะรับคนงานต่างด้าวทั้งหมด ผ่าน MOU อยู่เพื่อขยายการคุ้มครองคนกลุ่มนี้ให้ ได้มากที่สุด และทำให้นายหน้าค่าแรงงานที่ผิด กฎหมายไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยมากที่จะมี บทบาทในการจัดหาแรงงานข้ามชาติตามชายแดน

4.2 การปฏิรูประบบการจัดทะเบียนแรงงานต่างด้าว (ในภาคประมง)	● เนื่องจากจำนวนแรงงานต่างด้าวในภาคประมงมีไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นของภาคธุรกิจ จึงส่งผลให้มีการใช้แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย รวมทั้งแรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ และการใช้แรงงานเด็กในภาคประมงและในสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเป็นจำนวนมาก ● แรงงานในภาคประมงที่ไม่ได้จดทะเบียนและไม่มีเอกสารประจำตัวที่ทำงานในทะเลและบนฝั่ง มีความเปราะบางต่อการถูกแสวงหาประโยชน์จากนายจ้างและไม่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	● ทำงานร่วมกับรัฐบาลในต่างประเทศอย่างใกล้ชิดเพื่อจัดหาแรงงานภาคประมงผ่านกระบวนการ MOU และแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมประมงโดยอนุญาตให้แรงงานในเรือประมงและในสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้อย่างอิสระ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองของแรงงาน ● ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึง 10 มกราคม 2559 มีแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำจำนวน 1,412 คน และแรงงานต่างด้าวในเรือประมงจำนวน 1,341 คนที่ใช้สิทธิ์นี้เปลี่ยนนายจ้าง ● แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในเรือประมงถูกจ้างโดยผ่าน MOU ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลประเทศต้นทางมีจำนวนมากขึ้น มีการขยายระยะเวลาการจดทะเบียนสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีเอกสารที่ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ มติครม. ลงวันที่ 3 มีนาคม 2558 อนุมัติให้เปิดจดทะเบียนสำหรับแรงงานที่ไม่มีเอกสารในภาคอุตสาหกรรมประมงจากเมียนมา ลาว และกัมพูชาปีละ 2 ครั้ง (ในปี 2558 และ 2559)
<u>4.3 เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสถานประกอบการในประเทศไทยที่ได้รับการตรวจเป็นประจำทุกปี</u>	● เดิมทีมีจำนวนพนักงานตรวจแรงงานไม่เพียงพอที่จะทำการตรวจแรงงานอย่างละเอียดและครอบคลุมทั่วประเทศ ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนายจ้างและสภาพการ	● มีการเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานอย่างมีนัยสำคัญเพื่อตรวจแรงงานไทยและนายจ้าง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานทั้งหมดเป็น 1,145 คน รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการ มอบหมายมาจากหน่วยงานอื่น ส่วนกรมการจัดหางาน เพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานเป็น 724 คน ซึ่งเป็น

	ทำงานของลูกจ้าง โดยมีพนักงานตรวจแรงงานจำนวน 599 คนภายใต้กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	เจ้าหน้าที่จากภายในกรมและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงอื่นๆ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้อนุมัติการเพิ่มพนักงานตรวจแรงงาน 286 คนภายใต้กระทรวงแรงงาน
4.4 จัดทำมาตรการด้านการป้องกันเพื่อแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก	● ขาดค่านิยมตามกฎหมายที่ชัดเจนในกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ	● คณะกรรมการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องด้านการกระบวนกรยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์อยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำค่านิยมให้ชัดเจนและตรงกัน คาดว่าจะผ่านการพิจารณาของสนช. ภายในปี 2559 ● กระทรวงแรงงานร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ กำลังจัดทำการศึกษาวิจัยระดับชาติเรื่องแรงงานเด็ก ● กระทรวงแรงงานกำลังจัดทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้แรงงานเด็กในโรงงานอ้อย/น้ำตาลทั่วประเทศ เพื่อให้มีความมั่นใจว่าไม่มีโรงงานอ้อย/น้ำตาลใช้แรงงานเด็ก
4.5 เพิ่มมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำ	● ขาดการตรวจแรงงานที่ครอบคลุม และขาดกลไกทางกฎหมาย รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อปราบปรามการใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำ	● มีการตรวจแรงงานที่เข้มงวดขึ้นภายใต้การนำของศปมผ. มีศูนย์ตรวจเรือเข้าออก (Port-In/Port-Out centers) กระจายอยู่ทั่วประเทศ มีการตรวจเรือประมงทั้งในน่านน้ำไทย นอกน่านน้ำไทย และมีการตรวจสอบสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำร่วมทั้งล้งกุ้ง ● กฎกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการห้ามใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีในธุรกิจประมงและอาหารทะเลอย่างเด็ดขาด มีผลบังคับใช้ในวันที่ 18 มกราคม 2559
4.6 มีหลักสูตรการอบรมระดับชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ศปมผ. และเจ้าหน้าที่บังคับใช้	● เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในทะเลยังขาดศักยภาพและอำนาจหน้าที่ในการตรวจ	● กระทรวงพม. กระทรวงแรงงาน สำนักงานตรวจแห่งชาติ ร่วมกับ ILO ได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมระดับชาติเรื่อง “การป้องกันปราบปราม

<u>กฎหมายจากหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ในทะเล ด้านประมง และด้านแรงงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ และมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง</u>	แรงงาน และบังคับใช้กฎหมายเพื่อเอาผิดผู้กระทำความผิด ● แต่ละหน่วยงานทำงานแยกกัน	การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมง”ซึ่งได้รับการเห็นชอบจากคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการปกค.) ● มีการจัดการอบรมครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 – 18 มกราคม 2559 โดยจะมีการอบรมอีก 2 ครั้งในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม สำหรับกลุ่มเป้าหมาย 120 คน ผู้เข้าร่วมที่ผ่านการอบรม จะมีอำนาจหน้าที่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ เช่น พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2551 ฯลฯ
<u>4.7 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก (ศสต.)</u>	● การประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐในการทำงานช่วยเหลือเด็กและสตรีที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ยังไม่เข้มแข็ง	● กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สตรี และเด็ก (ศสต.) ขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ในสำนักงานกระทรวงที่กรุงเทพฯ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในอนาคต ศสต. มีแผนการจะเพิ่มภารกิจในการบริหารจัดการข้อมูลเด็กและสตรีทุกรายที่ได้รับการคุ้มครองจากพม. ทั่วประเทศ
<u>4.8 เพิ่มมาตรการควบคุมการเข้าเมืองโดยใช้เครื่องมือคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ละเอียดครอบคลุม</u>	● บุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ รวมถึงเด็กที่เดินทางเพียงลำพัง สามารถเดินทางข้ามชายแดนและตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ	● สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองนำเครื่องมือการคัดแยกผู้เสียหายค้ามนุษย์ที่ปรับปรุงโดยกระทรวงพม. ไปใช้ในการประเมินและสัมภาษณ์บุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ (เช่น ผู้เยาว์ที่เดินทางตามลำพัง ฯลฯ) ที่เดินทางเข้าประเทศไทยทางด่านคนเข้าเมืองที่เป็นทางการ

4.9 การป้องกันอาชญากรรมคดี ล่วงละเมิดทางเพศไม่ให้ก่อ เหตุในประเทศไทย	● ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย จำนวนหนึ่งสามารถเดินทางเข้า ประเทศไทยได้และล่วงละเมิด/ แสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็ก และสตรีได้โดยใช้ช่องว่างทาง กฎหมายที่มีอยู่	● สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยความร่วมมือ ของรัฐบาลต่างประเทศ ตำรวจสากล (Interpol) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เพิกถอนใบอนุญาต การพำนักในประเทศไทยของชาวต่างชาติที่ต้อง สงสัยหรือเป็นผู้กระทำความผิดในคดีทางเพศเป็น จำนวนมากขึ้นกว่า 3 เท่าของปีที่ผ่านมา (192 รายในปี 2557 และ 617 ในปี 2558) โดยใน จำนวนทั้งหมด 617 รายนี้ มี 64 รายที่ถูกเพิกถอน ใบอนุญาตการพำนักในประเทศไทย และอีก 511 รายถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าเมือง และมี 42 รายที่ถูก บรรจุรายชื่อไว้ในบัญชีเฝ้าระวัง
4.10 มาตรการปราบปราม การค้ามนุษย์เพื่อแสวง ประโยชน์ทางเพศ	● สถานประกอบการที่มีความ เสี่ยงในการค้ามนุษย์ยัง ไม่ได้รับการตรวจ ส่วนหนึ่ง เนื่องจากการทุจริตของ เจ้าหน้าที่ในพื้นที่	● กระทรวงมหาดไทย (มท.) จัดตั้งชุดเฉพาะกิจ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับ จังหวัด 76 ชุดและในระดับอำเภอ 878 ชุด ชุด เฉพาะกิจฯ ได้ดำเนินการจับกุมผู้ต้องสงสัยถึง 18 ครั้งใน 12 จังหวัด โดยมีการจับกุมผู้ต้องสงสัย 30 คน และมีการตั้งข้อหาแก่เจ้าของธุรกิจ ผู้จัดการ และนายหน้าที่จัดหาเด็กมาเพื่อการค้าบริการทางเพศ ซึ่งอยู่ระหว่างสืบสวนและดำเนินคดี และสามารถ ช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่อที่เป็นเด็กจำนวน 32 คน
4.11 มาตรการปราบปราม สถานประกอบการที่มีความ เสี่ยงในการแสวงหา ประโยชน์ทางเพศ	● สถานประกอบการที่มีความ เสี่ยงไม่ได้รับการตรวจตรา	● ชุดเฉพาะกิจฯที่ได้รับการแต่งตั้งโดย กระทรวงมหาดไทย ทำการตรวจสถาน ประกอบการที่มีความเสี่ยงทั้งที่จดทะเบียนและ ไม่ได้จดทะเบียน เช่น บาร์คาราโอเกะ สถาน บันเทิง ร้านขายสุรา ฯลฯ และได้ออกคำสั่งให้ สถานประกอบการจำนวน 140 แห่งปิดการ ดำเนินการภายใต้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 50 พ.ศ. 2502 โดยมีสถานประกอบการจำนวน 601 รายอยู่ระหว่างดำเนินคดี อีก 13 รายถูกยึด

		ใบอนุญาตชั่วคราว และ 4 รายถูกเพิกถอนใบอนุญาต
4.12 ความพยายามเชิงบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาคนขอทาน	มาตรการในการแก้ปัญหาขอทานยังไม่เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในระยะยาว คนขอทานที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูมักจะกลับไปขอทานอีก	กระทรวงพม. ได้ใช้แผนฟื้นฟูสมรรถภาพรายบุคคล (Individualized Rehabilitation Program หรือ IRP) ตาม "ต้นแบบธัญบุรี" เพื่อใช้แนวทางแบบบูรณาการในการแก้ปัญหาคนขอทาน แผนงาน IRP แบบบูรณาการนี้ จัดทำขึ้นโดยตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล ครอบคลุมบริการทุกด้านตั้งแต่การฟื้นฟูสุขภาพจิต สุขภาพกาย และสังคม และทักษะอาชีพที่จำเป็นต่อการมีโอกาสดังอาชีพต่อไป
4.13 แก้ไขพระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. 2484	พระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. 2484 ไม่ตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และไม่ตระหนักว่าการขอทานเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขด้วยแนวทางแบบบูรณาการ เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้จะสามารถช่วยคุ้มครองกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงที่จะตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันว่าบุคคลที่บังคับ จำง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นขอทานจะได้รับโทษหนักขึ้นหากเป็นการกระทำกับเด็ก คนชรา ผู้ป่วย ผู้พิการ หรือหญิงมีครรภ์ รวมถึงหากเป็นการจัดการให้บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไปเป็นคนขอทาน หรือหากมีการนำตัวผู้เป็นขอทานเข้ามาจากนอกประเทศไทย นอกจากนี้ กฎหมายใหม่ยังกำหนดให้คนขอทานได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพจากรัฐ
4.14 ปรับปรุงการเข้าถึงสิทธิและบริการ โดยการให้สัญชาติไทยแก่คนไร้รัฐ	กระบวนการที่ใช้เวลานานเนื่องจากกระบวนการ	รัฐบาลตระหนักว่าระบบราชการที่ล่าช้า อาจทำให้บุคคลไร้รัฐมีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ กระทรวงมหาดไทยจึงเร่งรัดขั้นตอนให้เร็วขึ้น ทำให้สามารถให้สัญชาติไทยแก่ประชากรจำนวน 6,690 คนระหว่างเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2558